

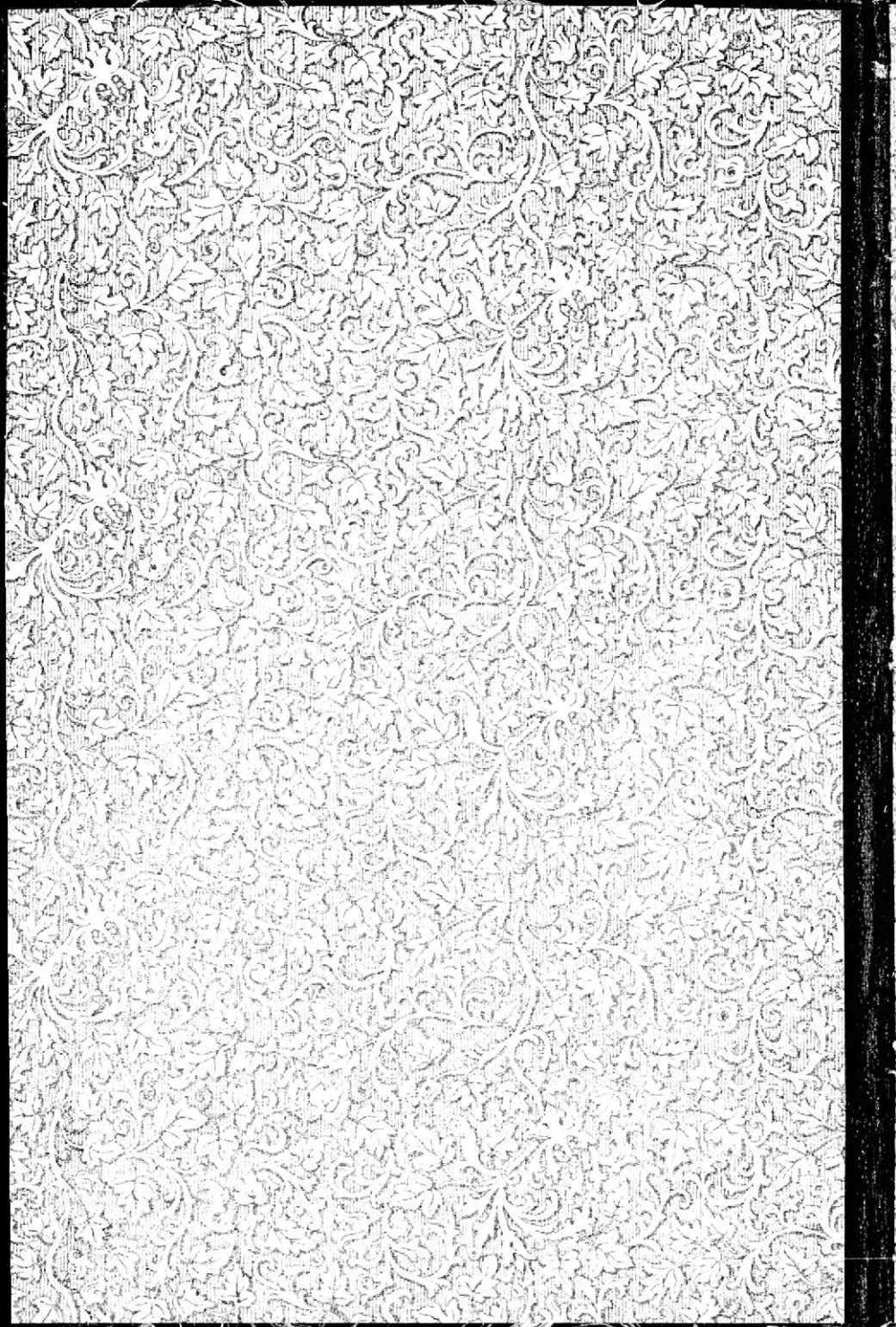
De heilige Odilia, maagd en martelares, patrones van de orde der Kruisheeren

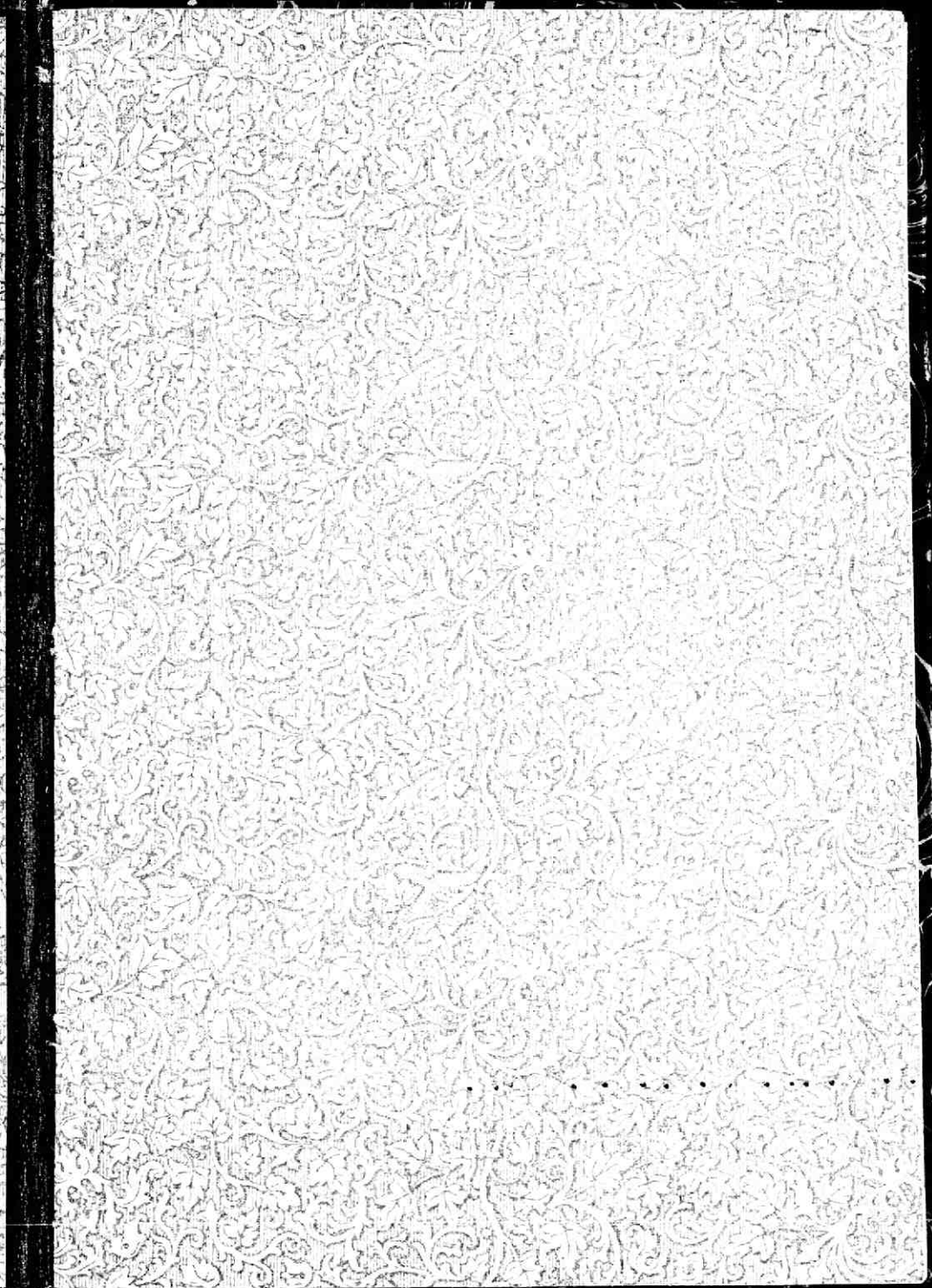
<http://hdl.handle.net/1874/313658>

ALV
Vak 91

97

BIBLIOTHEEK UNIVERSITEIT UTRECHT

2943 056 2

DE

DW. Vak 91
97

HEILIGE ODILIA,

MAAGD EN MARTELARES.

PATRONES

VAN DE

ORDE DER KRUISHEEREN,

DOOR

H. L.

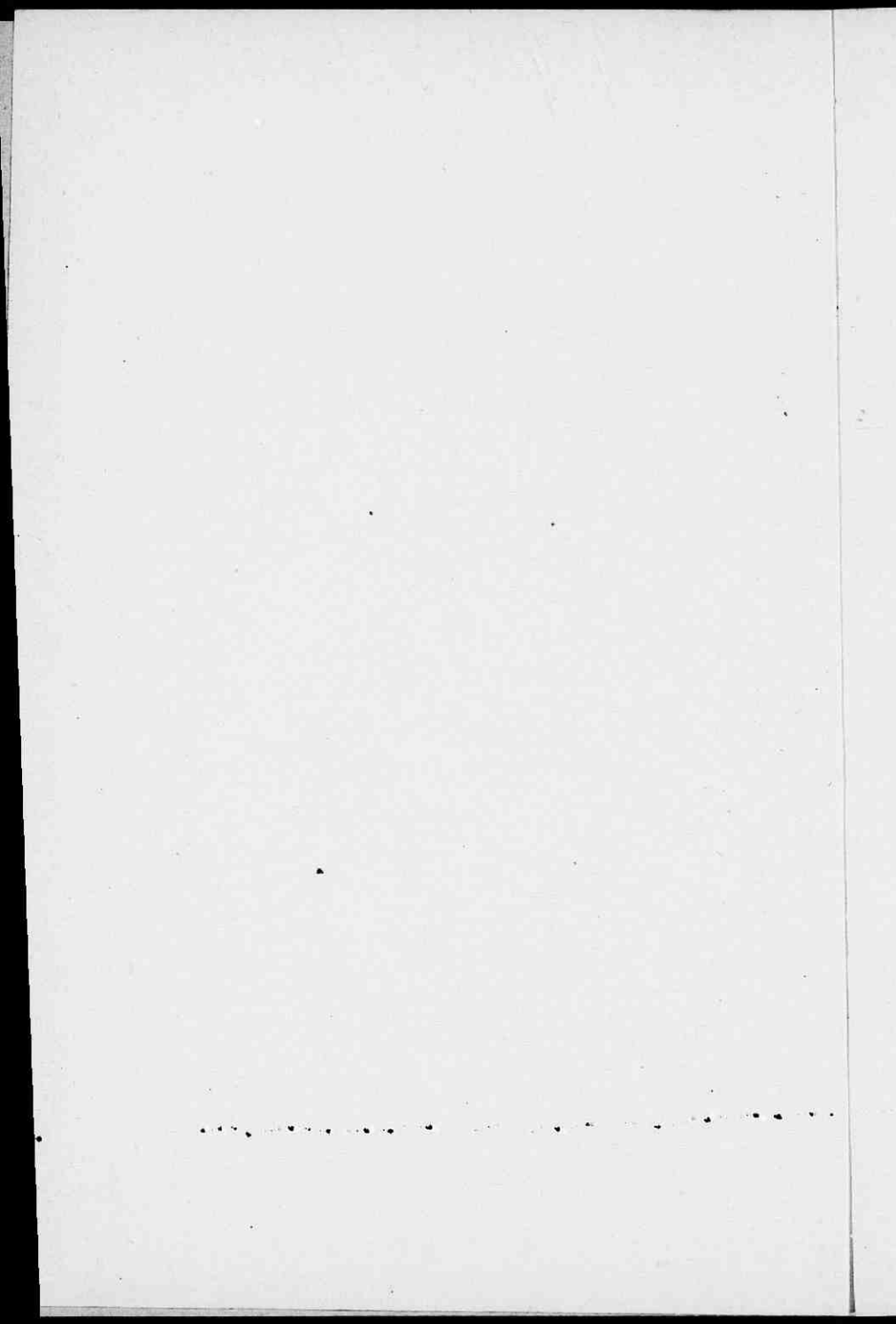
Uitgegeven ter gelegenheid van

het zesde Eeuwfeest
RIJKS ~~RIJKE~~ ~~RIJKE~~ ~~RIJKE~~
RIJKE ~~RIJKE~~ ~~RIJKE~~ ~~RIJKE~~
UTRECHT
COLL. THOMASSE

ROERMOND,

J. J. ROMEN EN ZONEN,

Drukkers van Z. H. den Paus en van het Bisdóm.

Verklaring des Schrijvers.

Om te gehoorzamen aan het besluit van den Paus Urbanus VIII, verklaar ik, dat ik aan de mirakelen, openbaringen, genadenbewijzingen en gebeurtenissen, welke in dit boek verhaald zijn, alsook aan de titels van heiligen en gelukzaligen, welke ik er aan personen geef, die nog niet heilig of zalig verklaard zijn, geen andere geloofwaardigheid toeschrijf dan een geheel menschelijke, uitgenomen die gevallen, welke bevestigd zijn door het oordeel van de Roomsche-Katholieke Kerk en den Heiligen en Apostolischen Stoel, wiens gehoorzamen zoon ik mij verklaar te zijn; waarom ik mij zelve en alles, wat ik in dit boek geschreven heb, aan het oordeel der Kerk onderwerp.

Librum hunc, diligenter examinatum, imprimi permittimus
modo servantur de jure servanda.

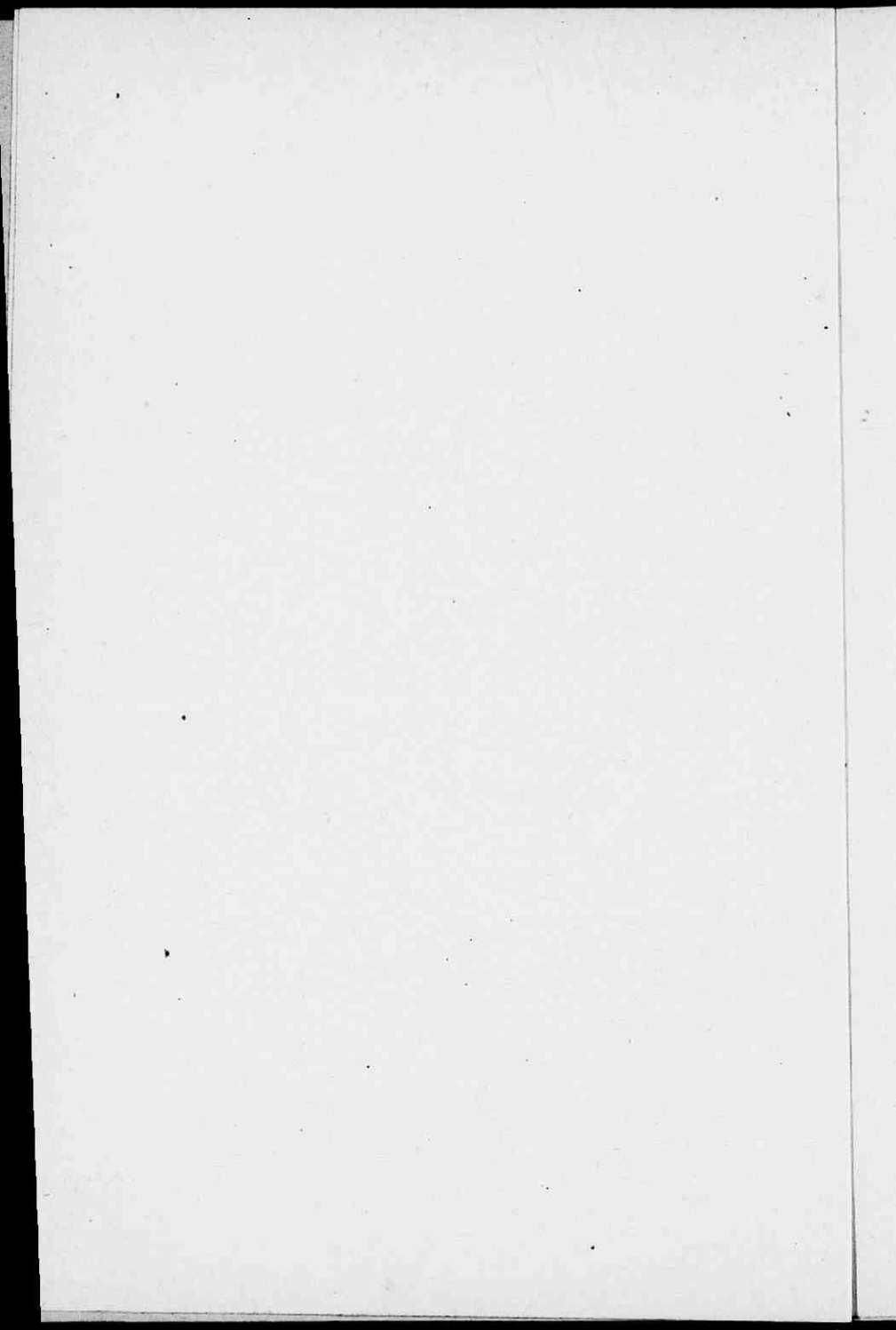
In Domo nostro Udensi
15 Sept. 1887.

FR. W. F. A. SMITS.
Mag. Glis. Ord. S^{tae} †

IMPRIMATUR.

P. J. H. RUSSEL,
Can. Pœn. et Prof.,
Librorum Censor.

Ruræmundæ, 15 Sept. 1887.

VOORREDE.

Dit werkje is niet geschreven om een lang gevoelde leemte aan te vullen. Vele boekjes over de H. Odilia zijn er nog links en rechts in den handel zoowel Fransche en vlaamsche als Nederlandsche. Veel minder stelt de schrijver zich ten doel, een punt der kerkelijke geschiedenis in een helderder daglicht te stellen: of een nieuwe bijdrage te leveren aan de Hollandsche Hagiographie, hoewel deze een weinig ten achter is. De hoogere eischen die in dergelijke gevallen aan den schrijver gesteld worden, zouden hem gedwongen hebben zijn pen neer te leggen. Het eenige doel, door den schrijver beoogd, is uitdrukking te geven aan een gevoel van dankbaarheid en godsvrucht jegens de H. Odilia, en zoo mogelijk, die liefde in anderen over te storten. Als lid van de Orde der Kruisheeren, door voorbeeld en opwekking reeds vereerder dezer H. Maagd, mocht hij en in zijn orde, en in zijn eigen persoon, en in anderen meer-malen getuige zijn harer macht en mildheid. Passend scheen het hem dan, langs dezen weg Haar zijne dankbaarheid te betuigen en in anderen vertrouwen en godsvrucht op te wekken.

Schooner gelegenheid dan thans wordt zelden aangeboden.

Volgens authentieke bescheiden, waarvan de tekst tot heden bewaard bleef, is het den eersten September zeshonderd jaren geleden, dat de H. reliquieën dezer maagd en martelares door een hemelsche verschijning geopenbaard, naar de orde van het H. Kruis werden overgebracht. Zijne Heiligheid Paus Leo XIII heeft allen geloovigen, die ge-

durende de maand September 1887 een kerk der Kruisheeren zullen bezoeken op de gewone voorwaarden een vollen aflat geschonken, tevens toepasselijk aan de geloovige zielen in het vagevuur. Terwijl de orde van het H. Kruis met vreugde den dag herdenkt, waarop de H. Odilia haar als patrones geschonken werd, en met dankbare bewondering de talrijke gunsten beschouwt haar door de H. Odilia geworden, is het zeker tijdig en passend, door een klein werkje, hoe arm ook in taal, stijl en vorm, de feestelijkheid te verhoogen en de uiting onzer dankbaarheid tot dat tijdstip te verschuiven.

Wordt er een enkel lezer gevonden, die door dit boekje de godsvrucht tot de H. Odilia in zijn hart voelt ontwaken, die zijn vermeerderd vertrouwen door hare krachtige voorbede beloond ziet, of die getroffen door hare glorie en deugden, het pad der zonden verlaat of met nieuwen moed werken van godsvrucht en liefde verricht, dan zal schrijver dezès niet slechts zijn doel bereikt hebben, maar tevens zijn moeite buitengewoon beloond zien. Vaarwel.

ST. AGATHA, O. L. Vrouw Hemelvaart 1887.

EERSTE HOOFDSTUK.

De goddelijke Zaligmaker geeft ons twee noodzakelijke vereischten aan, om op den titel van Christen en Jesus' Christus' leerling te kunnen aanspraak maken. Die zijn kruis niet draagt en mij volgt kan mijn leerling niet zijn, (Luc. XIV 27), en elders: die zijn kruis niet aanneemt en mij volgt, is mijner niet waardig. (Math. XI, 38). Hoe zwaarder ons kruis, hoe nader ons volgen van Jesus Christus, hoe vuriger de liefde is, des te meer recht hebben wij op den naam van Christen, en zijn wij Zijner waardig. Verwonder u dus niet, Beminde Lezer, in de levens der Heiligen steeds lijden, vervolging of marteldood te vinden. Daar zij volmaakt Christen waren, moest hun zelfverloochening groot, hun kruis wichtig zijn.

Dikwijls vloeiden de moeielijkheden voort uit de omstandigheden, waarin zij leefden. Wordt er niet meer zelfverloochening gevorderd voor de deugdsbetrachting in een slechte omgeving, dan wanneer stichtende voorbeelden ons lokken, steunen en voorthelpen? Daarom, zegt de H. Paus Gregorius (1), wordt in de H. Schrift het geboorteland van den Patriarch Job aangegeven. Een ieder toch zou grooter bewondering opvatten voor zijn deugd, haar beoefend ziende in een heidensche omgeving. Insgelijks zal de deugd der H. Odilia u meer treffen, Beminde Lezer, zoo gij aandachtig den toestand nagaat van haar vaderland, bij hare geboorte en in hare jeugd.

Reeds van de vroegste tijden was het geloof in Engeland bekend en beleden. Eusebius en Theodoretus zelfs verhalen, dat de H. Apostel Paulus, daar het zaad van Gods woord heeft uitgestrooid. Dit gevoelen wordt nu wel is waar door de meesten verworpen, maar uit de woorden van Tertullianus en Origenes blijkt zonneklaar, dat er zich zeker in het begin der derde eeuw,

(1) Lib. I, Mor. cap. I.

reeds Christenen, ja zelfs Katholieke gemeentens en bisdommen bevonden. Tal van Christenen bevonden zich onder de Romeinsche legerscharen. Geheele legioenen waren soms Christen. Waar dus Rome zijn adelaars plantte, werd het Christendom bekend en verkondigd. Engeland was sedert J. Cesar een Romeinsch wingewest, zoodat na de afkondiging des II. Evangelies, het rijk van Christus er niet lang onbekend kon blijven. Beda, Benediktijnermonnik, sedert het concilie van Aken (836) eerwaardige genaamd, (wiens naam in het Romeinsch martyrologium op den 27 Mei staat aangeteekend), verhaalt ons (1), dat ten tijde van Marcus Antonius in Engeland een vorst leefde met name Lucius. Liefdevol jegens de Christenen, liet hij zelfs aan Paus Eleutherius om priesters vragen, daar hij zijn volk in den Christelijken Godsdienst wilde doen onderrichten. De H. Helena, dochter van een Britsch vorst, echtgenoot van den dapperen Constantius Clorus en moeder van den grooten Constantijn, strekt mede ten bewijze dat het Christendom daar reeds vroegtijdig gevestigd was. Ja zelfs vindt men op het concilie te Arles ten jare 314 gehouden, drie Engelsche bisschoppen van York, Londen en Lincoln aanwezig.

Aanspraak maken op den naam van bloeiende provincie kon Engeland in de vierde en vijfde eeuw volstrekt niet. Overal heerschte in de vier eerste eeuwen onzer jaartelling bittere vervolging. Engeland scheen wel nu en dan aan het streng wakend oog der Cesars te ontsnappen; doch vanwaar moesten de priesters en bisschoppen komen zoo noodzakelijk, wilde de kudde niet verstrooid worden? Andere kerken leden zelfs kwellende behoeften; barbaren tot zulk een verheven ambt opleiden was onmogelijk, en de Picten en Schotten, die onophoudelijk hunne bergen atdaalden, verstrooiden en plunderden de Christenen, dewijl zij de Romeinen beoorloogden. Telkens werd de herder geslagen en de kudde verstrooid. De verwijdering en eenzame ligging was oorzaak, dat de Christenen van den kant van Rome

(1) Hist. Eccl. Ang. cap. IV.

het minst te vreezen hadden. Daar kondigde Diocletianus en Maximianus de bloedigste vervolging af. De nederlagen des rijks worden den Christenen verweten, in hun bloed wil men de schande zooveler nederlagen afwasschen. Een diepe verachting vatte Constantius Clorus, jegens Romes tyrannen op. Ondanks zijn heidendom, begunstigde hij de Christenen in het openbaar, zonder te kunnen verhoeden, dat de Romeinsche bestuurders in Brittagne de Christenen vervolgden. De reeds zoo deerlijk gehavende kerk, werd van toen af meer verwoest. Gelijk overal zagen de Christenen zich hier blootgesteld aan vervolging, verbeuring der goederen, foltering en marteldood. Als Constantius Clorus in Engeland landde, waren de plaatsen, waar Christenen leefden, grootendeels heidensch. Oorlog, vervolging, gebrek aan onderricht deed de Christenen afvallen, vluchten of sterven, zoodat geheel de kerk hier vernietigd of onder de korenmaat verborgen scheen. Barbaarschheid, Romeinsch heidendom met ouden bruidendienst gemengd, of er voor in de plaats getreden, afkeer en haat jegens de Romeinsche overheersching, hadden het Christendom in Engeland in een rampzaligen staat gebracht. Geloof, liefde, deugd, Christelijke sterkte werd weinig meer gevonden, en als later de H. Paus Gregorius de Grootte, den H. Augustinus na den inval der Anglo Sakkers, als Missionaris naar Engeland zond, vond deze er zoo weinig Christenen en deze tot zulk een laag pijl van Christelijkheid gezonken, dat men hem gerust als den grondlegger van het Christendom in Engeland beschouwen kon. Zoodanig was de toestand der kerk in Engeland, als de H. Odilia er het levenslicht aanschouwde.

De eerste levensjaren der H. Odilia liggen in een historisch duister. Het weinige, dat wij er van weten, is door haar zelfs geopenbaard in die drie- of viervoudige verschijning, waarvan wij later zullen gewagen, of moet uit de Historie der H. Ursula, wier onafscheidelijke gezellin zij zich noemt, worden opgemaakt. Van de H. Odilia kan in het bijzonder gezegd worden, wat wij in

een oud handschrift, aangaande den marteldood der gezellinnen van de H. Ursula in het algemeen, lezen (1) dat wij ons, namelijk, niet moeten verwonderen met de eerste levensjaren dezer Christen heldinnen weinig of niet bekend zijn; daar de genade, hun door Jesus Christus in den dood geschonken, de heldhaftige strijd, onderstaan voor waarheid, deugd, geloof, kuisheid, liefde, hun grootste glorie is, en rijkdommen zijn, genoegzaam een lafhartig Christen met dapperheid te bezielen, tot bewondering op te wekken en in een vurig belijder te veranderen. Volgens haar eigen woorden, door godvruchtige schrijvers aan de nakomelingschap medegedeeld, was zij de dochter van een Engelsch vorst Maromaeus. Het jaar harer geboorte werd door vele schrijvers verschillend aangegeven. De Bollandisten (2) hebben alles grondig onderzocht en besluiten, dat het sterfjaar der H. Ursula en gezellinnen moet gesteld worden omtrent de helft der vijfde eeuw. Tusschen de jaren 400 en 430 of daaromtrent zal Odilia's geboortjaar waarschijnlijk moeten vallen.

Sommige schrijvers noemen haar bloedverwante der H. Helena. De Eerw. pater Verduc, kruisheer van het klooster te Toulouse, alsmede Dinant en Bannellius, beide levensbeschrijvers der H. Odilia, doen haar van moeders kant als bloedverwante der H. Helena kennen. Koning Coel, bij wien Constantius Clorus tijdens zijn verblijf in Brittagne zijn intrek nam, zou behalve de H. Helena nog andere kinderen gehad hebben. Een der eerste nakomelingen van deze zou de moeder onzer H. patrones geweest zijn en dus stond de H. Odilia tot de H. Keizerin Helena in betrekking van bloedverwantschap op derde of vierde graad. Historisch is dit zeker zeer twijfelachtig, zoo niet valsch. Ook de H. Ursula wordt beweerd bloedverwante der H. Odilia geweest te zijn. Volgens sommige schrijvers was de H. Ursula de dochter van vorst Deonotus, die met zijne echtgenoot den Katholieken Godsdienst beled en zijne dochter een waarlijk Christelijke opvoeding gaf. Eervol voorzeker

(1) Serm. in natale XI mille virg. (2) 21 Oct. pag. 74.

voor de H. Odilia, aan zooveel grootheid en adel door de banden des bloeds verbonden te zijn, verhevener echter door banden van geloof, liefde en heldhaftigheid, die betrekkingen veredeld en verdubbeld te hebben. Te midden van zooveel zwakheid en zonden alles wat groot en eervol is te hebben verlaten, om in kommer, armoede en marteling, haren hemelschen Bruidegom te zoeken en te bezitten, is voorzeker een stralenkrans om het hoofd der H. Odilia.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Het is zeker, dat de H. Odilia de gezellin was der H. Ursula. De Bollandisten houden staande en onder de Katholieke geleerden is het heden een uitgemaakte zaak, dat de H. Ursula en zoo ook de H. Outilia om hare zuiverheid te bewaren, have, goed en vaderland verlieten. Een geheele schaar van alle leeftijd, stand, geslacht, doch voornamelijk heilige maagden, trokken door Nederland en ondergingen voor de poorten van Keulen den marteldood ten getale van 11.000. Volgens oude gewoonte wordt deze schaar, die der elf duizend maagden genoemd; niet als bestond zij alleen uit maagden, maar een vereeniging van martelaren werd, toen ter tijde meestal genoemd naar het talrijkste of aanzienlijkste deel. Algemeen wordt thans de H. Ursula in de Roomsche kerk gevierd. Niet slechts over geheel Europa, maar tot in de Indiën zelfs zijn de relieken en is de vereering dezer maagdenschaar verspreid. Verschillend echter wordt haar leven en sterven in de officiën, verschillende kerken eigen, verhaald. De Romeinsche brevier geeft geen bepaalde beschrijving van haar leven en marteldood. In het Roomsche martyrologium lezen wij niets anders dan: »Te Keulen de geboortedag (d. w. z. de dag, waarop zij hun glorievol leven in den hemel aanvingen) der H. Maagden Ursula en gezellinnen, die om den Christelijken Goddienst en de standvastigheid als maagden te Keulen gedood zijn.

alwaar zeer vele hunner lichamen zijn begraven. Vele levensbeschrijvers, naar gelang hun deze of gene bron meer aannemelijk voorkwam, hebben de feiten, die hun marteldood voorafgingen slechts op één wijze verhaald. Een wordt er gevonden, die beide beschrijvingen opgeeft. Daar zoowel deze als gene wijze van verhalen in vele bisdommen gevolgd werd, heb ik ook gemeend, beide hier in het kort aan te stippen. Alle beschouwen de H. Ursula en hare gezellinnen als van Britsche afkomst; en noemen ze koningsdochters en prinsessen en edele maagden. Geen wonder, dat op de H. Ursula en de H. Odilia reeds vroegtijdig het oog van menig koningszoon vallen moest. Daar geloof en liefde reeds van jongsaf in hen ontwikkeld waren, moesten zij reeds vroegtijdig een heilige genegenheid tot kuischheid, ja tot den maagdelijken staat in zich koesteren. Menschelijkerwijze moest thans het uur der beproeving zijn genaderd. Een heidensch jongeling, een verwilderd Christen, (weinig anders werd er in Engeland gevonden, wij zagen het reeds in het vorige Hoofdstuk) moest hun een hevigen afkeer inboezemen. Aan Jesus Christus de voorkeur geven boven de wereld, zou den haat der wereld doen ontvlammen en die jeugdige maagden aanhoudend doen vervolgen. Tot zooverre komen alle verhalen tamelijk goed overeen. Zoeken wij de oorzaak van hun vertrek uit Engeland, de wijze, waarop zij vluchtten, tijd, plaats en verdere personen, die naar hunne hand dongen, welk een verschil vindt men dan!

Zoo leest men onder andere, dat, toen Keizer Gratianus, ten jare 379 Theodosius als medekeizer aannam, dit als een groote miskenning en grove beleediging werd opgenomen door Maximus, overste der Romeinsche legioenen in Engeland. Door zijn soldaten liet hij zich zelve tot Keizer uitroepen. Aetherius van Mariedoc, zoon van Codan, die vorst in een der Engelsche gewesten was, werd met de prefectuur der Britsch-Romeinsche troepen belast. Zoodra deze zag, dat de bewoners van Armorica, het tegenwoordige Fransch Bretagne, den Tyran Maximus niet als keizer wilden erkennen, daar

zij vreesden, dat Maximus verslagen en zij als partijgenooten gruwelijk zouden gestraft worden, besloot hij hen tot onderwerping te dwingen. Voorzeker zou hij de gunst van Maximus meer waardig worden, andere stammen zouden zich, door het voorbeeld van Armorica afgeschrikt, meer gedwee onderwerpen en Aetherius zelf zou met krijgsroem overladen zich de baan tot meer gezag gebroken hebben. Aan het hoofd van een aanzienlijk leger trok hij deze provincie binnen; alles werd te vuur en te zwaard verwoest; wat niet vluchten kon werd gedood, en geheel het land was verlaten en voor nieuwe bewoners toegankelijk. Maximus toonde zich ten hoogste voldaan over dit bewijs van gehechtheid. Geheel het land met al de rijkdommen, mocht Aetherius zich toeëigenen en onder zijn soldaten verdeelen. Armorica was nu bevolkt met nieuwe kolonisten. Dezelfde moeielijkheid, die Romeinsche geschiedschrijvers ons van Romulus verhalen, deed zich thans ook hier voor. Op een gemakkelijker wijze, ware God niet tuschenbeide getreden, zou er hier in voorzien zijn. Thans vroeg Conan, zoo scheen Aetherius' tweede naam te zijn, aan de Engelsche vorsten, echtgenooten voor zich en zijne krijgsknechten. Voor zich en de hoogere machten in zijn leger vorderde hij maagden van vorstelijke bloede, voor zijne soldaten bruiden van minderen rang, opdat elk een echtgenoot naar zijnen stand bezitten zou. Van daar die onbegrijpelijke menigte maagden, welke de H. Ursula, Odilia, Emma, Basilea enz. vergezelden. Mochten de ouders zich gelukkig wanen hunne dochters zoo gunstig te kunnen uithuwelijken, Ursula, Odilia en hare gezellinnen waren van een geheel ander gevoelen.

Alvorens Engeland te verlaten, deden zij den hemel geweld aan met tranen en gebeden. Op het voorbeeld der H. Ursula besloten allen hunne maagdelijkheid aan Jesus Christus op te offeren. Zou haar geloof niet zwaar beproefd worden door een huwelijksband met die teugeloze soldaten? En zoo niet, dan zou hare kuisheid en liefde toch grootelijks lijden door een losbandige

omgeving of misschien reddeloos verloren gaan. Met den gekroonden profeet baden zij: »*Ne tradas bestiis animas confitentes tibi.*» »O Heer! geef de harten, die U belijden niet aan de wilde dieren over.» Op de vloot gebracht om over het Kanaal naar Armorica over te steken, verdubbelden zij hun smeeken en geweën. Nimmer had de wereld zulk een tooneel aanschouwd. Zooveel geloof, liefde en kuischheid vereenigd! Zoo ooit, dan was voorzeker hier het woord uit het kerkelijk officie van toepassing: »*o, quam pulchra est casta generatio cum claritate, immortalis est enim memoria illius, quoniam apud Deum nota est et apud homines*» (1). O hoe schoon is het kuische geslacht met zijnen luister, onsterfelijk is deszelfs aandenken, wijl het Gode en den menschen bekend, men mag ook zeggen, beminnelijk is. De wereld kon wel is waar dien geestelijken rijkdom niet naar waarde schatten. Voor God en de H. Engelen, die de waarde eener heilige en kuische ziel kennen, was het een verrukkend schouwspel. De Engelen des hemels vergezelden dezen maagdelijken stoet, dien men aan Jesus' hart wilde ontrukken. Maar God verlaat de zijne niet; waar het gevaar het grootst is, komt men de redding het dichtst nabij. Hij heeft, zegt de groote psalmist David (2), den Engelen aangaande ons een bevel gegeven, om ons te bewaren op al onze wegen. Op de handen zullen zij ons dragen opdat wij onzen voet niet stooten aan een steen. Met hoeveel meer recht mogen wij vertrouwen, dat Hij de H. Ursula, Odilia, Ida, Emma, Basilea enz. met hunne volgelingen uit het dreigend gevaar redden zal. Vluchten was hun volgens dit verhaal onmogelijk; wettig waren zij door hunne ouders verloofd. In Armorica stond hun groot gevaar te wachten door slechte voorbeelden, bespotting, gebrek aan geestelijke hulp enz. Zonder menschelijke hulp, moesten zij zich wel geheel aan Gods voorzienigheid overgeven. Ziehier hoe wonderbaar God hun redding schonk. Toen de vloot, met zulk een kostbaren schat beladen, zich tusschen

(1) Sap. IV, v. 1. (2) Ps. XC, v. 11.

Engeland en Armorica bevond, deed God een geweldigen storm opkomen. Wind en zee schenen samen te spannen om de schepen tegen elkander te verbrijzelen of op een rots te verpletteren. Ondertusschen smeekten deze H. maagden den hemel onophoudelijk om genade en erbarming; en als de storm bedaarde en men het land wilde naderen, dat men in de verte bemerkte, was men verre van Engeland en Armorica verwijderd en in vreemde maar minder gevaarlijke have aangeland. Zij bevonden zich thans aan de monden van Maas en Rijn en konden van daar misschien gemakkelijk naar Rome of andere Katholieke provinciën vluchten, waar hun geloof en deugd aan minder gevaar was blootgesteld. Blijde konden zij thans uitroepen: »*Benedictus Deus qui non dedit nos in captionem dentibus eorum.*» Gezegend zij God, die ons niet aan hunne tanden ten prooi gaf. Zijn de punten in den aanvang van dit hoofdstuk uit de Bollandisten genomen, tamelijk eenstemmig met volksoverlevering en oude handschriften, toch zal het ons uit het vergelijk tusschen bovenstaande en de volgende verhalen duidelijk worden, hoeveel legendarisch deze geschiedenis in de bijzondere omstandigheden verhaald, bevat. Sommige bisdommen schijnen de lessen der H. Ursula en gezellinnen getrokken te hebben uit een oud handschrift genaamd *Passio*..... en waarschijnlijk gedagteekend in het begin der elfde eeuw. Daar lezen wij, dat de Katholieke ouders der H. Ursula werden lastig gevallen om de hand hunner schoone en godvruchtige dochter door een heidensch vorst, die haar als vrouw voor zijn zoon begeerde. Zwakheid en voorzichtigheid deden hen besluiten de gezanten niet met een weigering heen te zenden. Van den anderen kant stuitte het hen tegen de borst hunne edele dochter, wier afkeer van een heidensch huwelijk zij kenden, zonder genaden tegen wil en dank over te leveren. God verlichte echter het hart der H. Ursula. Haren geheelen levensloop doorschouwend, raadde zij haren vader den gezanten de verlangde toestemming te geven, mits zij zich eenigen tijd met een geheelen

maagdenschaar mocht afzonderen en ter zee begeven. Daar versterkte zij al hare gezellinnen door woord en voorbeeld. Toen allen door gebed en oefening sterk genoeg waren zich aan gevaren en ontberingen bloot te stellen, vernam zij van God, dat de tijd van vluchten was aangebroken. Op het vernemen hiervan waren allen bereid haar te volgen. Zij brandden van begeerte, liever lijden, ellende en marteldood te verduren, dan hare zuiverheid prijs te geven. Terwijl geheel het rijk van Ursula's vader meende, dat zij zich aan vermaak overgaf, stak zij onverwachts zonder iemands weten, vergezeld van al haar maagden de zee over, landde op onzen vaderlandschen bodem, van waar zij naar, voor haar minder gevaarlijke streken konden vluchten. Een stuk geschreven door Herman Jozef, gelukzalige van de Praemonstratenser-orde, geeft zelfs geheele lijsten aan met de betrekkingen dier maagden onderling. Meermalen lezen wij daar den naam der H. Odilia, allen van elkander verschillend. Een wordt er genoemd Chiliarcha, d. i. aan het hoofd van duizend maagden staande (1). Al de omstandigheden aangaande haar beschreven, doen besluiten dat deze H. Odilia de patrones is der Kruisheeren. Deze is maagd, de andere daar genoemd zijn of gehuwd, of kind, of eerst langen tijd na de overbrenging der relieken van onze H. Odilia gevonden. Slechts tot stichting heb ik het bovenstaande geschreven, zelfs overtuigd, dat er hier en daar nog al iets gevonden wordt, dat moeilijk met de algemeene geschiedenis te vereenigen, of wel met fabelen gemengd schijnt. De meeste schrijvers onzer Orde hebben de eerste wijze van verhalen gevolgd.

DERDE HOOFDSTUK.

Hoe dan ook, ontwijfelbaar is het, dat de H. Ursula Odilia en gezellinnen om hare kuischheid Engeland vaarwel gezegd hebben en Nederland doorgetrokken

(1) Bollandisten 21 Oct. pag. 176.

zijn. De Voorzienigheid Gods had hen bewaakt en geholpen. Er zou echter een tijd aanbreken, die den vinger Gods in de heiligheid en kracht dezer maagden meer zou openbaren. Godvruchtige overleveringen melden, dat zij eenparig het besluit namen zich over land naar Rome te begeven en de graven der H. H. Apostelen te bezoeken. Stout besluit en heilig voornemen, vooral toen ter tijd moeielijk uit te voeren. Zelfs in Italië, waar het Romeinsche rijk zoo lang en sterk gevestigd was, begon dit reeds te wankelen. Hier in Neder-Germanië had het reeds alle kracht verloren. Uit de donkere boschen van Duitschland kwamen talloze barbaarsche volkeren te voorschijn, die de Romeinen voor zich uit dreven en de ontvolkte gewesten bezetten. In eenige sterkten als Aken, Keulen, Trier, hield de Romeinsche bezetting nog stand: de overige streken waren bezet door woeste Barbaren, Alanen, Franken, Saksers, Heruliërs enz. De H. Hieronymus schrijft ons van het jaar 409 (1). Talrijke en zeer woeste natiën bezetten thans geheel Gallië. Al het land liggend tusschen Rijn, Alpen en Pyrenaeën is verwoest door de Quaden, Wandalen, Sarmaten, Bourgondiers enz. Zooveel Barbaren hadden zich van de Nederlanden en Gallië meester gemaakt, dat de nog door Romeinen bezette steden midden in Germanie schenen overgebracht. Zij waren omgeven door woeste benden, als een rots door den Oceaan. Een mannelijke, heilige maagdenschaar nam thans het fiere besluit, midden door deze Barbaarsche of ontvolkte landen heen, den weg naar Rome in te slaan. Een Romeinsch cohort zou er tegen hebben opgezien. Doch die geloof heeft als een korrel mostardzaad, zal tegen den berg zeggen, hef u op en stort u in de zee en het zal geschieden (2). Alle moeite verdwijnt voor hem, die levendig gelooft. Zonder Gods ingeving zou zulk een onderneming ongeoorloofd zijn geweest. Een buitengewone hulp Gods was noodig om ze te volbrengen. Men moest een hoogen graad van zelfverloochening, een vast vertrouwen op

(1) Boll. 21 Oct. p. 154. (2) Math. Cap. XVII, v. 19.

Gods vaderlijke zorg, ja de sterkte der martelaren hebben en den moed der belijders, om tot zulk een besluit te geraken. Dit wisten zij; maar getrokken door Gods zalvende genade, zochten zij bij Hem hunnen steun en voelden zij alle vrees uit hun hart gebannen. Mochten de barbaren hen uit haat voor den Godsdienst ter dood brengen, Jesus Christus zou hun kracht en genade verleen en hier op aarde, om hun aan de andere zijde des grafs de kroon der eeuwige gelukzaligheid met den palmtak der martelaren over te reiken. Door God bemoeidigd, stevenden zij de Maas of den Rijn op, en trokken geheel ons vaderland in de volle breedte door. In een oud stuk, getiteld: »*Sermo in natali XI mil. virg.*», wordt zelfs gezegd, dat zij eenigen tijd in Nederland zouden vertoefd hebben. Als de schrijver van genoemd stuk wil bewijzen, dat Brittagne de eer heeft moeder en voedster dezer uitgelezen maagdenschaar te zijn, dan haalt hij de getuigenis aan van Engeland, Nederland en Duitschland, ongeveer met de volgende woorden: »Met dit gevoelen stemmen overeen en zij, »die de maagden afzonden (d. i. Brittagne) en zij, die »zich gelukwenschen hen te hebben opgenomen (d. i. »Keulen) en eindelijk zij, die tusschen beide gelegen »zijn (de bewoners van Nederland). Deze staven dit »gevoelen met duidelijke en passende bewijzen. Hier »worden zeer vele plaatsen gevonden, verceerd en op- »geluisterd door de relikwieën dezer heiligen. Men »verhaalt zelfs, dat zij zich hier eenigen tijd vestigden, »verblijvend op het eiland der Batavieren, dat door den »Rijn met zijne twee hoornen gevormd wordt.» In een stuk van later dagteekening (passio), staat zelfs aangegeven, dat zij te Tiel eenigen tijd aan wal gestapt zijn (1). Den Bollandisten is dit echter ongelooflijk, daar toen ter tijde Tiel nog geenszins bestond als bekende markt of haveplaats. Ook vernemen wij dat hier aan de H. Ursula een engel verscheen, die haar een voorspoedige reis naar Rome voorspelde. Wat er van zij, ons vaderland trokken zij door en naderden behou-

(1) 21 Oct. pag. 160. Bollandisten. Cfr. Katholiek 1887 f Sept. pag. 142.

den de stad Keulen. Op reis hadden zij veel geleden en zich allerlei ontberingen moeten getroosten; te Keulen durfden zij eenige verademing verwachten en hopen. In die dagen was Keulen reeds een oude en zeer vermaarde stad. Weleer aan den rechter Rijnsoever gelegen, waren haar bewoners, de Ubiers, naar den linkeroever overgebracht. Daar mengden zij zich met Romeinsche Kolonisten, breidden hunne nieuwe stad meer uit en noemden haar naar Nero's moeder Colonia Agrippina. Hier was de pleisterplaats der Romeinsche legioenen en een van de hoofdpunten van handel en nijverheid in het Noorden. Al de weelde van Rome was hier in het klein aanwezig. Amphitheater, Forum, badplaatsen, een soort van senaat, de brug over den Rijn, enz. deden het met recht het Rome van het Noorden noemen. Reeds vroeg moet hier de Christelijke Godsdienst gevestigd zijn: ten tijde der H. Ursula en Odilia was zij er bijna heerschend. Helaas, hoe was echter de reinheid van zeden verbasterd. Gelijk de H. Kerk in het Oosten maar al te zeer geteisterd werd door een snelle opvolging van de afschuwelijkste ketterijen, die het ééne dogma na het andere aanvielen, zoo werd de kerk van Keulen ondermijnd door zedebederf, die om bloedige wraak ten hemel riep.

Menig kerkelijk schrijver en heilige van dien tijdschets den toestand der westersche kerken met de zwartste kleuren (1). Galvianus beschuldigt met name de bewoners van Keulen als zich overgeevende aan zinnelijkheid, gierigheid, losbandigheid en dronkenschap, zelfs terwijl dreigende gevaren hen van alle kanten omringden en zij duidelijk zagen, dat de gramschap Gods op het punt stond tegen hen uit te barsten. Omtrent het jaar 450 kwamen de H. Ursula en Odilia, met een tallooze maagdenschaar, vrouwen en kinderen te Keulen aan, zich verheugende den voet op Katholicken bodem te kunnen zetten. Of zij zich van daar werkelijk naar Rome begeven hebben, (gelijk ook een enkel schijver aangaande de H. Odilia beweert), of ter-

(1) De gubernatione Dei, l. VI. Cap. XIII.

stond in de handen der barbaren gevallen zijn, wordt door de geleerden betwist. Wat verder in de Passio verhaald wordt over den verderen tocht op den Rijn tot Basel, den pelgrimstocht door Zwitserland, den terugkeer in gezelschap van Paus Cyricius die, door hunne heiligheid getroffen, hen wilde begeleiden, enz. kan men gerust betwijfelen of ronduit met den geleerden Papenbrochius loochenen. Ook de Bollandisten slaan, en met reden, aan al die verhalen geen geloof, ofschoon zij houden, dat een deel dier H. Maagden, de graven der H. H. Ap. bezocht heeft. Is dit zoo, dan kunnen wij vromelijk gelooven, dat de H. Odilia, die zich gelijk wij later zullen zien de onafscheidelijke gezellin der H. Ursula noemt, met haar op de graven der H. H. Apostelen geknield heeft. Hoeveel duisterheid de jeugd van Ursula en Odilia omgeeft, is u uit deze weinige bladzijden B. L. overduidelijk gebleken. Doch het zekere geeft ons overvloed van stof tot nadenken om een diepen eerbied voor de H. Odilia op te vatten en God in haar te vereeren.

VIERDE HOOFDSTUK.

Menig Christen zal bij een aandachtige lezing der vorige bladzijden de godsvrucht, toewijding, devotie of hoe men het noemen wil, der H. Odilia en harer gezellinnen bewonderd hebben. In de wereld vindt men er wel is waar vele, die het uitwendige kleed der Godsvrucht bezitten en hunne dagen, naar men meent, slijten in overweging en gebed, doch de dringende geboden der wet Gods door onwetendheid of nalatigheid overtreden of bij de minste beproeving, het vuur der Godsvrucht voelen uitdooven. Hoe geheel anders zien wij dit in het leven der H. Odilia! Wat wij ook door het woord godsvrucht verstaan, mits genomen in den waren en heiligen zin, zien wij in haar deze voortreffelijke deugd schitteren. Volgens de Godgeleerden kan men aan Godsvrucht een tweevoudige bepaling

geven. Als akte is zij een vrijwillige overgeving van zich zelven om God te vereeren, en te verheerlijken. Hier is zoozeer geen sprake van het smaken der geestelijke zoetheid, aan de grootste heiligen zoo dikwijls ontzegd, veel minder van die bloot uitwendige vereering, door God zoo in het oude als nieuwe Testament herhaaldelijk gebrandmerkt en door de Phariseën met alle vlijt beoefend: neen slechts het hart, en het hart alleen is de kern, de ziel der Godsvrucht: wanneer het hart Gode hulde en eer biedt, heeft men echte Godvruchtigheid. Vereenigt zich nu, gelijk het der menschelijke natuur past, hand en hart, lichaam en ziel, om God te verheerlijken door een offer van lof en dankbetuiging en veel meer door ware zelfverloochening om God, dan heeft men een zuivere, een volmaakte akte van Godsdienst. Hoe spoedig echter snelt een enkele akte voorbij. Wil de Godsvrucht bestendig zijn, dan moet zij deugd worden en als blijvende genegenheid de ziel versieren. Dan brandt de ziel van een vlamme de begeerte, vurige vaardigheid en heilige bovennatuurlijke drift haren schepper de, op zoovele titels verschuldigde, eer te bewijzen; lichaam en ziel, bloed en leven voor Hem te offeren. Zoodanig eene Godsvrucht ontvlamt de Cherubijnen en Seraphijnen des hemels, die hun gelaat en wezen met de vier vleugelen bedekken, ten teken van hunnen diepen eerbied en nederige, zich zelve verloochenende liefde, terwijl zij de beide andere uitspreiden en bewegen, om hunne vaardigheid in het volbrengen van Gods H. wil te bewijzen. Gode zij dank, B. L. dat wij dergelijke voorbeelden van treffende ware Godsvrucht nog dikwijls rondom ons mogen zien. Grooter dank nog zijn wij Hem schuldig, in het leven zooveler H. martelaren en martelaressen een allervolmaaktst toonbeeld dezer dengd ontvangen te hebben. Deze schoone deugd versierde de H. Odilia meer dan de kostbaarste diadeem. Haren beminden bruidegom Jesus Christus was zij met hart en ziel toegewijd van hare kindsche jaren af. Niet slechts tevreden naar zijn aanbiddelijk aanschouwen te verlangen, en

onophoudelijk heilige en hartelijke verzuchtingen naar zijnen hemelschen troon aan de rechterhand van God den Vader op te sturen, was zij tevens bereid goed en bloed, leven en aardisch geluk, alles ter zijner eer op te offeren. Deze bereidvaardigheid heeft zij getoond en volmaakt beoefend bij het verlaten van vader, moeder, geboortegrond, eer, naam, fortuin, ja van zich zelve om de liefde van Jesus Christus. Gelijk de H. Kerk zoo kon ook zij zeggen (1). Het rijk der wereld en alle sieraad dezer eeuw heb ik veracht om de liefde van onzen Heer Jesus Christus, dien ik gezien en bemind, in wien ik geloofd en mijn liefde bijzonder gesteld heb. Zoo iemand vader en moeder meer bemint dan Mij, zeide de Zaligmaker (2), hij is mijner niet waardig. Hoe kan hij ook een waar dienaar Gods en het bezit en aanschouwen Gods waardig zijn, die een ellendig sterfelijk en zondig mensch, een tijdelijken vader in zijn geest hooger schatte en met zijn hart vuriger beminde dan den Oneindigen Algoeden God. Het is dus een dure plicht God boven alles te stellen en onze natuurlijke ouders, zoo zij onze tegenstanders worden op den weg der zaligheid, te verloochenen. Doch hoe zwaar en bitter valt dit niet. Die het ondervindt, voelt maar al te wel, dat de Verlosser niet alleen den vrede, maar ook het zwaard gebracht heeft (3). Heeft de H. Odilia dan geen bewonderenswaardige Godsvrucht, daar zij ter zijner eer de scherpte van dit zwaard voelde?

Van nature toch was zij, evenals wij, zwak, gevoelig, menscheijk. Wat de ouderliefde betreft hadden de heiligen over het algemeen een veel gevoeliger hart. Hun verstand, dat helderder verlicht werd dan het onze, en niet door veelvuldige toestemming in de zonden verduisterd was, leerde hen beter, wat wij onzen ouders verschuldigd zijn. De oprechte eerbied en vurige liefde uit een bovennatuurlijk beginsel hunnen ouders toedragen, maakten hunne kinderlijke genegenheid sterker, en snoerden den natuurlijke liefdeband hechter vast. Bij het aanschouwen der gebreken onzer ouders voelen

(1) Com. non. virg. Resp. VIII. (2) Math. X. 87. (3) Math. X. 34.

wij die gehechtheid verminderen, de warme liefde soms geheel en al bekoelen, en een koude onverschilligheid daarvoor in de plaats treden, zoodat wij hen met een minder liefderijk oog aanzien. Niet aldus bij de heiligen, ook niet bij de H. Odilia. Vurig beminde zij hare ouders, hen hopen de voor God te winnen of te bewaren. Het moest haar dan zeer veel kosten voor den dienst Gods, dien bijna onverbreekbaren natuurlijken en door Gods genade bovennatuurlijk versterkten band te breken. Is dit Beminde Lezer, dan geen bewijs harer vurige godsvrucht? Ik zeide nog niets in het bijzonder van het verlaten haars vaderlands. Zij was overtuigd dat de geheele zichtbare schepping een tempel Gods was, vervuld met zijn aanbiddelijke tegenwoordigheid. Neemt dit nu weg, dat ook zij behoefte gevoelde aan de maatschappij, zeden en geoorloofde gewoonten in welker midden zij was opgevoed? Te huis genoot zij dienstbetoon, hulp, overvloed en liefde; in den vreemde daarentegen noch dienstvaardigheid, noch nooddrift, maar werd zij daarentegen beschouwd als vijandig en gevaarlijk en moest daarom blootgesteld worden aan haat en vervolging. Wist de H. Odilia bij hare vlucht uit Engeland, welk lot haar in de toekomst beschoren lag, dan zoude de zwaarte van haar offer en de moeielijkheid harer godsvrucht veel geringer geweest zijn. Een zwarte sluier lag echter over de toekomst uitgespreid. Achter zich zag zij duizende banden, die haar weerhielden en als met geweld terugtrokken; voor haar dreigden talloze gevaren naar ziel en lichaam met een onzekere toekomst. Voorwaar, een groote beproeving harer godsvrucht en tevens een groot bewijs van de kracht der goddelijke genade en de hooge ontwikkeling van voornoemde deugd in hare engelreine ziel. God, die door Paulus' mond zeide (1), dat hij niet zou gedoogen, dat iemand boven zijne krachten beproefd werd, gaf haar kracht alles om Hem te verlaten, en Hem lichaam, liefde en leven toe te wijden. »*Aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem*;» zegt de H. Schrift (2):

(1) I Cor. X. 13. (2) Cant. VIII. 7.

Vele wateren konden de liefde niet uitdooven, hetgeen volmaakt in onze H. patrones vervuld werd. De wateren van beproeving, zelfverloochening en lijden konden het vuur harer liefde niet uitdooven. De Heiligmakende genade ging in haar hart niet verloren, en gebruikte de hel alle rampen der aarde om ze te vernietigen, helder schitterde die hemelsche gave en levendiger vlamde de liefde op. Hield de natuur haar met sterken arm terug, de godsvrucht overwon alles, maakte haar belijderes van Jesus' naam en zou haar eindelijk den palm des martelaarsschaps bezorgen. »*Nec flumina obruent illam,*» voegt de H. Schrift achter bovenaangehaalde schriftuurplaats. Stroomen zelfs zullen die liefde niet overstelpen. Zagen wij het eerste deel dezer tekstwoorden in het leven der H. Odilia bewaarheid, haar dood zal dit tweede deel op haar toepasselijk maken.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Ondanks de duisternis over de lotgevallen dezer roemrijke en heilige maagdenschaar verspreid, nemen de geschiedschrijvers heden als zeker aan, dat zij door de Hunnen voor geloof en kuischheid gemarteld zijn (1). Twee van elkander onafhankelijk geschreven documenten staven dit krachtig. Grieksche en Romeinsche schrijvers verhalen, dat de Hunnen in oorlogstijd vooral van pijlen gebruik maakten. Geen volk uit de groote volksverhuizing bezigde dit wapen behalve zij (2). Nu zien wij in de overblijfselen van Ursula's en Odilia's gezellen de sporen der pijlen dikwijls duidelijk aanwezig. Wat ons van zelve brengt tot de gevolgtrekking: door de Hunnen heeft de H. Odilia den marteldood ondergaan (3). Weleer woonde deze volkstam in het Zuid-Oostelijk gedeelte van Europa aan de oevers der Caspische en Zwarte Zee. Met de zwartste kleuren worden zij ons afgeschilderd door getuigen wier gezag boven allen

(1) Bolland. pag. 118, (2) Ibid. (3) Deze meening wordt gevolgd in het Romeinsch martyrologium. 21 Oct.

twijfel verheven is, daar sommige (1) zelfs toeschouwers of heiligen waren. Hoewel oorlogzuchtig, waren zij overgegeven aan dronkenschap, vraatzucht en afschuwelijke onzuiverheid. Trouweloos en wreed misten zij in tegenstelling met andere heidenen, elke natuurlijke deugd, gastvrijheid uitgezonderd (2). Vroeg reeds hadden zij begeerige blikken geslagen op de landen hunner naburen. De boorden van den Donau waren al in hun bezit, als Attila hun aanvoerder werd. Niet tevreden met dezen buit, maakte Attila om de begeerten zijner onderdanen te voldoen en zijne eigene heerschzucht bot te vieren, gebruik van den ellendigen toestand des Romeinschen rijks en trok met zijn ontzaggenlijke legermacht langs den Donauoever naar den Rijn, geheele volkeren aan zich onderwerpend en alles te vuur en te zwaard verwoestend. Sommigen verhalen, dat hij langs twee kanten den Rijn overstak, om een aanval op Gallië te doen. De Bollandisten echter houden staande, dat hij te Coblenz met al zijn volk den Rijn overvoer, vandaar in een Zuid-Westelijke richting naar Trier trok, en na deze stad verwoest te hebben, geheel Gallië met den ondergang bedreigde. Gelukkig sloegen daar West Gothen en Romeinen de handen ineen. Tweedracht zou beider ondergang geweest zijn. Door vereeniging van strijdkrachten sterk, sloegen zij Attila terug in de vlakte van Châlons sur Marne en Fransch champagne en dwongen hem naar den Rijn terug te trekken. Hij nam zijn weg door westelijk België, trok op Tongeren aan, verspreide links en rechts schrik en ontzetting en naderde omtrent de helft der maand October ten jare 451 de poorten van Keulen. De bloeddorst en onmenschelijkheid van Atilla's woeste horden, was door dat aanhoudend oorlogen en moorden, door die tallooze overwinningen en niet minder door de verbittering over de in Gallië geleden nederlaag, eer opgewekt dan beddaard. Attila zelfs muntte uit in al de ondeugden zijns volks, hij scheen er de verpersoonlijking van (3). Hoe-

(1) Bolland. p. 157. § XXIV. (2) Bolland. pag. 115 en vol

(3) Bolland. *ibid.* 158.

wel dapper in den oorlog en tegen alle soort van ontberingen gehard, was hij een ellendige slaaf zijner wulpschheid. Zijne onzuiverheid kende geen einde. Zijne wreedheid, gezellin en volgeling der ontucht zijn berucht en spreekwoordelijk geworden. Niet ten onrechte draagt hij den naam van geesel Gods. Hij scheen Gods straffende hand voor het zondige Romeinsche rijk. Gelijk bij zijn volk, zoo was ook bij Attila door aanhoudend strijden, overwinnen en bloedvergieten de wreedheid in hooge mate vermeerderd. Zoodanig was de man en het volk in welks handen de H. Odilia en geheel die engelachtige, zachtmoedige en heilige maagdenschaar, welke een H. Ursula aanvoerde, vallen moest. Als Attila het beleg sloeg voor Keulen, bevond de H. Odilia met de overige maagden zich juist onder de muren der stad. Wreedheid, onzuiverheid en dweepsucht dreven den woesten heiden aan, de heiligen gevankelijk naar het kamp te leiden. Welke beproeving hun onschuld hier moest doorstaan, laat zich gemakkelijk begripen. Een geheel leger barbaren dorstte naar hun maagdelijkheid en bloed. Men verhaalt, dat Attila zelve allerlei list en lagen gebruikte, om hen te bewegen tot afval van het H. Geloof of tot opoffering hunner zuiverheid. Hij had het plan opgevat, deze H. bruiden van Jesus Christus, als zoovele slavinnen der ontucht, onder zijne krijgsoversten en soldaten te verdeelen. Volgens sommigen was de H. Odilia bestemd geworden voor een zijner dapperste krijgers. Fier wees de Heilige een zoo schandelijk aanbod af. Bitter zou het haar vallen (menschelijkerwijze gesproken) Jesus Christus te verkiezen boven een aardschen bruidegom, en een heiden om Hem te verachten. Maar een schat van oneindige waarde zou zij weldra ontvangen in den hemel (1), want wie zijne ziel haat en verliest in dit leven, bemint en wint ze in eeuwigheid, en (2) een oogenblik van lichamelijke kwellen bereidt een eeuwig gewicht van hemelsche glorie. Welk een tegenstelling tusschen Attila met zijne benden en de H. Odilia met hare

(1) Joes. XII. 25. (2) II. Cor. IV. 17.

zusters en gezellinnen. De grootste onzuiverheid en de heiligste reinheid, de wreedste bloeddorst en de Christelijkste zachtmoedigheid, ik mag er bijvoegen, een kudde lammeren tusschen legioenen leeuwen en tijgers. Daar de heiligen onwrikbaar in hun besluit volhardden, werd Attila vergramd, zich verwonnen ziende door de deugd van zwakke maagden en weerlooze kinderen. Volkeren hadden voor hem gebeefd, zijn omgeving sidderde voor zijn vlammend oog en jeugdige maagden, teedere en tengere kinderen ontzagen zich niet, in volle bewustzijn van de gevaren, die hun dreigden, zijn beloften smadelijk te verachten, zijne strikken te ontduiken en als te lachen met zijn bedreigingen. Zich in zijn trotsch gekwetst voelend, gaf de heidentyran terstond bevel de onschuldige menigte weg te sleuren, om ze met zwaard of boog te dooden. Beurtelings zien wij de H. Odilia afgebeeld met den pijl in de handen, of het hoofd buigend onder het zwaard der barbaren. Het martelaarschap dezer heiligen gaat alle beschrijving te boven. De kindermoord te Bethlehem is misschien het eenige in de geheele geschiedenis der wereld, wat hiermee te vergelijken is. Als razende tijgers wierpen zich de soldaten op de heiligen of doodden ze van verre met hunne pijlen. Geheele reien stortten over elkander neêr, hun onschuldig bloed vloeide met stroommen, en binnen weinige oogenblikken had de aarde een kostbaren schat verloren en was de hemel met elf duizend heiligen vermeerderd, waarvan het grootste gedeelte Godgewijde maagden waren (1), die het Lam volgen, werwaarts het henen gaat. Hoezeer zullen zich thans de H. Odilia, Ida en Emma enz. verheugen! Hoe ruim en volop zien zij zich beloond voor hun bitter strijden! Hoe sterk trekt ons hun voorbeeld om voor Jesus' wil iets te lijden en den pael der eeuwighe heerlijkheid tegen elken prijs te koopen!

(1) Apoc. XIV. 4.

ZESDE HOOFDSTUK.

Wie bewondert in de H. Odilia de levendigheid des geloofs niet? Bij velen was de minste moeielijkheid dikwijls in staat, het geloof te doen wankelen of weg te nemen. Zelfs in den tegenwoordigen tijd, nu een geheele schaar stichtende priesters en vrome geleerden de geloofswaarheden met eere en glans tegen de goddeloozen verdedigen, en de ongerijmdheid der moderne leerstukken dagelijks duidelijker uitkomt, zoodat ketterij, schisma en ongeloof op het veld der wetenschap verslagen zijn, en de waarheid en waardigheid der H. Katholieke kerk schitterender voor den dag treedt, ook voor het oog der natuurlijke rede; nu zien wij nog velen hun geloof verbergen, verwaarloozen en helaas! dikwijls verloochenen om geringen tegenspoed te ontgaan of uit vrees voor het menschelijk opzicht. Hoe geheel anders handelden de H. Odilia en hare gezellinnen. Gelijk men den boom kent aan zijne vruchten, zoo de kracht des geloofs aan de werken der liefde tot God. Zonder de liefde is het geloof dood, zonder de liefde kan het nooit vertoond worden. Toon mij uw geloof, zegt de H. Apostel Jac. zonder de werken, en uit de werken zal ik u mijn geloof toonen (1). Wijn wij in de H. Odilia zooveel opoffering en liefde aanschouwen, kunnen wij tevens haar geloof bewonderen. Hare heilige en ongeschonden jeugd was een belichaming, een aanschouwelijke voorstelling dezer Goddelijke gave. Door gestadige beoefening gevoed, was haar geloof weldra in staat bergen van moeielijkheden, door duivel en wereld opgeworpen, te verzetten. Toen zij kiezen moest tusschen een vlucht vol ontberingen, of het behoud harer tijdelijke rijkdommen met verlies van, of gevaar voor geloof en liefde, aarzelde zij niet het eerste te nemen. Schatten, fortuin, toekomst, ouderlijk huis, bloed en vaderland zeide zij vaarwel, en hoewel van de toekomst onzeker en beducht voor gevaren naar lichaam en ziel, die haar wachtten, stelde zij alle vertrouwen

(1) Jac. II. 18.

op den Heer, zich-zelve in den schoot zijner oneindige barmhartigheid nederwerpend. De ontberingen, die zij moest verduren, de gevaren waaraan zij blootgesteld was, hare vlucht en ballingschap schaadden haar geloof niets, maar deden deszelfs kracht beter uitschijnen en deszelfs levendigheid groeien. Geen wonder, dat God haar eindelijk waardig keurde, als martelares uit dit leven naar de eeuwige heerlijkheid te worden overgebracht. Hoe luisterrijk glanst haar geloof voor den troon van den grimmigen Attila. Bij zijne komst werden legers verlamd van schrik, zijne omgeving stond verpletterd bij het bulderen van zijn toorn en den vlam zijner oogen, de H. Odilia en hare gezellinnen aanschouwden hem onversaagd en voelden zich door zijne gramschap niet ontstellen. Het geloof versterkte, bemoedigde hen. Geen woorden, liefkozend of dreigend, de dood zelfs was niet in staat hun geloof te doen bezwijken. En hoe innig is de jeugd niet aan het leven gehecht? Een grijsaard is dikwijls levenszat, het tijdelijke begint hem te walgen, hij verlangt naar den vrede des grafs. Hij ziet zich reeds aan deszelfs rand geplaatst. Lang kan het met hem niet meer duren. Verliest hij het leven, slechts eenige dagen zijn het. Een man in het midden van zijnen loopbaan heeft de rampen der wereld duizendmaal ondervonden, een hoogere verstandsonwikkeling, wilskracht en moed, doen hem den dood zonder vrees in de oogen zien; maar de jeugd kent de bitterheid des levens nog niet bij ondervinding. Hare dagen zijn als de lente. Een reeks van jaren staan haar nog voor de borst. Geen moeielijkheid kent zij, of anders meent zij in overmoed alles te kunnen trotseeren; dus is het leven der jeugd dierbaar, het verscheiden dubbel bitter. Hoe meer is dit waar, wanneer zwakheid der kunne met jeugd vereenigd zijn. Zou men hier den marteldood niet het minst moeten veronderstellen? Welnu, de H. Odilia is den marteldood gestorven, als kind. Slechts een jeugdige maagd en in den bloei harer jaren, heeft zij om haar geloof God het offer des levens gebracht. Daar zij aan het koninklijk hof van haren

vader Maromaeus was grootgebracht, had zij de genoegens des levens volop kunnen smaken. Ware zij tijdig teruggekeerd, met open armen zou zij ontvangen zijn. Attila zelfs was bereid haar jeugdig leven te sparen, zoo zij slechts geloof en liefde wilde verzaken. Maar neen (1). *Virtus in infirmitate perficitur*. De kracht wordt in zwakheid voltooid. *Cani sunt sensus hominis et aetas senectutis vita immaculata* (2). Grijsheid is de zin eens menschen, en ouderdom een onbevlekt leven. De genade van Jesus Christus versterkte de zwakheid van haar geslacht, zij volhardde op den ingeslagen weg, haar jeugdig verstand, vervuld met de gaven des H. Geestes stelde de eeuwigheid boven het oogenblik, het hemelsch boven het aardsche leven, zoodat zij zich thans reeds veertienhonderd jaar in de hemelsche glorie over den palm des martelaarsschaps verheugen kan.

Ook hare maagdelijkheid is bewonderenswaardig. Reeds in het algemeen genomen is de zuiverheid de moeielijkste der zedelijke deugden. In- en uitwendig wordt de mensch getrokken naar het stoffelijke, vervolgens tot het zinnelijke, eindelijk tot het onzuivere. Juist in dit punt openbaart zich bijzonder de zwakheid onzer menschelijke natuur, zoodat geen deugd meer dan deze te lijden heeft. De kwade voorbeelden der menschen trekken ons sterk, en hoevelen zijn er niet, die uit zwakheid, zinnelijkheid of duivelsche boosheid een brave kuische ziel belagen. Ook de duivel, die als een brieschende leeuw rondgaat, verandert soms van gedaante, zoekt als een sluwe vijand het zwakste punt in de vesting onzer ziel en besluit meestal ons tot onzuiverheid te bekoren.

Ziedaar de redenen, die ons dwingen een zuivere ziel te bewonderen. Verhevener deugd is de maagdelijkheid, die bestaat in het vaste voornemen de ongeschondenheid des lichaams om God getrouw te bewaren. Zeldzamer wordt deze deugd op de wereld gevonden dan men gewoonlijk denkt. Een buitengewone heerlijkheid ontvingen dus die heiligen in de kerk, welke als

(1) 2 Cor. XIII. 9. (2) Sap. IV. 8.

maagd vereerd worden. Zij waren toch tijdens hun stervelijk leven Engelen in het vleesch. Nog meer zelfs. Die heilige hemelboden zijn zuiver door natuur, onstoffelijkheid en zonder strijd, de maagden daarentegen in een ellendig, zondig lichaam te midden van hevige aanvechtingen. Een onophoudelijke zelfverloochening, een diepe nederigheid is er noodig om op den weg der maagdelijke zuiverheid te volharden. En dit des te meer, naar gelang het geslacht zwakker is. Heilige martelaars zelfs, volkomen door geloof en ondervinding van de kracht der goddelijke genade doordrongen, beefden en sidderden bij het vernemen, dat zwakke maagden naar den heidenschen landvoogd geleid waren, waar hun geloof en zuiverheid hevig beproefd werden. Hoe vreesden zij, dat die zwakke krachten, door beproevingen en folteringen overmand, bezwijken en de arme zielen in het helsche vuur zouden storten. Om diezelfde reden zien wij ze juichen van blijdschap en dankbaarheid jegens God, zoodra zij hun roemvollen dood vernamen. Kerkvaders hielden hunne schoonste redevoeringen op de maagden, die de kroon des maagddoms in het martelaarschap hadden bewaard en met hun bloed versierd.

Deze deugd van maagdelijke zuiverheid zien wij in de H. Odilia met vollen luister schitteren. »*Hæc enim palmæ duplicis beata sorte*” etc. (1) Ook zij is zalig, door een dubbelen palm, een tweevoudige overwinning. Om dien kostbaren schat te redden vluchtte zij, een ellendige ballingschap zoekend: om dienzelfden schat te bewaren zou zij sterven. Beschouw, Beminde Lezer, alle omstandigheden haars levens, zij verheffen de H. Odilia steeds als deze deugd volmaakt beoefenend. De zwakheid van haar geslacht, de teedere jeugd, het lijden der ballingschap, de bekoringen harer vijanden, alles roept ons toe: de H. Odilia heeft de maagdelijke zuiverheid in een zeldzamen heldhaftigen graad bezeten. Hoe zou zij anders om deze deugd zooveel hebben kunnen verdragen? Eén enkele akte van verzaking ware immers genoeg geweest, om haar van armoede naar rijkdom,

(1) Hymne der maagden in den Rom. brevier.

van het graf tot den troon terug te brengen. Het schijnt ook, dat de H. Ursula en Odilia juist om hunne zuiverheid heerlijker uit te doen komen, moesten gemarteld worden door een volk, dat om verregaande onzuiverheid en alleszins ontwikkelde wreedheid in de geschiedenis bekend staat. Andere volkeren zouden zich misschien niet zóó hebben ingespannen, om hun de kuischheid te ontrooven; wellicht waren zij bewogen geworden door hunne jeugd, of grooter gevoel van eerbaarheid en medelijden zou hen weerhouden hebben hun goddelooze handen te slaan aan een uitgelezen schaar van heilige maagden en in een oogenblik zooveel onschuldig bloed te vergieten. Maar hoe zou dan dat aureool van maagdelijke zuiverheid en martelaarsschap de H. Odilia omstraald hebben? De namen van maagd en martelares konden haar door de H. Kerk niet worden toegevoegd, en misschien ware zij ons onbekend gebleven. Dat zij stierf voor die deugd, bewijst, hoe diep deze wortel geschoten had in haar hart; de wreedheid en wellust van Attila en de Hunnen doen deszelfs schoonheid meer kennen. Hier zij het mij geoorloofd een deel van Joannis Chrysostomus' redevoering in te lasschen, die op het feest der H. Odilia gelezen wordt. »Ik bemin ten eerste »de gedachtenissen der martelaars. Ik bemin en omhels »ze. En wel alle, maar voornamelijk dan, als de strijd »van vrouwen wordt voorgehouden. Want hoe zwakker »het werktuig is, des te grooter de genade, des te »luisterrijker de trophee, des te uitstekender de over- »winning, niet (zoozeer) om de zwakheid van de kunne »der strijders, maar omdat de vijand door diegene »overwonnen wordt, door wie hij overwinnaar werd..... »Welke verschooning zullen de mannen dan voortaan »hopen kunnen, zoo zij laf en weekelijk zijn. Welke »vergifenis toch, als vrouwen zich zoo dapper en man- »nelyk gedragen, als zij zich zoo edelmoedig ten strijde »aangorden.»

ZEVENDE HOOFDSTUK.

De roemrijkheid van den marteldood der H. Odilia blijkt genoeg uit de goddelijke en bovennatuurlijk ingestorte zedelijke deugden, die zij er in beoefende. Hoezeer God hare deugd en heiligheid waardeerde, zal later genoegzaam blijken, als wij de vereering dezer H. martelares op aarde en de wonderen op hare aanroeping verkregen, zullen verhalen. Op eene zaak wil ik hier de aandacht der lezers vestigen, te weten: Welken luister haar martelaarschap ontving uit de omstandigheden, waaronder het plaats greep. Wij zien haar dan vallen onder de slagen of pijlen der woeste Hunnen, onafscheidelijk verbonden met hare levensgezellin, geestelijke zuster en natuurlijke bloedverwante de H. Ursula. Hier vinden wij wederom bewaarheid, wat wij zoo dikwijls in den strijd der martelaars bewonderen, dat namelijk een gezamenlijk lijden en sterven, de glorie van ieders dood afzonderlijk, heerlijker maakt. Gelijk de vreugde des hemels aangroeit door het vermeerderen van het getal gelukzaligen, zooals het H. Evangelie schijnt te zeggen en het redelijk verstand door geloof voorgelicht toont, (in den hemel gaat het dus volmaakt op: hoe meer zielen hoe meer vreugd) zoo wordt ook op aarde de deugd niet slechts sterker, maar ook meer kenbaar en roemrijk, als zij gelijktijdig beoefend wordt door velen, die in onderlinge betrekking verbonden, de werken der deugd uitoefenen. De H. H. Ursula en Odilia vuurden elkander aan door godvruchtige lessen, stichtende voorbeelden, brandenden ijver. De H. Odilia mag er op roemen een H. Ursula als leermeesteres gehad te hebben in de verloochening van zich zelve: deze kan op de H. Odilia wijzen als een door haar gevormde volgeling en deelgenoot van haar lijden en heerlijkheid. Wanneer een soldaat groot mag gaan op het beleid, den moed, het geluk zijns veldheers, ja eenigszins deelt in den roem van dezen, dan is ook de H. Odilia als bloedgetuige roemvoller gestorven,

volhardend in den strijd onder de leiding der H. Ursula. De glorie dezer beide heiligen wordt als ware het een gemeenschappelijk goed; zij worden bezitters van elkanders geestelijke rijkdommen, zonder hun eigen schat te verliezen. Ook bestond tusschen hen beiden een echte en volmaakte band van liefde. Deze deugd, zoo zeggen ons de H. Kerkvaders, vindt of maakt gelijken. Is er dus ergens ware liefde en vriendschap, die aan beide kanten een gelijk willen en niet willen vordert, dan doet het streven aan deze, u het gevoelen van gene zijde nog al duidelijk kennen. Het eenige streven van de H. Ursule en de H. Odilia was te behagen aan hun goddelijken bruidegom. *Een maagd denkt*, zegt de groote Apostel, *wat des Heeren is, hoe zij heilig zij van lichaam en geest* (1). Beurtelings zullen wij de eene dus kunnen aanhalen als getuige der zuiverheid en volmaakteit der andere. Nooit hadden er tusschen deze beide maagden zooveel liefde en eendracht geheerscht, waren beide niet ontvlamd geworden door een en hetzelfde liefdevuur. Hun gesamentlijk optreden, leven en sterven vermeerderd dus elkanders eer en grootheid. Waren de heiligen niet steeds begiftigd met het licht der genade, de gaven des H. Geestes en de deugd van voorzichtigheid? Deze laatste vooral zien wij in de martelaren bovennatuurlijk ingestort en wel in heroïeken graad. Droegen al hunne handelingen niet den stempel der hemelsche wijsheid? Daar een mensch nu verplicht is alle ongeregelde gehechtheid aan het aardse af te leggen, en er geen gevaarlijker is, dan ongeregelde gehechtheid aan personen, zien wij duidelijk, dat een waar Christen zeer voorzichtig zijn moet, vooral in zijne jeugd, met het aanknoopen van vriendschapsbetrekkingen. Vriendschap is noodig, vooral in de wereld, waar de goddeloozen zich zoo nauw aaneensluiten, maar voorzichtigheid blijft evenwel gebiedend noodzakelijk. Zie daar wat altijd door de heiligen is beoefend geworden, en wat de H. Ursula en Odilia dus onderhielden. Tusschen hen beide lag een innige vriendschapsband, en

(1) I. Cor. VII. 34.

daarom, zoo besluiten wij, zagen zij de genade van Jesus Christus in elkanders harten lichten, daar hunne heiligheid een waarborg blijft voor de juistheid hunner oordeelen. Door hun vereenigd vluchten uit Engeland, de onophoudelijke gevaren ter zee en te land van vervolgende barbaren of landgenooten te zamen verduurd, het voortbestaan van dien geestelijken liefdeband tot aan en tot in den dood, oordeelden zij zich elkander waardig; gaven getuigenis van elkanders heiligheid, en zetten glorie bij aan beider marteldood. *Qui in vita sua dilexerunt se, ita et in morte non sunt separati* (1). In hun leven hebben zij elkander bemind, in den dood ook werden zij niet gescheiden. God zelfs schijnt door hun gelijktijdigen dood een goedkeurend zegel aan hunne liefde te hechten en zoo elkanders genegenheid en achting te bekrachtigen. Ik ga hier een andere omstandigheid voorbij, te weten, dat de H. Odilia Chiliarcha geweest is, dat wil zeggen: dat zij onder de geheele schaar van Ursula aan het hoofd van duizend maagden stond. Hadden wij van deze waardigheid meer stellige bewijzen, het zou den roem harer heiligheid en de glorie harer marteling wonderlijk verheffen. Maar welk een glorie is het reeds voor haar, te sterven te midden dier elf duizend heiligen, allen gemarteld en voor het grootste gedeelte maagden. Hier mag bijzonder herhaald worden, wat boven gezegd is, dat de glorie van meerdere martelaars, te gelijk voor God gestorven, het bijzonder eigendom wordt van elk hunner afzonderlijk, zonder elkander eenigszins te schaden. Groot is de glorie der martelaars van Sebaste, van het Thebaansche legioen enz.; hoewel de namen der martelaars afzonderlijk bijna niet bekend zijn. Het is als bezit ieder van hen de som van hun aller glorie. Voor bijzonder kostbaar houden wij hunne relikwieën en hun roem is sedert hun dood ten allen tijde groot geweest. Zijn er sommige dezer schare geloofsgetuigen bij name gekend, dan is hun glorie zeer groot in de H. Kerk, het is als straalt de luister hunner gezellen op hen af, om hunne

(1) Kerkelijk Officie.

glorie te verhoogen. Geschiedt dit ook niet met de H. Odilia? Al hare gezellinnen worden vereerd, duizenden bevinden er zich onder, wier namen niet gekend zijn en het wellicht nimmer zullen worden. Vele anderen staan slechts met name aangewezen in een of andere godvruchtige legende en blijven dus onzeker; op de H. Ursula, Odilia, Ida en Emma, die met meer zekerheid gekend zijn, schijnt hun gezamenlijke glorie neêr te dalen. Hoe groot nu is deze niet? Ik mag immers vrij zeggen, dat de marteldood der elf duizend maagden een der voornaamste gebeurtenissen is, die er in de kerkelijke jaarboeken staan opgeteekend. Verwonderen wij ons niet, dat menigeen uitroept, hoe is het mogelijk, dat er op een enkel tijdstip zooveel heiligen uit een enkel rijk, het bijna heidensche Engeland, verzameld werden, en allen met den palmtak des martelaarschaps en het grootste deel met het kleed des maagddoms ten hemel stegen. De gebeurtenis is eenig, en, hadden wij de traditie des volks, de godvruchtige schrijvers, de studiën der geleerden en de talrijke opgravingen en mirakelen niet, bijna ongelooflijk. Heden zijn er in Europa een tamelijk groot aantal priesters werkzaam. Zij montten uit in geleerdheid, priesterlijke opvoeding, ijver, gebed en arbeidzaamheid. Hun arbeid is vruchtbaar en door God gezegend; en toch, hoewel er miljoenen zullen gevonden worden, die door hen bekeerd in heiligmakende genade volharden, zou het iemand toch ongelooflijk voorkomen, als hij hoorde zeggen, er bevinden zich thans in Europa tien duizend volmaakte menschen en heiligen. Hoeveel te meer is deze gebeurtenis bijna ongelooflijk, juist omdat zij zoo grootsch, wonderbaar, glorievol is. Wij zien hen sterven, de H. Ursula en Odilia, omringd door duizenden maagden, elf duizend volmaakte heiligen. Alle afkomstig uit hetzelfde vaderland, afgemat door ontberingen en lijden, beproefd door bekoringen, drinken zij eenparig met vreugde den bitteren lijdenskelk tot den bodem en gaan verheugd den dood in. Hier moeten wij meer verwonderd staan, dan bij de kindermoord te Bethlehem, of bij het The-

baausche legioen. De kindertjes kenden hun lijden nog niet, en toen zij kennis kregen van hetgeen geschied was, waren zij reeds in het voorgeborchte, in de rust hunner vaderen, zich verblijdend over den dood, die hen zoo gelukkig gemaakt had. Die H. soldaten zijn groot en sterk gebleven in den strijd door de hulp van Gods genade, doch hun menschelĳke krachten waren zoo zwak niet, als die van vrouwen en kinderen. Als mannen waren zij forsch van lichaam en ziel, als krijgers sterk door oefening en voor geen doodsgevaar bevreesd. De gezellinnen der H. Ursula en Odilia stierven voor geloof en zuiverheid voor een groot gedeelte als zwakke maagden en weerlooze kinderen. Nergens leest men van een zoo groot verbazend aantal heilige maagden, terzelfder tijd gemarteld. Hun glorie moeten wij dus bijzonder bewonderen, wĳl hunnen dood onder alle opzichten of eenig of zeldzaam is in de martelaarsboeken der H. Kerk; de H. Odilia moeten wij onze bijzondere hulde brengen, daar God haar onder dezen H. Maagdenstoet meer duidelĳk heeft doen kennen, als wilde Hij de glorie van haar sterven door het aantal harer bruiloftsvriendinnen opluisteren, en den roem dezer maagdenschaar door de vereering der H. Odilia vergrooten.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Toen Attila zijne woede gekoeld had in het bloed dezer heilige onschuldigen, zag hij zich verplicht het beleg voor Keulen op te breken en zijne krachten naar het Zuiden te brengen. Misschien kunnen wij hier denken aan een straf van Gods gerechtigheid of aan een teeken zijner voorzienigheid, om godvruchtige Christenen gelegenheid te verschaffen, aan de H. lichamen een passende begrafenis te bezorgen, ze te behoeden voor ontheiliging of te bewaren voor de godsvrucht der volgende eeuwen. Wat hiervan zij, de bewoners van Keulen dankten God voor de onverdiende weldaad der bevrijding, trokken hunne stad uit, om de lichamen

der martelaressen te begraven en verheugden zich bovenmate de kostbare relikwieën in hunne aarde te kunnen verbergen. Duizenden zijn er later teruggevonden, terwijl de geuren, die zij verspreidden, de kostbare voorwerpen en fleschjes met bloed in hunne graven gevonden, aantal en ligging duidelijk bewezen, dat zij tot de heilige maagdenschaar van Ursula en Odilia behoorden. Deze laatste werd begraven dicht bij de plaats, waar later de kerk van St. Gereon gebouwd is. Diep was nu wel de eerbied, dien de bewoners van Keulen de H. martelaressen toedroegen, doch lang zou het nog duren voor hunne vereering goed gevestigd en de glorie van hunnen dood in de kerk verspreid zou zijn. Hierover behoeven wij ons niet te verwonderen. Vóór dat de vereering van een martelaar door de H. Kerk wordt goedgekeurd, zijn er vele teekenen van hun eeuwige glorie noodig, bestaande in buitengewone gunsten en mirakelen. Hoevele martelaren verheugen zich niet in den hemel, zonder opgeteekend te staan in de martelaarsboeken. Dagelijks zingt men in het kloosterkoor aan het einde der les uit het martyrologium. »*Et alibi aliorum plurimorum sanctorum martyrum,*» etc. En elders de gedachtenis of de dag der hemelsche geboorte van zeer vele andere martelaren. Strekt dit niet ten bewijze, hoevele heiligen en martelaren er tot heden onbekend bleven? Zeer beroemde Katacomben waarin duizende martelaars begraven liggen, zijn eerst teruggevonden, na twaalf honderd jaren een prooi der vergetelheid geweest te zijn. Hoevele relikwieën zijn er thans nog in Rome's onderaardsche begraafplaatsen verborgen! De opschriften der graven verkondigen, dat daar bloedgetuigen rusten. De zorg, door de eerste Christenen besteed, om hunne lichamen in de kostbaarste stoffen te wikkelen; het bloed in vaasjes verzameld; met bloed gemengde aarde bewijzen ons, dat hier martelaars begraven zijn: en toch vereert de H. Kerk hen nog niet, en zijn hunne namen zelfs onbekend. Op straffe van excommunicatie (1) is het den godvruchtigen pelgrim.

(1) Bulla A ostolicæ sedis moderationi n° XV.

verboden eenige dezer overblijfselen zonder verlof mede te nemen, wat wel een bewijs is van de hooge waarde dezer relikwieën, al is de heilige, wien zij behoorden, onbekend. Wanneer nu in de H. Moederkerk van Rome, waar godsdienst en beschaving, deugd en geleerdheid elkander de hand boden, ja waar van de vroegste tijden kerkelijke notarissen waren aangesteld om de akten der martelaren op te teekenen, reeds zoovele heiligen konden vergeten worden, wat wonder is het dan, zoo aan de uiterste grenzen des Romeinschen rijks, te Keulen, dat door aanhoudende invallen der barbaren geteisterd en overstroomd werd, de vereering dezer groote menigte maagden en heiligen niet terstond een verbazenden opgang maakte en zich niet reeds duizend jaren vroeger over geheel de wereld verspreidde. Hun marteldood werd in de eerste eeuwen na Attila niet opgeteekend (1), de groote volksverhuizingen deden het vermolmd Romeinsche rijk ineensinken, barbaren mengden zich met de oude bewoners van Gallië, Germanië of met afstammeligen der Romeinsche kolonisten; de gedeeltelijke vergetelheid dezer roemrijke maagden is dus niet meer dan natuurlijk. Al lieten deze barbaarsche volkeren zich nu spoedig in de H. Kerk opnemen, moesten er toch voor hen nog vele jaren verlopen, alvorens geheel naar Christelijke beschaving gevormd te zijn. Hoe kon er dus sprake zijn van algemeen verspreide of hoog opgevoerde vereering? De betrekkingen met Rome waren moeielijk door afstand en gevaar; men had reeds werk in overvloed, wilde men den barbaar bekend maken met de noodzakelijke plichten des Christendoms, ook zou het willicht ontijdig geweest zijn den heiden te ontstemmen, door het vermelden der onmenschelijkheid zijner voorvaderen of stamgenooten. Wanneer te midden dezer moeielijkheden, de roemrijke marteldood zonder beschreven, noch zelfs plechtig gevierd te zijn, in de herinnering van die met barbaren gemengde nakomelingschap bleef voortleven, overtuigt dit ons én van de grootheid hunner glorie, én van den diepen indruk,

(1) Sermo in natali XI. millimo virginum n° 5.

die hunne heiligheid op de tijdgenooten gemaakt had. Als in levende boeken was de glorie dezer heiligen in de harten der Keulenaars geschreven. Afkomst, plaats en wijze van marteldood, begrafenis, aantal, rang, stand, het bleef onbeschreven bewaard in de harten der menigte gedurende meer dan vier eeuwen. Ik sta veel meer verwonderd over die hechte volkstraditie, dan een ander over de gedeeltelijke vergetelheid. De namen dezer Heiligen waren wel niet meer bekend, hunne roemrijke daden waren bewaard gebleven. Ook was het onmogelijk al die namen te kennen, zoo God er later niet eenige openbaarde. Zou het in tegenwoordige omstandigheden, met dien overvloed van middelen, ons geschonken, wel mogelijk zijn zulk een naamlijst (veronderstel de gebeurtenis heeft beden plaats gehad) op te maken. Zouden die maagden zelfs elkanders namen geweten hebben? Hoe zou het der nakomelingen mogelijk zijn, en dat nog wel met omstandigheden hierboven beschreven. De grootheid van het aantal brengt noodzakelijk de verduistering dier namen met zich. Het was dus menschelijkerwijze niet alleen onmogelijk hun geheele naamlijst aan te geven, maar de beroemdste zelfs onder hen moesten door het groot aantal overschaduwde worden, vooral daar zij juist om hunne menigte zoo beroemd waren. Ook zien wij in de eerste eeuwen na hunnen dood geen enkele bij name gekend. De H. Ursula wordt evenmin genoemd als de H. Odilia (1). In een lofreden op deze maagden omtrent de 10 eeuw gehouden, zien wij geen andere maagd met name aangegeven dan de H. Pinnosa of Vinnosa, van wie weinig of niets bekend is, en die tegenwoordig bijna niet vernoemd wordt. In den loop der volgende eeuwen zijn deze verschillende relikwieën door hemelsche openbaring en onder de leiding van vrome, heilige mannen gevonden. Ook de overblijfselen van de H. Ursula schijnen eerst opgeheven en overgebracht te zijn door den H. Cunibertus of omstreeks de helft der twaalfde eeuw (2). Sedert dan ontving de H. Ursula de eer, die haar toe,

(1) Boll. 21 Oct. pag. 133. (2) Ibid. pag. 256.

kwam, en werd de geheele schaar plechtiger vereerd. Het moet u dus geen bevreemding baren, Beminde Lezer, dat de glorie dezer heiligen eerst later door geheel de kerk is verspreid geworden en de naam van een der roemrijkste, de H. Odilia, ongeveer een achttal eeuwen verborgen bleef. Ook mogen wij veronderstellen, dat de naam der H. Odilia, patrones der Kruisheeren, zoo lang onbekend bleef door een wijze beschikking van Gods voorzienigheid, die den schat harer heilige relikwieën als een kostbaar onderpand op aarde en hare persoon als een machtige voorsprekeres in den hemel aan de Orde van het H. Kruis wilde schenken. Was nu de vereering dezer heilige maagden wel niet alom beoefend, en bestonden er volgens de Bollandisten nooit akten van hun martelaarschap, toch was hunne vereering te Keulen genoegzaam bekend en godvruchtig gevierd, zoo door volk als geestelijkheid. Reeds kort na hunnen dood werd er een Basiliek opgericht buiten de muren van Keulen op het veld der martelaressen. In het begin der zesde eeuw door bedroevende omstandigheden verwoest en later door een zekere Clematius hersteld, werd er spoedig een klooster van Godgewijde Zusters aan toegevoegd, die zich de H. Maagden en martelaressen ten voorbeeld kozen. De plaats zelve waar het klooster stond werd genaamd: »Ter heilige maagden." Wikfridus, bisschop van Keulen schonk aan het klooster op het einde der tiende eeuw groote goederen ter eere der elfduizend maagden, welke daar rustten (1). Dit waren passende middelen om de herinnering aan, en de godsvrucht tot die heiligen levendig te houden, doch strekken tevens ten bewijze, hoezeer volk en geestelijkheid deze maagden vereerden. Hoewel dus de namen eener H. Ursula, eener H. Odilia in de eerste eeuwen na hunnen dood wel niet vernoemd werden, was hun glorie, vereering en voorspraak toch niet geheel vergeten. Want, als jaarlijks in de kerken van Keulen de lofzangen en gebeden ter eere van de elf duizend maagden ten hemel

(1) *Crombachius S. Ursula vindicata* pag. 779, en *Boll.* 21 Oct. pag. 146 n° 259.

stegen, deelden ook zij in die glorie en wierpen zich neder voor den troon des Lams, om genade voor de wereld af te smeeken. Als later in de negende en vooral in de twaalfde (1) eeuw de overblijfselen in groote menigte werden gevonden en de mirakelen zich vermenigvuldigden, steeg deze godsvrucht met den dag. Bij de vinding der overblijfselen van de H. Odilia was deze devotie zeer groot, en werd door het mirakel harer vinding niet weinig vermeerderd. Deze vinding greep plaats op den eersten September des jaars 1287. Mirakelen deden hare glorie schitteren en de godsvrucht tot deze H. bloedgetuige dieper wortel schieten. Daar zij door de orde van het H. Kruis gevonden, overgebracht, bewaard en bijzonder vereerd werd, laat ik hier eenige bladzijden volgen aangaande den oorsprong dezer orde en haren toestand op het einde der dertiende eeuw.

NEGENDE HOOFDSTUK.

Welk een diepen eerbied de geloovigen ten allen tijde voor 's Heeren kruis gekoesterd hebben, blijkt uit die talrijke oudere kloosterorders en latere Congregatiën aan dezen titel gewijd en met dit teeken op borst of schouder gesierd. Onder deze zijn er voornamelijk drie in de kerkelijke geschiedenis genoemd, de Kruisheeren van Italië, die van Bohemen en eindelijk die der Nederlanden, België en Frankrijk (2). De eerste, volgens hun beweren gesticht door den H. Cletus, ontvingen regel en constitutiën uit de handen van Paus Alexander III, wien zij op zijne vlucht voor keizer Frederik Barbarossa in hunne kloosters schuilplaats verleend hadden. Daar zij afweken van den zoo noodzakelijken regeltucht, hebben de Pausen tweemaal getracht ze met de Kruisheeren van België enz. te vereenigen. Eenige malen zijn zij zelfs op het generaal kapittel dezer laatste tegenwoordig geweest, en heeft de stichter dezer Theodorius de Celles bij hen een kanonieke visitatie gehou-

(1) 1155. (2) Helyot.

den. Later teruggetrokken en onafhankelijk, bleven zij voortbestaan tot omstreeks de zeventiende eeuw. Alsdan werd er andermaal een vereeniging beproefd, maar de dood van den Hoogw. Generaal der Belgische Kruisheeren, Georgius Constantinus († 1602), verhinderde de uitvoering, zoodat Alexander VII, geen middel ziende om de discipelen te herstellen, de Italiaansche orde ophief en de rijke goederen voor den oorlog tegen de Turken aan de stad Venetië afstond.

Vervolgens komen de Kruisheeren met de Ster, voornamelijk in Bohemen verspreid (1). Zij doen hun oorsprong opklimmen tot den tijd van Cyriacus, door hen en ook door de Kruisheeren van België en Holland vereerd als bisschop en martelaar, die de H. Helena bijzonder ter zijde stond in het zoeken en vinden van het ware kruis des Heeren. Van het heilige land naar Bohemen overgebracht, wijdden zij zich bijzonder aan het verdedigen van den Godsdienst en het verplegen der zieken. Gesteund door de gelukzalige Agnes van Bohemen, stichtten zij een groot hospitaal te Praag, waar zij door Gregorius IX in 1237 volgens uitdrukkelijke verklaring van dezen Paus wettig werden ingesteld. Paus Gregorius IX en de gelukzalige Agnes van Bohemen moeten dus als instellers voornamelijk in aanmerking komen. Deze kloosterlingen breidden zich uit over Polen, Moravië, Bohemen, Silesië, Hongarije en Oostenrijk. Met de Belgische Kruisheeren hebben zij nooit eenige betrekkingen gehad, tenzij ten jare 1673, toen door deze een brief werd ontvangen gedagteekend 26 Aug. en onderteekend door den Magister Generalis Kopidlenski, den prediker Procopius Geisius, en den Novicenmeester Jac. Prochaska, waarin zij verzoeken om nauwere broederlijke vereeniging. In een later schrijven vroegen zij om onze regels en statuten alsmede het wederzijds melden der overledene medebroeders. Een vereeniging onder een hoofd kwam echter nooit tot stand. Thans heeft die orde een hoofdklooster te Praag en vele kerken in de Oostenrijksche gewesten verspreid.

(1) Helyot en Ann. Ord. S. Crucis pag. 18.

Hun habijt is zwart, met een rood kruis, waaronder een ster van dezelfde kleur om hen van andere Kruisheeren te onderscheiden. Hun statuten (1) zijn in 1880 herdrukt, terwijl de Congregatie der Regulieren aangaande hen eenige punten beslist heeft, wat den regeltucht betreft in 1884. In hetzelfde jaar had de orde volgens officieele opgave, gedrukt te Praag, 65 priesters, 5 klein geprotesten en 4 novicen. Hun generaal heet Emmanuel Schoebel, gekozen den 23 Januari 1879 en met mijter en staf begiftigd.

Thans naderen wij tot die orde van Kruisheeren, die de H. Odilia als hun bijzondere patrones aanroepen. Na de stormen van Lutheranisme, Calvinisme, Jansenisme en revolutie doorstaan te hebben, is zij, te midden van tegenspoed en vervolging, niet verdwenen, maar treedt thans nog levend en werkend op in België en Holland. Hun eigenlijke stichter is Theodorus de Celles (2). Uit een der edelste geslachten van België gesproten in de laatste helft der twaalfde eeuw, vertrok hij op jeugdigen leeftijd naar Luik, om zich aan de studie der letteren en later aan den geestelijken stand te wijden. Hij koesterde een teedere godsvrucht tot de H. Moedermaagd, hierin nog bijzonder versterkt door het verhaal eener openbaring omtrent een geestelijke, die eenigszins van den waren weg afgeweken en door een plotseligen dood overvallen, toch nog in zijn laatste uur van de zonden ontslagen en van de eeuwige pijnen gered was door de voorspraak der H. Moeder Gods, wier getijden hij dagelijks zoo getrouw gelezen had. Theodorus de Celles over deze moederlijke teederheid getroffen, maakte het voornemen dezelfde oefening te verrichten en bleef er getrouw aan gedurende geheel zijn bedrijvig leven. Toen Paus Clemens III den Kardinaal Henricus, bisschop van Albano naar Duitschland zond om den kruistocht te prediken ter bevrijding van Jerusalem uit Saladijn's handen, gaf de keizer Frederik Barbarossa, thans boetvaardig en met de kerk verzoend,

(1) Acta S. Sedis vol. XVI. 283.

(2) Annales ord. S. Crucis Tom. I. p. 29.

aan die stem gehoor en trok met een ontzaggelek leger, door vele vorsten en rijksgrooten gevolgd, naar het H. Land. Onder deze bevond zich Radolf van Zaerinen, bisschop van Luik, die onder meer geestelijken Theodorus de Celles in zijn gevolg medenam. Mocht de keizer in zijn onderneming gestuit worden door den dood, Theodorus had toch het geluk de H. plaatsen te aanschouwen en te vereeren. Een bijzonderen indruk maakte op hem de levenswijze der reguliere kanunniken van het H. Graf, die, door Godfried van Rouillon daar gesticht of hersteld, volgens den regel van den H. Augustinus leefden. Toen strooide God, dat zaadje in zijn hart, dat eenmaal tot een boom moest opwassen. Langzamerhand ontwaakte in zijne ziel de begeerte zijn leven te wijden aan het H. Kruis des Heeren. Door geloof en versterking droeg hij het H. Kruis reeds in verstand en hart, door prediking en ordestichting zou hij eenmaal de glorie des kruizes bevorderen. Bitter viel het hem van die plaatsen te scheiden, waar Jesus zijne voetstappen gezet en zijn kostbaar bloed gestort had. Radolf zou echter terugkeeren, en Theodorus zag zich verplicht hem te volgen. Door een verraderlijke hand werd Radolf, reeds op weg naar zijn bisdom, een vergiftigde beker aangeboden, zoodat hij den 5 Aug. 1191, (volgens anderen 1190) te Herderen bij Freiburg overleed (1), en Theodorus, nog tijdig door hem met een kanunnikszetel begiftigd, alleen naar Luik terugkeerde om zijn waardigheid te betrekken. Ondertusschen waren de Pausen Clemens III en Coelestinus gestorven. Hun opvolger Innocentius III zich met alle vlijt op het herstel der kerkelijke tucht toeliggend, zond den bisschop Guido van Praeneste als legaat naar Duitschland om wat vervallen was te herstellen en het goede te bevestigen. Te Luik aangekomen, werd deze door den prinsbisschop Hugo met de meeste voorkomendheid ontvangen. Den kanunniken werd verboden zich zonder wettige reden van het nachtkoor te ontslaan, en opgelegd het gemeenschappelijk leven weder te beginnen (2). Nauwe-

(1) Habets bisdom Roermond 167. (2) Ibid. pag. 99. 175.

lijks waren er eenige jaren verloop en of Theodorus zag deze wijze voorschriften weder vervallen en de kerkelijke goederen onder de kanunniken verdeeld. Theodorus zelve deelde den arme rijkelyk van zijne inkomsten mede, en sloot vriendschapsbetrekkingen met de godsvruchtigste personen. Dikwijls bezocht hij de gelukzalige Maria van Oignies, en vernam van haar vele voorspellingen, welker waarheid door de uitkomst bevestigd werd. Terzelfder tijd brak in het Zuiden van Frankrijk de ketterij uit der Albigenzen. Paus Innocentius III koos eenige abten der Cirstensienser-orde, om hen op den waren weg terug te brengen. Hun pogen echter slaagde kwalijk, en het gift der ketterij verspreidde zich met den dag. Eindelijk werd de Kardinaal Gallo naar den koning van Frankrijk gezonden met verzoek, den oorlog tegen de ketters te beginnen en allen te verzamelen onder de banier des Kruizes. Hoewel Koning Philippus zelf door oorlog verhinderd was, maakten Gallo's woorden op hem toch zulk een indruk, dat hij de zijne de wapenen tegen de Albigenzen deed aangorden. Overal werd nu in België en Frankrijk de kruistocht gepredikt. Ter onderscheiding van hen, die naar Jerusalem togen, hechtte men thans het kruis op de borst. Ook Theodorus ontving het uit de handen van een cristenzienser abt en vertrok in 1209 met de Kruisvaders naar Zuidelyk Frankrijk. Hier leefde hij gemeenzaam met den H. Dominicus, werd de vriend van Fulco, bisschop van Toulouse, en later op diens tocht door België zijn gids en reisgezel. Na een jaar met vrucht gearbeid te hebben, ontving hij van den pauselyken legaat bevel, het kruis te prediken, den H. krijg te steunen en andere geestelyken hiertoe aan te nemen. Om aan dit bevel te gehoorzamen, keerde hij in zijn vaderland terug met den bisschop Fulco, en bracht dezen op de eerste plaats bij de gelukzalige Maria van Oignies. Thans nam hij het Gode welgevallige besluit, de wereld te verlaten om in zijn predikersambt de Apostelen volmaakt na te volgen. Zijne waardigheid als kanunnik legde hij neder in de handen van bisschop Hugo, ontving van deze de kleine

Sint Theobaldus-kapel te Clairlieu in de voorstad van Hoey en zocht, afgescheiden van de wereld, zich in heilige afzondering met overweging, gebed en beschouwing bezig te houden. Hier verdeelde hij volgens het voorbeeld des Zaligmakers zijnen tijd tusschen arbeid en gebed. Dagelijks ging hij uit, om in de gewesten daaromtrent den oorlog tegen de ketters en later den kruistocht naar het H. Land te prediken (1). Velen werden er bemoedigd door zijn woord en Apostolischen ijver. Later voegden zich vier gezellen bij hem. Zij begonnen te leven op de wijze van de Kruisheeren te Jerusalem volgens den regel van den H. Augustinus. Het kruis op de borst gehecht tot stoffelijke verdediging des geloofs en als bewijs van deelgenootschap in den lichamelijken krijg, werd thans het teeken van den geestelijken strijd der versterving, van het geloof in, en de liefde tot Christus. Toen in het jaar 1213 de hertog van Brabant ten tweede male het prinsbisdom Luik verwoestte, lag voor de graftombe van den H. Lambertus, waar een aantal lampen brandden, een heilig en godvruchtig man in aandachtig gebed verzonken, Gods barmhertigheid afsmeekend voor zijn geliefden geboortegrond. Zacht ingesluimerd zag daar Joan Abbatulus (zoo was zijn naam) vijf mannen in kloostergewaad de Zuidpoort der kerk binnentreden, zich plaatsen om de grafstede van den H. Lambertus en den lofzang van het H. Kruis aanheffen (2). Algemeen wordt dit in de orde van het H. Kruis beschouwd als voortteeken van haar ontstaan en uitbreiding, daar zij, opgekomen naast het graf van den H. Lambertus, den roem en vereering van het H. Kruis door woord, geschrift en voorbeeld verkondigd heeft. Een jaar na dit visioen, verzocht Theodorus den pauselijken legaat Hugolinus, die van Keulen te Luik was aangekomen, zijne instelling goed te keuren. Op eigen gezag durfde deze een zoo gewichtigen stap niet doen, daar hiervoor de pauselijke macht gevorderd werd. Hij raadde hem aan, zich terstond met zijne ge-

(1) Russelius chronicon ord. S. Crucis.

(2) Annales ord. S. Crucis tom. I, pag. 55.

zellen naar Rome te begeven, waar zij op het uitgeschreven concilie zeker op bekrachtiging konden rekenen. Met blijdschap werd die raad aanvaard en na eenige maanden toevens, daar de Kardinaal zijn zaken bij den Keizer nog niet vereffend had, vertrokken zij naar Rome bij het naderen van den winter. In 1215 was op het concilie van Lateranen een groote menigte Patriarchen, metropolitanen, bisschoppen en andere hoogwaardigheidsbekleeders onder den opperherder, Paus Innocentius III, vergaderd. Theodorus' verlangen werd daar vernomen met algemeene blijdschap en instemming, vooral daar het concilie vergaderd was, om te beraadslagen over een nieuwen kruistocht naar Jerusalem. De Paus beloofde hun verzoek te zullen inwilligen, doch stelde door gewichtiger zaken verhinderd, en om rijpere overweging, de bekrachtiging uit tot het jaar 1216. Er waren niet alleen in het Oosten, maar te Creta, Cyprus in Italië en zelfs te Rome in de kerk, gewijd aan den H. Mathaeus, vele vertakkingen van oude Kruisheeren-ordens overgebleven. Verscheiden leden dezer vertakkingen werden vergaderd en door den Paus, die biddend door God in een visioen daartoe was aangemaand, als Kruisheeren-orde opgericht en met verscheidene voorrechten verrijkt op het feest van Kruisvinding, 3 Mei 1216. Nadat Theodorus zijne pogingen met zulken uitslag bekroond zag, verlevendigde hij door woord en voorbeeld de godsvrucht in het hart zijner nieuwe Italiaansche broeders, versterkte hen in het onderhouden der kloostertucht, en trok, na ze den Kardinaal Hugolinus aanbevolen te hebben, over de Alpen naar zijn vaderland terug. Een hartelijk dankgebed steeg er uit zijne ziel op, bij zijn terugkeer in de kloostercel, naast het kerkje van den H. Theobaldus. Met den dag nam hij toe in gebed, ijver en kloosterlijke gestrengheid. Velen werden door hem gesticht en schaarden zich bij zijne gezellen. Daar hij gezellen in in overvloed vond, liet hij sommigen vertrekken naar Syrië, andere leidde hij persoonlijk naar het Zuiden van Frankrijk, een gedeelte zelfs zonderde hij af om

de gewonde kruisridders in de hospitalen te verplegen. In het uitoefenen dezer werken van barmhartigheid schitterde Theodorus' liefde bovenmate. Daarom bezocht hen Hugo, prins-bisschop van Luik, zoo dikwijls, zelf getroffen door hunne liefde en gastvrijheid, belovend een meer geschikt klooster voor hen te zullen bouwen. Hoewel de dood hem te Hoey overviel, had hij toch reeds bij testament in deze belofte voorzien. Zijn opvolger en neef Joannes de Appia of de Eppes bouwde het klooster, waarvoor godvruchtige geloovigen den grond gaven. Theodorus nam ondertusschen meer en meer toe in verdiensten en behagelijkheid bij God. Onder zijn gebed werd hij dikwijls zoo buiten zich zelve gevoerd, dat hij slechts van tijd tot tijd met den mond eenige korte schietgebeden kon uitbrengen. Vooral geschiedde dit des Vrijdags bij de overweging van 's Heeren lijden. Als Kardinaal Hugolinus onder den naam van Gregorius IX den pauselijken stoel beklom, reisde Theodorus, hoewel hoog bejaard en afgemat door arbeid en versterving ten derde malen de Alpen over om de Eeuwige Stad te bezoeken. Na hier zijn werk voleind te hebben, bezocht hij nogmaals de broeders van Italië, om ze meer te bevestigen en nauwer aan zich te verbinden. Vandaar bezocht hij de provincie van Toulouse, bemoedigde zijne kinderen, vroeger door hem derwaarts geleid, en haastte zich eindelijk naar zijne cel terug, om zich tot den dood te bereiden. Rijk in verdiensten en goede werken, werd hij, kort na zijn terugkeer, door een koorts aangegrepen, die hem weldra aan den rand des grafs bracht. Toen hij zijn einde voelde naderen, riep hij zijne medebroeders rond zijn sterfbed samen en sprak hen volgens oude handschriften, te Hoeij berustend, aldus toe: »Thans sla ik den weg »in van alle vleesch en mijne ziel keert, bevrijd van »de banden des lichaams naar haren Schepper weder. »Ik verlang ontbonden te worden en met Christus te »zijn; blijft gij ondertusschen waken, daar gij niet »weet op welk uur de Heer komen zal. Allen toch moeten

»wij drinken uit den beker des doods, deze vroeg, »gene laat. Van onze geboorte af snellen wij ter dood. »Niets, wat de kloostertucht betrof, heb ik voor u ver- »borgen; geve God, dat dit onveranderd in uwe harten »blijve. Zoo ik, arme, eenig vertrouwen mag hebben »op den dag des Heeren, dan beloof ik voor U te zullen »bidden en onophoudelijk te smeeken, dat gij vooruitgaat »in deugd, en dit ons klooster dagelijks aanwasse." Hierop naderde zijne broeders op den rei af. Hij teekende hen met het teeken des kruises, hen zegenend in den vredekus. Daarna zag hij nog eenmaal rond, beval hun de afwezige broeders te groeten, sloeg zijne oogen nogmaals ten hemel en stierf, gesterkt door de genademiddelen onzer Moeder de H. Kerk, den 18 Augustus 1236. Men beelde hem later af, knielend voor een kruis, deze woorden sprekend (1): »voor Christus ben ik aan het kruis gehecht." Zijne handen strekte hij uit en goddelijke liefde scheen hem te vervoeren. Het onderschrift luidde: »De gelukzalige Theodorus de Celles, groote vereerder van den gekruiste, door wiens liefde hij dikwijls in den geest verrukt werd." Hoewel hem in oude handschriften en boeken den titel van gelukzalige gegeven werd, is hij toch eigenlijk nooit door kerkelijk gezag gelukzalig of heilig verklaard. Doch de glans zijner deugden, het langdurig voortbestaan en de uitbreiding zijner orde, bij gebrek aan menschelijke middelen en omgeven door lichamelijke en geestelijke vijanden, zijn een onderpand zijner hemelsche glorie, waarin hij Gods zegen volgens zijne belofte voortdurend over die orde afsmeekt.

TIENDE HOOFDSTUK.

Bij den dood van Theodorus de Celles waren er wel vele kloosterlingen naar verschillende oorden der wereld gezonden, om de kruisvaarders te volgen en hun geestelijk of lichamenlijk te helpen, maar eigenlijke

(1) Gal. cap. II. v. 19.

kloosters, behalve in Italië en te Hoey en misschien in Engeland, waren er nog niet gevestigd (1). Zelfs te Toulouse niet, waar hij vele zijner broeders persoonlijk geleid en bij zijne terugkeer van Rome visitatie gehouden had. Onder zijne opvolgers eerst zou zijne orde grooter uitgebreidheid en meer vastheid erlangen. Terstond na zijnen dood vielen aller oogen op Petrus Walcurtius, uit de edele geslachten van Rochefort en Loos afstammende. Theodorus de Celles bewonderde reeds diens vaardigheid in het gehoorzamen en betuigde in zijne gemeenzame gesprekken, dat de deugden Petrus schenen aangeboren. De tijdelijke en geestelijke belangen van het klooster te Hoey behartigde hij op een uitstekende wijze. Buitengewoon in het kloosterleven onderwezen, kende hij aller hart en zin en wist allen door liefde of gestrengheid te trekken of te verbeteren. Door veelvuldige opwekking vuurde hij de jongere broeders aan als zijne kinderen, de oudere behandelde hij volgens de leer des Apostels als zijne vaders met liefde, eerbied en ontzag. Weldra had hij aller harten overmeesterd. Zijn voornaamste werk echter was allen door den hechten band der bovennatuurlijke liefde nauwer aan elkander vast te snoeren. Was er eenig verschil tusschen twee zijner medebroeders ontstaan, dan ontbood hij beiden tot zich en rustte niet alvorens de liefde hersteld te hebben. Bij het bezoeken der kloosters waakte hij voornamelijk over de eendracht, zeggende, dat de overige deugden niet zouden ontbreken, waar de liefde aanwezig was. Ondertusschen was Gregorius IX gestorven. Coelestines IV, zijn opvolger, bezette slechts 18 dagen den Stoel van Petrus en stierf insgelijks. Innocentius IV, te Napels door de Kardinalen gekozen en met den tiar gekroond, zag zich overal belaagd door Keizer Frederik, op wien de kerkelijke banvloek kleefde. Wanhopend aan den vrede, scheepte de Paus zich in naar Frankrijk en riep een algemeen concilie samen te Lyon (2). Dit beschouwde Walcurtius als een gunstige gelegenheid om zijn kleine orde meer te versterken.

(1) Annales ord. S. Crusis p. 46. (2) Ibid.

Hij besloot dus zijne broeders te vergaderen en sprak hen aldus aan: »Ziet, gij hebt gehoord, geliefde »broeders, dat er een algemeen concilie te Lyon in »Frankrijk is bijeengeroepen. Bemerkt dus wat er moet »gedaan worden. Hoe broos wij zijn van nature en hoe »ten kwade geneigd, ziet gij dagelijks: ja bij U zelven, »naar ik meen, ondervindt gij het. Daarom houd ik »het voor noodzakelijk onze kwade gewoonten door »statuten te beperken en als ongetemde veulens om »den naam van Jesus aan den paal des kruizes te »binden. Wij hebben wel is waar den regel van den »H. Augustinus, maar, zoo wij traag van harte zijn, »zullen wij gemakkelijk van den rechten weg afwijken, »onze eigen begeerten volgend onder voorwendsel dat »veel wat den kloosterlijken regeltucht betreft, daarin »niet staat opgeteekend. De statuten der Preekheeren, »onlangs door Raymundus verzameld, behagen mij zeer. »Zoo het u goeddunkt zullen wij er uit overnemen, »wat onze orde past, er bijvoegen, wat door onzen »vader Theodorus is overgeleverd, en wat ons verder »nuttig of noodzakelijk mocht voorkomen. Het constitu- »tiënboek, aldus samengesteld, zullen wij zijn Heiligheid »en het concilie ter goedkeuring verzenden." Hiermede stemden allen in en droegen hem de zorg hiervoor op. Het volgend jaar verschenen er weinig prioren op het Generaal Kapittel uit vrees voor Keizer Frederik II. Toch bood Walcurtius zijne constitutiën aan, op voor- genomen wijze bijeenverzameld. Hier schijnt de grond te liggen voor de geheele afscheiding der Italiaansche broeders. Later wilden zij deze constitutiën niet aan- nemen en bleven als afzonderlijke orde een tijd lang voortbestaan. Na rijp beraad en goedkeuring, trok Walcurtius met eenige broeders, als gezellen, naar Lyon, waar zij door den Kardinaal-diaken Petrus in 's Pausen tegenwoordigheid gebracht werden. Hier ver- zochten zij opnieuw confirmatie, goedkeuring der nieuw opstelde statuten en ontvingen het witte habijt in plaats van het zwarte, wet. zij tot heden gedragen hadden. De goedkeuring der statuten vorderde eenig tijdsverloop.

en werd door den Paus aan den Luikschen bisschop opgedragen. Tijdens zijn verblijf te Lyon en Anagnia schonk de Paus den Kruisheeren nog vele andere gunsten en voorrechten, waardoor de orde zich meer kon vormen en uitbreiden. Weldra werd een nieuw klooster gesticht te Namen. Ook nam Albertus, bisschop van Riga, groot door godsvrucht en voorzichtigheid, in 1246, vele Kruisheeren met andere reguliere kanunniken en monniken mede naar Lijfland, waar vele na vurige prediking en harden arbeid den kroon der martelaren ontvingen (1). In 1248 vergezelden vele andere leden dezer orde den H. Lodewijk op zijn tocht naar het Heilig Land. De stichting, door hen onder het leger bewerkt, en de barmhartigheid aan gewonde en zieke soldaten bewezen, boezemden den H. Koning zulk een liefde voor hen in, dat zij door zijn koninklijke mildheid werden in staat gesteld te Parijs een hoofdklooster der orde te vestigen. Al deze gunsten moesten voornamelijk worden toegeschreven aan de deugd en wijsheid van Walcurtius. De stichting der provinciën Parijs en Toulouse met hun talrijke huizen geschiedde eerst in 1250, één jaar na den dood van Walcurtius, doch hem komt de eer toe, de orde voor grooter uitbreiding door het opmaken van statuten, het verkrijgen van privilegiën en het vormen van deugdzame mannen, te hebben vatbaar gemaakt. Den 30 December 1249 ontsliep hij, om in den hemel van zijnen arbeid uit te rusten. Hij werd in zijn nederig kloosterkleed begraven. Zijn familie, de graven van Loos, waren echter hiermede niet tevreden. Zij lieten zijn lijk vervoeren naar Maeseijck, waar men hem een graf en lijkstoet schonk, meer overeenkomstig met den glans zijner deugden, de waardigheid zijns persoons en den adel zijner familie. In den persoon van Joannes Sacrifontanus schonk God aan de orde een waardig opvolger voor Petrus Walcurtius. Streng, geleerd, godvruchtig, inwendig en beschouwend, vereenigde hij in zich alle deugden van een goed kloosteroverste. Wetenschap bestuurde en

• (1) Annalen. I tom. pag. 48.

matigde in hem de gestrengheid. Zijn godsvrucht en geest van gebed richtten al zijn handelen naar het eeuwig en eenig doel. De Kruisheeren van Italië hadden de nieuw opgestelde en wettig goedgekeurde statuten niet willen aannemen, thans voltooiden zij de scheuring door zich te onttrekken aan het nieuw gekozen hoofd. Met kracht sloeg de nieuw gekozen generaal de handen aan het werk. Parijs en Toulouse werden als provinciën opgericht, te Luik ontstond een nieuw klooster; waar de orde werd aangevallen, trad hij in het vuur om ze te verdedigen, of riep de hulp in des H. Vaders. Reeds ontvangen privilegiën deed hij op nieuw bevestigen, nieuwe, die den bloei der orde of den luister van den godsdienst konden bevorderen, trachtte hij te verwerven. De kerk van het moederklooster te Hoey bracht hij tot voltooiing. Zij werd versierd met verscheidene altaren, toegewijd aan het H. Kruis en gconsacreerd (1) in 1250 door den wij-bisschop van Luik, Arnulphus. Onder zijn bestuur trad de hoofdpersoon der geschiedenis van de vinding en overbrenging der H. Odilia, Joannes, de Eppa genaamd, te Parijs in de orde. Gedurende 28 jaar stond Joannes Sacrifontanus aan het hoofd der Kruisheeren en stierf 10 Augustus van het jaar 1277. Hij was een waardig tijdgenoot van den H. Lodewijk, van den godvruchtigen Rudolf van Habsburg, beroemd om zijn godsvrucht tot het H. Sacrament, als ook van Paus Urbanus IV (2), die in 1264 den feestdag van het H. Sacrament instelde. Ofschoon deze generaal de kloostergeloften van Joannes de Eppa aannam, mocht zijn opvolger Joannes Rijckius het geluk smaken dien eenvoudigen broeder geroepen te zien, de relikwieën der H. Odilia te vinden. Joannes Rijckius mocht het eerst ondervinden, dat deze heilige de patrones der Kruisheeren was en hen door hare machtige hulp en voorspraak steunde. Het voorgaande is, Beminde Lezer, reeds meer dan genoeg, om de Kruisorde te kennen. De vereering der H. Odilia is nauw met den bloei dezer orde verbonden geweest.

(1) Annales tom. I. pag. 55. (2) Ben. XIV. festum. Corp. Chri.

Uit den loop des verhaals zult gij de geschiedenis der Kruisheeren dus klaarder kennen. Werpen wij thans een blik op den bovengenoemden hoofdpersoon der geheele gebeurtenis, den godvruchtige Joannes de Eppa.

ELFDE HOOFDSTUK.

Het Kruisheerenklooster te Parijs, in de rue de la Bretonnerie, gesticht door den H. Lodewijk, nam onder den zegen Gods toe in geestelijke en tijdelijke goederen. Daar bleken mannen te zijn van echt priesterlijke en kloosterlijke deugden. Wetenschap en godsvrucht vereenigden zich onder het witte kleed en zwarte scapulier der kloosterlingen, zoo dat er dagelijks meerdere het kloosterkleed vraagden of hunne geloften aflegden. Onder hen bevond zich ook in het jaar 1259 de godvruchtige Joannes de Eppa, ook wel Novelan genaamd. Oude schrijvers der orde noemen Carmignole, volgens hen een stad in Spanje, zijn geboorteplaats. Petrus van Amsterdam, omtrent het jaar 1443 Kruisheer te Hoey, haalt hiervoor de getuigenis veler Spanjaarden aan, alsmede van zekeren broeder Jacobus Lambertus. Daar deze stad echter niet in Spanje maar in Piemont ligt en Bannelius daarentegen bemerkt, dat sommige andere hem geboren meenen te Eppa in Frankrijk (velen toch ontleenden toenmaal hun naam aan de geboorteplaats), moeten wij deze plaats voor betwist en onzeker houden. Joannes werd geprofest onder de leekenbroeders om in eenvoud des harten en nederigen handenarbeid, door gebed geheiligd, en door zuivere meening in gebed veranderd, zich zelven steeds een grooteren schat van verdiensten te verzamelen. Bannelius vat zijn lof en leven in deze woorden samen. Joannes de Eppa Novelan was eenvoudig, ongeletterd, rechtvaardig en vervuld met de vreeze Gods. Dag en nacht Gods wetten overwegend, eindigde hij zijn gebed en goddelijke samen-spraken bijna nooit (1). Reeds op jeugdigen leeftijd had

(1) Historia Translations S. Odiliae. Cap. IV en volg.

hij de wereld vaarwel gezegd, om binnen de stille kloostermuren de rust zijner ziel en den vrede des harten te vinden. Volgens voorschrift zijner orde werd hem bij zijne aanneming de nederigheid van lichaam en ziel vooral onderwezen naar het woord des Heeren: *»leert van mij dat ik zachtmoedig en nederig van harte ben»* (1). Met bijzonderen ijver legde hij zich op deze deugd toe als den noodzakelijken grondslag aller volmaaktheid en de bewaarster aller gaven des H. Geestes. Na een kort verblijf in het klooster scheen hij reeds zoo in deugd toegenomen, dat hij ze eer voor zich geroofd, dan door overweging, gebed en oefening verkregen scheen te hebben. In woorden en werken betrapte men niet de minste gemaaktheid, geen zweem van zucht naar lof en eer, alles was eenvoud en nederigheid. Wat moeite hebben de meeste novicen bij hun intreden niet, om zich te gewennen aan die duizend kleine vernederingen, die het kloosterleven dagelijks aanbiedt. Die oefeningen zoo eenvoudig in zich, zoo belachelijk voor de wereld, zoo verdienstvol voor God, zijn en blijven moeielijk, als de wereld niet buiten ons hart is gebannen. Gelukkig deze godvruchtige broeder, zoo beminnelijk in de eenvoudigheid zijner manieren, de oprechtheid zijner taal en vooral den glans zijner nederigheid. Zijn kleed was nog schoon, nog slordig en legde getuigenis af van bescheiden ootmoed en ware zedigheid, overeenkomstig den regel van den H. Augustines: *»Uw kleed zij niet opvallend, wilt ook niet door uwe kleederen, maar door uw gedrag zoeken te behagen.»* Nam hij toe in andere deugden, dan groeide hij ook in de nederigheid, waarin hij al zijn medebroeders overtrof en die hem in eigen oogen gedurig dalen deed. Waar ware ootmoed heerscht wordt de armoede tevens vlijtig beoefend en bemind. Deze verschaft gelegenheid de eerste te voelen en te volmaken; beide ondervinden de verachting der wereld en sluiten zich zóó nauwer aan een; beide maken den geest los van de wereld, opgeheven ten hemel en geschikt, zich

(1) Mat. XI. 29.

met God te vereenigen. Met vreugde de wereld verloochehend, schonk Joannes den Heer al zijne goederen. Zijn hart was vrij van alle ongeregelde begeerte tot het aardse. Met voorliefde zocht hij zich het geringste in spijs en kleeding. Wat hem hoogst nuttig ja eenigszins noodzakelijk was, ontzegde hij zich dikwijls uit geest van armoede en boetvaardigheid. Moest hij soms voor de orde en later met verlof zijner overheid, voor de kerken van Keulen den bedelstaf ter hand nemen, dan verheugde hij zich bij voorbaat over de talrijke ontberingen, en gaf zich over aan de goddelijke goedheid en barmhartigheid.

Ook de maagdelijke zuiverheid door zoovele heiligen tot luister der H. Kerk beoefend, werd door hem als een kostbare schat beschouwd, die met de grootste zorg in zijn ziel moest bewaard worden. Meer door nederige gehoorzaamheid, dan met vasten, waken en lijfkastijding verkregen, heeft hij ze nimmer in ziel of lichaam met den minsten smet onteerd. Op zich paste hij het woord toe van den grooten Apostel Paulus (1): *»Een maagd denkt hoe zij heilig zij, zoo naar lichaam, als naar ziel.»* Zijn lichaam was en bleef kuisch, ongeschonden, onbezoedeld; zijne ziel rein, zuiver, lelieblank. Geen wonder, hem later geroepen te zien om de relikwieën zooveler heilige maagden te ontdekken; en deze zich te zien gewaardigen een straaltje hunner hemelsche glorie aan zijn sterfelijke oogen te toonen. Om die engelachtige deugd te bewaren, vluchte hij de gelegenheden, voor zooverre de kloostermuren deze nog niet afsneden. Hij bewaakte zijne oogen, verstierf zijn smaak en gevoel en, was hij buiten zijn klooster, dan verschaft de ingetogenheid en de tegenwoordigheid Gods hem een veilige schuilplaats tegen de gevaren der wereld. Zoowel in zijn nederigheid als in zijne kuischheid kunnen wij bemerken, hoe gehoorzaam hij was. Die zich niet gewillig aan zijne overigheid onderwerpt, toont daardoor reeds duidelijk, dat zijn lichaam hem niet onderworpen, maar weerspannig is. De ongeregeld-

heid des vleesch es was de eerste straf, die de gevallen mensch in het paradijs voor zijn ongehoorzaamheid ondervond. Edele gehoorzaamheid dus, die zulke schoone en noodzakelijke deugden voortbrengt of veronderstelt. Deze schoone, dikwijls zoo miskende en onrechtmatig verafschuwde deugd bezat Joannes Novelan in verheven graad. Tot aan zijn dood zag men hem in alle volmaaktheid zijne belofte van gehoorzaamheid houden en met volkomen stiptheid Augustinus' voorschrift nakomen. »*Præposito tamquam patri obediatur.*» »Men gehoorzame den overste als eenen vader.» Men had hem na zijne kleeding geleerd, zijn eigen wil in alles om dien zijner prioren te verzaken; geheel zijn kloosterlijk leven was er een stipte nakoming van. Niets werd door hem gedacht of ondernomen zonder voorkennis, verlof of leiding zijner overheid. Werd hem iets opgelegd, hij volbracht het mannelijk, nederig, vlug, steeds denkend aan zijn goddelijk voorbeeld, gehoorzaam geworden tot den dood, zelfs tot den dood des kruizes. Werd hem iets voorgeschreven, strijdig met de zinnelijkheid of eigenliefde, hij aanvaardde het zonder verschooning, volvoerde het zonder omwegen en onderwierp zich met liefde aan het verstervend gebod. Werd hij soms hard, onredelijk, scherp behandeld, toch was hij gehoorzaam, al waren de zaken zwaar en lastig, zonder eenige hoop op dankbaarheid of belooning te bieden. Zoo innig gingen in hem gehoorzaamheid en ootmoed hand aan hand, dat hij met een heiligen wellust een bevel ontving, vernederend en om de bevolen zaak, en om de wijze waarop het gegeven werd. Gave God, dat allen, die tot gehoorzaamheid gehouden zijn, deze eenvoudige, nederige gehoorzaamheid navolgden, hoe helderder zou het licht van Gods genade uit den hemel op hen nederdalen, hoe veelvuldiger zouden zij de zalving des H. Geestes ondervinden, hoe grooter schat van verdiensten vergaderen! Joannes was door al die voornoemde deugden en werken tot een waar en heilig kloosterbroeder gevormd. Hoewel door den lichamelijken arbeid en later door zijn onophoudelijk reizen, zich meestal

onder wereldsche menschen bevindend, vergat hij nooit de stilzwijgendheid en trachtte haar met alle zorg als een der hoofddeugden eens kloosterlings te bewaren. Nooit, zoo schrijft men, vernam men op verboden tijden en plaatsen een woord uit zijnen mond, daar hij overtuigd was, dat de duivel het kasteel der ziel spoedig overrompeld heeft, als de tong in het spreken niet verstorven wordt. Indachtig het woord van den H. Jacobus (1): *Zoo iemand meent godvruchtig te zijn, zijn tong niet beteugelend, maar zijn hart verleidend, diens godsdienst is ijdel*, onthield hij zich niet slechts van kwaadspreken, lasteren, liegen of onzuivere taal, maar bedwong tevens ieder ijdel woord, dat hem op de lippen mocht komen en verstierf zich nog in hetgeen nuttig en noodig scheen te zeggen. Hoe gemakkelijk zal zulk een geest zich bezig houden met God, en hoe geschikt moest zulk een hart zijn tot gebed en overweging. Wanneer hij tegenwoordig was in eene geestelijke lezing of bij de verkondiging van Gods woord, dan opende hij de ooren des lichaams en der ziel, luisterde met gespannen aandacht en was naar het woord der H. Schrift (2): *»Velox ad audiendum, vlug om te hooren.»* Zalig deze godvruchtige Joannes, met zooveel gretigheid Gods woord vernemend, om het in zijn hart te bewaren. Door deze heilige begeerte om de wet Gods te kennen en te onderhouden, was er in zijne ziel een hemelsch licht opgegaan. Inniger en verhevener werd zijne kennis van Jesus Christus in het H. Sacrament, vuriger zijne begeerte, nauwgezetter zijne voorbereiding en grooter zijne waardigheid. Hij leetde juist in den tijd, dat de godsvrucht tot het H. Sacrament, door een dekreet van Urbanus IV aangewakkerd, herleefde. Hoey en Luik, steeds het brandpunt dezer teedere godsvrucht, werden herhaalde malen door hem bezocht. Ongetwijfeld moest zulk een godvruchtig en nederig man met een hemelschen gloed en een brandend verlangen die voedende, bovennatuurlijke zielepijs ontvangen.

(1) Jac. Cap. I. v. 26. (2) Jac. C. I. v. 19.

Tot handenarbeid geroepen, was geheel zijn leven een veroordeeling der luiheid, door hem als het oorkussen des duivels gehaat. Te huis en op reis, des des daags en zelfs een groot deel des nachts, was hij werkend voor het klooster of in gebed verzonken. Men moest hem bewonderen in de verzorging des lichaams zoowel om zijn versterving als om zijne bescheidenheid. Nimmer heeft hij door overdreven vasten zijn lichaam ondermijnd of ongeschikt gemaakt tot werken; en toch bedwong hij de zinnelijkheid, door volgens zijn regel aan het lichaam te weigeren, wat de gezondheid slechts gedoogde. Zijne medebroeders mochten zich dan wel verheugen, zulk een stichtend voorbeeld te aanschouwen. Ware de eer Gods, de stichting der naasten, het geluk der orde er niet door bevorderd geweest, dan zou men het onverschoonbaar moeten achten, zulk een stichtend kloosterbroeder aan de oogen zijner medebroeders te onttrekken. Van hem ondervonden de ouderen onderdanigheid en een behulpzame hand, zijns gelijken in rang of leeftijd een hartelijke, eenvoudige broederliefde. Overal kende men hem als een bode des vredes en een bevorderaar der eendracht. Wanneer de zorg der zieken hem werd toevertrouwd, bezielde een heilige vreugde zijn hart. Hoe zoet was het hem, den goddelijken Zaligmaker in hunnen persoon te kunnen verzorgen. De armen en vreemdelingen, die in het klooster soms gevoed of gehuisvest werden, ontving hij als H. Engelen. Vreemd schijnt het wellicht, dat een man, die zijn roep en uitverkiezingen door zulk een overvloed van goede werken verwezenlijkte, nog dagelijks zijn geweten onderzocht en zich zoo dikwijls voor de voeten zijns biechtvaders nederwierp. Doch heden, toen en altijd zijn het juist de braven en deugdzamen geweest, die hun hart het meest in dit H. Sacrament van boetvaardigheid zuiverden. Joannes de Eppa was dan een waar leekenbroeder van de orde van het H. Kruis, daar hij door versterving, liefde, geloof het kruis in zijne ziel plantte en zich niet tevreden stelde, dit op zijne kleederen te dragen. Het H. Kruis was

bijzonder zijne glorie. Gelijk de eerste Christenen teekende hij er zich mede bij iedere nieuwe handeling. Aanschouwde hij het ergens op zijnen weg, hij wierp zich terstond ter aarde neder om het te vereeren. De godvruchtige en wijze prior Remigius Delmel, zijn overste in het klooster te Parijs, trachtte die liefde tot het H. Kruis en den geest des gebeds meer en meer in dien leekenbroeder te doen toenemen. Een kleine cel, eenigszins van de overige kloosterpanden afgesloten, had uitzicht op het hoofdaltaar der kerk, waar de relikwie van het H. Kruis dag en nacht stond uitgesteld. De plechtige stilte, die er heerschte, het uitzicht op het H. Kruis en hoofdaltaar, maakte deze plaats bijzonder geschikt voor meditatie en gebed. Deze zou broeder Joannes voortaan moeten bewonen (1). »*Hæc requies mea in sæculum sæculi*, dit is mijne rust in eeuwigheid," mocht hij wel uitroepen bij het hooren van 's priorsbesluit. Daar smaakte hij in diepe stilte de zoetheid der goddelijke vertroosting en proefde beter dan elders de voedende kracht des gebeds. Gansche nachten bracht hij wakende door, in verheven beschouwing verzonken. Soms verhief hij de oogen des harten, om de majesteit en onbegrijpelijke eigenschappen Gods te bewonderen, dan weder overwoog hij de bittere smarten van Christus' lijden, zijne blikken op het kruisbeeld gevestigd houdende. Al zijn troost, zoetheid, geluk en glorie vond hij daar in Jesus, en Dezen gekruisigd. De volmaaktheid zijner deugden en de vurigheid zijner verzuchtingen hadden hem eindelijk geschikt gemaakt, bijzondere gunsten uit den hemel te ontvangen (2). In het jaar 1286 werd hij tot driemaal toe in den slaap van God vermaand, zich naar Keulen te begeven, om de relikwieën van drie maagden en martelaressen, tot het gezelschap der H. Ursula behoorende, op te graven en aan de vereering der geloovigen te schenken. Gehoorzaam aan de goddelijke vermaning, begaf hij zich terstond naar zijn overste, wien hij altijd met kinderlijke eenvoud de plooiën van zijn geweten openlegde, verhaalde hem het

(1) Ps. CXXXI. 14. (2) Diploma, zie bijlage n° 1.

gebeurde en vroeg verlof het goddelijk bevel te volbrengen. De waardige prior stond over de verschijning verwonderd; hij raadde hem niet spoedig geloof te slaan aan dergelijke voorvallen, daar de duivel zoo dikwijls de gedaante aanneemt van een engel des lichts, nam eenigen tijd beraad en willigde eindelijk zijn verzoek in, waarop Joannes vertrok. Te Keulen aangekomen, maakte hij den Aartsbisschop met zijn openbaring bekend. Zonder talmen begaf zich deze naar de aangewezen plaats en na korten tijd was de kerk verrijkt met de heilige overblijfselen van drie gezellinnen der H. Ursula, te weten: Basilea, Christina en Emma. Verschillende collegiaalkerken werden dan met die kostbare schatten bedeeld. In plechtige processien werden zij er als in triomf door bisschop, geestelijkheid en leeken heenge dragen. Na volvoering zijner taak spoedde zich Joannes naar Parijs terug, waar kort daarop de Hoogwaarde prior Delmel overleed.

TWAALFDE HOOFDSTUK.

Thans zijn wij in onze korte geschiedenis genaderd tot het oogenblik, waarop de glorie, in den hemel der H. Odilia geschonken, aan de wereld op eene duidelijke wijze zou veropenbaard worden. Hoe wonder is God in zijne werken! Tot werktuig kiest hij een eenvoudig leekenbroeder, voor het oog der wereld tot zulk een werk ongeschikt om zijn eenvoud en onwetendheid, doch geroepen door God om zijn godsvrucht en nederigheid. Onder den Hoogeerw. prior Herlet, tot opvolger van Delmel gekozen, nam de ijver en godsdienstzin van Joannes zichtbaar toe. Eens in vurig en verheven gebed den nacht op zijne cel doorbrengend, voelde hij zich afgemat door het nachtwaken en vasten. De krachten zijns lichaams bezweken, en hij moest zich ter ruste leggen, wilde hij niet ontrouw worden aan het gebod zijns oversten. Nauwelijks op zijne legerstede rustend, ziet hij eensklaps een hemelsche verschijning. Een

maagd in den bloei der jeugd stond in bovenaardsche schoonheid voor zijne oogen. Het nachtelijk duister der cel werd door een verblindenden luister verdreven. In een krans van schitterende stralen aanschouwt hij een maagd, zooals de aarde er nooit een bewonderd had. Een kroon van verrukkende schoonheid, bezaaid met de schitterendste edelgesteenten, versierde haar hoofd (1). Een engelachtig gelaat in een aureool van heiligheid ziet vriendelijk op hem neder. Kleederen, waardig door Engelen gedragen te worden, bedekten glansend haar lichaam. Op haar borst blonk het teeken des kruises en hare hand omvatte een standaard in welks plooiën het kruisteeken straalde. »*Adstitit regina . . . in vestitu deaurato circumdata varietate* (2). De Koningin stond in een gouden, rijk bestikt gewaad," mochten wij hier wel uitroepen, om met een korten trek, de pen van een H. Koning David waardig, de glorie waarin zij verscheen te vermelden. De schoonheid en pracht der verschijning, het bovenaardsch voorkomen, de vriendelijke blik, vooral echter de genade Gods en de zalving des Heiligen Geestes, veroorloofden den nederigen Joannes niet aan den hemelschen oorsprong dezer verschijning te twijfelen. Dikwijls neemt de duivel de gedaante aan van een Engel des lichts, had prior Delmel hem ten vorigen jare gezegd; doch nimmer voelt iemand zich door den duivel getrokken tot liefde Gods, zelfverloochening, nederigheid. Joannes de Eppa geraakte in vervoering door die hemelsche gunst, maar voelde zich tevens ter neder gedrukt door het bewustzijn zijner onwaardigheid. Meermalen was een maagd en martelares hem uit den hemel verschenen, doch nooit in zulk een heerlijkheid. Weenend van aandoening hield hij zijne oogen op de verschijning gevestigd, hoewel zij bijna voor den glans dier schoonheid bezweken. Bewondering, ootmoed, eerbied, hielden zijn mond gesloten. Met heilige spanning verlangde hij het doel en den uitslag dezer verschijning te kennen. O! hoe voelde hij zijn

(1) Diploma van Henri de Noviomago. Zie bijlage n° 2.

(2) Ps. XLIV. v. 11.

hart bewogen, als deze schoone Koningin (want thans kende hij haar naam noch waardigheid), haren mond opende, om te spreken tot hem, onwaardige, die volgens eigen meening door eenieder diende veracht te worden en op wien de grooten der aarde met minachting neêrzagen. Hoe zedig, hemelsch, engelachtig, zalvend was haar stem. Een zwak sterveling, aan duizend ellenden ten prooi, in- en uitwendig aan strijd onderhevig, aan gevaren blootgesteld, zou zich tot den derden hemel opgevoerd meenen. Als een dauw des hemels vielen hare eerste woorden op het hart van broeder Joannes neder (1). »O! broeder, dien ik onder duizende »uitstekend door stand en heiligheid verkoren heb, den »tolk en uitvoerder mijner bevelen te zijn, luister aan- »dachtig naar hetgeen u, op 's Heeren bevel, wordt »voorgehouden." Wie is toch die schoone maagd, zoo dacht thans broeder Joannes bij zich zelve; die zich gewaardigt mij Gods raadsbesluiten kenbaar te maken? Waarom nadert zij mij in een heerlijkheid den hemel overwaardig, voor de aarde te schoon? Gaarne had hij gesproken; doch was hij niet te eenvoudig om zelfs den geringsten sterveling te woord te staan? Wat zou hij ook passend kunnen zeggen? Zijn zwijgen was spreken. In zijn van eerbied stralend oog las de schoone maagd zijn zielsverlangen. Ongevraagd, gaat zij hem hare afkomst openbaren. »Ik ben," zoo sprak zij, »een »dier beroemde maagden, welke de H. Ursula op hare »vlucht uit Engeland in leven en dood vergezelden. »Van haren bruidegom was ik bloedverwante, mijn naam »is Odilia, dochter van Maromaeus, vorst in Engeland. »Als gezellin haar toegevoegd, had ik duizend maagden »aan mijne zijde. Met een geheel legioen maagden ver- »lieten wij ons vaderland en ontvingen de martelkroon »onder de muren van Keulen. Thans leven wij eeuwig »gelukkig in den hemel, verrijkt met de schitterende »kroon voor de kuischheid en den palmtak voor de »kracht van ons H. Geloof. God heeft mij nu bestemd »en geschonken als bijzondere patrones uwer orde en

(1) Zie diploma bijlage n° 2 en Bannelius cap. VI.

»medebroeders, die onder het teeken des kruises strijden. Ik zal uwe orde doen bloeien, helpen, verdedigen." Bij het vernemen dezer woorden hief broeder Joannes zijne oogen en handen dankbaar tot haar op. Doch zijn zwak sterfelijk oog kon den glans harer schoonheid niet langer aanschouwen. 's Menschen oog wordt reeds verblind door zonnelicht, hoe zou het bestand zijn, dien Engelenluister te blijven bewonderen. »Verberg en overschaduw uwe heerlijkheid," zoo riep de nederige kloosterling (volgens verhaal van Petrus de Amsterdam) uit: »dat een sluier uw heilig aangezicht bedekke; zie zonneglans omstraalt u; mijn oog wordt verblind en voelt zijn krachten bezwijken." Hij sloeg zijne blikken met heilige vreeze ter aarde, en luisterde met brandende begeerte verder naar de woorden der H. Odilia. Een kostbaren parel had hij liever verloren, dan dat hij een enkel woordje aan zijn gehoor liet ontsnappen. Als goud verzamelde hij al, wat hij uit haren mond vernam, en als een kostbare schat zou alles in zijn hart verborgen worden. »Zie toe," zoo hernam zij; »dat gij al mijne voorschriften met de meeste nauwgezetheid in vervulling brengt. Groote zegen staat »uwe orde te wachten, zoo gij ze volbrengt; veel »rampen daarentegen, zoo gij weigert geloof te slaan »aan mijne woorden en u aan mijne bevelen onttrekt. »Gelijk uit uw moederhuis te Hoey, al uwe kloosters »voortspruiten, zoo zal uit ditzelfde huis door mijne »verdiensten ook den andere voorspoed en zegen »ge» worden. Staat dan op. Berust in dit visioen; de »armoede uwer orde moet door den schat mijner »reli» kwieën verrijkt worden. Vertrek haastig, open mijn »graf, ik zal het u duidelijk aanwijzen. Mijne H. overblijfselen zijn verborgen en zonder vereering; zijn »deze opgegraven en verheven, dan zal God u op eene »bijzondere wijze zijne barmhartigheid toonen. Sta dan »op, beminde broeder, en gelijk gij vroeger na een »verschijning mijner zusters, de H. H. Basilea, Christina »en Emma, hunne overblijfselen ontdekt en in ver-

»schillende kerken met plechtigheid hebt uitgesteld, zoo
 »moet gij thans mijn lichaam den donkeren schoot der
 »aarde ontrukken en den geloovigen ter vereering
 »schenken. Spoed u naar Keulen, vraag daar naar het
 »huis van Arnulph, een burger, vermogend en edel,
 »niet ver van de St. Gereonskerk wonend. In zijn tuin
 »onder een perenboom, dicht bij de woning staande,
 »zult gij mijne relikwieën in een marmeren tombe be-
 »graven vinden. In mijn leven was ik een minnares
 »des kruises, daarom zult gij dezen schat ter vereering
 »overbrengen naar het moederklooster en de hoofdkerk
 »van de orde des H. Kruises te Hoeij. Dit huis wil God
 »zegenen door mijne verdiensten en daar eeuwen de
 »vrome gebeden des volks verhooren. Meen niet, dat
 »een zinsbegoocheling u bedriegt; in mijn graf zult gij
 »een handschrift vinden, mijn martelaarschap en afkomst
 »vermeldend." Na deze woorden verdween zij. Een
 zoete geur als van den zuiversten balsem of van rozen
 en leliën vervulde de armoedige cel. De luisterrijke
 maagd was naar den hemel weergekeerd, maar een
 glansrijk licht bleef nog eenigen tijd schitteren als om
 den armen broeder tot gelooven aan te manen of zijn
 vertrouwen te bevestigen. Bovenstaande bijzonderheden
 zijn meest allen genomen uit het werkje van de H.
 Odilia van Petrus Dinard, Bannelius, uit het Florilegium
 Belgii, Chapeauville enz. schrijvers uit de 15de, 16de of
 17de eeuw. De verschijning zelve wordt ten duidelijkste
 bewezen uit het authentiek stuk van de vinding en
 overbrenging der relikwieën, gedateerd in het aartsbis-
 schoppelijk hof te Keulen ten jare 1287 den eersten
 September en later door hetzelfde hof herzien den elfden
 September 1618. Later zullen wij dit stuk, vertaald, in
 dit werkje opnemen.

. DERTIENDE HOOFDSTUK.

Als Joannes, tot bezinning gekomen, het gewicht van den last en de daaraan verbonden moeilijkheden begon te overwegen, werd zijn geest voortdurend door vrees en moed heen en weer geslingerd. De genadegave, dezen nacht ontvangen, was zoo groot, dat hij, onwaardige volgens zijn oordeel, aan de werkelijkheid twijfelen moest. Toch was het visioen zoo duidelijk, de stem der maagd zoo verstaanbaar, haar geheele voorkomen zoo hemelsch en opwekkend, dat geen zinsbedrog hier mogelijk scheen. Moest hij dan zijn eigen zinnen geen geloof meer schenken? Hij wist wel, dat men niet allen geest moest gelooven, tenzij, na beproefd te hebben, of hij uit God was. Hier waren echter zooveel teekenen der werkelijkheid, dat twijfelend onderzoeken hem bijna als dwaasheid voorkwam. Ware hij onafhankelijk geweest, dan had hij de, hem opgedragen, last niemand behoeven te openbaren; stil zou hij zijn vertrokken; de H. Odilia zelve zou te Keulen de echtheid harer relikwieën door wonderen bewezen hebben, en zonder spot, moeite, vernedering of beter zonder zijn naam aan de wereld bekend te maken en zijn ootmoed aan beproeving bloot te stellen, zou de last volmaakt zijn uitgevoerd. Nu moest hij echter alles zijnen prior openbaren. Zonder verlof zijner overheid, zou uitgaan ongeoorloofd, zulk een reis met zijne roeping in strijd en zelfs zonde geweest zijn. Herlet stond bekend als een streng, karaktervol man, zich stipt houdend aan Gods wet, kerkelijk recht, regel en statuten. Eenvoud en orde ging in hem alles te boven. Afkeerig van alle wereldsch vertoon, was hij door wijsheid en voorzichtigheid, vooringenomen tegen al, wat vreemd en ongewoon scheen. In de gegeven omstandigheden scheen een toestemming onmogelijk, een weigering en strenge kastijding allerwaarschijnlijkst. Hoe schrikten al die gedachten onzen nederigen broeder af. De bestraffing en vernedering vreesde hij wel niet, maar de weigering zou hem bitter vallen. Al zijn pogen werd er door

verijldeld, en de last, die hem zoo zeer ter harte ging, onuitvoerbaar. De glorie der H. Odilia, reeds zoovele eeuwen verborgen, zou, wie weet hoe lang nog, onbekend blijven. Onder den perenboom van Arnulphus moesten de H. relikwieën blijven rusten, onbekend en vergeten, terwijl de hemel zelve ze waardig keurde op de heilige altaren uitgesteld, onder den altaarsteen begraven of in zijde en goud gewikkeld het volk ter vereering aangeboden te worden. Doch al gaf de prior terstond verlof om te vertrekken, hoe zou dan Joannes' diepe nederigheid aan gevaar worden blootgesteld. Meermalen was zijn naam te Keulen in aller mond geweest, als hij de lichamen der H. Emma, Christina en Basilea ontdekt had en overvoerde. Welk een glorie stond hem te wachten: nooit zou de zwakheid zijner ziel er tegen bestand zijn. O! als hij Gods liefde verloor was alles te duur gekocht. Ook zou hij zijne zoo dierbare cel moeten verlaten en te midden van wereldsch gewoel en gedruisch van de zoetheid der hemelsche beschouwing verstoken blijven. Onder dien vloed van gedachten dreigde onze eenvoudige broeder te bezwijken. Nu eens nam hij het koene besluit, zich zonder dralen bij het einde der primen naar de cel zijns priors te begeven, om hem alles in nederigheid te openbaren, dan stond hij weder besluiteloos of op het punt alles ter zijde te stellen, bevreesd voor de tallooze gevaren naar lichaam en ziel. Maar het bevel was dringend en dreigend. »Spoed u, haast u,» had de H. Odilia hem toegeroepen, en zou hij nu aarzelen en talmen? Neen, de hemelsche maagd had hem alles van Godswege geopenbaard, door Gods Voorzienigheid en het gebed der H. Odilia zullen alle zwaarigheden worden opgeruimd. Hoewel nog hevig ontroerd, daalt hij toch, vastberaden naar 's priors cel af om een begin aan de uitvoering van het ontvangen bevel te geven. Ingetogen en biddend wandelt hij door het kloosterpand, een gunstige gelegenheid afwachtend, om den prior te spreken. Op hetzelfde oogenblik verlaat de overste Herbet zijne cel. Bezigheden roepen hem, of zijne waakzaamheid heeft

hem gerucht in het klooster doen vernemen, welks oorzaak hij kennen en zoo spoedig mogelijk weg wil nemen. Terstond bemerkt hij den broeder werkeloos en peinsend in het kloosterpand. Met strengen ernst vraagt hij hem de rede zijner traagheid, als geheel het klooster aan den arbeid is. In stede van te ontstellen voelt Joannes zijn moed herleven. Hij vraagt om de cel des priors te mogen binnentreden; want een gedachte bezwaart zijn hart, zijnen overste wil hij alles openbaren. Onverwijld zegt hij, ondanks zijne geringheid door God op voorbede der H. Odilia geroepen te zijn, een bijzonderen last te volbrengen. Zijn eigen oordeel volgen wil hij niet; zonder verlof is het hem daarenboven ongeoorloofd. Zijn eenigst verlangen is, 's priors wil te kennen om er zich naar te voegen. »Dezen nacht,» zoo sprak hij, »bracht ik in gebed en »overweging door. Eensklaps verschijnt mij de H. Odilia »in onuitsprekelyken luister. De fonkeling der diadeem »op haar hoofd, de schittering des kruises op hare »borst en vaandel was van oogverblindende schoonheid. »In haar gelaat en houding blonk zooveel zedigheid, »hemelsche kalmte en deugd uit, dat ik niet anders »kon oordeelen of deze verschijning kwam van boven. »Om hare groote liefde tot het kruis des Heeren, is zij »van God verkoren onze patrones te zijn. Hare over- »blijtselen rusten te Keulen. Nauwkeurig heeft zij mij »de verborgen plaats aangewezen. In een marmeren »tombe zullen wij, dien zoo kostbaren schat vinden. Haar »afkomst, leven en sterven zullen wij, bij de verheffing »dezer relikwieën vernemen. Breng ik dit alles naar »ons klooster te Hoeij over, dan zal de zegen Gods »bijzonder neerdalen op onze kleine orde. Ben ik nala- »tig, dan blijven wij van die duizende gunsten versto- »ken en berokkenen ons zelven groot nadeel. Ga spoedig, »zeide zij mij, wacht u, ook in het minst, aan mijn »bevel te kort te schieten. Terwijl ik ontsteld en opge- »togen, naar hare woorden luisterde verdween zij eens- »klaps uit mijne oogen. De cel was vervuld met een »hemelschen geur eif, aan duizend gedachten ten proef,

»liet zij mij alleen. Thans, o vader, had ik het besluit
»genomen u alles in kinderlijke eenvoudigheid te ver-
»melden. Breng gij zelfs nu den last ten uitvoer. Zie,
»neem mij, als uwen dienaar. Zend mij naar Keulen.
»Is alles volbracht, rust haar heilig gebeente in ons
»koor te Hoey, dan keer ik onmiddellijk naar mijne
»cel weder, den gewonen arbeid hervattend." De prior
stond over de geheele verschijning verwonderd. Wel
was broeder Joannes meermalen van den hemel met
verschijningen begunstigd, doch deze muntte boven de
andere uit in doel en duidelijkheid. Een kloosteroverste
moet echter in alies, wat naar het ongewone zweemt,
de grootste behoedzaamheid in acht nemen. Vele kloos-
terlingen waren bedrogen door duivelsche listen en
ellendig in een afgrond gevallen; zijn plicht dus vor-
derde zich voorloopig krachtadig tegen de uitvoering
te verzetten. Kwam de zaak van God, zijne voorzich-
tigheid kon niet schaden; integendeel zij zou aan alles
een schitterender uitkomst bezorgen. »Nooit," zoo sprak
hij, »bestrijdt de duivel, getrouwe dienaren Gods open-
»lijk. Hij gebruikt listen en zoekt door bedriegelijke
»verschijningen de vroomsten van de gehoorzaamheid,
»ootmoed en eenvoud te vervreemden. Hier schuilt
»hoogstwaarschijnlijk een adder in het gras. Wacht u
»dus voor verleiding; uw oog is begoocheld. De hel
»bedriegt u, waak, wil u met de geheele verschijning
»niet meer inlaten." »Ja," hernam hierop Joannes;
»mogen mijne oogen zich vergissen, ik heb toch, Eer-
»waarde Vader, hare stem gehoord. De luister was
»verblindend, het geluid harer woorden engelachtig en
»treffend. Mijne ooren hebben zich niet bedrogen; ik
»voel mij getrokken, ja gedwongen de verschijning als
»echt te beschouwen." Nederigheid weêrhiel hem meer
te spreken; zijn prior bleef onverbiddelijk, hoewel
overtuigd van Joannes' eenvoud en oprechtheid. »Sla
toch," hernam hij, »geen geloof aan de bedriegerijen
»des Satans, gij zult u ongelukkig maken voor tijd en
»eeuwigheid. Houd u niet op met al die gedachten, doe
»uwe gewone bezigheden, bid, waak, wees nederig, lēg

»u gehoorzaam bij mijn besluit neder, anders zou ik »uwe hardnekkigheid moeten straffen." Wat Joannes verwacht had, was geschied. Zijne woorden werden niet geloofd, hij zelfs aangezien als een dwaas, lijdend aan zinsbedrog, of als een speelbal des duivels. Het ergste was, dat het verlangen der H. Odilia niet zou volbracht worden. Zijne ziel was bedroefd; hij had echter zijn plicht gedaan. De overste weigerde; Joannes moest zich gehoorzaam onderwerpen. God zou verder voor alles zorgen. »Uw wil geschiede," sprak Joannes en eerbiedig buigend, verliet hij den prior om in zijne cel, het oog op het kruisbeeld gevestigd, zijn hart voor God uit te storten. Door sommige schrijvers wordt verhaald, dat hij evenwel niet kon nalaten, toen de zaak in het klooster bekend was geworden, zijne medebroeders over de schoonheid der maagd, de grootheid harer hemelsche glorie, de heiligheid van haren marteldood te spreken. Ook ziet men op sommige schilderijen, den broeder in het kapittel zijner medebroeders van den prior een scherpe berisping ontvangen. Wat hiervan zij, heb ik niet kunnen achterhalen. Nochtans was het de gewoonte niet, dat leekbroeders in het dagelijksch kapittel door den prior over hunne gebreken onderhouden werden, of het moest zijn, dat hier niet het kapittel der priesters en koorbroeders, maar dat der leekenbroeders, door een afzonderlijken priester gehouden, wordt voorgesteld. Ook zou het buitengewone voorval, een bijzonderen maatregel kunnen gevorderd hebben, om den broeder van zijn inbeelding, zoo men meende, te genezen (1).

(1) De Kruisheer Aegidius de Vreeze legt dit uit, van de gebeden en vasten, in het kapittel door den prior Herlet zijnen onderhoorigen opgelegd om Gods H. wil te kennen.

*Moxque dato signo Patrum residente coronâ
Sedulius indicit vota precesque suis a° 1647.*

VEERTIENDE HOOFDSTUK.

Bedroevend was het voor Joannes, het bevel der H. Odilia verhinderd te zien. Zijn liefde en godsvrucht drongen hem tot uitvoering, doch de wijze wil zijns oversten maakte alles onmogelijk. Zijn eenigste hoop was nu het gebed. Nergens zag hij uitkomst, tenzij God door de voorspraak der H. Odilia hem hulp verleende. Handen, hart en oogen ten hemel gericht, stortte hij met zuchten en tranen de vurigste gebeden. Niets na zijne plichten was hem zoo dierbaar als genoemd bevel; daar het onmogelijk was hieraan te voldoen, bad hij slechts om licht en uitkomst. Onophoudelijk riep hij den naam der H. Odilia aan, hem thans zoo dierbaar geworden. Bij dit zuchten en weenen voegde hij nog vasten en lijfkastijding. Gaarne zou hij de H. Odilia nog eens aanschouwen, zoo het God behaagde. Zeker zou zij hem versterken en met nieuwen moed vervullen. Eindelijk werden zijne vurige gebeden verhoord. Wederom den nacht in gebed en boete doorbrengend, zag hij plotseling alle duisternis voor een hemelsch licht verdwijnen. O! wonder! andermaal staat de H. Odilia in vollen luister voor hem. Dezelfde stralenkrans, schoonheid en hemelsche reinheid; wederom schitterende robijnen in de kroon op haar hoofd; even schitterend straalt het H. kruisteeken in haar vaandel. Haar wezen spreekt thans diepen ernst uit. Een strenge berisping zal thans Joannes ontvangen, daar hij niet standvastiger aan haar woorden geloofd en op inwilliging aan het verzoek bij den prior heeft aangedrongen. Hij waagt het, wederom zijn zwak oog op die engelachtige heerlijkheid te vestigen. Zijn hart is opgetogen; wat men immers met smarte mist, zal men met vervoerende blijdschap terug ontvangen. Neen, niet lang kan hij dien glans verdragen. Zijn menschelijk oog is te zwak, het oor alleen is in staat zonder leed haar tegenwoordigheid te ontwaren. Hij luistert met brandend verlangen, al zullen hem haar rechtmatige klachten bedroeven. »Hoe komt het,” zoo spreekt zij; »dat gij U niet

Hier bevindt zich een uitklapvel

Boek:

Sign. van het origineel: ABTHO: ALV 91-97

Signatuur microvorm: ABMIC: MM 01742

Moedernegatief opslagnummer: MM06B-000365

Uitklapvel:

Aantal: 1

Moedernegatief opslagnummer: MM06B-000367

Positie in boek: MIDDEN

TAFERELEN UIT HET LEVEN DER H. ODILIA, NAAR EENE OUDE GRAVURE.

Zijn hart was ruimer. De kastijding der Heilige was hem bitter geweest, maar werd verzoet door de vreugde over de nieuwe verschijning, zoodat in zijnen geest alle nevelen verdwenen waren. »O Vader,” zoo sprak hij den prior aan, »onmogelijk is het mij het vurig verlangen mijner ziel te verbergen. De liefde tot de H. »Odilia, de zwaarte harer bedreigingen hebben alle »beletselen, om andermaal tot U te komen, weggeruimd. »Ten sterkste voel ik mij heden aangezet haar bevel »ten uitvoer te leggen. Ik kan bijna niet uitstellen, al »drukt de last zwaar op mijne schouderen. Neen vader, »hier is geen sprake van zinsbedrog of inbeelding. »Dezen nacht is die maagd mij andermaal verschenen. »Hoe scherp berispte zij mijnen twijfel. Beloften en »bedreigingen, alles heeft zij herhaald. Geef mij dus »verlof naar Keulen hare relikwieën te gaan zoeken en ze »naar ons hoofdklooster te Hoey over te brengen.” Thans kon de prior aan de echtheid der verschijning voor zijn persoon niet meer twijfelen: maar als overste, tot de grootste voorzichtigheid gehouden, durfde hij evenmin zijne toestemming geven. Eerst wilde hij meer openlijke, tastbare zekerheid hebben, zooals zijn plicht dit vorderde. Hoe zou iemand in staat kunnen zijn Joannes naar Keulen te vergezellen, wat door den regel toch streng gevorderd werd. Ook zouden de andere kloosterlingen zeer ontstemd en ontsticht worden, zoo twee hunner zonder genoegzame redenen de wijde wereld werden ingestuurd. Voorloopig bepaalde hij zich tot een nieuwe weigering. Alle hoop op verlof sneed hij af, door den broeder te wijzen op de duisternis van zijn verstand; op zijne onbekwaamheid tot het onderscheiden van ware en valsche visioenen. »Zoo belaaft u thans de »duivel,” ging hij voort; pas op, word in zijne strikken niet verward. Die zich hemelsche verschijningen waardig waanden, zijn maar al te dikwijls jammerlijk bedrogen en gevallen.” De arme eenvoudige Joannes kon tegen deze woorden des priors weinig inbrengen. Waarheid en overtuiging hadden zijne ziel zoo bevangen, dat hij, zonder op de vermaning te letten,

.. .

den prior in alle eenvoud nogmaals vroeg, te mogen vertrekken. »Zonder eenige verdienste van mijnen kant," zeide hij, »heeft de H. Odilia mij deze gunsten bewezen, »kom, laat mij vertrekken, om haar bevel te volbrengen. »De strengheid harer woorden nopen mij, bij u met »vragen aan te houden." Een ander middel werd nu door den prior te baat genomen, om eenig uitstel te winnen. Hij wees hem op de moeielijkheden der reis, op de onoverkomelijke bezwaren, die een kind zelfs voorzien kon. De eigenaar der plaats, waar de relikwieën rusten, het kerkelijk gezag, volk en geestelijkheid zou zich verzetten. Was de uitslag ongelukkig, dan stond hij bloot aan de bespotting van duizenden. Werden de relikwieën gevonden, rechts en links zou eene menigte bezwaren komen opdagen, om de wegvoering te beletten, daar de kerken van Keulen op het bezit daarvan gesteld en er 't meest toe gerechtigd waren. Toen de moed des broeders bij het aanschouwen dezer bezwaren niet bezweek, veranderde de prior van toon, en drukte hem gevoelig op het hart, dat het eene der grondregels van de kloostertucht was, nooit eenige verplichtingen na te laten, om werken te doen waartoe men niet gehouden was. »Berust dus in mijnen wil, broeder Joannes," vermaande Herlet, »gehoorzaamheid is beter dan offers, »wilt gij, gehoorzamend, u zelveu slachtoffer." Broeder Joannes zag duidelijk, dat de prior onverbiddelijk bleef. Hij gehoorzaamde aan den wil des priors van voortaan alles te laten varen, doch slaagde in zooverre, dat hij de belofte verkreeg, na een nieuwe verschijning onverbijld te mogen vertrekken. Bedrukt en toch een weinig door die belofte verkwikt, zonderde hij zich wederom in zijne cel af, met angst het einde afwachgend. Hoewel het stormde in zijne ziel, trachtte Joannes zijn hart te bedaren, door zijne blikken op Gods barmhartigheid te vestigen. De duivel, verlangend Joannes' geest te onstellen, gaf hem de gedachte in, waarom de H. Odilia hare overblijfselen in de kerk van Hoey (toen nog klein en onaanzienlijk), en niet liever in een der hoofdkerken der wereld wilde verheven zien. Een weinig schijnt

hij er aan te hebben toegegeven. Spoedig echter stelde hij die gedachte uit zijnen geest, dien hij altijd in de grootste ingetogenheid bewaarde. Tegenover dezen trek des duivels stelde hij de goedheid Gods en de welwillendheid der H. Odilia, die juist dit kleine verborgen plaatsje wilde verheffen en met hare gunsten overladen. Strijdend en biddend verlangde hij de H. Odilia ten derde male te zien; immers dan zou de prior hem die groote reis veroorloven. Geheel den volgende nacht bracht hij door in bidden en zuchten. Ook de prior begon de zaak nu ernstiger op te nemen. Al zijn onderhoorigen legde hij dien dag een vasten op. Alle moesten bidden en den hemel geweld aandoen, opdat Gods H. wil in deze aangelegenheid duidelijk blijken zou. Hij handelde goed, zegt een levensbeschrijver der H. Odilia, want wat tot aller welzijn strekt, mag ook wel door allen gezocht en behartigd worden. In zijne cel bad Joannes: »Gij, o Heer kent mijnen goeden wil, volkomen ben ik bereid den wensch der H. Odilia in vervulling te brengen. Mijne wettige overheid belet mij, zik moet gehoorzamen volgens uwe heilige wet. Doch geef mij de genade de H. Odilia nog eens in dien »glans en heerlijkheid te aanschouwen, dan zal de wil »des oversten buigen; zoo het u echter anders behaagt, »neemt dien last dan van mijne schouderen, om hem »door anderen uit te voeren." Een nog scherper en gevoeliger kastijding viel hem nu, volgens oude verhalen, ten deel. De H. Odilia verscheen hem kort na zijn vurig smeeken. Wat hij bij de vorige verschijning voor bitters gesmaakt had, kon bij deze laatste bestraffing niet halen. De glorie van haar aangezicht was moeielijk aan te staren, moeielijker echter, Joannes ondervond het, den strengen blik harer oogen uit te staan. »Waarom," zeide zij bestraffend, »waarom weêrstaat gij met een »ondankbaar hart den wil Gods. Elk zijner bevelen is »toch niets anders dan genade en weldadigheid. Gij »schijnt zijn bevel te verachten, terwijl Gods liefde u »dien last opdraagt, om reden te hebben u zijne mildheid te betoonen: Ik had uwen dienst niet noodig,

»gij echter behoefted mijnen bijstand grootelijks. Met »reden zult gij thans uwe traagheid boeten." Als een scherp zwaard drongen deze woorden in zijne ziel. Bitter speet het hem aan het verlangen der H. Odilia niet trouw genoeg beantwoord, ja afbreuk gedaan te hebben, al was het ook niet met volle kennis, aan de eere Gods en het welzijn der orde. Eensklaps scheen de H. Odilia verdwenen. De duivel in zwarte en afgrijsselijke gedaante stond voor hem. Het was, als sprak God, gelijk wij aangaande den H. man Job lezen: (1) »Zie, al wat hij heeft, is in uwe handen, zijn leven echter zult gij sparen." Schrikkelijk klonk het uit den mond des duivels: »waarom overtradt gij Gods bevel?" Als een brieschende leeuw sprong hij wreedaardig op Joannes toe; harde slagen deed hij neerkomen op zijne schouders, rug en zijde, zoodat in een oogwenk zijn lichaam als houtskool was zwart geworden, zegt Bannelius. Zijne oogen zagen vol tranen rond of er ergens hulp opdaagde. De H. Odilia was verdwenen en Joannes dreigde te sterven onder de felle slagen des helschen vijands. Met verscheurd hart en gepijnigde leden nam hij weder zijne toevlucht tot God. Rouwmoedig sloeg hij zich op de borst en stamelde snikkend en weenend zijn vurig gebed: »O, Heer! luister naar mijn gebed »om uwe eigen eer en glorie. Red mij uit de kwellingen, die mij benauwen. O, H. Odilia! Ja ik heb u »beleedigd door gebrek aan getrouwheid in het volvoeren van uw bevel; doch voortdurend brandde ik »toch van verlangen, aan uw woord te gehoorzamen. »Het verbod des oversten heeft mij tot heden toe verhinderd. Laat dit toch mijn vergrijp en onachtzaamheid »een weinig verschoonen. Ik beken mijne schuld en »roep smekend uw medelijdende hulp in. Heb ik uw »gebod overtreden, door niet vaardig genoeg den overste »alles te openbaren, dan deed ik dit om een meer geschikte gelegenheid te vinden, uwe voorschriften in te »volgen. Verschoon dan, wat eerst onverschoonbaar »was." Onder dit gebed hield de duivel niet op hem

(1) Job cap. II. v. 6.

verwoed te geeselen. Hadde God hem niet doen ophouden of ware Joannes H. Engelbewaarder niet te hulp geschoten, de duivel zou nog lang in zijne wreedheid volhard hebben. God wilde, dat hij eindigen zou en toen de slagen ophielden, hoorde Joannes hem tandenknaarsend uitroepen: »door mijn list is uw werk weêrhouden; ga nu heen om Gods bevel ten uitvoer te brengen." Daarop verdween hij. Van krachten uitgeput, benauwd en bevreesd, zat Joannes ter neder. Eensklaps maakt het nachtelijk duister, akelig geworden door Satans tegenwoordigheid, voor een liefelijke helderheid plaats. God verlaat de zijne niet. Na storm schenkt hij stilte, na tranen en geweën blijdschap des harten. Voor het laatst stond de H. Odilia nu glansrijk voor Joannes' oog. Haar stem was weder vriendelijk, haar blik medelijdend en troostend. Alle droefheid verliet Joannes' hart; zijne ziel voelde zich verkwikt en versterkt. »Ga nu heen," waren Odilia's laatste woorden; »alles zal ten beste keeren; uw pogen gaat, met uitslag bekroond, een bron van zegen worden voor de leden uwer orde en vele anderen." Hierna verdween zij. Met sterfelijke oogen heeft Joannes haar nooit meer aanschouwd. In den hemel ziet hij ze thans weder en voelt zich honderdvoudig beloond voor zijne moeiten.

VIJFTIENDE HOOFDSTUK.

Vroeg in den morgen klopte Joannes aan de cel des priors, om de laatste verschijning te verhalen en op de vervulling der belofte aan te dringen. Met schrik zag de overste zijn gegeeselde ledematen. Bij het vernemen der gruwzame kastijding, door Joannes ondervonden, durfde hij zich niet meer verzetten en gaf eindelijk de lang gewenschte toestemming. Een priester, de Kruisheer Lodewijk a Campis, zal als reisgezel medegaan, om hem met raad en daad te troosten. Op den dag van vertrek versterkte Joannes zich eerst met het H. Sacrament des Altaars; beiden ontvingen daarna den

zegen des priors en slaan, den pelgrimstaf in de hand, den weg in naar Hoey, om eerst den generaal der orde van hun onderneming in kennis te stellen. Ook daar mochten zij de goedkeuring van overste en medebroeders verwerven. Gezamenlijk werd daar om een goeden afloop gebeden, en onder de zegenwenschen hunner medebroeders verlieten zij Hoey. Hun weg liep over Maastricht, waar zij besloten te overnachten. Met frisschen moed sloegen zij den volgenden morgen den weg naar Keulen in. Die bemint, kent geen moeite. Allen arbeid, ontbering en vernedering achtten zij niets, zoo verheugden zij zich bij voorbaat over den te vinden schat. Ondanks de felle hitte (Bannelius zegt het was de maand Juni) schreden zij blijde voorwaarts. Geen klacht of zucht kwam over hunne lippen. De woorden, die zij spraken, waren stichtend, en de vreugde, die geloof en liefde hun schonken, maakte den langen duur der reis onmerkbaar. Iederen dag namen zij hun toevlucht tot den H. Engelbewaarder, om behouden te Keulen aan te komen. Pater Ludovicus a Campis haalde vele psalmen en kerkelijke liederen aan tot hun beider troost. Broeder Joannes openbaarde onophoudelijk zijn vast vertrouwen op God, die niet zou gedoogen, dat zijne dienaren in hunne onderneming beschaamd werden. Behouden kwamen zij eindelijk den 15 Juni 1287 te Keulen aan (1). Toen ter tijd hadden de Kruisheeren daar nog geen klooster. Alvorens een onderkomen te zoeken, wonnen zij inlichtingen in aangaande de St. Gereon en de woonplaats van Arnulphus. Hoe verheugde zich hun hart, als het hun gegeven was de plaats zelve, waar de H. Overblijfselen rustten te aanschouwen. Een knaap had hen tot de woning van Arnulphus geleid. Het was een niet geringe troost voor onze pelgrims, reeds een deel der verschijning in vervulling te zien gaan. Juist zat, volgens het verhaal van pater Hubertus Dinart, de heer des huizes, met zijne echtgenoot onder den ons bekenden perenboom. Dit was de meest geliefkoosde plaats van geheel zijn hof. »Ik weet niet,»

(1) Bannelius cap. XI. Transl. S. Odiliae.

zoo moet hij toen tot zijne echtgenooten gezegd hebben, »waarom ik mij altijd op deze plaats zoo opgewekt gevoel." Het antwoord zou hem spoedig gegeven worden. Twee kloosterlingen kloppen aan zijne woning en verlangen binnen gelaten te worden. Vreemd zag Arnulphus op bij het verschijnen dezer twee vreemdelingen. Hun nederigen groot vriendelijk beantwoordend, is hij nieuwsgierig naar het doel hunner komst. Weet, dat »juist op de plaats, waar gij thans zit," zoo spreekt Joannes, »een kostbare hemelsche schat verborgen ligt. »Hier rustten de relikwieën der H. Odilia, uit het »gezelschap der elf duizend maagden honderden jaren »begraven en vergeten. Gods voorzienigheid wil ze »thans doen vereeren. Op mij rust de verplichting ze »op te graven en over te brengen naar de kerk der »Kruisheeren te Hoey." Vervolgens verhaalde hij de drievoudige verschijning der H. Odilia, haar leven en marteldood. Arnulphus zelve was bij het hooren hiervan, geheel ontstemd; zijne godvruchtige huisvrouw daarentegen voelde haar hart van vreugde overstelpt. Hoe is het mogelijk, dacht Arnulphus bij zich zelve, dat hier een dezer maagden rust, terwijl de overige elders begraven liggen. Volgens zijn meening was geheel het verhaal verlicht en niets dan zinsbedrog, baatzucht of bedriegerij kon er de oorzaak van zijn. »Wat meent gij," riep hij verontwaardigd uit, »mij door »uw verdichtselen te verschalken? Of zal ik aan uwe »herschenschimmen en inbeeldingen, zonder overtuigende »bewijzen geloof slaan. Dit is de aangenaamste plek in »mijn tuin; deze boom is mij bijzonder lief: nooit zal »hier een spade in den grond komen en niemand zal »dezen boom vellen. Gaat henen, ik weiger uwe bede." Aan de godsvrucht zijner echtgenooten hadden beide kloosterlingen het te danken, dat zij niet terstond aan de deur gezet werden. Smeeënd en liefkozend, bracht zij hem tot bedaren. Zij raadde hem zich niet zoo weerbarstig te verzetten tegen deze twee vrome kloosterlingen. Mogelijk was het immers, dat door eenig toeval dit H. lichaam, afgezonderd van de andere, be-

graven was. Uit hare eigen goederen wilde zij ver-
goeden, wat zijne boomgaard schade mocht lijden.
Altijd in liefde en eendracht met zijne vrouw levend,
gaf Arnulphus ten laatste toe. Zij mochten zelfs zoeken
en graven op welk punt des tuins zij het verder noodig
oordeelden. Met ijver en liefde konden de beide kloos-
terlingen nu de handen aan het werk slaan. Met veel
moeite groeven zij een diepen kuil in de aarde. Zij ont-
dekte verschillende vazen, kostbare sieraden en zand met
bloed gemengd (1). Ten laatste verschijnt eene schoone
grastombe langs alle zijden sierlijk ingelegd. O vreugde!
hoe blijde is thans Arnulphus in zijn erfgoed zulk een
rijken schat gevonden te hebben. Dankbaar stortte hij
zich met de beide kloosterlingen ter aarde, om God te
loven, die niet wilde, dat zulk een schat onder de
aarde verborgen bleef. Arnulphus geleidde nu de kloos-
terlingen naar den Aartsbisschop. Eenige vrome man-
nen, getuigen dezer vinding, vergezellen hen. Alles
wordt den Aartsbisschop Sigfriedus nu duidelijk uiteen-
gezet, de verschijning, het leven, de wonderbare vinding,
alles, wat wij tot hiertoe verhaald hebben. Een heilige
vreugde maakte zich van den godvruchtigen Sigfriedus
meester. Hij zond den broeder met zijn gezellen heen,
gaf bevel tot een plechtige processie en bereidde zich
zelven voor om in geestelijken praal de overblijfselen
der H. Martelares te verheffen. Een talloze menigte
stroomde samen, als dit nieuws zich verspreidde.
Nauwelijks had de geestelijkheid bevel ontvangen zich
te vereenigen, of nieuwsgierigheid en godsvrucht drong
het volk bijeen. Gene wilden getuigen zijn der verdere
opgraving en verheffing, deze zochten om strijd de
relikwieën het eerst te vereeren. Vele zieken schaarden
zich langs het graf naast de beide kloosterlingen, door
de voorspraak der H. Odilia een wonderbare genezing
hopend. Eindelijk nadert Sigfriedus zelve. De geheele
geestelijkheid en een lange rij geloovigen die hen vol-
gen, verdeelt de scharen, welke reeds op de gezegende
plek vergaderd was. Litaniën en kerkelijke gezangen

(1). Zie, diploom bijlage n° 1.

wêerklinken bij de vroeger zoo stille woning. Eenige godvruchtige mannen, opzettelijk daartoe aangewezen en tot den hoogere stand behoorende, vergezellen den Aartsbisschop en den verheugden kloosterling bij het neerdalen in de groeve, en met vereenigde krachten wordt de tombe uit de aarde opgeheven. De kist, die het gebeente bevatte, wordt geopend; men zal de relikwieën in een opzettelijk daartoe vervaardigden schrijn (volgens sommigen van Joannes hand) bewaren. Een heerlijke geur verspreidt zich, als de kist geopend wordt. Men zou meenen, dat de H. asch met den welriekendsten balsem doortrokken was. Alle voelen zich er door verkwikt, overtuigd, dat dit geschiedde ter glorie Gods, ter eere der H. martelares en tot hulp en troost der zwakke en lijdende stervelingen. Groot was de opgetogenheid des volks, getuige van dit wonderbaar feit. De verbazing steeg ten top, als de bisschop later nog twee andere lichamen ontdekte, een van de H. Ida, Odilia's bloedverwante, een ander van een H. bisschop wiens naam onvermeld is gebleven. Volgens voorspelling der H. Odilia, moest men haar naam en afkomst in haar graf vinden. Werkelijk vond de Aartsbisschop ook een vaas (welker vinding in een graf gewoonlijk een bewijs is, dat daar een martelaar rust, wijl de eerste christenen hierin gewoon waren het gestorte bloed te verzamelen), waarin zich een cedel bevond, naam, afkomst, geslacht en marteldood der H. Odilia vermeldend. Vandaar beeldt men de Heilige gewoonlijk af met aan hare zijde een vaas, waaruit een strook opschiet den naam der heilige dragend. Het schijnt, dat in 1618 deze vaas nog in het moederhuis te Hoey berustte. Uit welke stof zij vervaardigd was, wist niemand. Uit eerbied had men dezelve in zilver laten vatten; ook werd het water ter eere der H. Odilia gewijd, er uit toegediend. Hoe lang die vaas te Hoey bewaard bleef alsook waar zij zich thans bevindt, als zij nog bestaat, is mij onbekend. Bannelius zegt, dat zij gebroken was, waarschijnlijk door de moeielijkheden der reis bij de overbrenging naar Hoey. Met duidelijke

stem las Sigfriedus nu het beschreven stuk aan de omstranders voor, daarna vereerde hij zelf de relikwieën, deed de gebruikelijke gebeden en liet den stroom der vereerders Odilia's relikwieënschrijn naderen. Thans steeg een kreet van verwondering uit de scharen op en mengde zich met de zoete kerkelijke gezangen (1). Vele blinden, kreupelen, kranken werden genezen; als ware God niet teyreden, de echtheid der verschijning en der relikwieën door de vervulling van Odilia's woord bewezen te hebben. Verloop van tijd en eenvoud heeft de namen doen verloren gaan van hen, die bij de vinding der H. Odilia hun genezing verwierven. Er kan niet aan getwijfeld worden, zegt Bannelius, of toen hebben, gelijk oude handschriften melden, velen hun gezicht, gang of spraak terugbekomen. Een voorbeeld verhaalt hij, waarin ik hem op den voet volgen ga. Arnulphus gebuur was door een doodelijke ziekte getroffen; reeds brak het kille doodsweet hem op het voorhoofd uit; alle ledematen beefden, de oogen lagen diep in hunne holten, toen hij plotseling naar de reden der drukte vroeg, die hij van buiten vernam. Ter nauwernood heeft hij van de huisgenooten vernomen, dat men de relikwieën der H. Odilia gevonden had, of hij snelt tot aller ontsteltenis naar buiten, werpt zich voor de relikwieën ter aarde neder, vereert ze, roept de voorspraak der H. Odilia in, en o! wonder! het is alsof de geur der overblijfselen hem herleven doet. Hij gevoelt zich eensklaps genezen en is een dankbaar vereerder der H. Odilia geworden. De vreugde van den godvruchtigen Joannes de Eppa en Ludovicus a Campis laat zich beter denken dan beschrijven. Doch de tijd dwong hen tot spoed. Joannes wierp een kleed van roode zijde over de relikwiekast. Vier kerkelijk hoogwaardigheidbekleeders namen den kostbaren schat op hunne schouderen en droegen ze, voorafgegaan door het volk, onder zang en gebed, naar de kerk van den H. Petrus, waar onder muziek en klokkengelui het *Te Deum* door de gewelven klonk. Tot laat in den avond

(1) Bannelius Cap. XII.

verdrong het volk zich om de H. Odilia, zoodat de geestelijkheid zich verplicht zag, den schat te bergen en het volk tot vertrek te vermanen.

ZESTIENDE HOOFDSTUK.

Hoeveel tijd er verloopen is tusschen de aankomst van Joannes te Keulen en de vinding en overbrenging dezer H. relikwieën is moeielijk te bepalen. Gelijk wij boven zagen, kwamen Joannes en zijn gezelschap omtrent den 15 Juni te Keulen aan. Bannelius volgt hier Hubertus Dinart in het bepalen van den tijd hunner aankomst. Volgens alle schrijvers werd terstond de hand aan het werk geslagen, en vond men, niet lang daarna, de graftombe, diep onder den perenboom verborgen. Het officieel stuk van het kerkelijk gerechtshof te Keulen geeft den eersten September aan, als den dag der opgraving en overbrenging. De datum door bovengenoemde schrijvers aangegeven, schijnt dus minder juist, of de bisschop heeft zich eerst na rijp beraad, zooals het gewicht der zaak zulks vorderde naar de plaats, waar de maagden gevonden waren, begeven, zoodat één September de dag is, waarop de Aartsbisschop Sifriedus de overblijfselen uit de aarde ophief (exhumationis, zegt het stuk), terwijl Joannes ze reeds vroeger ontdekt had. Gelet op de tijdsomstandigheden kan men nog vele andere veronderstellingen maken tot oplossing dezer moeielijkheid. Sifriedus van Westerbeek, den 7 April 1275 door Paus Gregorius X tot Aartsbisschop gewijd, vond het Diocees Keulen vol oproer en oorlog (1). Den 4 Aug. 1284 had hij zich met Reinoud van Gelder en andere pretendents op het hertogdom Limburg, tegen Jan van Brabant verbonden. Tot den slag van Woeringen in 1288, waar Jan van Brabant overwinnaar, en Sifriedus gevangene werd, stond hij op voet van oorlog. Deze moeielijkheden zullen hem dikwijls gedwongen

(1) Habets bisdom Roermond pag. 578.

hebben buiten Keulen te verblijven, zoodat er tusſchen de ontdekking door broeder Joannes en de perſoonlijke komſt des biſſchops tot opheffing der relikwieën licht eenige maanden konden verloopen. Joannes moge lang of kort te Keulen vertoefd hebben, zeer begrijpelijk is en blijft het, dat onze gelukkige kloosterbroeder bij volk en geestelijkheid de hoogſte waardeering onder-vond. Ieder wilde hem zien, alle bewonderden en over-laadden hem met gelukwenschen. Menſchelijke eer kon echter zijn hart niet bekoren. God had zijnen arbeid gezegend, de H. Odilia had haar woord gestand ge-daan, dit was hem meer dan genoeg, niets verlangde hij verder dan zoo ſpoedig mogelijk te vertrekken. Weenend van blijdschap, bracht hij geheel den nacht in hemelsche opgewektheid biddende door, terwijl hij onophoudelijk naar een goede gelegenheid uitzag om de kostbare ſchatten naar Hoey over te brengen. De volgende dagen nam de godsvrucht des volks wonderlijk toe. Voor-zichtigheid werd nu hoofdvereiſchte, niet gemakkelijk toch zou de menigte zich zulk een ſchat laten ontvoeren. Te Hoey ſtond men op het punt een generaal Kapittel te houden. Reeds waren eenige Kruisheeren van Hoey te Keulen aangekomen om Joannes tot ſpoed aan te zetten en in de overbrenging een behulpzame hand te leenen. Geheel de orde zou de bijzondere beſcherming der H. Odilia ondervinden; het was dus passend, dat het generaal Kapittel, beſtaande uit afgezondene en prioren der verſchillende huizen, hare aankomſt plech-tig vierde. Beſluiteloos wat te doen, ſmeekt hij einde-lijk den Aartbiſſchop om de oorkonde der vinding, opdat hij in het geheim vertrekken en zijn ſchat onge-merkt zou kunnen medenemen. Sifriedus door de reeds ondervonden uitkomsten en de aanschouwde mira-kelen van de vroomheid des broeders en de waarheid zijner woorden overtuigd, geloofde, dat het de wil Gods en het verlangen der H. Odilia was, hare reli-kwieën over te brengen naar het koor der Kruisheeren-kerk te Hoey. De oorkonde werd Joannes op laſt des Aartbiſſchops overhandigd, en geſterkt door den zegen

en vredewensch des prelaats, namen zij afscheid om zich haastig tot de reis te bereiden. Joannes en zijn reisgezel Ludovicus a Campis nemen het reliekschrijn der H. Odilia. De grootste moeite hadden zij ondervonden, de zegenrijkste last moest hun ook worden toevertrouwd. Hunne medebroeders namen de overblijfselen der andere heiligen met zich, en tegen den avond in de eerste week van September verlieten zij Keulen. Alles geschiedde in het geheim en met de grootste behoedzaamheid; slechte menschen konden hen bemoeielijken of godvruchtige personen hen te lang wêrhouden. Onderweg liepen zij veel gevaar, zoowel door de publieke onveiligheid der wegen, en de gewone moeielijkheden der reis, als door den oorlog tusschen Sifriedus en den Hertog van Brabant uitgebroken. Door de H. Odilia beschermd, kwamen zij eenige dagen later behouden te Herstal aan. In de omstreken dezer plaats, waar thans het dorp Vivignies ligt, stond toen een klooster van Cisterzienser-nonnen, Vetus Vinetum genaamd, d. i. oude wijngaard, latijnsche vertaling van het Waalsch woord Vivignies. Kloosters boden elkanders leden ten allen tijde gastvrijheid, welke deugd vooral in de middeleeuwen onder hen bijzonder uitblonk. Hier namen Joannes en zijne gezellen voor den nacht hunnen intrek. Met eenvoud en stichting wijdden zij de kloosterzusters in hunne geheimen in. De verschijning der H. Odilia, de wonderbare vinding harer relikwieën, de mirakelen, te Keulen aanschouwd, moesten de liefde en den ijver der zusters, als zij dit vernamen uit den mond van Joannes, wel ontsteken. In het zusterkoor, wat toen nog niet zoo streng afgesloten scheen, als later door pauselijke verordening gevorderd werd, hadden de gezellen van Joannes de relikwieën uitgesteld. Kaarsen werden bij de tombe ontstoken. Biddend en den lof der maagden zingend vereerden de kloostervrouwen deze H. overblijfselen. Vurige volgelingen der maagden en zelf bruiden van Jesus Christus, meenden zij zich op de eerste plaats geroepen, deze heilige roemvolle en machtige mede-

bruiden, die zich reeds in de bruiloftsmaal van hun goddelijken Meester verheugden, te vereeren. Gelijk weleer, volgens de getuigenis der Kerkvaders, de christenen met hunne doeken en kleederen de heilige overblijfselen der martelaren aanraakten, zoo deden zij dit met hunne rozenkransen. Christelijke eenvoud heeft die gewoonte tot heden in de kerk bewaard, en de voordeelen ondervonden wegen zwaarder, dan alle spitsvondige drogredenen eener hoovaardige wereld. God scheen bewogen door de godsvrucht dezer kloosterzusters en wilde ze op een schitterende wijze beloonen. In het klooster bevond zich eene zuster, die van de geestelijke vreugde harer medezusters moest verstoken blijven. Vreeselijke jicht had haar als met verlamming geslagen, zoodat koorbezoek haar onmogelijk was. Een harer medezusters, getroffen door de wonderwerken, te Keulen volgens het verhaal der Kruisbroeders geschied, begeeft zich haastig naar de ziekenzaal en wekt in het hart dezer zieke zuster moed en vertrouwen in de H. Odilia op. Lang was zij reeds door die ziekte gefolterd; geen enkel geneesmiddel had verlichting aangebracht en bekende geneesheeren hadden haar opgegeven. God alleen kon dus haar hoop en vertrouwen zijn. Zonder bijgeloof kon zij de aankomst der broeders met zulk een schat, als een teeken van Gods voorzienigheid beschouwen, dat Hij bereid was haar te genezen door de voorspraak der H. Odilia. Te Keulen waren zoovele zieken geholpen, mocht ook zij niets verhoplen van de H. Odilia, die haar, als het ware, aan haar ziekbed was komen bezoeken? Dit alles verlevendigde haar vertrouwen. De godsvrucht harer medezusters maakte haar nog vuriger. Zij bad en smeekte dan om ter kerke gedragen te worden. Vol vertrouwen en blijde, vervoeren haar de overige zusters en plaatsen haar naast de relikwieën. Zij zuchtte, weende, bad en riep, volgens het verhaal van Bannellius: »O, zoo het strekken moge tot glorie van Jesus Christus, help mij dan »o Heilige Odilia! bevrijd mij van deze ziekte, eeuwig... »zal ik U eeren en uwen lof verkondigen; zoo gij mij

»helpt, beloof ik U mij eeuwig aan uwen dienst te wijden.» Als zij deze woorden gesproken had, richtte zij zich op, vereerde de H. relikwieën, en een nieuwe kracht scheen geheel haar lichaam te doordringen, zij was plotseling miraculeus genezen. De blijdschap der zusters, hun dankgebed en opgetogenheid laten zich gemakkelijk begrijpen. Om dit feit in aandenken te houden, richtten de nonnen van Vivignies in hunne kerk een beeld der H. Odilia op, wat ten tijde van Bannelius nog vereerd werd. Ook de zuster, die de kracht van de voorspraak der H. Odilia zoo wonderbaar ondervond, bleef haar geheele leven voor deze onverhoopte weldaad dankbaar. Vroeg in den morgen vervolgden de broeders biddend hunnen weg. Luik werd metterhaast doorgetrokken, daar ontijdige nieuwsgierigheid des volks hen kon bemoeielijken. In de nabijheid van Hoey gekomen, snelde Ludovicus a Campis vooruit om de gelukkige aankomst te melden en te vragen, wat hun verder te doen stond. De Hoogwaarde Generaal Joannes Rijckius kon zijne vreugde over de aankomst dezer geestelijke schatten niet bedwingen. Het algemeen Kapittel der orde werd juist gehouden. Oorspronkelijk op den vierden Zondag na Paschen gehouden, schijnt men door omstandigheden dikwijls gedwongen geweest te zijn, dit tot een anderen tijd te verschuiven. Althans later moest men dit weder op voornoemden dag terugbrengen en pauselijk doen bekrachtigen. Dit jaar greep het Generaal Kapittel plaats omtrent het feest van Kruisverheffing, 14 September. Gelukkige omstandigheid, om de godsvrucht tot de H. Odilia in eens door geheel de orde te verspreiden en tevens met algemeen overleg de H. Odilia een waardige aankomst te verschaffen. De generaal had de leden van het Kapittel de komst der H. Odilia ter nauwernood gemeld, of allen besloten eenparig, de hun uit den hemel geschonken patrones, met den grootsten luister als dusdanig te ontvangen. Tegen den avond zouden de kloosterlingen alle hunne woning verlaten, de H. relikwieën te gemeet trekken en ze tot den volgenden dag in de kerk van den H.

Petrus nederzetten, aan het andere deel der stad gelegen. De duisternis beletten hen dezen avond meer te doen. Den volgenden dag zou het volk gesticht, en der H. Odilia een schitterende ontvangst bereid worden. De raad der stad, de leden der collegiale kerk, het klooster der reguliere kanunniken, de minorieten, allen moesten zich vereenigen om de H. Odilia openlijk en afzonderlijk de eer te bewijzen, die zij zoo lang had moeten missen of, verborgen onder de H. Maagdenschaar van Ursula, slechts gedeeltelijk of in het algemeen ontvangen had. Zoo vergeten als hare overblijfselen geweest waren door ongelukkige tijdsomstandigheden, zoo glorievol wilde men ze nu ontvangen. In stilte en zonder eenige plechtigheid verlieten de Kruisbroeders hun klooster. Het gerucht van de aankomst der relikwieën had zich echter reeds door de stad verspreid. De geestelijkheid der collegiale kerk van Onze Lieve Vrouw wilde de broeders vergezellen, en ontmoeten te zamen met de Kruisbroeders de H. relikwieën ter hoogte van de hospitaalkerk, waar zij de H. Odilia met lofzangen ontvingen. Capgea, vroeger deken der Lieve Vrouwe kerk, heeft dit dikwijls verhaald als bij overlevering vernomen, en dit later aan Bannelius, te Keulen verblijvend, schriftelijk verklaard. Als zij de parochiekerk van den H. Petrus naderden, kwam de pastoor hen te gemoet, om volgens kerkelijk gebruik de relieken te vereeren en te bewierrooken. Men had besloten ze hier gedurende den nacht op het hoofdaltaar te doen rusten. Ondanks het late uur, drong het volk van alle zijden de kerk binnen om zijn godsvrucht te voldoen en zijne vreugde over de ontvangst dezer schatten openlijk te betuigen. Met geestelijkheid en magistraat verlangde het naar het aanbreken van den volgenden dag, het feest van Kruisverheffing. Bijzondere minnares van het H. Kruis des Heeren, stond de H. Odilia op het punt aan de orde van het H. Kruis geschonken te worden, om ze te doen groeien en toenemen in wijsheid, dèngd en wetenschap en ze aldus meer geschikt te maken het H. Kruis te verheffen, de

glorie er van te verkondigen, de lessen op te volgen en door geloof en liefde het kruis in aller harten te planten.

ZEVENTIENDE HOOFDSTUK.

Eindelijk brak de veertiende September aan, de feestdag van Kruisverheffing, voor een lid der Orde van het H. Kruis op zich zelve reeds zoo opbeurend en treffend. Welk een vreugde, het geluk en de feestelijke gemoedstemming nog te zien vermeederen, door de goedheid eener patrones, van uit den hemel geschonken. De opgewektheid des volks op den vooravond reeds groot, steeg nu ten top. De Kruisbroeders in albe, koorleed of zwarten mantel trokken gezamenlijk naar de kerk van den H. Petrus. De overige geestelijkheid, seculiere zoowel als reguliere, sloot zich bij hen aan. De schout der stad Hoey, Henri Hardi, de schepenen, alle genoemd in een authentiek stuk (1), door den secretaris van Hoey opgemaakt ten jare 1292, en in de oude relikwiekast bij latere opening gevonden, voegden zich in feestgewaad bij de geestelijkheid, om de heilige patrones hunner stad in triomf van den St. Pieter tot de toenmaals nog onaanzienlijke kerk van het H. Kruis buiten de muren der stad over te brengen. Al het volk was reeds in en om de kerk samengestroomd, met kaarsen in hunne handen. Zij hadden vernomen, dat ook hun de H. Odilia als bijzonder beschermheilige in den hemel geschonken was, daarom wilden zij met innige godsvrucht toonen, hoe welkom hun de aankomst harer relikwieën was, en hoe hoog zij hare bescherming schatten. De vier definitoren der orde, na den generaal de hoogste waardigheidsbekleeders en met hem de wetgevende en beslissende macht uitmakend, werden bestemd om de H. relikwieën op hunne schouders te nemen. Andere prioren door waardigheid, deugd en leeftijd uitstekend, droegen de overblijfselen der H.

(1) Zie bijlage III.

Ida. Ook deze handeling der definitoren toonde met welk een blijdschap men de H. Odilia als patrones der orde ontving. Voorafgegaan door het kruis sloegen allen den weg in naar de Mariakerk, waar de processie hare eerste statie houden moest. Onderweg wilde God ook het volk van Hoey en geheel de geestelijkheid getuige doen zijn van de macht der H. Odilia in den hemel. Een oude edele vrouw, die aan al haar ledematen verzwakt en onbekwaam was een voet te verzetten, werd door eenige godvruchtige personen naar de H. relikwieën gedragen, terwijl de processie in beweging was. Hare rijkdommen waren alle overgegaan in de handen van heelmeesters en geneesheeren, zonder haar iets te baten. In de nabijheid der H. relikwieën gebracht, stortte zij tranen en riep vurig en vol vertrouwen de voorspraak der H. Odilia in, om toch van haar langdurige ziekte te genezen. Door de dragers geholpen, stond zij op, naderde door hen gesteund de baar, waarop de relikwieën gedragen werden, kuste en vereerde ze volgens oud christelijk gebruik, en zie, gelijk de vrouw van het H. Evangelie, was zij plotseling genezen. Een kracht ging er uit van de relikwieën, en de arme vrouw stond gezond op, Gods goedheid lovend en dankend. Weleer werd men onrein, zegt de H. Basilius (1), bij de aanraking van het gebeente eens overledenen, thans vereert men het gebeente der heiligen, en zie de menschen worden geheiligt en genezen (wij mogen hier gerust bijvoegen zoowel naar ziel als naar lichaam). Geheel de processie geraakte bij dit feit in verwarring. Allen wilden zich van dit groote wonder overtuigen, door het zien van de genezene. Juichtonen en vreugdekreten mengden zich met de lofzangen der geestelijkheid. Het volk tot stille kalmte terug te brengen scheen een onmogelijkheid. Met tranen van aandoening in de oogen, namen de vier definitoren de baar weder op hunne schouders en, voorafgegaan door de collegiale geestelijkheid, traden zij, gevolgd door de magistraat en omstuwdd door het juichende en biddende volk, de

(1) Oratio in 40 martyres.

Mariakerk binnen, waar een ieder gelegenheid geschonken werd de tombe, waarin de H. relikwieën besloten waren, te vereeren. Tot dit einde week de geestelijkheid een weinig ter zijde en plaatsten zich twee Kruisbroeders in stoel en koorkleed naast het schrijn om rozenkransen en andere voorwerpen van godsvrucht aan te strijken en de Heilige relikwieën te bewaken. Terwijl het Te Deum door de gewelven klonk, verdrong het volk zich rond de baar, de H. Odilia vereerend en voortdurend hare hulp en bijstand afsmeekend. Reeds was een deel van den morgen verstreken; een eind weegs bleef er nog af te leggen en toch moest in de kerk der Kruisbroeders de conventueele Mis gezongen worden. Lang kon men dus niet wachten, te meer wijl men nog in andere kerken stand moest houden. De Scholasticus en drie andere leden van deze collegiaalkerk namen thans met vier andere prioren der orde de relikwieën op en de processie bewoog zich wederom in volmaakte orde. Hier sloegen de minorieten snel den weg naar hun klooster in. In het front des kloosters was een altaar opgericht, van verre zichtbaar door zijn hoogte en schitterend van licht en sieraden. Daar de processie hun klooster voorbij moest trekken, wilden zij de H. Odilia luisterrijk ontvangen. Onder gebeden en lofzangen (zoo verhaalt een zekere minoriet pater Haske, die deze bijzonderheden in oude handschriften van zijn klooster gevonden en ze Bannelius medegedeeld had), verbiet een jeugdige maagd Cecilie hare stem, en riep uit, dat zij door de voorspraak der H. Odilia de gezondheid wonderbaar herkregeu had. De koorts had haar gestel ondermijnd, haar leven was in gevaar geweest, de inroeping van Odilia's hulp had haar volkomen hersteld. Lang houd ik u op, Beminden Lezer, met dezen triomftocht, maar behalve, dat ik hier de oude beschrijvingen der overbrenging navolg en de luister van zulk een tocht een wezenlijk en voornaam deel uitmaakt van het verhaal eener translatie, meen ik hiermede een dienst te doen aan den godvruchtigen vereerder der H. Odilia, die zich voorzeker door deze plechtigheid voor zes

honderd jaren voorgevallen, verblijd en gesticht zal gevoelen. Alvorens de kloosterkerk der Kruisbroeders binnen te trekken hield men nog eerst stand in de kerk van den H. Dionysius. De Generaal der Kruisheeren en een deel der medebroeders scheidden zich hier van de processie af en trokken langs den kortsten weg la basse Grienge genaamd naar hun klooster, om de H. Odilia met volle kerkelijke plechtigheid te ontvangen. Het klooster en de kerk der Kruisheeren te Hoey hadden een allerprachtigste ligging. De kerk met kloostergebouwen lagen op een heuvel aan welks voet de geheele stad Hoey zich uitstreckte. Achter de kerk verhieven zich heerlijke tuinen en wijnbergen. Om de kerk van uit de stad te bezoeken moest men langs steenen trappen den heuvel beklimmen. Als nu de plechtige processie de kerk van den H. Dionysius verlaten had, en het klooster naderde, trok de Generaal der Kruisheeren in plechtgewaad haar te gemoet, om de tombe waarin de overblijfselen geborgen waren te vereeren en te ontvangen. Terwijl de relikwieën naar het koor en hoofdaltaar gedragen werden, deden twee acolieten onophoudelijk uit hunne wierooksvaten geurige wolken opstijgen, om het volk te stemmen tot godsvrucht en te herinneren aan den goeden geur van Christus, welke de H. Odilia door haar godsvruchtigen, stichtenden levenswandel verspreid had. Het altaar der kerk, dat reeds om het hoogfeest van Kruisverheffing in vollen luister van waslicht en bloemen schitterde, was met nog meer zorg versierd geworden, om de schrijnen der H. Odilia en Ida te ontvangen. Nadat de H. relikwieën op de altaartombe geplaatst waren, zetten zich de kloosterlingen, de geestelijkheid en de Raad der stad, deze aan de linker, gene aan de rechterzijde des koors neer, terwijl een ondoordringbare schaar, het thans nog kleine kerkgebouw vulde, om tot besluit der plechtigheid het H. Sacrificie der Mis bij te wonen. Met betraande oogen en vol diepgevoelde godsvrucht droeg de Hoogerwaarde Magister Generaal het H. Offer op. Wat moet er niet in zijn hart zijn omgegaan op dit plechtig oogenlik?

De liefde tot zijn orde, de godsvrucht tot het H. Kruis des Heeren, de opwekkende plechtigheid, de stichting der geestelijken, de geestdrift des volks, het zien der mirakelen, de ontvangst der uit den hemel geschonken patronen, alles moest hem stemmen tot liefde, eerbied en dankbaarheid jegens zijn goddelijken Heer en Meester. Nooit wellicht had hij God met zooveel gevoel, liefde en ingetogenheid het H. Sacrificie opgedragen. Geen levensbeschrijver der H. Odilia verhaalt ons iets van de gemoedstemming, waarin de leekenbroeder Joannes verkeerde, die bij deze plechtigheid geheel en al op den achtergrond geraakt en verdwijnt. Zijn stand verplichtte hem, ondanks het groote aandeel dat hij in deze overbrenging gehad heeft, zich onder de broeders van Hoey te scharen, en wyl hij alles volbracht had, wat Odilia hem beval, het verdere aan zijn overheid en de priesters der orde over te laten. Gelijk zijn nederige bescheidenheid ons leert met hoeveel liefde hij de vergetenheid en het verborgen leven weder ombelsde, zoo kan zijne liefde tot God, zijne devotie tot de H. Odilia en zijne gehechtheid aan de Orde ons doen gissen, welk eene dankbare vreugde zijn hart overmeesterde, welke vurige lof- en dankzeggingen er uit zijne ziel opstegen, als hij het verlangen der H. Odilia vervuld, en na veel moeielijkheden hare relikwieën op het altaar rusten zag. Met den generaal aan het altaar en het volk in de kerk droeg hij God het lichaam en bloed des Zaligmakers op, om Hem te bedanken voor de glorie in den Hemel en de vereering op aarde aan de H. Odilia geschonken. Onder de godsdienstplechtigheid bewonderde het volk voortdurend de heerlijkheid van den triomf der maagden in den hemel, van welks onbegrijpelijke schoonheid de solemniteit der H. Kerk hier op aarde slechts een flauw denkbeeld en toch een hartvervoerenden indruk gaf. Na den afloop der H. dienst, toen de geestelijken de kerk reeds verlaten hadden, stroomde het volk samen rondom de H. relikwieën om ze meer van nabij te kunnen vereeren. Geheel den dag door zag men alle rangen, geslachten en standen naast

de tombe nederknielen. Maagden smeekten om volharding in zuiverheid, jongelingen om moed en kracht in strijd of beking; zondaars, zwakken en zieken om genezing naar lichaam of ziel. Vooral bij het kleppen der Vespers bezocht een onafzienbare menigte het kerkgebouw om de H. Odilia te vereeren of haren bijstand af te smeeken. Van heinde en verre stroomde het volk de volgende dagen naar den troon der H. Odilia. Niet zoozeer de pracht der versiering, maar de geestelijke behoeften, de roep der mirakelen, de talloze gunsten nog dagelijks bewezen, trokken het volk derwaarts en vermeerderden de godsvrucht tot deze H. Maagd en Martelares. Behalve de getuigenis van Hubert Dinart en Petrus van Amsterdam haalt Bannelius nog een volzin aan uit een akte door den Notaris te Hoey opgemaakt. »In die dagen bewerkte God de Heer in de kerk nieuwe »weldaden en bewonderenswaardige krachten door de »H. Maagd en Martelares Odilia." Van dien tijd af dagteekent de godsvrucht en het feest der H. Odilia. De prioren op het generaal Kapittel vereenigd en getuigen geweest van zooveel wonderen en gunsten konden in een oogwenk deze vereering in de orde en onder de menschen verspreiden. Met groote voorzichtigheid werden hun kleine gedeelten dezer H. Overblijfselen geschonken om tot vermeerdering der godsvrucht in de verschillende kerken der orde op de altaren geplaatst te worden. De groote relikwieën rustten in een prachtige tombe ter zijde van het hoofdaltaar in de Kruisheerenkerk te Hoey. Tot 1292 had men de oude, waarschijnlijk door Joannes de Eppa zelve vervaardigde tombe gebezigd. In genoemd jaar werd er een prachtige vervaardigd te Luik, met een opschrift aangaande de verzegeling der overblijfselen (1). Thans kan men dit kunststuk van middeleeuwschen arbeid nog bewonderen in de kerk van Colen (Belgisch Limburg). In het jaar 1410 op den 5 Juni, zien wij volgens verhaal van den Kruisheer Russelius, het schrijn waarin de heilige relieken verborgen waren andermaal door den Generaal J. Bommelius

(1) Zie bijlage III.

geopend, en de mirakelen en hemelsche gunsten vermeerderen (1). Drie en dertig jaren later liet de Generaal Henricus de Noviomago ter eere der H. Odilia te Doornik een nog schooner en kostbaarder tombe vervaardigen, waarin het gebeente den 10 November werd gesloten en verzegeld. Sedert dien tijd, zegt Bannelius, is de relikwieënkast niet meer geopend. Evenwel schijnt men sommige deelen afzonderlijk bewaard te hebben, daar men nieuw gestichte kloosters der orde gewoonlijk eenige relikwieën zond en de Generaal Nerius er zelfs aan Arn. Raissii, schrijver van het Hierogazophylacium Belgium geschonken heeft (2). In bovengenoemd schrijn bleef de H. Odilia rusten tot het einde der achttiende eeuw, toen het klooster door de Fransche omwenteling te gronde ging. Om de overblijfselen voor ontheiliging te bewaren hebben de Kruisheeren ze uit de oude prachtige kast genomen, en overgelegd in de midden-eeuwsche en in 1292 te Luik vervaardigd. Toen de orde van het H. Kruis in Nederland en België weder begon te herleven, deden verschillende leden onderzoek naar de relikwieën der H. Odilia. Men vond ze ten laatste weer in het dorp Colen (Kerniel). Hoe zij daar gekomen zijn, is tot dusverre onbekend. Misschien oordeelden de Kruisheeren van Hoey deze verborgen plaats het meest geschikt om de relikwieën voor schendende handen te bewaren. Sedert 1439 bestond hier een klooster der Kruisheeren. De laatste bekende prior was Franciscus Emans, conventuaal van St. Agatha, die na eenigen tijd pastoor te Kerniel geweest te zijn, tot prior van Colen verkozen werd in 1760. Hoewel dit klooster niet verwoest werd, zijn de leden door de droevige tijdsomstandigheden verstrooid of uitgestorven en de relikwieën in de handen der seculiere geestelijkheid overgegaan. De pogingen door de latere Kruisheeren gedaan, om de verloren schat terug te bekomen, mochten niet gelukken. Toch heeft Zijne Doorluchtige Hoogwaardigheid de bisschop van Luik den Kruisheeren toegestaan de relikwiekast te openen en hunne kloosters

(1) Annales O. S. Cr. Tom. I pag. 75. (2) Annales O. S. Cr. pag. 60.

met eenige voorname deelen te verrijken. Al bezit de orde van het H. Kruis thans den vollen rijkdom dezer relikwieën niet en ligt het huis te Hoey reeds sedert het laatst der vorige eeuw verwoest en vergeten, de godsvrucht tot en de mildheid van de H. Odilia bleef leven en bloeien, zoowel in als buiten de orde van het H. Kruis. Van af het jaar 1287 vierde de orde het feest der overbrenging van de H. Odilia (1). Niet in alle huizen werd het in den beginne met zooveel plechtigheid gevierd als in het hoofdklooster, waar haar gebeente rustte. Het jaarlijksch bezoek door de prioren met hun gezellen aan het moederhuis gebracht, deed hen getuigen zijn, zoowel van de godsvrucht der Kruisheeren en inwoners van Hoey, als van vele gunsten en mirakelen, die hun geloof bevestigden aan vele andere, waarvan zij geen getuigen waren. Ongetwijfeld nam hunne godsvrucht daardoor toe, en deelden zij deze bij hunne tehuiskomst aan de onderhoorigen mede. Sedert 1410 was het daarenboven gebruikelijk op den derden dag van het Generaal Kapittel een plechtige Mis ter eere der H. Odilia op te dragen (2). Dit was de oorzaak, dat de feestdag van Odilia jaarlijks in geheel de orde luisterrijker werd. Verscheidene werkjes zoo in proza als poëzie hadden die vereering bevorderd, tot eindelijk omtrent het jaar 1530 de Generaal Thomas van Gouda (3) een bevel gaf dit feest in alle huizen der orde solemneel te vieren. De geestelijke oefeningen, processies, kerkelijke plechtigheden en vooral verkregene gunsten maakten de andere kloosterkerken der Kruisheeren gelijk de kerk te Hoey, tot een bedevaatskerk tijdens het octaaf der H. Odilia. Onbegrijpelijk is de toeloop, die men jaarlijks zag te Luik, Aken, Maastricht, Maeseyck, Roermond, St. Agatha, Uden, overal waar het feest der H. Odilia gevierd was en hare relikwieën uitgesteld werden.

Te Aken en Luik, waar de Kruisheeren na de Fransche revolutie nooit zijn teruggekeerd, heeft nog jaarlijks op den Zondag na den 18^{den} Juli die talrijke opkomst plaats.

(1) Apnalen tom. III. pag. 761. (2) Russelius annalen pag. 93. tom. I.
(3) Annalen tom. I, pars. 2 pag. 16 en tom. II pag. 716.

Ooggetuigen hebben mij verhaald, dat er ten vorigen jare meer dan 20000 personen de H. Sacramenten te Luik ter eere der H. Odilia ontvingen. Uit den mond der geestelijkheid te Aken zelve mocht ik voor eenige jaren nog vernemen, hoe trouw de eenvoudige geloovige deze godsvrucht bleef beoefenen. Noch de stormwind, die op het laatst der vorige eeuw in Frankrijk opstak, noch de geest des ongeloofs, die in den loop dezer eeuw zijn bedorven zaad met volle handen uitstrooit, heeft deze godsvrucht kunnen ontwortelen of verstikken, zelfs niet op plaatsen waar de Kruisheerenorde voor goed verdween. Veel meer dan er geschied is, kon er niet uitgedacht worden om deze vereering te onderdrukken. Het hoofdklooster der orde viel, bijna alle andere huizen gingen te gronde of stierven langzaam uit, de relikwieën der heilige verdwenen terwijl de weinige overgeblevene Kruisheeren niet wisten waar zij zich bevonden. Toch werd de H. Odilia vereerd, zoowel in de plaatsen waar een kruisheerenklooster vernietigd werd, als op andere waar zij bleven voortbestaan. Een nieuw leven kreeg deze devotie, toen de kloosters in Nederland van de hen knellende boeien ontslagen, weder nieuwe leden mochten aannemen. De godsvrucht der geloovigen vermeerderde, het leven der H. Odilia werd door preeken en schrijven meer bekend en de aflaten door pauselijke mildheid geschonken deden afgestorvene en levende geloovigen de rijkste vruchten voor tijd en eeuwigheid inoogsten. Zijne heiligheid Paus Leo XIII heeft thans gelegenheid gegeven het feest der H. Odilia tweemaal te vieren. In den maand September zijn er zes honderd jaar verlopen sedert de Aartsbisschop Sifriedus de door Joannes gevonden relikwieën ophief en onder het aanschouwen van talrijke mirakelen aan de godsvrucht der geloovigen schonk. Daarom zijn gedurende de maand September de geestelijke schatten der H. Kerk wederom geopend en is er voor ieder, die onze kerken bezoekt, een vollen aflaat verleend, voor levenden of overledenen te verdienen. Moge het heilig doel, door die feestelijkheid beoogt, bereikt

worden, te weten de stichting der geloovigen, de vermeerdering der godsvrucht tot de H. Odilia en de voortdurende bijstand voor allen, die met vertrouwen hare voorspraak inroepen.

ACHTTTIENDE HOOFDSTUK.

Geen lid der Kruisheerenorde heeft ooit de overbrenging der relikwieën van de H. Odilia beschreven, zonder met liefde en dankbaarheid te gewagen van de liefde, die zij het kruis van Onzen Heer Jesus Christus toedroeg. Hoewel men dit reeds uit eenige harer boven aangehaalde woorden heeft kunnen opmaken, meende ik het nuttig in een afzonderlijk hoofdstuk aan het einde van dit deel er de aandacht der lezers op te vestigen. Wat pater Verduc zegt, aangaande de kruisvaan, die de gezellinnen der H. Ursula om hun geloof in en liefde tot het kruis te toonen, op hunne schepen ontplooid hadden, komt ons wel waarschijnlijk voor, vooral, wanneer men bedenkt, dat de H. Maagden lang na de invoering der kruisbanier in het leger van Keizer Constantijn, door Attila gemarteld werden; doch onmogelijk is het dit te staven door traditie in de Orde, of door aanhaling van oude schrijvers. Bezitten de woorden van pater Verduc zekerheid, dan toont deze gebeurtenis ons haar reeds als minnares des kruises. Deze hare liefde blijkt duidelijker uit eenige omstandigheden harer verschijningen, alsmede uit hare woorden waarop sommige schrijvers bijzonderen nadruk leggen. In hemelsche glorie aan Joannes de Eppa verschijnend, droeg zij het kruisteeken op hare borst, tot bewijs van bijzondere liefde voor de Orde, wier leden hunne borst eveneens met dit teeken sieren of anders om de liefde, het H. kruis gedurende haar sterfelijk leven toegedragen, als medeoorzaak harer eeuwige belooning aan te wijzen. In hare hand droeg zij de banier des kruises, schitterend als het zonnelicht. In de Orde van het H. Kruis zag men ze voorheen nooit anders

afgebeeld, dan dit teeken der overwinning dragend. De oudste beeltenissen, die ik heb kunnen vinden, waarvan er opklimmen tot ongeveer 1500, stellen haar in dier voege voor. Is dit nu een zinnebeeldige voorstelling van de bescherming aan die orde te verleenen? Door hare voorspraak toch nam de orde van het H. Kruis steeds toe in ledental, wijsheid en deugd. Dierzelfer voorspoed en bloei vermeerderde of nam af in verhouding met de godsvrucht tot de H. Odilia. Is het wellicht een herinnering aan haar leven, dat geschoeid op of liever een in beoefening brengen was van het woord des Grooten Apostels Paulus: (1) »*Mihi autem absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi*. Het zij verre van mij te roemen, tenzij in het kruis van Onze Heer Jesus Christus." Moeielijk zal dit uit te maken zijn: allerwaarschijnlijkst droeg zij het kruisteeken in hare handen om beide redenen, de herinnering aan hare vroegere liefde tot het H. kruis en verder hare bestemming als patrones dezer Orde, wat te zamen nog een bewijs is van die liefde, welke zij heden het kruis in den hemel nog toedraagt. Hier laat ik eenige aanhalingen volgen uit schrijvers der Kruisheeren, die haar woorden in den mond leggen, welke van deze liefde getuigenis geven. Pater Hertzworms zegt, de zij Joannes de Eppa met deze woorden toesprak: »Daar ik zoo bijzonder het kruis des Heeren gedurende mijn sterfelijk leven lief had, ben ik uwer orde geschonken als patrones, helpster, verdedigster" (2.) Duidelijk verhaalt Bannelius, dat zij hare liefde jegens het H. kruis als reden aangaf, waarom hare te Keulen gevonden reliquieën naar de Orde van het H. Kruis moesten overgebracht worden (3). Zoo spreken verder de schrijvers van alle meer uitvoerige werkjes, die over de H. Odilia handelen. Haar leven is voor ons echter te verborgen, dan dat wij door bijzondere feiten deze liefde in haar leven kunnen toonen. Zij heeft nu wel niet, gelijk de H. Helena (volgens sommigen hare bloedverwante)

(1) Gal. VI. 14. (2) Religio S.S. Crucis a° 1661 pag. 66.

(3) Translatio S. Odiliae cap. VI, pag. 46.

's Heeren kruis als een kostbare schat gaan zoeken en bewaard, wij kunnen haar ook niet in bijzondere levensomstandigheden, gelijk zoovele andere heiligen, voorstellen als dag en nacht voor een kruis neergebogen, zich verdiepend in deszelfs mysteriën; maar, wijl het kruis een hoogere en zinnebeeldige beteekenis heeft, zien wij haar duidelijk geheel haar leven door in dien zin het kruis hoogschatten, beminnen en vereeren, zoodat wij haar nog om andere dan boven aangehaalde redenen, als een vereeerster des kruises moeten erkennen en bewonderen. Het kruis was ten allen tijde het teeken en symbool des geloofs. Legden de eerste Christenen voor rechters of elders getuigenis af van hun Christendom, zij teekende zich met het kruis op het voorhoofd. Om den Christen van den Muselman te onderscheiden, droegen de kruisvaarders dit teeken op borst of schouders. Gelijk de halve maan het symbool was van het Mahomedanisme, zóó het kruis van het Christendom. Tot heden bleef het kruis het teeken des geloofs. Zette een missionaris zijnen voet aan wal, waar het geloof nog niet was doorgedrongen en de volkeren nog zaten in de schaduwen des doods, dan was zijn eerste werk er het kruis te planten, ten teeken dat het H. Geloof daar was doorgedrongen. De ware geloovige is dus uit zijn geloovigen aard een vereerder en minnaar des kruises, en dit met zooveel te meer recht, als hij deze deugd in een verhevener graad bezit. Zien wij in het kruis niet alle waarheden van den godsdienst samengevat? Menschwording, zondenval, zoendood, bloedige offerande, mysterie der H. Drievuldigheid, afschuwelijkheid der zonde, noodzakelijkheid der deugd, onbegrijpelijkheid van Gods liefde, ziedaar even zoovele waarheden in het boek des kruises geschreven. Het kruis is het altaar, de troon, de leerstoel, het Evangelie zelfs van Jesus Christus. Zeer juist wordt de ware geloovige dus vereerder des kruises genoemd. Heeft God zijn verstand verlicht met hemelsche genade, verheldert de H. Geest zijne ziel, dan schittert en gloeit in zijn hart een ware liefde tot het H. Kruis, niet alleen in

den zin van symbool des geloofs, maar ook nog in den eigenlijken zin, wijl het kruis het altaar is, waar de liefdevolle Verlosser zich slachtofferde, het zwaard, waarmede Hij den helschen draak versloeg. Herinner u thans, Beminde Lezer, welk geloof de H. Odilia bezielde om hare overgrootte liefde tot het H. Kruis beter in te zien. Kon haar geloof geen bergen verzetten? Om het geloof, om het kruis maagd, om beiden martelares. Velen schatten het kruis hoog met den mond, weinigen met de daad en het hart. Er worden er echter gevonden, die gelooven onder een vloed van rampen en bekoringen. Zij gelooven lijdend en geven een onomstootbaar bewijs, welke liefde zij het kruis toedragen. Te midden dezer laatsten neemt de H. Odilia een eereplaats in. Heeft zij niet goed en bloed geofferd om dit H. Kruis in haar hart geplant te houden? Van haar vluchten uit Engeland tot haren laatsten snik, geloofde zij vurig en levendig, zich daardoor minnares des kruises betoonend. Volgens algemeen spraakgebruik bij de tegenwoordige en vroegere Christenen, ja zelfs bij Joden- en heidendom gevolgd, is het kruis tevens de overdrachtelijke uitdrukking voor kommer en lijden. Vroeger hoorde men, zoowel als thans, de Christenen klagen over de zwaarte hunner kruisen, daarmêe hun lijden bedoelend. In dienzelfden zin zegt Thomas a Kempis: »Zoo gij »het eene kruis van u verwijdert, zult gij zonder twijfel »een ander vinden, hetgeen u misschien zwaarder zal »vallen. In het kruis is de zaligheid, in het kruis de »voltrekking der deugden enz." Woorden ter opwekking tot geduldig en verdienstvol lijden. Hetzeltde beeld heeft de Verlosser gebruikt om het lijden te beteekenen. Hij zeide dan tot allen: »Zoo iemand na mij »wil komen (1), hij verloochene zich zelve, neme zijn »kruis op en volge mij na." Natuurlijker beeld voor lijden en wederwaardigheden kon er moeilijker gekozen worden, daar het kruis een moeilijken, pijnlijken, langzamen dood bezorgde. Ook in dezen zin genomen, treedt Odilia's liefde tot het kruis in het

(1) Math. XVI. 24.

helderste daglicht. Zij beminde de bittere zelfverloochening, die zij beoefenen moest bij het verlaten van wat haar na God het dierbaarste was. Om haren hemelschen bruidegom te volgen, verbrak zij den hechten band door de natuur gelegd, door omgang en gewoonte versterkt. Hoe bitter moet dit niet geweest zijn voor haar kinderhart! Hoewel de liefde tot Jesus zoeter is dan alle aardse, wordt die zoetheid dikwijls eerst gesmaakt in den hemel en blijft de ziel hier op aarde overgegeven aan het volle gevoel harer smarten. Dit was het lot der H. Odilia. Zij brak het bittere brood der kwelling meer, dan zij de verkwikking der hemelsche zoetheid smaakte. Ballingchap, ontbering, vlucht, gevaar, armoede, vrees, hevige aanvallen van den hel-schen vijand, waren kruisen, haar uit den hemel gezonden, d. i. haar door Gods wil of toelating geworden. Deze alle heeft zij met liefde aangenomen en in navolging des Zaligmakers omhelsd. Hoe bitter was niet het kruis van haren marteldood, de folterende bekoringsen des Satans en van zijn geestelijke en menschelijke trawanten! Pijl en palmtak, haar door schilders en beeldhouwers in de handen gegeven, verkondigen ons, dat zij het lijden beminde en alzoo het kruis van Jesus vereerde. Zij geloofde en leed en verdient dus dubbel den naam van kruisvereester. Hadden wij nu geen godvruchtige schrijvers, die haar als zoodanig roemen, dan zou haar lijden en dood genoegzaam zijn om ons hiervan te overtuigen. Geheel het eerste deel van dit werkje dwingt ons verder hare liefde te bewonderen. Al wie 's Heeren geboden trouw onderhoudt, gedraagt zich reeds als een waar liefdevol leerling. Komt lijden en beproeving de onderhouding hiervan bemoeielijken of verzwaren, dan begint de liefde bij oprechte nakoming waarlijk te schitteren en krijgt op ruimer belooning aanspraak. Wat nog meer waar wordt, als de ziel zich volkomen om God weet te verloochenen, door zich zelfs het geoorloofde te onzeggen. Zagen wij nu in geheel dit eerste deel de H. Odilia de geboden niet met de grootste nauwgezetheid onderhouden, vervolgens

de maagdelijke zuiverheid hier bij voegen, en na alles verlaten te hebben hare liefde door den marteldood bezegelen? Hare liefde ging dus tot volmaakte gelijkvormigheid aan haren goddelijken bruidegom. Ook hierdoor toonde zij het kruis des Heeren te beminnen. Daar dit het gedenkteeken is van Jesus' hoogste liefde moet een waar minnaar des Heeren gezegd worden zijn kruis lief te hebben. De Heilige Kerk zingt in hare getijden: »*O Crux, ave spes unica, piis adauge gratiam, reisque dele crimina*. O Kruis, eenige hoop, wees gegroet..... Geef den vromen vermeerdering van genade, delg voor de zondaren de misdrijven uit." Wie wordt hier anders aangesproken als de Zaligmaker. De genade vloeyde ons, wel is waar, tegelijk met het bloed van Christus van het kruis, waaraan (1) het handschrift, wat de duivel als schuldbrief tegen ons had, werd vernietigd en uitgewischt: de eigenlijke Uitdeeler der genade, dien wij moeten bidden en aanroepen, is echter Jesus Christus. Hij is in aangehaalden lofzang de aangesproken persoon, door het woord kruis beteekend. Gelijk de Apostel Paulus zich voor de Corinthiers voordeed, als wist hij niets dan Jesus en dezen gekruisigd (2), zoo was ook het verstand der H. Odilia vervuld, en haar hart blakend van liefde voor Jesus en zijn heilig kruis. In het kruis beschouwde en beminde zij haren Heer in zijne oneindige en den schepselen zoo schitterend mogelijk geopenbaarde liefde. Al heeft de H. Odilia deze liefde tot het H. Kruis met alle heiligen gemeen, daar er duizenden in de martelaarsboeken gevonden worden, die het kruis beminden in hun vurig geloof, in hun brandende liefde en bittere versterving: al had zij elf duizend gezellinnen, aan wie dezelfde eer en lof moeten gebracht worden, wijl allen (hoewel niet met even groote offers) hun familie en vaderland verlieten, om zich ter liefde Gods aan duizende gevaren bloot te stellen en ten laatste hun bloed te vergieten; mogen en moeten wij de H. Odilia als een bijzondere vereenster des kruises voorstellen en bewonderen, wijl

(1) Coloss. II. 14. (2) I Cor. cap. II. v. 2.

haar martelaarschap vooral uitsteekt zonder door het deelgenootschap van anderen verminderd te worden, hetgeen eerder strekt tot vermeerdering harer glorie, doch vooral, wijl de woorden door haar gesproken, de wijze waarop zij verscheen, het kruisteeken op borst en vaandel, de traditie in de Orde der Kruisheeren, door verschillende schrijvers in den loop der eeuwen opgeteekend, ons hiervan overtuigen. Het schijnt meer dan louter toeval, dat zij na reeds lang te voren aan Joannes de Eppa verschenen te zijn, eerst in het begin van September uit de aarde opgeheven en juist op den vooravond van Kruisverheffing te Hoey overgebracht werd. Haar plechtige intocht op den 14^{den} September 1287 in het hoofdklooster der Kruisheerenorde, schijnt een wenk te wezen, als of zij door hare bescherming de Kruisheeren kwam helpen om de glorie des Kruises te verkondigen en deszelfs vereering te verheffen. Bewonderenswaardig is ook de hulp, door haar aan de orde van het H. Kruis altijd verleend. Vele voorname gebeurtenissen zijn in die Orde op haren feestdag voorbereid of geschied. Tweemaal kreeg de Orde daags na haren feestdag tijdens het octaaf een nieuw algemeen hoofd (1). Vele leden mochten haren bijstand miraculeus ondervinden, gelijk uit het volgende deel blijken zal. Geen Kruisheer, die zich in zijn staat zocht te heiligen, of hij heeft haren bijstand eenigszins ondervonden. In moeite of kommer, voor lichaam en ziel, komt hij tot haar als zijne patrones. Weleer gelijk ik boven reeds aanstipte, droeg men op den derden dag van het algemeen kapittel ter harer eer een heilige Mis op of tot dank voor ondervonden hulp of om nieuwen bijstand te verkrijgen. Kortom de Orde van het H. Kruis legt onophoudelijk en door het geheele lichaam en door hare leden afzonderlijk, getuigenis af, door de H. Odilia steeds beschermd en geholpen te zijn. Ook in dezen zin mogen wij de H. Odilia als vereester van het H. Kruis beschouwen, daar zij door die Orde te steunen op aarde de glorie des kruises helpt bevorderen onder de Christenen.

1) Annales ord. S. Crucis. Tom. I parte II pag. 6 en pag. 124.

Besluit van het eerste Deel.

Getrouwe patrones onzer dierbare Orde, glorierijke Maagd en Martelares, H. Odilia, laat mij aan het einde van dit gedeelte een weinig uwe onuitsprekelijke goedheid loven, uwen lof verkondigen, uwe voorspraak inroepen! Meer dan wij schrijven of beseffen kunnen, hadt gij gedurende uw sterfelijk leven geleden, lang was de glans uwer goddelijke en verhevene deugden voor de stervelingen op deze wereld verborgen geweest, doch uwe grootheid was bekend aan Jesus Christus en in den Hemel bewonderd door legioenen Engelen, die u de vergetelheid op aarde onbegrijpelijk vergoedden. Geloofd echter zij God, die de reinheid van uw maagdom, de kracht van uw geloof, de sterkte, in uw martelaarschap vertoond, der wereld geopenbaard heeft. Dank zij u, o H. Odilia, die het ondanks de glorie des hemels, niet beneden U achtte aan een armen kloosterbroeder te verschijnen en in een drievoudig hemelsch visioen de rustplaats uwer H. overblijfselen kenbaar te maken. Hoe verheugen wij ons thans U te bezitten als onze Patrones! 's Heeren Kruis groeten wij als onze eenige hoop, doch Gij zijt onze voorsprekeres bij Dingen, die aan het Kruis verheven en door hetzelfde steeds beteekend werd. Door uwe voorbede ontvangen wij de genade in dit Kruis levendiger te gelooven, er vaster op te hopen, het vuriger te beminnen en deszelfs glorie alom te verbreiden. Tot U blijven wij dan steeds onze toevlucht nemen. Zeshonderd jaren heeft onze nederige Orde uwen bijstand zichtbaar ondervonden; Blijf dus onze hulp, onze troost, onze Patrones! Zie de hitte van den strijd des ongeloofs omgeeft ons; de felle haat des duivels lastert, bekampt en tracht ten gronde te richten, al wat kloosterling is. Sta ons dan bij door uw machtige voorspraak, opdat wij, door lijden versterkt, in verdiensten groeien, in ledental vermeerderen en gezamenlijk in den Hemel uwe heerlijkheid bewonderen. Amén.

TWEEDE DEEL

OVER DE KRACHT VAN DE VOORSpraak DER

HEILIGE ODILIA.

EERSTE HOOFDSTUK.

Het voorgaande deel stelde de deugden der H. Odilia en eenigszins hare hemelsche glorie den lezer ter bewondering of navolging voor. De daar beoogde vrucht was een heilige eerbied en vurige liefde. Dit gedeelte bevat voornamelijk eene kleine opsomming van sommige mirakelen en gunsten, verkregen door aanroeping der H. Odilia of vereering harer overblijfselen. Een levendig en vast vertrouwen op haar in het hart van den godvruchtigen lezer te verwekken, is hier vooral ten doel gesteld. Daar de levendige overtuiging, hoe voordeelig en krachtig ons de voorbede der heiligen in het algemeen bij God is, natuurlijkerwijze het vertrouwen op de H. Odilia in het bijzonder versterken en vermeerderen moet, ga ik het eerste hoofdstuk aan deze stof wijden. Vervolgens spreek ik nog over het nut der relikwieën, vereering, waardoor zoovele gunsten door trouwe verweerders der H. Odilia zijn verworven.

Het H. Concilie van Trente heeft den bisschoppen en anderen, wien de verkondiging van Gods woord is toevertrouwd, ten strengste op het hart gedrukt, hun geestelijke kinderen te leeren (1); »dat de heiligen, die reeds met Christus in den hemel heerschen, Gode gebeden voor de menschen opdragen, alsmede, dat het goed en nuttig is hen te smeeken en aan te roepen.» Dit is de ware leer, gelijkvormig aan de traditie der H. Kerk. Lang voor het Concilie van Trente, hadden kerk-

(1) Sessio XXV.

vergaderingen dit reeds verklaard en heilige vaders dit verkondigd. Zelfs martelaars stortten er hun bloed voor en de heilige schriftuur houdt het ons duidelijk voor oogen. Zoo lezen wij in het 15 hoofdstuk van den profeet Jeremias: *»De Heer heeft gezegd, al stond Moses en Samuel voor mij, mijn hart zal niet tot dit volk zijn.»* Duidelijk openbaart hier God, dat de zonden des Joodschen volks zeer groot waren en niets of niemand bij machte was zijn straffende hand te weêrhouden; zelfs niet het gebed dezer heilige profeten. In elk ander geval zou de tusschenkomst van Moses en Samuel baten, hier echter niet; waardoor dus zijdelings wordt aange-toond, hoe aangenaam aan God de gebeden der heiligen zijn en tevens, dat zij voor ons bidden. Judas, de Machabeër, zag in een visioen, (verhaald II Mach. XV), den hooge priester Onias voor het Israëlietische volk bidden; daarna aanschouwde hij een ander persoon, omgeven met glorie en eerwaardig van voorkomen. Toen sprak de hooge priester Onias: *»deze is het, die veel bidt voor het volk, de profeet Jeremias.»* Het Oude Verbond leerde dus reeds, dat die heiligen, hoewel nog buiten den hemel gesloten, onze krachtige voorsprekers waren bij God. De H. Joannes plaatst in het vijfde hoofdstuk van zijnen Apokalips, de vier en twintig heilige ouderlingen voor den troon des Lams, met gouden schalen in hunne handen, wat de gebeden waren der heiligen; en verder smeeken de martelaars met groot geroep de wraak des hemels af over hunne beulen: *»Hoeveel te meer dan,»* zegt Bellarminus, *»barmhartigheid voor hunne broeders.»*

Zoo lang er in de kerk gebeden is, dat wil zeggen, al den tijd van haar bestaan, (het huis des Heeren toch is een huis des gebeds), stegen er ook gebeden naar de heiligen in den hemel. Wanneer de martelaren afscheid namen van hunne vrienden, beloofden zij in het paradijs voor hen te zullen bidden. Iedere eeuw, zoo voor als na het Trentsche concilie, heeft kerkvaders of H. leeraars gehad, die het volk deze waarheid verkondigden en ze der nakomelingschap overleverden. Hoe zoet welsprekend

wist de H. Bernardus in het hart zijner lezers of hoorders het vertrouwen op de H. Maagd te ontsteken bij het herhalen van: »*respice stellam, voca Mariam*. Zie op de sterre der zee, roep Maria aan!» Treffend zegt Beda, de eerwaardige: »Laat ons voortdurend de voorspraak zoeken der Heiligen en Engelen, dit toch is de zeer vaste en veilige steun der Kerk.» Sla verder de kerkelijke jaarboeken open, en gij vindt de vereering der heiligen en de kracht hunner voorspraak op elke bladzijde opgeteekend. Hier een Gregorius van Tours ons den lof der H. Cyprianus verkondigend, die zijne smeekelingen zoo dikwijls hielp; ginds een Sulpicius Severus, de wonderen door aanroeping van den H. Martinus verkregen, meldend, elders Pausen als een H. Leo en Gregorius het volk vermanend, zich door de vereering der heiligen hunne voorspraak waardig te maken. Augustinus, Ambrosius, Hieronymus, Chrysostomus, Basilius, Athanasius, alle, groote heiligen en steunpilaren der kerk, riepen zelfs de heiligen aan en leerden dit het volk door woord en voorbeeld. Hoeveel gunsten, voorrechten en mirakelen heeft men niet ontvangen door de voorspraak der Heiligen? Kerkvaders, Lichten van geloof, liefde, deugd en wetenschap, leggen in hunne schriften getuigenis af, met eigen oogen mirakelen aanschouwd te hebben, door de aanroeping der heiligen verkregen. Zij treden zelfs in een omstandige beschrijving daarvan. Is er, na dit alles beknopt gelezen en overwogen te hebben, wel iets zoo klaar, dan dat zij, die de aanroeping der Heiligen verwerpen, schipbreuk geleden hebben in hun geloof, en dat trouwe leerlingen der Kerk met hun aanroeping der Heiligen, het geloof der Apostelen en Kerkvaders, wat Christus zelfs geleerd en bevolen heeft, belijden? Hoe zou het ook denkbaar zijn, dat lauwe stervelingen God voor elkander kunnen bidden, terwijl de Heiligen in den hemel ons buiten hunne liefde sloten, vergaten of onze behoeften en smeekingen niet konden kennen?

Wanneer de Heiligen God voor ons bidden, dan moet hun gebed krachtig zijn. Hoe rechtvaardiger iemand is,

des te aangenamer zal zijn gebed aan den Heer wezen. »Veel vermag een aanhoudend gebed van den rechtvaardige,» zegt de H. Apostel Jacobus (1); terwijl het oude Testament leerde (2); »het gebed van den rechtvaardige dringt door de wolken.» Daarom bevelen wij ons zoo dringend in de gebeden van waarlijk godvruchtige menschen, en hopen naar de grootheid hunner deugden meer van God te verkrijgen. Willen wij een gunst bekomen van eenig vermogend man of aardsch koning, dan trachten wij een middelaar te vinden, wiens voorpraak krachtig werken moet, zoo de koning hem vurig bemint, met hem een innige betrekking onderhoudt, of hem boven anderen vrijen toegang verleent tot zijnen persoon. Pas deze waarheid toe op de voorspraak der Heiligen. Aardsche grootheid, zelfs geen heiligheid hier op de wereld kan met die der Heiligen in den hemel vergeleken worden. Zoo lang zij in ons midden verbleven, beschouwden de heiligen zich als zondaars. Werkelijk kleefden er dikwijls op hunne ziel kleine vlekken en onvolmaaktheden, die gebrek aan zelfkennis in ons nog verborgen houdt. De rechtvaardige valt immers zevenmaal op een dag. Door menschelijke zwakheid omgeven, te midden van zondaren levend, sterk door den duivel bestreden en door de hel belaagd, worden zij al is het weinig, toch van tijd tot tijd met aardsch stof bedekt; en niet slechts in nederigheid, maar ook in waarheid bidden zij: »vergeef ons onze schulden, gelijk wij vergeven onze schuldenaren» (3). In den hemel echter zijn zij zuiver van alle smet, wijl niets onvolmaakts daar binnentreedt. Met het gewaad der glorie omkleed, schitteren zij meer voor het oog van God en zijne Engelen, dan weleer hunne reine ziel blonk op aarde, zich in een Gode bekenden graad van heiligmakende genade verheugend. Verhoorde God hun gebed reeds, wat op aarde gestort werd, dan zal hij zeker hunne smeekingen in den hemel niet verstooten. Daar mogen zij eer op zijne oneindige goedheid rekenen.

(1) Cap. V. 16. (2) Eccli. XXXV. 21.

(3) Concilium Milevitanum can. 8.

Hier waren zij Gods vrienden en kindertjes, maar toch was het nog niet verschenen, wat zij thans zijn, te weten, Hem gelijk. God van aanschijn tot aanschijn aanschouwend, moeten zij van zelf een Hem behagelijker gebed storten. De ellende der wereld, het groot belang der zaligheid, het ontzettend jammer van voor eeuwig verloren te gaan, staan hun nu onbeschrijfelijk helderder voor den geest. De goedheid en barmhartigheid Gods wordt hun thans in volle klaarheid door geheel de schepping verkondigd, daar het bezit en aanschouwen van God, den hemel, en al wat er in juicht en jubelt, er eeuwige getuigenis van aflegt. Van het stoffelijk en bedervelijk omhulsel ontdaan, kan strijd noch eigen behoefte hunne liefde tot het menschdom doen verflauwen, zoodat hun gebed als dat der Engelen voor het H. Hart van Jesus opstijgt. Hunne voorspraak moet dus grooten invloed hebben bij God. Zie, met welk een vuur en vertrouwen de H. Kerk dagelijks in Litanien, Koorgebed, in het H. Misoffer zelfs hunne tusschenkomst tracht te verwerven. Met een heilig afgrijzen veroordeelde het concilie van Trente dus de kettische leer, als zou de voorbede der Heiligen nutteloos en hunne aanroeping ongeoorloofd zijn. Boven haalde ik eenige teksten van kerkvaders aan, waaruit men zoowel het nut van de aanroeping der Heiligen als de kracht hunner voorspraak besluiten kan. Enkele andere laat ik hier volgen om u van beide waarheden meer te doordringen (1). »Wij smeeken U,» zoo roept de H. Anselmus de H. Moedermaagd toe; »door die genade, waarin de goede en almachtige God U verhief en U door Hem alles mogelijk maakte, voor ons bij Hem te bidden, dat de volheid der genade, door U verdiend, in ons zóo werke, dat Hij ons eens barmhartig de zalige belooning mededeelte» (2). Van de H.H. Apostelen Petrus en Paulus zegt de H. Paus Leo de Groote: »Petrus houdt niet op voor ons te bidden, opdat wij door geen bekoring overwonnen worden;» en verder: »wij ondervinden, »leeren door overlevering, gelooven en vertrouwen, altijd

• (1). De excellentia. B. M. V. (2) Sermo I, de Petro et Paulo.

»te midden van de moeielijkheden des levens, door de »gebeden dezer bijzondere patronen te moeten geholpen »worden. Gelijk krijgslieden" (1), leert ons de H. Joannes Chrysosthomus; »hunnen koning de wonden toonen, »in den strijd ontvangen, en zoo met vertrouwen spre- »ken; zoo houden de martelaren den Koning des hemels »hunne hoofden voor, hier onder het zwaard gevallen »en verkrijgen dus al wat zij verlangen." Gregorius van Nazianzen predikt aangaande een heilige, die de aarde met den hemel verwisseld had, »nu baat hij ons »meer door zijne gebeden, dan vroeger door zijne »wetenschap." Bij al deze aanhalingen, waar wij de kracht van de voorbede der H. Maagd, der Apostelen, Martelaren en Belijders verkondigd zien, wil ik nog het woord voegen van den H. Hieronymus over het afsterven der H. Maagd Blaesilla: »zij bidt den Heer »voor U en smeekt voor mij de vergiffenis der zonden »af." »Sluit dan vriendschap," mogen wij met den H. Leo zeggen (2), »met de Engelen, Profeten, Patriarchen, »Apostelen, Martelaars; begeert hunne rijkdommen, streeft »met heiligen naijver naar hunne tusschenkomst." »Door hen immers," zegt de H. Joannes Dam. (3), »worden »duivelen uitgedreven, zieken genezen, blinden zien- »den, melaatschen gezuiverd, bekoringen en droefheid »weggenomen, ja alle goede gaaf daalt door hun ver- »trouwwol gebed van den Vader der lichten af."

TWEEDE HOOFDSTUK.

Uit den marteldood en de vinding der relikwieën van de H. Odilia, zien wij welken eerbied onze vaderen voor de heiligen en bloedgetuigen Gods hadden. Met groote moeite en opofferingen, met schatten gouds werden de lichamen der martelaren aan de onteering der heidenen onttrokken en den Christenen ter ver- eering geschonken. Op doodsgevaar af werden de heilige

(1) Sermo de Juventio et Maximo. (2) Sermo V de Epiphanio.

(3) Liber IV de fide cap. 16.

relikwieën met de meeste zorg naar de Catacomben overgebracht. Vele martelaars vielen den heidenen juist in handen, doordat zij de lichamen hunner gemartelde broeders heimelijk zochten te ontvoeren. De heidenen van dezen eerbied der Christenen voor de heilige lichamen bewust, trachtten zelfs de laatste overblijfselen als te vernietigen. Hunne lichamen werden verbrand, en de asch in den wind gestrooid. Soms wierp men het heilig gebeente in vuilnisputten en riolen, zooals in de Cloaca te Rôme, of liet het ten prooi der roofdieren op de strafplaats achter. Schoone tegenstelling tusschen de eerste Christenen en de heidenen. Duidelijk teeken, welke leer de ware Apostolische is, die der Katholieken, de eerste Christenen navolgend, of die der ketters, de relikwieën naar het voorbeeld der heidenen verachtend of onteerend. Van waar kwam nu, die diepe eerbied der Christenen voor de lichamen der heiligen? Was het alleen christelijke barmhartigheid, die met eerbied de dooden begroef en door zijn volmaaktheid geen koste spaarde? Neen, maar de leer der Apostelen had hun de lichamen der martelaars en belijders als vereerenswaardig voorgesteld; de wonderkracht in de relikwieën verborgen, hadden zij zelfs meermalen onderhouden, waarom het toen reeds gebruikelijk was kleine deeltjes der heilige overblijfselen of in martelaarsbloed gedoopte kleedingstukken in goud en zijde te vatten, ze als een schat in huis te bewaren of met eerbied bij zich te dragen. Soms drongen Christenen stout het amphitheater binnen, om hunne doeken te doopen in het voor Jesus Christus versch vergoten bloed. God zelfs toonde door wondervolle verschijningen van Engelen of van de zaligen zelven, door helder stralend licht, door een of ander wonder, hoe noode Hij de lichamen door ongewijden onteerd, hoe gaarne te midden der geloovigen met eerbied geborgen zag. Was de laatste rustplaatst eens heiligen onbekend, dan gebeurde dikwijls, wat wij boven van de H. Odilia lazen; een verschijning kwam den Christenen alles openbaren. Wij zijn

»te midden van de moeielijkheden des levens, door de »gebeden dezer bijzondere patronen te moeten geholpen »worden. Gelijk krijgslieden" (1), leert ons de H. Joannes Chrysosthomus; »hunnen koning de wonden toonen, »in den strijd ontvangen, en zoo met vertrouwen spre- »ken; zoo houden de martelaren den Koning des hemels »hunne hooften voor, hier onder het zwaard gevallen »en verkrijgen dus al wat zij verlangen." Gregorius van Nazianzen predikt aangaande een heilige, die de aarde met den hemel verwisseld had, »nu baat hij ons »meer door zijne gebeden, dan vroeger door zijne »wetenschap." Bij al deze aanbalingen, waar wij de kracht van de voorbede der H. Maagd, der Apostelen, Martelaren en Belijders verkondigd zien, wil ik nog het woord voegen van den H. Hieronymus over het afsterven der H. Maagd Blaesilla: »zij bidt den Heer »voor U en smeekt voor mij de vergiffenis der zonden »af." »Sluit dan vriendschap," mogen wij met den H. Leo zeggen (2), »met de Engelen, Profeten, Patriarchen, »Apostelen, Martelaars; begeert hunne rijkdommen, streeft »met heiligen naijver naar hunne tusschenkomst." »Door hen immers," zegt de H. Joannes Dam. (3), »worden »duivelen uitgedreven, zieken genezen, blinden zien- »den, melaatschen gezuiverd, bekoringen en droefheid »weggenomen, ja alle goede gaaf daalt door hun ver- »trouwwol gebed van den Vader der lichten af."

TWEEDE HOOFDSTUK.

Uit den marteldood en de vinding der relikwieën van de H. Odilia, zien wij welken eerbied onze vaderen voor de heiligen en bloedgetuigen Gods hadden. Met groote moeite en opofferingen, met schatten gouds werden de lichamen der martelaren aan de onteering der heidenen onttrokken en den Christenen ter ver- eering geschonken. Op doodsgevaar af werden de heilige

(1) Sermo de Juventio et Maximo. (2) Sermo V de Epiphanio.

(3) Liber IV de fide cap. 16.

relikwieën met de meeste zorg naar de Catacomben overgebracht. Vele martelaars vielen den heidenen juist in handen, doordat zij de lichamen hunner gemartelde broeders heimelijk zochten te ontvoeren. De heidenen van dezen eerbied der Christenen voor de heilige lichamen bewust, trachtten zelfs de laatste overblijfselen als te vernietigen. Hunne lichamen werden verbrand, en de asch in den wind gestrooid. Soms wierp men het heilig gebeente in vuilnisputten en riolen, zooals in de Cloaca te Rome, of liet het ten prooi der roofdieren op de strafplaats achter. Schoone tegenstelling tusschen de eerste Christenen en de heidenen. Duidelijk teeken, welke leer de ware Apostolische is, die der Katholieken, de eerste Christenen navolgend, of die der ketters, de relikwieën naar het voorbeeld der heidenen verachtend of onteerend. Van waar kwam nu, die diepe eerbied der Christenen voor de lichamen der heiligen? Was het alleen christelijke barmhartigheid, die met eerbied de dooden begroef en door zijn volmaaktheid geen koste spaarde? Neen, maar de leer der Apostelen had hun de lichamen der martelaars en belijders als vereerenswaardig voorgesteld; de wonderkracht in de relikwieën verborgen, hadden zij zelfs meermalen onderzocht, waarom het toen reeds gebruikelijk was kleine deeltjes der heilige overblijfselen of in martelaarsbloed gedoopte kleedingstukken in goud en zijde te vatten, ze als een schat in huis te bewaren of met eerbied bij zich te dragen. Soms drongen Christenen stout het amphitheater binnen, om hunne doeken te doopen in het voor Jesus Christus versch vergoten bloed. God zelfs toonde door wondervolle verschijningen van Engelen of van de zaligen zelve, door helder stralend licht, door een of ander wonder, hoe noode Hij de lichamen door ongewijden onteerd, hoe gaarne te midden der geloovigen met eerbied geborgen zag. Was de laatste rustplaatst eens heiligen onbekend, dan gebeurde dikwijls, wat wij boven van de H. Odilia lazen; een verschijning kwam den Christenen alles openbaren. Wij zijn

dus ware navolgers onzer vaderen, wanneer wij met het H. Concilie van Trente belijden (1) dat de lichamen, der heiligen en andere relikwieën, waardoor God den menschen vele gunsten betoont, door ons moeten vereerd worden. Hoeveel redenen hebben wij niet voor deze vereering? Vooreerst toch zijn die lichamen werktuigen, ja nog meer hunner deugden geweest. Hun hart klopte voor God, hunne tong verkondigde Gods lof, beleed vrijmoedig het geloof, troostte, leerde, genas den evenmensch. Hunne hand zegende hun vervolgers, deelde aalmoezen uit, of arbeidde in nederigheid en onderwerping aan Gods H. wil. Hun lichaam werd geheel verteerd door vasten, gepijnigd in versterving, afgemat onder het dragen des kruises. Hadden zij het geluk martelaar te worden, dan was hun bloed een zegel voor de waarheid des Evangelies, een plengoffer voor den Heer. Welk een aandeel had dus hun lichaam niet in hunne deugden en goede werken. Thans, nu hunne heiligheid zeker, algemeen bekend en onvergankelijk is, kunnen wij, stervelingen, hen niet dan van verre vereeren. Gaarne zouden wij hun handen of voeten met diepen eerbied kussen, gelijk de Christenen hunne boeien en kluisters vroeger vereerden, als de heiligen ter strafplaats geleid werden. Hunne lichamelijke overblijfselen maakten de helft hunner natuur uit. Zij vormen voornamelijk den schat der relikwieën, in onze kerken vereerd en bewaard. De vereering aan deze gebracht strekt zich uit tot den persoon des heiligen in den hemel, die deze hand, dat hart, dit bloed als werktuig zijner deugden gebruikte. Al wie met het ware geloof begenadigd, de liefde bezit, is levend lidmaat van Jesus Christus en tempel des H. Geestes. Zelfs het lichaam eens heiligen kan op dezen vereerenden titel aanspraak maken. »Breekt dezen tempel af, sprak de Zaligmaker (2), en in drie dagen zal ik hem weder opbouwen. Hij doelde op den tempel zijns lichaams.» »Weet gij niet» (3), roept ons de H. Paulus toe, dat uwe ledematen de tempel zijn des H.

(1) Sessio XXV. • (2) Joes. II. 49. • (3) 1 Cor. VI. 19.

Geestes." Werkt de genade Gods in eene ziel meer deugden, levendiger en talrijker akten van Geloof, Hoop en Liefde uit, dan is deze ziel dien verheven naam veel meer waardig. Wij nu de heiligen, in een treffend heldhaftigen graad, de goddelijke en zedelijke deugden beoefenden, omdat zij hunne heidensche tijdgenooten en de hen omringende, of later volgende Christenen tot bewondering strekten, waren en hunne ziel en hun lichaam volmaakt waardig, tempel des H. Geestes genoemd te worden. Geen aardsch gebouw, al heeft God er nog zoovele wonderen gewrocht, verdient dus onze vereering zóó, als de lichamen der heiligen, waarin God de wonderen zijner genaden zoo schitterend getoond heeft. Eenmaal zullen deze lichamen, thans in zooveel duizende gedeelten in de kerken der wereld verdeeld, door een enkel woord Gods wederom vereenigd en door de verheerlijkte ziel verlevendigd worden. Geen goud of zilver, maar de glorie des hemels zelve zal deze verlevendigde relikwieën omstralen. Heerlijker dan de zon zullen zij schitteren in eeuwigheid. Onsterfelijk, geestelijk, voor eeuwig schitterend zullen die lichamen tusschen de Engelenkoren getroond zijn. Geen aardsche pracht van licht, en geur en bloemen, geen vergankelijke kostbaarheden, al worden zij met millioenen gouds betaald, geen wereldsche eer en grootheid, die werkelijk bestaan heeft, of als mogelijk gedacht kan worden, is met de glorie dier lichamen te vergelijken. Wanneer wij, voorgelicht door het geloof, in ware heilige overweging, door God een weinig met zijne genade geholpen worden, beginnen wij een lichtstraaltje te zien hunner schoonheid, dat ver beneden blijft, bij een enkel straaltje hunner werkelijke heerlijkheid. Betaamt het ons dan niet, die heilige lichamen als een kostbaren schat te bewaren, en met innige godsvrucht te vereeren, als wij gelooven, hoezeer God ze eenmaal vereeren zal in den hemel? Met reden kon dus het H. Concilie van Trente zeggen, dat men de relikwieën der heiligen moet vereeren, wier lichamen eenmaal de levende leden waren van Christus, en de tempels

des H. Geestes, die, na met Christus eenmaal verzezen te zijn ten eeuwigen leven, met Hem zullen verheerlijkt worden. En verder, dat door deze relikwieën ons van God vele weldaden geworden. Tevens wijst het Concilie op een veroordeeling der tegenovergestelde leer door het H. Concilie van Nicea, 2. Can., waar de relikwieën genoemd worden heilige bronnen, waaruit God den menschen vele weldaden bewijst. Het meest echter blijkt dit uit den 14^{den} Canon van het vijfde Concilie te Carthago gehouden, waar verboden wordt, elders altaren op te richten dan op de graven der martelaren. Zou de H. Kerk ooit dit voorschrift gegeven en tot heden algemeen in beoefening gebracht hebben, zoo zij, bestuurd door den H. Geest, niet innig van het nut dezer vereering en de kracht der relikwieën overtuigd ware. Reeds uit de H. Schrift blijkt dit, waar wij wonderen zien uitgewerkt door aanraking van heilige overblijfselen. De beenderen van den profeet Elisaeus (1), doen een doode tot het leven wederkeeren. Zieken worden langs de wegen nêergelegd om door de schaduw van een H. Petrus genezen te worden (2). Gordels en doeken, den H. Paulus toebehoorende, werden naar de zieken gedragen, waardoor de kwijningen herstelden en booze geesten uitgedreven werden (3). Is dan het lichaam van een H. Petrus of Paulus niet heiliger en krachtiger dan hunne schaduw en kleederen? Vooral thans, nu zij uitrusten van hunnen arbeid en in hemelsche vreugde Gods heerlijkheid aanschouwen. Laat mij hier, Beminde Lezer, nog eenige aanhalingen uit Kerkvaders bijvoegen, om het nut en de kracht dezer vereering door het woord der heiligen zelven te bevestigen. In een heerlijk sermooen over de 40 martelaren, wier relikwieën men onder de verschillende kerken van het land verdeeld had, zegt de H. Basilus: »Deze zijn het, die ons gewest dienen en, als onderling verbonden torens, ons tegen een vijandelijken aanval behoeden. Zij zijn niet »in eene plaats besloten, doch, op vele plaatsen verblijvend, luisteren zij vele gewesten op.» Hieruit ziet

* (1) IV Regum. XII. (2) Aet. Ap. Cap. V. (3) Ibid XIX.

men, welk een eer in de vroegste tijden, de kerken het zich rekenden, relikwieën te bezitten, en hoeveel hulp en bescherming zij daarvan verwachtten. Gregorius van Nazianze verwijt den apostaat Julianus, dat hij Hercules' graf vereerde en zich niet ontzag de offers, voor Christus geslacht, d. i. de lichamen der martelaren, te onteeren (1). »En toch,” zoo laat hij volgen, »hunne lichamen vermogen zooveel als hunne zielen, hetzij men ze aanraakt of vereert, ja een enkele druppel bloeds, een teeken van hun lijden, vermag zooveel als hunne lichamen.” Kon dan de H. Cyrillus van Jerusalem niet met reden zeggen in zijn 18de Catech. : »Opdat niet alleen de ziel der heiligen zou vereerd worden, maar men ook gelooven zou aan de kracht en sterkte in de lichamen der heiligen verborgen, werd er een doode verlevendigd, door het aanraken van Elisaeus' gebeente.” »Laten wij,” vermaant ons de H. Joannes Chryst., »hen dan dikwijls bezoeken, hunne graven vereeren, hunne relikwieën aanraken, om daarvan eenigen zegen te bekomen. Zij, die in purper gekleed en met een diadeem gesierd zijn, naderen om hunne graven te vereeren, hunne voorspraak bij God in te roepen.” Voor een Christen is het dus niet bevreemdend, dat van de vroegste tijden, gelijk een H. Hieronymus ons getuigt (2), de relikwieën in goud en zijde gewikkeld werden; dat de kerken een rijken schat hiervan zochten te verzamelen, dat de H. Athanasius het kleed hem door den H. Antonius nagelaten, als een groote erfenis beschouwde. Hoeveel mirakelen zijn er niet geschied, bij de vereering der relikwieën? Lang na het overlijden, bleven de lichamen van vele heiligen nog gaaf en ongeschonden. Zij verspreidden een heerlijken geur, bewaarden hunne buigzaamheid, vertoonden den bloes des levens steeds op hun gelaat. Vele lichamen bleven tot den huidigen dag onbedorven. De kerkelijke geschiedenis is vol van de schitterendste feiten, tot bevestiging van het nut en de kracht der relikwieën. De onwraakbaarste getuigen, als Chrysostho-

(1) Orat. in Julianum. (2) Adversus Vigilantium.

mus, Ambrosius, Augustinus, verhalen van plotselingen genezingen, door enkele aanraking soms verkregen. Is het wonder? De vrouw des Evangelies raakte in geloovig vertrouwen den boord van het kleed des Zaligmakers aan en werd terstond genezen. De heiligen zijn in den geestelijken zin het kleed des Zaligmakers. De eer, aan de relikwieën bewezen, is een lof-, dank- of smeekgebed aan de heiligen gebracht. Hen vereeren wij om Jesus Christus, van wiens H. Lijden zij de kostbare vruchten zijn. Zal die Godmensch dan, wien alle macht gegeven is in den hemel en op aarde, ook op het gebed en om de liefde zijner heiligen niet een kracht van zich doen uitgaan, als wij met kinderlijk vertrouwen den boord zijner kleederen, d. w. z. de relikwieën der heiligen en martelaren aanraken? Geheel de kerkelijke geschiedenis, de Romeinsche brevier, de de levens der heiligen, de processen van zalig- en heiligverklaring komen dit bevestigen. Mirakelen tijdens het leven gedaan, bewezen hunne heiligheid, doch de kracht hunner relikwieën toonen ons hunne glorie in den hemel, en het belang, door God gesteld, of het behagen door Hem genomen in de vereering van heiligen en relikwieën. Mirakelen na den dood der heiligen waren meestal schitterender door duidelijkheid en aantal. God wilde de echtheid van sommige relikwieën bewijzen, de waarheid van het Katholieke dogma aantoonen, of het vertrouwen op de voorspraak der heiligen in het algemeen, of op een of ander in het bijzonder versterken, zoodat wij kort na den dood eens heiligen of bij de vinding der relikwieën de wonderen het meest zien schitteren. Ook daarna geschieden er wonderen, doch niet meer in zulk een aantal, tenzij tot aanwakking der verflauwde godsvrucht. Gunsten daarentegen naar ziel en lichaam, in natuurlijke en bovennatuurlijke orde, grijpen er dagelijks plaats, en dikwijls meerdere, dan toen men getuige was van de grootste mirakelen. Wanneer het bovenstaande, Reminde Lezer, dieper in uw verstand en hart dringt, zult gij uw godsvrucht voelen vermeerderen en talrijker gunsten

verwerven. Mochten de wonderen, door de aanroeping der H. Odilia en de vereering harer relikwieën verkregen, zooals wij nu gaan verhalen, u in het bijzonder aangaande de godsvrucht en relikwieën dezer heilige tot een heilig vertrouwen stemmen.

DERDE HOOFDSTUK.

Bij het verhaal der wonderen en gunsten door de H. Odilia, zoowel in als buiten de Orde van het H. Kruis bewezen, kan ik op de eerste plaats de wonderbare vinding harer overblijfselen zelven stellen. Hoewel de geheele schaar van Ursula's gezellinnen, toen reeds plechtig in de H. Kerk gevierd werd, was er niemand, die de H. Odilia atzonderlijk vereerde of maar eenigszins de rustplaats harer relikwieën kende. Zij werden niet toevallig of naar volkstraditie gevonden en met de historie in de hand voor echt erkend, (wat reeds voor een Katholiek veel is en meer dan genoeg, als een kerkelijke uitspraak het bekrachtigd heeft) maar aan een arme kloosterling in de eenzaamheid zijner cel, ver van Keulen verwijderd, door een hemelsche verschijning der H. Odilia zelve geopenbaard. De vinding bewees nog bijzonder de echtheid der verschijning; en deze laatste en vooral de mirakelen, die voortdurend volgden, bewezen de heiligheid dezer godsvrucht, de kracht en echtheid der relikwieën. Hier is geen sprake van legendes en vrome verhalen, wier waarheid twijfelachtig is; echte bewijsstukken, die de Kruisheeren vroeger, toen zij den Romeinschen brevier nog niet hadden aangenomen, op het feest der H. Odilia in het koor lazen, liggen als ontegensprekelijke getuigen voor de hand. De Bollandisten, zoo bijzonder voorzichtig in het onderzoeken en aannemen van al wat wonderbaar is, hebben aan het voornaamste stuk een bijzondere waarde gehecht en het in hunne werken opgenomen (1). Ook

(1) Bolland. 21 Oct. pag. 250.

het nieuwe feest der H. Odilia, door de Congregatie der H. Ritussen samengesteld en den Kruisheeren opgelegd, volgens besluit van 2 September 1857, bevat de volgende zinsnede: »De zalige maagd en martelares Odilia, wier lichaam te Keulen ontdekt is den 1 Sept. 1287, is naar het oordeel der Keulsche curie gehouden voor gezellin der H. Ursula en deelgenoot in haar martelaarschap.» De Congregatie doelt hier in het voorbijgaan op dit document. Wanneer historische stukken van de echtheid en hemelschen oorsprong dezer vinding gewagen, en tevens door kerkelijk gezag en geleerdheid erkend worden, hebben zij meer dan historische waarde. Hier laat ik de vertaling van dit stuk volgen; behalve het bewijs voor de echtheid der relikwieën, bevat het nog eenige stichtende trekken aangaande de vereering der heiligen in het algemeen. Het is genomen volgens vernieuwd afschrift, door het kerkelijk gerechts-hof te Keulen gegeven in 1618. Want, daar door tijdsverloop de beste stukken verteren en vergaan, hebben de kloosters altijd gezorgd hun authentieke bescheiden aan eenig kerkelijk gerechtshof ter onderzoek of vernieuwing aan te bieden. Ook in 1618 gaf de generaal der Kruisheeren, Augustinus Neerius, den prior van Keulen last, het te Hoey berustende document van 1287 met het zegel der Keulsche Curie voorzien, aan voornoemd gerechtshof ter vernieuwing te overhandigen. Daar las men, hoe Joannes de Eppa, na veelvuldige verschijningen te Parijs in 1286 ontvangen, de lichamen der H. Christina, Basilea en Emma had gevonden en naar verschillende kerken overgebracht; vervolgens weer te Parijs vertoevende met nieuwe verschijningen van de H. Odilia en Ida begunstigd, hunne lichamen op de plaats der marteling ontdekt heeft. De omstandigheden, waarin alles gevonden werd, liet geen twijfel over of de H. Odilia behoorde tot de gezellinnen der H. Ursula enz. enz. Doch laat ik u, Beminde Lezer, de vertaling zelve leveren, opdat het oude stuk, bij de vinding zelve gemaakt, uwe godsvrucht bevestige en vermeerde.

Afschrift van het diploma der
Aartsbisschoppelijke Curie te Keulen, vernieuwd
door den Weledelen Hoogwaardien Heer
Zachaens de Horrich, doctor
officiaal en gewoon rechter
van voornoemde Curie (1).

In den naam der Heilige en onverdeeldbare Drieuldigheid, des Vaders en des Zoons en des H. Geestes. Amen. Wij, Zachaeus de Horrich, doctor in de rechten, Kanunnik der uitstekende collegiaalkeik van Sint Gereon en aldaar Scolasticus, Officiaal en gewoon rechter van de Aartsbisschoppelijke Curie te Keulen, maken aan allen en een ieder afzonderlijk, die dit huidig en openbaar stuk van het overgenomene zullen inzien, lezen of hooren lezen, bekend: dat ons op dag en jaar hier onder aangegeven, van wege en op aandrang van den pater prior en de broeders van het Kruisheerenklooster of Convent in deze stad Keulen, is aangeboden, het hieronder volgend document der heiligen relikwieën, verzegeld met het onderaangehangend zegel der Aartsbisschoppelijke Curie te Keulen, met bijgaand verzoek ons te gewaardigen dit zelfde stuk vlijtiglijk in te zien en te onderzoeken, en door onzen notaris te laten vernieuwen en onderzoeken, van welk document de inhoud volgt en aldus is:

De Officiaal der Keulsche Curie aan allen, die dit schrift zullen inzien, genade voor het tegenwoordige, en eeuwige glorie voor het toekomstende leven. Het Katholiek geloof, door geheel de heilige Kerk over den aardkring beleden, bedriegt niet, noch wordt bedrogen. Maar als sommigen, door de zonden hiertoe gebracht, in het geloof begonnen te verflauwen, dan zag men dit door de goddelijke goedheid om de verdiensten en voorbeden der heiligen, door teekenen en wonderen en vermaningen van hemelsche geesten, herhaalde malen in hooge mate hersteld worden. De relikwieën der heiligen, wier zielen in den hemel rusten en wier voorspraak bij God wij gevoelen, moeten dus door Christus' ge-

. (1) Zie bijlage I.

loovigen met waardige eerbewijzingen, lofzangen en lofspraken vereerd worden. Daar nu broeder Joannes, genaamd Novelan, van de Orde des H. Kruises van den zaligen Augustinus, uit het huis der stad Parijs, een religieus, prijzenswaardig van leven en gedrag, levende volgens goedgekeurden regel en kloosterkleed van de spijzen en het onderhoud door zijn klooster hem verschaft, besloten heeft, met verlof zijner oversten, ten einde de relikwieën der lichamen uit het getal der elf duizend maagden overgebleven, te zoeken en uit te graven, zich tot lof van God en voornoemde maagden aan armoede en bedelen nu zoowel als vroeger in den Heer te onderwerpen; en wel zooals wij vernomen hebben bewogen door dezen geest, dat gelijk hij verleden jaar te Parijs zijnde in een drievoudig visioen vernomen had, naar Keulen te moeten gaan, (gelijk hij gedaan heeft) en drie lichamen waarvan het eerste dat van Christina, het tweede van Basilea het derde van Emma was, welke relikwieën uit het getal van genoemde maagden waren, te zullen vinden, wat gelijk wij weten, de uitkomst der gebeurtenis waarlijk bewees, welke relikwieën hij overgebracht en eervol en solemneel in verschillende collegiaal kerken geplaatst heeft: hij andermaal in zijn klooster zijnde gelijke visioenen van Ida en Odilia maagden van gezegd collegie ontvangen had, waarom hij, gelijk vroeger te Keulen komend, waardig was binnen het graf, dat hij met eigen handen heeft gegraven, hunne relikwieën te vinden, en dit door Gods genade en om de verdiensten van voornoemde maagden, op de plaats waar genoemd heilig collegie volgens oude boeken beschreven wordt, door een heiligen marteldood ten hemel geklommen te zijn. Rond welke relikwieën men vazen en kleinodiën vond, waarin zij gelegd waren, alsmede aarde door bloed verbonden, gelijk dit meermalen gezien is bij andere van hetzelfde collegie. Zoodat wij, uit dergelijke omstandigheden en andere, uit den allerzoetsten en wonderbaren geur, uit dezelfde relikwieën uitgeurende, vastelijk gelooven, dat zij uit het getal van het collegie

der heilige maagden zijn. De dag der opheffing en uitgraving der relikwieën, van voornoemde Ida en Odilia is één September, het jaar des Heeren 1287. Wij vragen en vermanen dan in den Heer alle godvruchtigen, dat zij ze waardig tot lof van God en der heilige maagden vereeren, werwaarts deze relikwieën zullen gebracht zijn; opdat zij daardoor de vergiffenis hunner zonden en na den loop des levens met hen en om hunne verdiensten het hemelsch vaderland mogen bekomen. Tot getuigenis dezer zaak is het zegel der Keulsehe Curie aan dezen brief gehecht; gegeven in het jaar des Heeren en op den dag, zooals hierboven geschreven is.

En wijl voornoemd document, gelijk het boven staat ons aangeboden, door ons gezien, en naarstiglijk ingezien, door ons gaaf en ongeschonden, hoewel met gebroken zegel bevonden is, hebben wij, toegevend aan het verzoek, van gezegd Kruisheerenklooster, als eerbaar en geoorloofd; boven ingelast document, van woord tot woord, zonder er iets bij te voegen, te veranderen en af te doen, laten overnemen, copieëeren en in openbare vorm brengen, beslissende en verlangende, dat aan dit huidig en openbaar afschrift of exemplaar in het vervolg volle geloof geslagen worde, op alle plaats en op ieder in het bijzonder, waar dit passende is, en dat het overgenome zooveel vertrouwen wekke en men er in berustte, als legde men het oorspronkelijke document voor. Voor hetwelk wij ons gewoon gezag en oordeel borg stellen. En tot meerdere duidelijkheid (*ad maiorem evidentiam*) van het voorgaande hebben wij dezen onzen brief, door onzen ondergeschreven Notaris en schrijver geteekend, door ons zegel op den bovenrand staande, doen zegelen, en door aanhanging van het grootere en gewone zegel onzer aartsbisschoppelijke Curie doen voorzien. Gegeven en gedaan te Keulen, het jaar der geboorte O. H. J. Chr. 1618, de eerste indicie, den 11 September, het 14 jaar van den allerheiligsten Opperpriester, Vader en Heer in Christus, Paulus V, door Gods voorzienigheid Paus."

Gerust mocht Banneliuſ, na bovenstaand document in

den oorspronkelijken tekst aangehaald te hebben, de vraag stellen, of dit niet genoegzaam om den meest ongelooovige van zijn twijfel te genezen. Hoeveel te meer waarde moeten wij er dan niet aan hechten, na gezien te hebben, hoe hoog het geschat werd door de H. Congregatie der Ritussen en de uitstekende Bollandisten. Een ander stuk, in 1294 te Keulen geteekend, komt het bovenstaande nog een weinig versterken. Daar het Kapittel van Keulen wijd en zijd naar godvruchtige mannen zocht, om den bouw hunner kerk door liefdegiften of andere werken te bevorderen, was hun oog gevallen op Joannes de Eppa, wiens deugd en hemelsche voorrechten na de vinding der H. Odilia vooral, openlijk bekend en geroemd waren. Men had hem een zeer kostbare relikwie, in kristallen remonstrans gesloten, aangeboden en hem verzocht aalmoezen en geschenken voor den bouw der kerk in te zamelen. Daar dit niet geschieden kon, tenzij op vertoon van een door het Kathedraal Kapittel verzegelden brief, gelijk later door den Aartsbisschop Henricus van Virnenburg nader bepaald werd, stelden zij Joannes een dergelijken ter hand. Deze, door Bannelius in zijn geheel aangehaald, bevat de volgende algemeene bevestiging van den voorgaande. Joannes genaamd Novelan van de orde des H. Kruises en van den H. Augustinus, conventueel te Parijs, die geruimen tijd te Keulen op een lofwaardige en godvruchtige wijze verbleef en het gebeente *van zeer vele lichamen der elf duizend maagden*, aldaar in hun martelaarschap onthoofd, *met eigen handen opgroef*. Hoewel er hier niets vermeld staat van wonderbare verschijningen en mirakelen, zien wij enkel door bevestiging van de vinding der talrijke relikwieën het bovenaangehaald stuk versterkt.

In het jaar 1292 lieten de Kruisheeren te Hoey een prachtige relikwiekast vervaardigen te Luik. Nog heden kan men te Colen, in Belgisch Limburg, dit middel-eeuwsch kunststuk bewonderen. Onder meer merkwaardigs vertoont het den marteldood der H. Odilia. Zij weigert de hand van een woest krijgsoverste der Hunnen. Zelve staat zij geplaatst tusschen twee barbaren.

waarvan eene haar schouder en linker arm vastgrijpt, terwijl de tweede een zwaard boven haar hoofd opheft. Ook toen schijnt men niet geweten te hebben, of zij met pijlen doorschoten of onder het zwaard gevallen was, gelijk ook uit het tweede stuk boven aangehaald schijnt te blijken, waar de maagden gezegd worden onthoofd te zijn. Meestal volgt men nu het eerste gevoelen. De inscriptie die volgt en nog geen jaar na de overbrenging vervaardigd is, toont ons duidelijk, dat er meer redenen waren om de godsvrucht tot de H. Odilia in het hart der Kruisheeren, der bewoners van Hoey, ja van allen waar zich een kerk of kapel dezer Orde bevond, aan te wakkeren, dan juist hare verschijning en wonderbare vinding. De inscriptie in oud Fransch gesteld en op de buitenzijde aangebracht, luidt als volgt: »In het jaar der zaligheid 1292 is in deze tombe nêergelegd het lichaam der H. Odilia, *door wie God veel mirakelen uitwerkte*. Dit geschiedde ten tijde (dat bisschop Joannes zoon van den graaf van Vlaanderen was gestorven) dat mijnheer Hugo, broeder van den graaf van Henegouwen elekt was, dat de magister Simon van Leuven deken was der kerk van O. L. Vrouw, en Robertus abt van Nieuw Klooster (noufmoustier). De baljuw Walter was overleden, en Henricus Hardi was schout van Hoey met de schepenen Joannes de Franchon, Bartholomaeus de Horion, Henricus le Soris, Joannes Porcheat, Gilles de Fanchon, Joannes de Montroal en Hubertus le Chevrier en geheel de stad Hoey ging dit heilig lichaam afhalen." Volgens Bannelius had men een gelijkluidend geschrift, door den notaris van Hoey opgemaakt, in de relikwiekast nêergelegd. Genoemde schrijver wil de laatste woorden van dit stuk en deze inscriptie verstaan van de eerste aankomst der relikwieën te Hoey, ofschoon zij ook en nog beter schijnen te spreken, van een groote processie en kerkelijke plechtigheid, die in 1292 bij de opening der oude relikwiekast aldaar plaats greep. Hoe dan ook veestaan, blijven het twee authentieke bewijzen van de godsvrucht der bewoners van Hoey en dus zijdelings van de krach-

tige voorspraak der H. Odilia in den hemel, en de kracht harer relikwieën op aarde. De woorden, *door wie God vele mirakelen uitwerkte*, openbaar geschreven op een tijd, dat men de relikwieën slechts eenige jaren gevonden had en er dus een menigte getuigen dezer mirakelen moesten in leven zijn, die voor de waarheid konden instaan of de valsheid zouden openbaren, verschaffen tevens een algemeen en rechtstreeksch bewijs voor de kracht harer voorspraak. De dag, waarop men de relikwieën heeft overgelegd, staat niet opgegeven. Daar Jan IV van Vlaanderen den 15 October 1292 als bisschop van Luik in den omtrek van Namen overleden is (1), moet het stuk in die laatste twee en een halve maand zijn opgemaakt. Hugo van Henegouwen is wel elekt geweest en door den Metropolitaa van Keulen bevestigd; maar als zijn tegenstander Willem van Berthaud, later bisschop van Utrecht, zich op den Paus beriep, werd de keuze vernietigd en een ander aangesteld. Met de kerkelijke geschiedenis vergeleken, komt dus de waarde en echtheid dezer stukken meer uit. Toen de generaal der orde Fr. Henricus de Noviomago (2), op Zondag den 10 November 1443 de oude relikwiekast opende en de heilige overblijfselen in een nieuwe verborg, maakte hij een stuk op, betrekking hebbende op deze verrichting, en een kort verhaal der eerste overbrenging behelzende. Alles door ons aangaande de verschijning in het vorige deel verhaald, zien wij daar nader bevestigd. De traditie van het huis te Hoey, het verhaal, uit oudere stukken opgemaakt, de eerbied van talrijke hooge personen, de vurige godsvrucht des volks, de plechtigheden deze verplaatsing vergezellend, om kort te gaan, alle omstandigheden, daar vermeld, toonen ons, hoe God de glorie der H. Odilia aan de wereld wilde openbaren, en tot ons geestelijk en tijdelijk voordeel, ons hare relikwieën ter vereering schenken. De lezing en overweging van het volgend stuk, zal uw vertrouwen en liefde slechts vermeederen, Beminde Lezer.

(1) Habets bisdom Roerm. pag. 178.

(2) Annales Ord. S. Crucis. Tom. I. p. 108. Tom. II. p. 89.

COPIE

*der brieven van den Hoogeerwaarden Pater-Generaal
der Kruisheeren*

Henricus de Noviomago. (1)

Tot eeuwige gedachtenis. Daar der menschen geheugenis faalbaar en het leven kort is, is het dienstig, wat in den tijd geschied, door middel van schrift te doen voortbestaan, opdat het met den tijd niet verloren ga, of door langen duur niet uit 's menschen geheugen verdwijne, opdat wat thans gedaan en uitgevoerd is aan de toekomenden, door tijdsverloop eens tegenwoordig, bij geschrifte bekend zij. Vandaar, dat wij, broeder Henricus de Noviomago, prior van de broeders der Orde des H. Kruises in het klooster te Hoey, in het diocees Luik, de vierde na de hervorming (der Orde), alsmede Magister-Generaal van geheel voornoemde Orde, aan alle Christus' geloovigen, zoo tegenwoordig als toekomstig, die dezen brief zullen inzien, willen bekend makeu, dat wij het jaar des Heeren 1443, den 10 van de maand November, die op een Zondag viel, onder voorzitting van Zijne Hoogwaardigheid, onzen Vader en Heer in Christus, Joannes van Heinsberg, bisschop van Luik, in tegenwoordigheid der Eerw. broeders Wilhelm van Zutphen en Joannes van Grave, prioren te Namen en Luik, alsook van alle broeders uit het convent van Hoey (hier volgt de geheele lijst met voornaam, naam en officie, priesters, fraters, leekbroeders, donaten en knechts), ook van Petrus de Fanson, edelridder en schepen der stad Hoey, die met den Weledelen man Aegidius Pollart, burgemeester, alsmede vier priesters in albe, de Capsa met de H. relikwieën, na afloop der plechtige Mis, godvruchtig in de processie gedragen heeft. Daarenboven waren aanwezig Walther de Modave, oud-burgemeester, die om zijn vurige godsvrucht jegens ons, ook van het convent verkregen heeft, bij ons zijn verblijf te vestigen, en zich voor de poort achter de

(1) Zie bijlage III.

kerk een huis heeft laten bouwen, om zoo meer bereid te zijn voor de goddelijke diensten: Joannes Sapin stedeling, Nicolaus Busketal, openbaar Notaris en vele anderen van een talrijke menigte uit beider geslacht, die uit godsvrucht tot deze plechtigheid waren samengekomen: dat wij met allen eerbied en godsvrucht, waartoe wij in staat waren, met hymnen en geestelijke liederen onder de Hoogmis na de offerande, de heilige relikwieën der glorieijke Maagd en Martelares en onze patrones Odilia, uit de oude Capsa, weleer te Luik vervaardigd met een Fransch opschrift, welks inhoud voordelijk hier op den rand staat, hebben overgelegd in een andere nieuwe, gemaakt in de stad Doornik, en met alle schoonheid versierd; tegelijk met de overige relikwieën in dezelfde oude Capsa, atzonderlijk ingewikkeld, ontdekt, welke wij niet twijfelen of zij zijn van de zusters der gezegde maagd Odilia geweest. Wij wenschen als loon voor arbeid en kosten, dat deze luisterrijke Maagd en Martelares als verontschuldigster onzer gebreken nadere bij haren allerzoetsten Bruidegom, onder wiens schaduw zij rust in den middag, en weidt te midden der leliën. Hij toch de bruidegom der maagden, het onbevleete Lam, de eenige Zoon van God den Almachtigen Vader en der Moedermaagd, heeft getuigd, zeggende: wat gij een van mijne minsten gedaan hebt, hebt gij mij gedaan. En wederom zegt hij, die een profeet aanneemt in naam des profeets, zal het loon van den profeet ontvangen enz. Wij vermelden daarenboven, wat wij zwijgend dachten voorbij te gaan, opdat tegelijk met het vermelden der vrome godsvrucht, eveneens het begin der eerste vinding van voornoemde maagd bekend worde, en de vruchten van dank en van vurig gebed voor ons worden vermeerderd. Er leefde namelijk in de stad Parijs een zeker voornaam man, kruisbroeder van orde en leven, leekenbroeder met name Joannes Novelan de Eppa, die God gedurig smeekte voor de zaligheid en heiligheid der orde. Deze aanschouwde een nachtelijk visioen, en zie een luisterrijke maagd, als uit der hoogeren hemeltrans neergedaald.

helder van blik en vriendelijk van gelaat, een vaandel met het kruis geteekend in de hand, zeide, terwijl zij de oogen van den aanschouwer trof: »Ik ben Odilia, weleer dochter van Keizer Maromaeus. Sta derhalve op, mijn beminde, haast u, en gelijk gij verleden jaar door wonderbare verschijningen mijner gezellinnen Basilea, Christina en Emma verkwikt, de lichamen, die zij hadden, terwijl zij op de golven dezer wereld voeren, gelukkig gevonden, godvruchtig vereerd en plechtig in verschillende kerken geplaatst hebt; zoo zult gij ook nu, andermaal door gelijke woorden opgewekt, heengaan, en mijn lichaam en dat mijner zuster Ida in den duisteren schoot der aarde geborgen vinden, welke gij met gelijken eerbied opnemen en naar Hoey, het hoofdklooster uwer Orde brengen zult. De almachtige God heeft daar onlangs deze uwe Orde doen herleven, opdat door den overvloed mijner verdiensten de tempel gezuiverd, de Orde verbreid, en de zwakheid der volkeren van nu tot het einde der eeuwen door mijne gebeden bij den strengen Rechter geholpen worde. De dag nu der verheffing uit de aarde van de lichamen der genoemde maagden is het jaar des Heeren 1287, 1 September. Wij vragen derhalve en wekken in den Heer op alle Christen geloovigen, die dit ons huidig schrijven zullen lezen of hooren, dat zij, tot eer van God en de heilige maagden, de reeds dikwijls genoemde relikwieën waardig vereeren, om alzoo na vergiffenis aller zonden door hunne verdiensten het eeuwige leven te verwerven. Tot getuigenis en versterking der waarheid van al het voorgaande, hebben wij, broeder Henricus voornoemd, dezen brief doen bekrachtigen, door aanhangende des zegels van ons Generaalsambt, tegelijk met de zegels van broeder Wilhelmus te Luik en broeder Joannes te Namen, prioren der Kloosters; van Petrus de Fanchon, edel ridder, Aegidius Pollart, Walther Modave, Joannes Sabin, Nicolaus Busketial voornoemd, die bij al het voorgaande te zamen en afzonderlijk aanwezig waren en het zagen geschieden, gelijk het boven beschreven is.

En wij broeder Wilhelmus, broeder Joannes, Petrus, Aegidius, Walter, Joannes, Nicolaus boven genoemd, wij wij bij het bovenstaande gelijk geschreven is, eerbiedig aanwezig waren, en het aldus zagen geschieden, hebben daarom tot gedachtenis der zaak en versterking der waarheid van het bovenstaande, gemeend, onze zegels aan dezen brief te moeten hechten. Jaar, maand en dag boven aangegeven.

Op den rand van dit stuk las men de Fransche inscriptie waarvan ik den tekst blz. 125 heb aangegeven.

Behalve deze stukken heeft men in de Orde der Kruisheeren nog talrijke schrijvers, die getuigenis afleggen van de vele mirakelen en gunsten, door hare voorspraak verkregen. Zoo verhaalt Russelius (1), dat toen na de keuze van Libertus Bommelius tot Generaal de relikwiekast der H. Odilia geopend werd, de vroeger zoo dikwijls aanschouwde mirakelen zich herhaalden. De Kruisheeren en het volk waren opgetogen van vreugde. Een Heilige Mis en schitterende processie ter eere der H. Odilia gehouden, drukten de dankbaarheid uit van volk en geestelijken. Ter gedachtenis aan deze feiten voerde Generaal Bommelius de gewoonte in, op den derden dag van het Generaal Kapittel een H. Mis ter eere der H. Odilia aan God op te dragen. Arnoldus van Cloetingen, kloosterling en prior te Goes, heeft, na om zijne geleerdheid te Hoey geplaatst en tot Generaal verkoren te zijn, de translatie der H. Odilia met veel godsvrucht verhaald. Uit zeer oude schrijvers haalt hij aan, dat er, sedert de H. relikwieën te Hoey rustten, dagelijks zieken derwaarts gevoerd werden, en er geen dag voorbijging zonder gunsten of wonderbare genezingen, door aanroeping der H. Odilia. Petrus van Amsterdam zegt ons, dat men alle soort van ziekte bij alle geslacht of leeftijd door de voorspraak der H. Odilia met de kracht van Christus genezen zag. »Talloos,» zegt pater Hertzworms, »zijn de mirakelen die niet slechts »te Hoey, maar ook in andere kerken der Orde door »de verdiensten der H. Odilia geschonken werden.»

(1) Ann. Tom. I pag. 95

Dit zijn slechts algemeene getuigenissen. In de volgende hoofdstukken zullen meer bijzondere gebeurtenissen uit dezelfde schrijvers worden aangehaald. Een ander zijdelingsch bewijs van de kracht harer voorbede kan getrokken worden uit de gunsten door de H. Kerk aan deze godsvrucht geschonken, waardoor de geloovigen tot bijzonder vertrouwen werden opgewekt. Toen in het jaar 1372^{1378 Witten} Clemens zich als Paus verhieft tegen den wettigen Urbanus VI^{an Witten}, had de Generaal der Kruisheeren, Pincharius met bijzondere moeilijkheden te kampen. Frankrijk en Engeland, waar de meeste huizen der Orde waren, hielden de partij van Clemens. De Generaal Pincharius stelde alles in het werk om geheel de Orde voor den wettigen Paus te bewaren (1). Eenige kloosterlingen, het juk der gehoorzaamheid moede, schaarden zich in voornoemde landen bij de onwettige partij, beschouwden hun Generaal als scheurmaker en begonnen zijne voorschriften te verachten. Door geduld, kracht en wijsheid, slaagde Pincharius er in de weerspannigen te bekeeren en geheel de Orde de gehoorzaamheid aan den wettigen Opperherder te doen bewaren. Pileus, Kardinaal van St. Praxedis, pauselijk legaat in Duitschland, spoedde zich bij het vernemen dezer opofferende en uit echt Katholiek beginsel voortspruitende gehechtheid, den Generaal te beloonen (2). In een stuk gedagteekend den 29 Juli 1380, te Heidelberg, toenmaals diocees Worms, het tweede jaar der regeering van Urbanus VI verleende hij onder meer gunsten, een aflat van 100 dagen aan alle, die aanwezig waren, in een preek onzer kloosterlingen, alsook aan allen, die de Kruisheerenkerken zouden bezoeken op verscheidene bepaalde dagen, waaronder de feestdag der H. Odilia genoemd staat. Menig lezer zal zich misschien verwonderen over de kleinheid van dezen eersten aflat. Doch men bemerke, dat in de veertiende eeuw de schatten der kerk, de aflaten althans buiten Rome, zoo mild niet uitgedeeld waren, als thans door de goedertierenheid der Pausen geschied. Door deze geestelijke voordeelen aangezet,

(1) Annalen Tom. I pag. 74. (2) Ibid. Tom. II pag. 173.

nam de godsvrucht tot de H. Odilia met den dag toe en mocht het volk hare gunsten en voorbeden ruim ontvangen. Omtrent 1500 werd in de kloosterkerk der Kruisheeren te Luik de broederschap der H. Odilia opgericht. Alle rang en stand liet zich weldra inschrijven. De bloei der broederschap stelde haar weldra in staat een schitterend bewijs harer godsvrucht tot Odilia te geven. In het koor der Kerk liet zij, volgens pater Bannelius, een prachtig geschilderd raam plaatsen, den marteldood der H. Odilia voorstellend. In 1663 verrijkte Paus Alexander VII haar met groote aflaten (1). »Daar wij vernomen hebben,» zoo begint de breve; »dat in »de Kruisheerenkerk van den H. Mathaeus te Luik, een »godvruchtige en devote kanoniek opgerichte Congregatie »bestaat voor beider geslacht ter eere der H. Odilia,..... »verleenen wij opdat deze broederschap dagelijks toe- »neme enz. 1° Een vollen aflaat op den dag der aan- »nemings, 2° een in het uur des doods, 3° op den »feestdag der H. Odilia van de eerste vespers tot zons- »ondergang.» Wederom een bewijs hoe de voorbede der heilige door Paus en volk gewaardeerd en hare hulp gezocht werd. Toen de Katholieke Kerk in Nederland hare knellende boeien zag slaken, en de twee, aldaar overgeblevene kloosters van St. Agatha en Uden weder heerleefden, vroeg de Hoogerw. Heer Henricus v. d. Wijmelenberg, toenmaals commissaris der Orde, zijne heiligheid Gregorius XVI om een altijddurenden vollen aflaat toepasselijk aan de geloovige zielen, te verdienen op den feestdag der H. Odilia en deszelfs octaaf, door allen, die voornoemde kloosterkerken bezoeken. Na deze gunst verkregen te hebben, zond dezelfde in 1853 tot Generaal der Orde gekozen, ten jare 1856 een nieuw verzoekschrift naar Rome, om de vroeger verleenden aflaat tot alle andere kloosters der Orde, reeds opgericht of later op te richten uit te strekken. In audientie gehouden 20 Jan. 1856, zoo schreef Barnabo, secretaris der congregatie tot voortplanting des geloofs heeft Zijne Heiligheid Pius IX deze

(1) Translation de S. Ovide pag. 108.

gunst welwillend toegestaan, waarop Mgr. Deppen Ep. Adj. Del. verlof gaf dezen aflat te verkondigen. Zoo neemt de godsvrucht tot de H. Odilia van eeuw tot eeuw toe, terwijl de volken voortdurend haren bijstand ondervinden (1). Wanneer men acht geeft, (zoo veroorloof ik mij de Kruisheeren van Luik na te schrijven), op den wonderbaren, genoeg bekenden toeloop, die men in onze kerken ontwaart vooral tijdens het octaaf der H. Odilia en dat zelfs van verre streken; ik voeg er bij, als men let op de welwillendheid van Paus en Kerk, hare vereering met vele aflaten verrijkend, zal men zich gemakkelijk overtuigen, dat er vele gunsten en genezingen vooral naar de ziel verleend worden, hoewel zij voor het oog der wereld verborgen blijven, en dat Odilia's voorspraak bij haren goddelijken Bruidgom krachtig is. Toch scheen de godsvrucht tot de H. Odilia een zware beproeving te moeten ondervinden. De Kruisheerenorde bezat weleer een eigen brevier, gelijk thans de Paters Dominikanen en Karmelieten nog bezitten. De Generaal H. v. d. Wijmelenberg oordeelde het passend zich in de lithurgie volmaakt aan de Kerk van Rome gelijkvormig te maken. Ondanks ondervonden tegenstand, schafte hij den eigen brevier af om den Romeinschen aan te nemen. Deze echter bevatte het feest der H. Odilia niet. Men moest dus aanvragen een aan den Romeinschen brevier passend en nieuw gevormd feest dezer heilige. Den 28 Aug. 1836 ontving de Hoogeerw. Generaal een schrijven, onderteeekend door den Kardinaal Patrizzi, prefect van de Congregatie der H. Ritussen, waarin andere feesten werden toegestaan, maar aangaande het feest der H. Odilia het volgende gezegd werd (2): »Wat eindelijk het feest der Translatie »van de H. Odilia betreft, hetgeen U.H.E. verzocht te »mogen viëren, volgens eerste klas met octaaf, daar- »omtrent kan de H. Congregatie vooreerst geen beslis- »sing nemen, omdat van de H. Odilia in het Romeinsch »martyrologium geen gewag gemaakt wordt. Tot goed- »keuring van dit feest is het volstrekt noodzakelijk niet

(1) Ibid. pag. 407. (2) Annalen-Tom. IV pag. 686.

»slechts het officie en de Mis op te zenden, die de
 »reguliere kanunniken van het H. Kruis tot heden ge-
 »woon waren te zingen; maar het is ook noodig der
 »Congregatie inlichting te geven aangaande de wettig-
 »heid en langen duur der vereering, alsmede de bronnen,
 »waaruit deze geschiedenis genomen werd." Valschheid
 schuwte het licht, waarheid wenschte zich te openbaren.
 Zoo geschiedde het met de godsvrucht tot de H. Odilia.
 De gevorderde bronnen en inlichtingen waren spoedig
 verzameld. De talrijke schrijvers in en buiten de Orde,
 de archieven der nog bestaande kloosters stelden daartoe
 ruimschoots in de gelegenheid. Een jaar later had de
 H. Congregatie reeds de geheele zaak onderzocht en
 schreef de Kardinaal Patrizzi, dat het onder meer, den
 Kruisheeren veroorloofd was, het feest der H. Odilia
 te vieren als dubbel van de eerste klas met octaaf, daar
 de Orde deze Heilige reeds van af 1287 als haar voor-
 naamste Patrones vereerde (1). Hij voegde er een nieuw
 feest der H. Odilia bij, opgesteld volgens de regels
 der H. Congregatie. Deze kleine tegenspoed viel luis-
 terrijk uit voor de vereerders der H. Odilia, die juist
 door dit kerkelijk onderzoek de echtheid der godsvrucht
 meer bevestigd en hun vertrouwen meer verlevendigd
 zagen. Opdat het vertrouwen der lezers op de voorspraak
 der H. Odilia vermeerdere, laat ik hier den tekst der
 tweede Nocturne uit het officie vertaald volgen. De
 woorden door kerkelijk gezag samengesteld om op naam
 der H. Kerk in Gods aanbiddelijke tegenwoordigheid
 gezongen te worden, maken altijd een bijzonderen
 indruk. »De zalige Maagd en Martelares Odilia, wier
 »lichaam ten jare 1287, op de kalenden van September te
 »Keulen ontdekt werd, is, volgens oordeel der Keulsche
 »Curie, gehouden voor gezellin der H. Ursula en deel-
 »genoot in haar martelaarschap. Den 13 derzelfde maand
 »is het lichaam naar Hoey overgebracht en in de kerk
 »van den H. Petrus nedergezet. 's Anderendaags, toen
 »men de plechtigheid van Kruisverheffing vierde, zijn
 »de reguliere kanunniken van het H. Kruis met de

(1) Annalen tom. III, pag. 761.

»geestelijkheid en geheel het volk der stad, na hun »gebed gestort te hebben, derwaarts gegaan, hebben »de H. Overblijfselen van daar genomen en naar de »collegiale kerk der H. Maria overgebracht. Na God »bedankt te hebben, voerden zij ze naar hunnen tempel, »waar zij nog bestaan; en de zalige Odilia, *schitterend »door vele mirakelen*, houdt niet op bij God de Patrones »te zijn en der Kruisheeren en van het volk te Hoey.” Zien wij, door deze woorden uit de kerkelijke getijden, door dit ernstig en streng onderzoek der Roomsche Congregatie, niet helderder uitkomen, hoeveel de H. Odilia vermag bij God, en hoe voordeelig ons eene innige godsvrucht jegens haar wezen moet. Hadde ik niet reeds in het vorige deel en zelfs in dit hoofdstuk melding gemaakt van den ontzaggelijken toeloop volks op haren feestdag, zoo voorheen als thans, ik zou hier deze godsvrucht beschreven en aangezien hebben als een zijdelingsch en algemeen teeken van het nut dezer devotie. De godvruchtige Kardinaal Erard v. d. Marck, die van 1506 tot zijnen dood in 1538 het prinsbisdom Luik met veel beleid en vroomheid bestuurde, wijdde zich en zijne staten aan de H. Odilia toe. Hij mocht hare bescherming ondervinden en liet nog in leven een beeld van zich vervaardigen in geknielde houding; geplaatst voor de relikwieën der Heilige, droeg het beeld Gode een hart op door Odilia's bemiddeling. Het gevoelvol opschrift luidde: »*Votis decipimur, tempore fallimur, mors ridet curas, Anxia vita nihil.*” Door de wenschen worden wij misleid, door den tijd bedrogen. De dood lacht met onze zorgen. Het leven is beangstigd en niets. Moge hij zich thans verheugen in het heerlijk gezelschap zijner H. Patrones, die hij zoo vurig vereerd, en op wier krachtige voorbede hij de nakomelingschap door dit monument gewezen heeft. Ook Ferdinand van Beieren, Aartsbisschop en keurvorst van Keulen en verder prins-bisschop van Luik volgde den Kardinaal v. d. Marck na in vertrouwen op de H. Odilia. Hij oordeelde geen middel meer geschikt om den burgeroorlog in zijne staten te bedaren, dan de toevlucht tot

deze heilige. Hij deed ter harer eere geloften, liet voor hare relikwieën een kostbare zilveren lamp hangen en smaakte een bijzonder genoegen in het houden zijner geestelijke afzondering in den schaduw van haar heilighdom. Wij moeten den Eerw. Pater Aegidius de Vreeze, te Deventer geboren, te Keulen geprofest en later te Venloo als professor en in Duitschland als prior werkzaam, de vereeuwiging der godsvrucht van dezen vorstbisschop dank weten. In zeer sierlijke Latijnsche verzen roemt hij de godsvrucht van dezen prelaat en bezingt het leven der H. Odilia. De godsvrucht dezer hooggeplaatste personen tot de H. Odilia, bij wie ik nog andere zou kunnen voegen, de talrijke schrijvers, die den lof der H. Odilia verkondigen, mag ik beschouwen als tolken van de godsvrucht des volks als zijdelinksche bewijzen van Odilia's macht. In het martyrologium van Usuardus uitgegeven te Keulen in 1490 en later aldaar herdrukt, staat op den 18 Juli (15 voor de Kalenden van Augustus) het feest der H. Odilia en de overbrenging harer relikwieën vermeld. Zoo ook in de Antwerpsche uitgave van de 17de en 18de eeuw. Behalve in de boven dikwijls genoemde werken van Cloetingen Joannes de Noviomago, Bannelius, Russelius, Hertzworms, van de Kruisheeren te Luik, in de uitgave van 1765 en een later werkje in deze eeuw uitgegeven, staat de lof der H. Odilia vermeld in een werk over de Luiksche bisschoppen van Joannes Presbyter, in het chronicon Gemblaticense, in het chronicon Leodiense enz. De religieuze verzamelaar van het Florarium Sanctorum Belgii stelt haren feestdag op 17 Juli (waarom? mij onbekend) het jaar harer overbrenging in 1285, wat zonneklaar een vergissing is, daar authentieke stukken het jaar 1287 aangeven. Overigens noemt hij Odilia, eene der maagden, Ursula tot troost geschonken. Joannes Molanus vat in het kort de geheele geschiedenis der H. Odilia samen. Hermann Fleien, pater Erhardus Winheim Carthuiser, Crombach S. J. in zijn Ursula vindicata, Chapeauville, die in den aanvang van 1600 de stukken in het klooster te Hoey aanwezig, persoonlijk kwam

onderzoeken, en vele anderen verkondigen haren lof en zijn de getuigen van de godsvrucht des volks, van de duizende gunsten door hare voorspraak verkregen. Dit hoofdstuk beginnend, wilde ik u in het algemeen de krachtige hulp toonen, ons door de H. Odilia bij God verleend. De stukken harer overbrenging, die de waarheid harer vinding en verschijning bevestigen, de vermelding harer mirakelen in het algemeen, de welwillendheid van den H. Stoel in het verleenen van aflaten, thans nog bijzonder door de mildheid van Z. H. Paus Leo XIII ter gelegenheid van dit 600-jarig jubilé bewezen, de lange duur der godsvrucht, schitterend aangetoond door het stuk van kardinaal Patrizzi, de godsvrucht van kardinalen, bisschoppen, schrijvers, heb ik hiervoor aangehaald. Moge hij, die door mindere bekendheid met de H. Odilia geringer godsvrucht gevoelde, door dit alles overtuigd en geleerd een heilige devotie en krachtig vertrouwen verkrijgen. Voor u, B. L., die wellicht liever de macht der H. Odilia in bijzonderheden ziet, ga ik thans een reeks van gunsten en mirakelen uit geloofwaardige schrijvers bijeenverzamen.

VIERDE HOOFDSTUK.

Volgens verhaal van pater Arnoldus van Cloetingen, die voor een groot gedeelte ooggetuige was en het overige uit den mond der toeschouwers vernam, werd de stad Hoey ten jare 1482 door een aanstekende ziekte vreeselijk geteisterd. Een brandende koorts greep de lijders aan, bracht ze tot razernij, maakte ze voor anderen onverdragelijk, zoo de dood toefde, of stelde in eenige oogenblikken een einde aan hun leven. Dagelijks werden uit het stads hospitaal vier of vijf dooden grafwaarts gedragen. De stedelijke overheid verbood, na lang beraadslagen, voor het algemeen welzijn, iemand de stad in of uit te laten. Deze maatregel stuitte de ziekte echter niet. Wel scheen zij in de maand September

een weinig bedaard en later geheel verdwenen, maar verborgen voortsmeulend, brak zij plotseling in 1483 omtrent het feest van Paulus' bekeering met vernieuwde woede uit. Feller dan ten vorige jare, was het niet meer mogelijk haar tot eenige wijken te beperken. Als een laaie vlam tastte zij huis voor huis aan; geen familie in de stad, die geen doode te betreuen of zieke te verzorgen had. Zestien Kruisheeren stierven als slachtoffer dezer ziekte, zes andere werden aangetast en genazen door Gods barmhartigheid. Tegen het einde der maand Maart waren er meer dan 4000 personen begraven, zoo fel was de besmetting. Als de inwoners, ten einde raad, begonnen in te zien, dat menschelijke hulp niet meer baatte, sloegen zij hunne oogen op God. Om hunne misdrijven had God hun misschien die ziekte als straf overgezonden; wierpen zij zich ootmoedig voor zijne voeten neder, misschien zou Hij, (zoo hoopten zij) zijn straffende hand terugtrekken en de geslagen wonden heelen. Vreezend voor zijn streng oordeel en bezorgd, dat geheel de stad uitstierf, schreven zij openbare gebeden en plechtige processien voor, om den toorn des hemels af te weren. Na reeds verscheidene gewone omgangen gehouden te hebben, moest er een processie plaats grijpen, waar geheel de geestelijkheid aandeel nam, en die in pracht en plechtigheid de andere overtrof. Vier priesters der Kruisheeren droegen de tombe, waarin het lichaam der H. Odilia rustte. De supprior Henricus van Sneek en de latere Generaal Arnoldus van Cloetingen droegen het hoofd der H. Odilia in een zilveren buste gesloten eerbiedig rond. Twee donaten, een bijzonder soort leekenbroeders aan het huis verbonden tot werkzaamheden buiten de kloostermuren voornamelijk geroepen, droegen de relikwieën der H. Emma en Ida. Andere kloosterlingen van het H. Kruis waren niet aanwezig. Zij lagen in het klooster aan de vreeselijke ziekte ten prooi of waren reeds overleden. Eenige moesten mogelijk achterblijven om de zieken te verzorgen. Zonder orde werden de tombes dikwijls zelfs gedragen door burgers van Hoey, die zich in

heiligen ijver om het gebeente der H. Odilia verdrongen. Men streed zelfs om deze eer en om het geluk aldus zijne godsvrucht te mogen voldoen. De dichte menigte, zich tijdens de processie om de H. Odilia verzamelend, de fakkels en waskaarsen, rond hare overblijfselen gedragen, toonden duidelijk, waar de door God bezochte menigte, heul, troost, voorspraak en bescherming zocht te midden dezer ellende. Na den afloop der processie verlieten de Kruisheeren de collegiaalkerk van O. L. Vrouw, en brachten, waarschijnlijk daartoe aangezocht, de H. relikwieën naar de kerk der Augustinessen, genaamd ter St. Aldegonde. Al de religieusen van dit klooster naderden om de relikwieën godvruchtig te vereeren. Kerkelijke lofzangen en liederen werden aangeheven; en toen de Kruisheeren met den hun toevertrouwden schat de kerk wilden verlaten, weêrhiel de menigte hen, smeekend de tombe nog eenmaal neder te zetten in de parochiekerk van den H. Mengoldus en alzoo gelegenheid te verschaffen de relikwieën te vereeren en met andrang en vuur de hulp der H. Odilia in te roepen. Als de Kruisheeren zich eindelijk tot vertrek gedwongen zagen, stroomde geheel de stad hen biddend en Gods lof zingend na. De kerk te Clairlieu, waar men inmiddels was aangekomen, scheen te klein, zoo groot was de toeloop des volks. Niet tevreden, de H. Odilia door hun vertrouwvol gebed en plechtige processie vereerd te hebben, drong men de weinige Kruisheeren, na de besmettelijke ziekte nog overgebleven, volgens oud en langdurig gebruik water te wijden ter eere der H. Odilia. Eenige zieken gebruikten het met vertrouwen en voelden zich eensklaps genezen. Anderen, die door de vreeselijke ziekte zoo getroffen waren, dat zij hun bed niet konden verlaten, werd het door de wonderbaar genezene zelve tehuis gebracht. Mirakelen volgden elkander op, de pest week en allen verkondigden luide: »God heeft door de voorspraak der H. Odilia Hoey uit de banden des doods bevrijd.» Geen wonder, dat de godsvrucht, reeds zoo diep in het hart dezer lieden geworteld, door deze wonderen vermeer-

derde en zich verder uitbreidde. Henricus a Cloetingen heeft de bewoners van Hoey later nog dikwijls op dit heugelijk feit gewezen en het der nakomelingschap in schrift verkondigd. Hetzelfde jaar was getuige van een ander dubbel wonder. Margaretha Delseme, wonende op de beestenmarkt te Hoey, was door dezelfde pest schrikkelijk aangetast. Zij was in gezegende toestand en geraakte door de hevigheid der ziekte in barensnood. De smarten en weeën, die nu volgden werden grooter, daar zij ontijdig en door de ziekte verscherpt waren. De vader, bij wien zij te huis was, raakte buiten zich zelve van angst en vertwijfeling. Vervuld van droefheid, was het hem onmogelijk haar te verzorgen, zoodat hij ze geheel overliet aan de zorg der geneesheeren en buurvrouwen, wier hulp hij had ingeroepen. Zijn hart voelde hij breken, bij de gedachte zijn dochter en kleinkind te zullen verliezen, en dit laatste zonder het door de wateren des doopsels herboren te zien. Zoo te moede snelt hij zijne woning uit, koopt eenige voorwerpen van godsvrucht om ze aan het altaar van de H. Odilia te offeren, werpt zich neder voor hare beeltenis en smeekt de Heilige vurig, zich toch te gewaardigen zijn krachtige voorsprekeres bij God te zijn, opdat de kracht zijner dochter vermeerderd en haar kind niet aan dit leven ontruikt zou worden, zonder den doop te hebben ontvangen. Na zijn gebed beval hij zijne dochter vurig in de gebeden en sacrificiën der religieusen en verliet met een bedrukt gemoed de kerk. Nauwelijks buiten, ontmoette hij reeds eenige zijner dienstknechten met de blijde tijding: uwe dochter heeft buiten alle hoop en verwachting een zoon gebaard, en is zelfs van de vreeselijke ziekte genezen. De vader geraakte buiten zich zelve van vreugde. Dankbaarheid, geestelijke troost, blijdschap en bewondering overstelpten zijn hart. Zonder naar huis te gaan, keert hij op zijne schreden terug, de kerk binnen, niet ophoudend God en de H. Odilia voor de verleende gunsten te danken. Ook Margaretha heeft deze weldaad nimmer vergeten, maar ze tot lof van God en de H. Odilia geheel haar

leven luide verkondigd. Een ander wonder, aan het vorige zeer gelijk, had er omtrent denzelfden tijd eveneens te Hoey plaats. Joannes Thibauts was in diepe droefheid gedompeld door het doodsgevaar zijner vrouw. Toen toch haar uur nabij kwam, en Joannes zich reeds verheugde weldra vader genoemd te worden, hadden haar zooveel smarten en moeielijkheden overvallen, dat zij van den dood niet ver meer verwijderd was. De ontsteltenis van Joannes is dus licht te begrijpen. Bijna tot wanhoop gebracht, ontwaarde hij op eens in zijn hart een beweging (misschien gegeven door zijn H. Engelbewaarder) de hulp der H. Odilia in te roepen, wilde hij zijne vrouw van het doodsgevaar bevrijd zien. Zonder aarzelen gaf hij aan deze goede ingeving gehoor. Zoovelen waren reeds uit dreigende gevaren gered, ook zijn smeekingen zou de H. Odilia niet versmaden. Hij haast zich haar altaar te bezoeken en doet de gelofte zijn kind aan de H. Odilia toe te wijden, als zijn vrouw behouden bleef en haar kind gezond ter wereld bracht. Aan den koster verhaalt hij zijn bedroefden toestand en beveelt zijne vrouw in de gebeden der kloosterlingen. Toch kon hij, buiten de kerk gekomen, de treurige gedachte niet ter zijde zetten, zijne vrouw te zullen verliezen. Welke vreugde dus voor hem, den gelukkigen afloop te vernemen uit den mond van een bode, hem te gemoet gezonden. Zonder weeklagen en schreien had zijne vrouw gebaard, zoodat allen dit als een wonderbare hemelsche gunst beschouwden. Joannes heeft zijne gelofte later trouw vervuld, zijn zoon droeg hij der H. Odilia op en kocht hem later door verschillende offers vrij. Hoezeer de devotie tot de H. Odilia door zulke schitterende feiten toenam, bemerkt een ieder. Niemand werd later te Hoey door deze besmettelijke ziekte aangetast of hij snelde naar het altaar der Heilige. Gezonden zelfs, vreezend door de ziekte te worden besmet, trachtten zich door Odilia's hulp er voor te hoeden. Was een lid der familie met de wondervolle genezing begunstigd, dan vereenigden al de leden zich met vrienden en bekenden om hunne dankgebeden te storten en passende

exvoto's op het altaar der heilige neêr te leggen. Aldus Petrus van Amsterdam.

Nog een ander mirakel, in tijd en omstandigheden veel met de vorige overeenkomend, laat ik als slot van dit hoofdstuk volgen. Een aanverwante der bovengenoemde Margaretha Delseme geraakte zeer ontijdig in barensnood. Met snikken en tranen riep zij de hulp der H. Odilia in. In volle bewustzijn mijner onwaarligheid, zoo smeekte zij, begeef ik mij tot uwe onbegrijpelijke barmhartigheid en goedheid. O glorierijke Maagd Odilia! Ik weet, gij zijt thans, na veel bitter lijden, in gezelschap van uwen goddelijken Bruidegom, gij verheugt u in onbeschrijfelijke glorie. Ach! hoevelen hebt gij verlost van de pijnen die mij kwellen. O! ik bid u, om de liefde van Christus, gedenk toch mijner, wees mijne voorspraak bij uwen hemelschen Bruidegom. Red mij uit dit dreigend doodsgevaar. O, zoo mijn gebed, door u Gode opgedragen, verhoord wordt, zoo het doodsgevaar mij verlaat en mijn kind gezond ter wereld komt, zal ik het, zoo het eene dochter is, naar U noemen tot blijvend aandenken uwer goedheid. Zulk een hartelijk en vertrouwwol gebed kon de H. Odilia niet onverhoord laten. De zieke moeder nuttigde na deze bede een druppeltje water, ter eere der H. Odilia gewijd, werd wonderbaar uit het gevaar gered, haarde eene dochter en, God lovende, noemde zij haar, Odilia.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Tot in Trier was de roem dezer mirakelen in 1483 doorgedrongen, en spoorde ook daar de zieken aan bij den troon der H. Odilia hulp en troost te zoeken. Ziehier, hoe het vertrouwen van één dezer beloond werd. In voormelde stad woonde omtrent dien tijd een edelvrouw, welke, door een beroerte getroffen, aan bijna alle ledematen verlamd was. Haar gelaat was misvormd en verwrongen, het oog verduisterd, haar spraakvermogen belemmerd, de handen en voeten waren

onbruikbaar. Zij was een voorwerp van schrik voor ieder aanschouwer. Schatten had zij verspild aan geneesmiddelen en heelmeeesters, zonder genezing of hulp te vinden. Eindelijk drong de roem van Odilia's wonderen ook tot hare legerstede door. Bij het vernemen zooveler mirakelen, voelden zij allengskens de hoop in haar boezem ontwaken. Menschelijke hulp was niet meer bij machte hare smarten te lenigen. Zij verviel met den dag. Wilde zij redding, tot God en zijne Heiligen moest zij hare toevlucht nemen. Zij vatte voor de H. Odilia een diepen eerbied op, voelde haar vertrouwen aangroeien en hoopte eindelijk vast door hare voorspraak te genezen. Nu nam zij het heldhattig en bewonderenswaardig besluit, zich ondanks hare ellende naar Hoey te begeven. Hoewel de reis met veel moeite en kosten gepaard ging, besloot zij toch alle moeite te verduren, zich aan gevaar bloot te stellen en haren laatsten penning te besteden om zich derwaarts te laten vervoeren. In een draagkoets komt zij weldra ter bedevaartsplaats aan. De menigte daar gekomen om den feestdag der H. Odilia te viëren, maakt medelijdend en nieuwsgierig plaats voor deze ongelukkige vrouw. Aller oogen waren op haar gevestigd; de kloosterlingen zelfs naderden, om getuigen harer godsvrucht en opoffering en, gelijk zij hoopten, van een nieuw mirakel te wezen. Groot was het vuur en vertrouwen, waarmede zij de voorspraak der Heilige Maagd en Martelares inriep. Nauwelijks toch was haar gebed geeindigd, of zij voelde zich volkomen genezen. Zij was als verlevendigd: een zoet en tintelend levensvuur doordrong hare leden, hare oogen helderden op, de spraak keerde weder en het misvormd aangezicht herkreeg zijne vorige gedaante. Zonder hulp, staf of steun, keerde zij, van haar dragers gevolgd, te voet naar Trier terug. Om de gedachtenis aan dit wonder in de harten der nakomelingschap te bewaren, liet zij een prachtige, met goud en edelsteenen versierde buste der H. Odilia vervaardigen en die te Hoey op het altaar plaatsen. Later toonde het volk groote godsvrucht om voor dit beeld te bidden. Ban-

nelius, bij wien ik dit verhaal gevonden heb, zegt ons, dat deze buste nog door veel zijner tijdgenooten gekend en later door een zilveren vervangen was.

Een ander wonderbaar feit lees ik bij denzelfden. Het volgend jaar lag eene vrouw te Luik dagen achtereen aan het ziekbed gekluisterd. Aan den rand des grafs vernam zij de mirakelen door Odilia's macht geschied. Bijna geheel van haar spraak beroofd, stamelde zij nogthans den naam der H. Martelares. Biddend verbond zij zich door gelofte, zoo zij genezing verwerven mocht. O wonder! Terstond verhoorde de H. Odilia haar gebed en verkreeg van God een plotselinge genezing. Doch in plaats van God en der H. Odilia voor de ontvangene gunst te bedanken, brak zij hare gelofte en moest, helaas! weldra bevinden, hoezeer dit Gode mishaaide. Zich eens in volle gezondheid naar de kerk van St. Lambertus begevende, viel zij in het hoofdportaal eensklaps achterover en was een lijk. Het volk van hare ondankbaarheid bewust, beschouwde dit algemeen als een zichtbare straf des hemels.

Maria, echtgenoote van Nicolaus Leblan, inwoner van Hoey, werd in 1485 door een hevige koorts aangetast. De huisgenooten meenden haar laatste uur gekomen; vrienden en kennissen kwamen reeds om de familie in die droevige omstandigheden te troosten, terwijl zij zelf én door de inwendige pijnen én door de droefheid der aanwezigen van haar hopeloozen toestand onderricht werd. De bitterheid van den dreigenden dood reeds smakend, sloeg zij handen en oogen ten hemel, God biddend om behoud, de H. Odilia om hare machtige voorspraak. Telkens hoorden de omstanders haar den naam van Odilia uitspreken, om toch spoedige uitkomst te verkrijgen. Zij riep een harer oudste dochters bij haar ziekbed en zond ze naar het Kruisheerenklooster, om water, ter eere der H. Odilia gewijd, te verzoeken. Onderweg ontmoette de dochter een lichtzinnig jongeling, die haar vroeg waarom zij zich zoo haastte. Als hij vernam, dat zij gewijd water ging vragen, om hare moeder in het doodsuur te helpen,

braakte deze losbol verschillende verwenschingen uit tegen de H. Odilia en noemde de vereerders der relikwieën, gelijk later de ketters deden, aschaanbidders. In tegenwoordigheid van een broeder Donaat Henricus Dingen uit het Kruisheerenklooster, en vele andere burgers verweet zij hem Odilia's vijand te zijn en noemde zijn gedrag schandelijk en Godslasterend. God zou echter dien schandelijken laster wederleggen door haar kinderlijk vertrouwen te beloonen. Bij haren terugkeer vond zij de krachten der moeder veel verminderd. Desniettemin reikte zij haar het gewijd water over; de moeder nuttigt daarvan en zie, het vertrouwen van moeder en dochter wordt beloond, de ongodsdienstigheid des jongelings beschaamd. Tegelijk met het water voelt de moeder een nieuwe levenskracht haar lichaam binnentreden. De koorts week, de gezondheid kwam terug en aller droefheid was in onverwachte vreugde veranderd. Nooit heeft Maria Leblan deze weldaad vergeten, dagelijks bracht zij der H. Odilia haren dank en offerde maandelijks bij het beeld waslicht en andere voorwerpen van godsvrucht.

Een Kruisheer uit een ander klooster, te Hoey aangekomen, werd door een hevige bekoring overvallen. Onvoorzichtigheid of te groot zelfvertrouwen deed hem zijne eigene zwakheid eens volmaakt ondervinden. Hij viel, zijne ziel kreeg den doodsteek, verloor de heiligmakende genade en verbeurde haar recht op den hemel. Ongelukkig bracht ook hier de eene zonde de andere voort. Zonder zich door het H. Sacrament van boetvaardigheid met God te verzoenen, waagt hij het 's morgens de H. Mis te lezen. Bij de consecratie, zoo verhaalt ons de Generaal van Cloetingen, vaart een ijsskoude rilling hem door de leden en doodelijk ziek keert hij na de H. Mis in de Sacristie terug. Met wonderbare snelheid nam de ziekte toe en weldra kondigden de gencesheeren doodsgevaar aan. Gelukkig had hij der H. Odilia altijd een godvruchtig hart toegedragen. Zij zoude hem thans van zijn ziels- en lichaamskrankheid genezen. Hij riep hare

voorspraak in en mocht weldra, ondanks zijne onwaardigheid, haren krachtigen bijstand gevoelen. Na vast voorgenomen te hebben dagelijks de H. Odilia te vereeren, zoo hem volkomen genezing gewerd, nam de ziekte een andere wending, de pijn week, hij genas en, na goed en rouwmoedig gebiecht te hebben, kreeg hij ook zijne vroegere reinheid van ziel terug.

In de Belgische landstreek Haspengauw (Hesbay) woonde op het dorp Waremmes in 1486 een mensch met name Dirk Warnan, wiens dochter aan ellendige toevallen leed. Bij het hooren der talloze gunsten, die de H. Odilia in de Kruisheerenkerk te Hoey verleende, verzocht ook zij daarheen gedragen te worden, om tegen hare ongeneeslijke ziekte hulp te zoeken. Voor het altaar der H. Martelares gebracht, deed zij, na veel bidden, de gelofte jaarlijks, geheel haar leven door, naar de H. Odilia ter bedevaart te gaan, zoo zij thans de gezondheid herkreeg. Haar gebed was de H. Odilia aangenaam. Vijf jaar had die vallende ziekte haar gekweld; op een oogenblik zag zij zich hersteld, zonder later nog het minste ongemak te ondervinden.

Hetzelfde jaar, omtrent het overlijden van Paus Eug. IV, bijzonder begunstiger der Kruisheeren-orde, werd de donaat, broeder Gilbert Traitier door een doodelijke verzwakking overvallen. De kunst der geneesheeren schoot te kort, zonder hemelsche tusschenkomst was genezing onmogelijk. Met een levendig geloof smeekte hij eens 's nachts, toen de slaap hem van de oogen week, om door Odilia's voorspraak gered te worden. »O zalige Maagd,» zoo bad hij, (volgens pater Bannelius) (1), »heilige Patrones onzer Orde, hoevelen waren door pijnlijke ziekten gekweld, die door uwe voorspraak genazen. Zelf mocht ik uwe krachtige hulp bewonderen, aan anderen betoond. O! ik bid u, weiger mij uwen dienstknecht niet, wat gij anderen zoo mild hebt geschonken.» Kort na dit gebed overviel hem een zachte slaap. Het was hem als stond Odilia voor zijne oogen met het kruisvaandel in de hand. Zij scheen zijn hoofd met hare hand aan te

(1) Translatio S. Odiliae pag. 133

raken zeggende: »Broeder Gilbertus, ik heb in den »hemel uw smeeken en schreien gehoord: ik wil u »genezen, daarom leg ik thans mijne hand op uw hoofd. »Ga morgen naar uwen overste: zeg hem, aalmoezen »in te zamelen, om mijn hoofd in een zilveren relikwie- »kast te sluiten: mocht hij u niet gelooven, zeg hem »van mijnentwege, dat ook hij genezen zal." Verder zag Gilbertus niets. 's Morgens echter gevoelde hij zich door den slaap verkwikt en geheel gezond. Zijn eerste werk was den overste de blijde tijding zijner genezing te brengen en het verlangen der H. Odilia kenbaar te maken. Verwondering en vreugde maakte zich van de bewoners des kloosters meester en de prior-Generaal Henricus de Noviomago, die in de genezing des donaats een bewijs voor de waarheid der verschijning zag, deed gelofte Odilia's verlangen uit te voeren in de hoop daardoor zelve te genezen (1). Volgens verhaal toch van pater Hertzworms, was ook hij aan het bed gekluisterd door een afmartelende jicht. Staan was hem onmogelijk, gaan was voor hem niet denkbaar meer. Na deze gelofte gedaan te hebben, voelde hij zich in zoo verre hersteld, dat hij weder gaan kon; geheel genezen was hij echter niet. Evenwel sloeg hij terstond de handen aan het werk, om de H. Odilia een heerlijke relikwieschrijn te bezorgen. Ondanks zijne waardigheid ging hij toch naar de huizen der edellieden en voorname burgers, om zijn plan te kunnen volvoeren. De giften vloeiden hem rijkelijk toe, zoodat hij zich weldra in staat zag, het hoofd der H. Odilia in een zilveren buste te sluiten, en te Doornik een prachtige relikwiekast te laten vervaardigen. Het authentiek stuk, vroeger vertaald beschrijft ons de plechtigheden, waarmede de H. relikwieën uit de oude capsas in de nieuwe zijn overgebracht. Na afloop dezer gebeurtenis was Henricus geheel en al genezen en heeft nooit meer eenig spoor zijner ziekte ontdekt. Het volk vereerde vooral de zilveren buste, die Odilia's hoofd bevatte; gouden ketens, edelsteenen, rozenkransen enz. werden er aan bevestigd.

(1) Religio S. Crucis pag. 100.

Voor al verdient gewag gemaakt te worden van een kostbaren ketting uit dooreengewerkt goud en zilver, met kostbaar gesteente bezet. Deze was geschonken door Mechtilda de Cambye, die door haar voorbeeld in veler harten de godsvrucht tot de H. Odilia deed ontwaken.

ZESDE HOOFDSTUK.

Rij gelegenheid der overlegging van Odilia's relikwieën in de nieuwe tombe, vertoefde in het klooster te Hoey een frater der instelling van Florens Radewijns uit Deventer. Getroffen door die plechtigheid, vernam hij van ooggetuigen, ja van de betrokkene personen zelve talrijke mirakelen, aldaar geschied. Ook de Kruisheeren verhaalden hem nog anderen, door schrift of overlevering bewaard. Hij verzocht dan den Generaal bij de opening van het schrijn, hem eene relikwie mede te geven voor zijn gesticht. Om niet hadden de Kruisheeren den kostbaren schat ontvangen, gaarne stonden zij er iets van af, om ook anderen in hun zegen te doen deelen. Volgens Bannelius ontving hij een bijzonder groote relikwie, te weten een der armen. Eenige jaren later werd Vader Godefridus, rector te Deventer, door een sleepende ziekte aangetast. Spijs of drank kon hij niet meer inhouden, zoodat hij een wissen dood te gemoet ging. Men verhaalt, dat hij zich toen tot de H. Odilia wendde en haar aldus aanriep: »O! »zalige Maagd en Martelares Odilia! hoeveel wonderen »van U heb ik vernomen, hoe groot waren de mirakelen, door uwe voorspraak van God verkregen. Zoo »gij goedertieren uwe hand tot mij uitstrekt, om mijn »langdurige ziekte te genezen, beloof ik uwe H. Reliek »bijzonder te vereeren en met zilver te omkleeden." Na het uitspreken dezer gelofte, begon terstond zijne genezing. Binnen korten tijd was hij wonderbaar hersteld. Dankbaar liet hij een zilveren arm maken en de relikwie er in sluiten. Sedert dien tijd werd deze relikwie met buitengewone godsvrucht vereerd en schitterde door vele mirakelen.

Ook in het genezen der tandpijn heeft de wonderkracht der H. Odilia uitgeschenen. De Eerw. pater Petrus van Goes uit Zeeland, geprofest in het klooster te Hoey was door ondragelijke tandpijn gefolterd. Door lijden afgemat, nam hij zijne toevlucht tot God: menschen waren niet meer bij machte hem te helpen. Inwendig door godsvrucht getroffen, herinnerde hij zich, dat de relikwieën der Heiligen ons niet slechts geschonken zijn, om hunne gedachtenis levendig te houden of hunne deugden ter navolging voor te stellen, maar tevens tot hulp en troost te midden van de rampen des levens. Vol geloof begaf hij zich naar de relikwieën der Heilige Odilia om te bidden. Ter aarde neêrge worpen, deed hij den hemel door hare voorspraak geweld aan. Eenigen tijd had hij in gebed volhard, toen plotseling zijne pijn ophield en de vroegere gezondheid wederkeerde. Later heeft hij dit met vuur en godsvrucht zijnen medebroeders verhaald. Hij betuigde de H. Odilia zijnen innigsten dank en onderhield jegens haar zijne overige levensdagen een teedere godsvrucht.

Een ander priester in het klooster te Hoey met name Andreas Stommel, werd van God met een buitengewoon pijnlijke krankheid bezocht. Een breuk van de kwaadaardigste soort kwelde hem en geen heelmeeester was in staat dezen te heelen. Andreas voelde zich gepijnigd in lichaam en ziel. Van de eene zijde door de bitterheid der aanhoudende smart, van de andere door het treurig vooruitzicht, nutteloos en tot last te zijn in zijn klooster. Hoewel de liefde zijner medebroeders en oversten, alsook de gedachte, dat een christelijk en geduldig lijden om God nuttiger was voor hem zelve en den naasten, dan werken, groot in de oogen der wereld, deze neerslachtigheid des gemoeds een weinig verdreef: de lichamelijke pijnen echter vonden geen leniging. Het lijden ons aangedaan door den evenmensch kan men dikwijls vluchten, voor geestelijke smarten zijn menigvuldige verstandelijke en geestelijke middelen; een enkel woord op een passend oogenblik gezegd heeft dikwijls een bewonderenswaardige uitwerking; maar lichamelijke

smarten kan men door geen vluchten ontgaan, noch door redeneering verwijderen. Die geleden heeft gevoelt dit het beste. Veel Heiligen had Andreas reeds om hulp gebeden, doch zijn gebed scheen onverhoord te blijven, wyl God de kracht van Odilia's voorspraak door een nieuw mirakel wilde bevestigen. Op den feestdag der Heilige knielde hij voor haar altaar neder om te bidden. Lang klopte hij aan, opdat God hem toch goedgunstig zou zijn door Odilia's bemiddeling. Onophoudelijk riep hij Haar aan en deed eindelijk de gelofte alle jaren op den vooravond van haren feestdag te vasten met verlof der oversten, indien hij zoo hersteld werd, dat hij de H. Mis lezen, in het koor medezingen en de gewone oefeningen volgen kon. De gelofte was nauwelijks afgelegd, of hij voelde de zoo ondragelijke pijnen gestild en zijn ongemak volkomen genezen. Onnoodig de vreugde der medebroeders te beschrijven die zich met den herstelde in dankgebed vereenigden. Alle bovengenoemde gunsten staan te lezen in het werk van Bannelius, die ze uit de schriften van Cornelius a Cloetingen en andere Kruisheeren getrokken heeft. Vele anderen zijn er gebeurd die niet of slechts in het algemeen beschreven staan. De kloosterlingen waren te eenvoudig om dit alles op te teekenen. Menig werk en handschrift uit die tijden is door ouderdom of moedwil te gronde gegaan. De zestiende eeuw, zoo vol beroerten, zag de kloosters in België te dikwijls aan plundering blootgesteld (1). In 1595 namen de Hollandsche Calvinisten op het onverwachts door list en verraad de burcht van Hoey in en bezetten de stad. Wel werd zij dezelfde maand door den prins-bisschop Ernest van Beieren hernomen, maar, wie weet niet hoeveel stukken er ten tijde van oorlog en oproer vernield worden of dikwijls zoo verborgen, dat zij nimmer voor den dag treden of eerst na eeuwen door eenig toeval in het stof eener oude bibliotheek gevonden worden. God weet hoeveel gunsten er nog opgeteekend staan, waarvan de stukken voor ons niet te bereiken zijn.

(1) Nuyens. N. Beroerten tom. IV. 2. pag. 177.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

In 1614 mocht de godvruchtige Jonkvrouw Elisabeth Tonon een bijzondere gunst van de H. Odilia verwerwen. Op het punt een kind ter wereld te brengen, werd zij door zoo buitengewone smarten bevangen, dat haar toestand gevaarlijk werd en de dood nabij scheen. De eerste gedachte, na alle natuurlijke middelen gebruikt te hebben, was, tot de H. Odilia haar toevlucht te nemen. Had zij slechts een relik der heilige of anders ten minste water ter eere van Odilia gewijd, dan meenden zij alle gevaar ontkomen te zijn; zoo vast was haar vertrouwen. Zoodra haar man dit bemerkte, ijde hij naar het klooster der Kruisheeren en vroeg met aandrang om het verlangen zijner vrouw te voldoen. Om zijn bekende braafheid en liefde tot het klooster, gaf de prior hem niet slechts het gewijd water, maar tevens de in zilver gesloten vaas, in het graf der H. Odilia gevonden, om haar daaruit het water toe te dienen. Terstond na de nuttiging verminderde de pijn zijner vrouw en den tienden der maand Juli had zij een gelukkige bevalling, gelijk zij later bij den openbaren notaris der stad Hoey plechtig verklaarde.

Vier jaar later had er een niet minder wonderbare genezing plaats. Maria, vrouw van Pierre de la Rue, een voornaam burger en koopman te Hoey, viel in een zware ziekte. Zeven weken was zij gedwongen haar bed te houden. Geheel het hoofd scheen verward, het verstand was verbijsterd en oordeelen was haar niet mogelijk. Nog had de dokter den aard der ziekte niet kunnen begrijpen. Dinsdag in de goede week ontwaarde hij aan gelaatskleur en polslag, dat er aan geen genezen meer te denken viel en gelastte den pastoor te ontbieden. Reeds waren de laatste H. H. Sacramenten haar toegediend, en was de pastoor, na de gebeden der stervenden gelezen te hebben, huiswaarts gekeerd, toen zij zich plotseling gedrongen gevoelde, de voorspraak der H. Odilia in te roepen. Zij kwam meer bij kennis en vroeg een relikwie der H. Odilia, om ze te vereeren en

hulp in het lijden te zoeken. Haar man liet voornoemde vaas bij de Kruisheeren vragen, reikte haar uit deze de medecijnen toe met een weinig Odilia-water gemengd en zoo wonderbaar was de uitwerking, dat zij reeds Donderdag in de goede week haar huis verlaten, in de parochiekerk de langdurige plechtigheid bijwonen en de H. Communie ontvangen kon. Welk een dank zij de H. Odilia bracht, begrijpt een ieder lichtelijk. Overal verkondigde zij deze wonderbare gebeurtenis en om ze der nakolingschap mede te deelen, deed zij ze onder eede bij notarieele akte beschrijven.

Hetzelfde jaar genoot ook eene andere vrouw, Magaretha genaamd, in de provincie Luik woonachtig, (zedigheid deed haar verzoeken, zegt Bannelius, haar naam te zwijgen) het voorrecht, door de devotie tot de H. Odilia van een lastige ziekte bevrijd te worden. Op het onverwachts greep een koortsachtige krankheid haar aan en wierp haar op het ziekbed. Alle spijs werd haar smakeloos, soms zelfs was de zoetste haar bitter. Dokters schoten toe om haar te helpen, doch werden de ziekte niet meester. Een gansche maand kon zij geen enkele goede gedachte vormen, noch haar hart ten hemel verheffen. Hier zag men volkomen bewaarheid *corpus quod corrumpitur aggravat animam* Sap. IX. 15. Het bedertelijk lichaam bezwaart de ziel. Van mensche-lijke hulp ontdaan, herkreeg zij gelukkig toch een weinig bewustzijn. Gedachtig aan de krachtige hulp der Heilige in zoo velerlei ziekten gebleken, voelde ook zij zich opgewekt langs dien weg haar gezondheid te zoeken. Zij deed de gelofte de relikwieën der H. Odilia te gaan vereeren in de kerk der Kruisheeren te Hoey, die ver van haar woonstede verwijderd lag, zoo zij haar vorige gezondheid terugkreeg. Uit het klooster te Luik had de dienstmaagd haar een weinig gewijd water medegebracqt. Bij het nemen daarvan voelde zij haar vervallen krachten herstellen en bevond zij zich gezonder dan voorheen. Getrouw aan hare gelofte, haastte zij zich de bedevaart naar de relikwieën der Heilige Martelares te volbrengen, en dagelijks bracht zij, nog ten tijde van

Bannelius, God den innigsten dank, haar gered te hebben van den rand des grafs door de voorspraak der H. Odilia.

In October van het jaar 1617 werd de weduwe van Henri Brune, parochiaan der St. Catharina buiten Hoey, door een vreeselijke ziekte overvallen. Weldra scheen zij een prooi des doods. Ongelukkig was zij in het eerst belet zich tot God te wenden. Als de koorts daarna bedaarde, en zij weer tot bezinning kwam, smeekte zij God en de H. Maagd Maria om bijstand. De H. Odilia bad zij, bij beiden haar voorsprekeres te zijn. Zij zond twee jeugdige meisjes naar het Kruisheerenklooster om gewijd water te verzoeken. In brandende koorts nuttigde zij er een weinig van en, o wonder, het was haar, als dreef een onzichtbare hand alle ziekte het lichaam uit. Na dit zoo wonderbaar herstel, ging zij terstond haar heilige beschermster bedanken en maakte dit mirakel alom bekend, om in aller hart de liefde tot de H. Odilia te ontsteken.

Het volgend jaar gaf een nieuwe gunst van de H. Odilia te bewonderen. Natalis Le Blan, voornaam burger van Hoey, werd door een hevige tandpijn gefolterd. Niemand kon zijn pijnen stillen, die zoo hevig werden, dat hij gevaar liep tot wanhoop of razernij te vervallen. Nuttigen kon hij niets. In een opwelling van hemelsch vertrouwen snelt hij ter kerke, waar het gebeente der Heilige vereerd werd, smeekt vurig om van zijn marteling verlost te worden, doet de gelofte jaarlijks den dag voor het feest der H. Odilia te vasten en bij het uitspreken der laatste woorden zijner gelofte is alle pijn verdwenen (1). Persoonlijk verhaalde hij dit aan pater Bannelius, die ons zegt: »een hemelsche vreugde bevangt hem en met moeite weerhoudt hij zijn tranen, als hij dit mirakel ter eere van Odilia vertelt.»

Een schitterende gunst van verlossing uit geestelijke krankheid, viel in 1613 ten deel aan broeder Joannes Fallay, donaat in het klooster te Hoey. De ziekte, die hem aangetast had, vertoonde zulke gevaar-

(1) Transl. S. Odiliae. pag. 156.

lijke teekenen, dat men zijn einde nabij oordeelde. De Hoogeerw. prior vermaande hem aan zijn eeuwig heil te denken, dat hij, helaas! te zeer verwaarloosd had. Hij wees hem op de naderende eeuwigheid en het dreigend oordeel Gods. Ook zijne medebroeders smeekten hem, toch niet meer op genezing des lichaams te hopen, maar de wonden zijner ziel te gedenken. Door een onbegrijpelijke stijfhoofdigheid, sloeg hij alle vermaning in den wind, zoo zelfs, dat hij stervend niet schroomde het uitdrukkelijk gebod zijns oversten te overtreden. Wie begrijpt niet de droefheid van prior en medebroeders. Een kloosterling, in de have der zaligheid, met duizend middeleden tot zijn eeuwig geluk begenadigd, lijdt schipbreuk in zijne ziel en gaat verzinken in den afgrond der hel! Allen vereenigden zich in vurig gebed en zie door de voorspraak der H. Odilia mochten zij door zijn bekeering getroost worden. Als uit een diepen slaap ontwakend, voelde hij zich geheel anders gestemd en vernieuwd. Uit eigen beweging verzocht hij den prior, sprak zijne biecht en mocht gezuiverd van zonden in den Heer ontslapen. Hoevelen hebben hun geestelijk heil aan de voorbede der H. Odilia te danken gehad!

Een Kruisheer te Hoey, geprofest en priester, leed in 1614 aan een slepende teringachtige ziekte. Zijn naam was Aegidius Ducquet, zijn ouderdom 29 jaren. Hoewel zijn lichaam met den dag verviel en vermagerde, leed hij zijne smarten met onbegrijpelijk geduld en volmaakte overgeving aan Gods H. Wil. Na eene ongesteldheid van drie maanden, voelde hij zijn einde naderen. Hij verzocht en ontving de laatste H. H. Sacramenten, zegde zijn aanwezige broeders vaarwel en hield zijne oogen strak op het kruisbeeld gevestigd. Eindelijk verdween alle beweging, zoodat de omstanders hem reeds dood waanden. Eenige oogenblikken later kwam hij tot zich-zelf en riep met vreugde uit: »Het kruis overwon, het kruis overwon! H. Odilia! H. Odilia!» Verwonderd vroegen biechtvader en aanwezigen, wat dit beduidde. »G!», riep hij uit, »de duivel wilde mij

in het ongeluk storten, zijn ingevingen en bekoringen zijn thans overwonnen door het H. Kruis en de zichtbare hulp der H. Odilia." Deze twee laatste voorbeelden leeren ons, niet slechts het lichamelijke, maar vooral het geestelijk welzijn bij de H. Odilia te zoeken. Een lichamelijke krankheid is minder gevaarlijk, dan de noodlottige krankheid der ziel. Weinig zal alle lichamelijke hulp ons baten, als de ziel verloren gaat. God dank, is ook het getal diergenen groot, die zich door hunne godsvrucht tot de H. Odilia voor eeuwige verworping behoed en voor het hemelsch geluk bewaard hebben.

Bannelius, wiens werkje ik boven dikwijls heb aangehaald, mocht ook een buitengewone gunst van Odilia's hand ontvangen. Uit dankbaarheid schreef hij den lof der H. Odilia in keurig Latijn en Fransch. Ziehier welk geluk hem wederveroer. In 1612 maakte deze zijn noviciaat in het moederhuis te Hoey. Eens de Metten in het koor bijwonend, had hij plotseling een hevig gevoel van smart, dat met elk oogenblik vermeederde. Op zijne cel gebracht, zocht hij door standvastigheid en geduld de hevige smarten te verdragen en zijn klagen te onderdrukken. De prelaat ontbood een der bekwaamste stedelijke geneesheeren, die bevond, dat Bannelius een zware breuk gekregen had. Als de pogingen der geneesheeren vruchteloos bleven, werd hij naar Luik vervoerd, waar zijne ouders hem aan de bekwaamste geneesheeren toevertrouwden. Hier vond hij gelukkig een weinig verlichting. Blijde keerde hij in zijn noviciaat terug en wilde zijn gewone oefeningen hervatten.

Maar toen hij weder in het koor zijne stem verheef, werd zijn ongemak vernieuwd en zag hij zich gedwongen andermaal naar Luik te vertrekken. Thans sloot men hem een ijzeren band om de lendenen, die aanvankelijk eenige hulp scheen te bieden. Hoopvol hervatte hij zijn proefjaar. Volgens gewoonte moest hij zich eenigen tijd met handenarbeid bezig houden. Nu bleek het echter, dat zijn herstel slechts schijnbaar en de ziekte in der daad ongenezelijk was. Andere genees-

heeren, een derde vertrek naar Luik gaven niet de minste uitkomst. God scheen hem tegenspoed te zenden om de wonderkracht zijner heiligen te openbaren. Hoewel te Hoey, de bedevaartsplaats der H. Odilia wonend, was het hem nog niet in de gedachte gekomen zich tot haar te wenden. Een brief van pater Ducquet, wiens stichtend afsterven wij boven beschreven, wekte er hem toe op. In dien brief wees deze hem op een wonderbare genezing van hetzelfde gebrek door een Kruisheer te Hoey verkregen op de voorspraak der H. Odilia (zie bladz. 149). Opgewekt door dit schrijven wendde hij zich tot de H. Odilia, deed een gelofte haar deugden en mirakelen te verzamelen en te beschrijven, zoo hij gelukkig genezen mocht. »O ongeloofelijke, onbegrijpelijke mildheid en goedheid van Jesus Christus en de H. Odilia zijne bruid!» zoo roept hij zelve vol geestdrift uit. Onmiddellijk, hetzelfde oogenblik voelde hij zich beteren, binnen weinige dagen was alle pijn geweken en zijn vorige kracht buiten aller verwachting hersteld. Alle banden kon hij afleggen; zalven en heelmiddelen waren onnoodig en zware zang noch verre voetreizen hebben hem ooit eenige kwelling doen gevoelen. Zijn boekje is een bewijs zijner dankbaarheid en trouw in het vervullen der gelofte. Veel gunsten door de H. Odilia in en buiten de orde bewezen zouden misschien zijn verloren gegaan, zoo hij ze niet aan de duisternis ontrukte en in sierlijk Latijn tijdgenoot en nakomeling medegedeeld had. Gij zaagt dan, Beminde Lezer, hoe de H. Odilia in lichaams- en zielelijden krachtige hulp verleende. Bijzonder neemt men thans op vele plaatsen in België, Nederland en Pruisen, gelijk wij dagelijks zien of lezen, de toevlucht tot deze Heilige om het licht der oogen te bewaren of te herkrijgen. In één der kerken van Luik staat zij afgebeeld, de oogen van een kind genezend. Te Aken, Maeseyck enz. laat men de oogen aanraken met hare relikwieën. Dit geschiedt vooral sedert de wonderbare genezing waarvan Hertzworms gewaagt in zijn werkje, Religio S. S. Crucis; alwaar hij het volgend stuk opneemt, onderteevend door

een man, wiens dochttertje op de voorbede der H. Odilia van blindheid genezen was. »Ik Bernard Donea, betuig onder eede, dat mijne dochter Marie Agnes, sedert meer dan een jaar blind was, ten gevolge eener smartelijke ziekte. Met moeder en kind heb ik een novene begonnen ter eere der H. Maagd en Martelares Odilia, in de kerk der Kruisheeren te Luik. Onze godvruchtige oefening was nauwelijks begonnen of het kind herkreeg het gezicht en heeft sedert dat oogenblik niets meer aan de oogen geleden. Hetgeen door alle geburen verklaard en betuigd is. Daarom hebben wij op het einde der novene een plechtige Mis van dankzegging doen houden. 17 Mei 1680. Bernard Donea.» Ziedaar, Beminde Lezer, de voornaamste wonderen en gunsten, die ik bij verschillende schrijvers heb kunnen vinden. Behalve deze zijn er nog een menigte andere door hare voorspraak geschied, die echter langzamerhand verkregen niet zóó in het oog liepen. Veel gevaren zijn afgewend, ondernemingen gezegend, zieken gezond geworden, zooals men meenen zou, door bloot menschelijke middelen, terwijl de zieken of hulpbehoevenden op de H. Odilia vertrouwd hadden en haar de eer hunner redding toekenden.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Dat de Orde van het H. Kruis steeds zichtbaar door de H. Odilia beschermd en geholpen wordt is reeds meermalen gezegd. Ziehier een bijzonder bewijs harer welwillendheid, nog kortelings geschonken. Zijn Heilichheid Paus Leo X had den 20 Aug. 1516, den Generaal der Kruisheeren Wilhelmus a Rivo een breve gezonden, dat met de volgende woorden eindigde: »Daarenboven »steunende op de barmhartigheid van den Almachtigen »God en het gezag zijner gelukzalige Apostelen Petrus »en Paulus staan wij toe en schenken mildelijk aan »allen, die aan rozenkransen, der H. Maria genaamd »en door u of uwe opvolgers in den tijd gezegend,

.....

»met godsvrucht één Onze Vader of Wees gegroet gebeden hebben, zoo dikwijls zij dit zullen gedaan hebben »barmhartiglijk in den Heer een aflaat van 500 dagen, »ondanks de pauselijke constitutiën en verordeningen »of wat er tegenover mocht staan.» Met blijdschap werd dit voorrecht aangenomen, in werking gebracht, nogmaals bevestigd den 2 Juli 1630 door Urbanus VIII, en bleef ongeschonden voortbestaan, totdat de laatste Generaal in de vorige eeuw, Guibertus Dubois, den 21 Oct. 1796 te Luik overleed en de Orde, overal aan vervolging blootgesteld, hare vernietiging nabij scheen. Nadat de ridderlijke vorst, Willem II, den Kruisheeren en alle kloosterlingen het recht terug geschonken had om nieuwelingen aan te nemen, werden de eerste krachtens besluit der Propaganda onder gehoorzaamheid gesteld van Henricus v. d. Wijmelenberg met den titel van Commissarius Generalis. Deze dus nog niet tot de waardigheid van Generaal opgeklommen, moest de privilegiën zijner voorgangers van mijter, staf enz. missen (1). In 1842 verzocht hij Zijn Heiligheid Gregorius XVI, hem, hoewel slechts commissarius, de macht tot het wijden van rozenkransen toe te staan, gelijk de vroegere Generaals die bezeten hadden. Wat hem den 15 Sept. 1842 welwillend werd veroorloofd. Drie jaar later werd hem volmacht geschonken, in ieder huis één zijner medebroeders deze gunst meê te deelen, waartoe hij de verschillende prioren uitkoos. Tevens maakte hij dezen aflaat toevoegelijk aan de geloovige zielen. Pius IX strekte deze mildheid nog verder uit, want 9 Jan. 1848 gaf hij den Commissarius verlof elken confrater op reis of in afwezigheid van den gedelegeerde hiertoe te benoemen. Al deze stukken zijn behoorlijk door de kerkelijke overheid nagezien en voor echt erkend. Bij het vernemen dezer buitengewone gunsten, haastten de geloovigen zich er voordeel mede te doen. Niet alleen in de plaatsen, waar Kruisheerenkloosters bestonden, maar van uit geheel België en Holland zocht men zich met deze geestelijke schatten te verrijken. Weldra

(1) Nouvelle Revue Theol. XI. pag. 248

kwamen ook andere landen, zooals Frankrijk en Duitschland, zoodat de blikken van veel geleerde schrijvers er zich op vestigen moesten. Velen loochenden den aflaat zonder zelfs een onderzoek in te stellen enkel om zijne zeldzaamheid; anderen kwamen persoonlijk de stukken nazien, welke de Kruisheeren, overtuigd van de goedheid hunner zaak niet aarzelden te vertoonen. Verschillende bisschoppen en hooge kerkelijke personen zooals Mgr. Vanutelli, nuntius te Brussel, moesten de akten inzien. Pennen werden gescherpt tot aanval of verdediging, en moeielijk zou het niet zijn een geheel werkje te schrijven over de geschiedenis van den rozenkrans-aflaat der Kruisheeren. Ook meende men het bestaan te kunnen ontkennen, omdat de aflaat zich niet op de lijst te Rome bevond; wat niet noodig was, daar het oorspronkelijk stuk, gegeven door Leo X, reeds vóór de Congregatie der aflaten bestaan had. Eindelijk wierpen sommigen op dat de Kruisheeren hunne stukken niet op de Secretarie te Rome hadden ingeleverd, na een dekreet dienaangaande der Congregatie. Hoewel dit bevel sprak van aflaten die *later* gegeven werden, vreesden de Kruisheeren, dit dekreet verkeerd begrijpend, dat hun privilege vernietigd was. Zij wendden zich terstond tot den H. Stoel en ontvingen den 11 April 1872 van de Congregatie der Aflaten bij monde van den Kardinaal Bizarri ten antwoord, dat dit het geval niet was en voornemd dekreet op den aflaat der Kruisheeren niet kon worden toegepast. Vele bisschoppen spanden nu hunne krachten in, de geloovigen aan te zetten tot het verdienen dezer gunsten. Enkele twijfelden nog en zonden onophoudelijk vragen en inlichtingen naar Rome. Weldra werd nu die aflaat beroemd en wereldkundig. Uit alle landen van Europa en Amerika, uit China en Afrika, uit Rome zelfs ontvingen de Kruisheeren aanzoek om rozenkransen te wijden. Vooral de Missionarissen trachtten ze in hun distrikten te verspreiden. Thans stond den Kruisheeren een hevigen aanval te wachten. Zij ontvingen scherpe brieven van verschillende bisschoppen met bedreiging

hen voor de kerkelijke rechtbank te dagen, zoo zij voortgingen dien aflat te verspreiden. Een godvruchtig blaadje wat den zin scheen te hebben het antwoord der Congregatie van 11 April 1872 als een zijdelingsche goedkeuring uit te leggen, werd door Rome afgekeurd, en toen de Eerw. pater Schneider den aflat in zijn werkje opnam, gaf de prefekt der Congregatie te Rome last de oorspronkelijke stukken in te leveren. Daar de twist over dezen aflat niet meer plaatselijk maar Urbis et Orbis d. w. z. te Rome en over geheel de wereld gevoerd werd, moest de kerkelijke rechtbank er zich wel mede bemoeien en ontspon er zich een ernstig proces. Hier ondervond de Orde van het H. Kruis wellicht een harer grootste moeilijkheden. Zonder menschelijken invloed, stond zij voor het hoogste gerechtshof der wereld. Doch nederigheid, eenvoud, geest van gebed, die er Gode zij dank, altijd geheerscht hebben, waren met de rechtvaardigheid der zaak op hunne zijde. Gelukkig, want zwaar zou de strijd zijn. Te meer daar men met het stuk van Leo X begon, dat nog slechts in authentiek afschrift van de zestiende eeuw bestond in de bibliotheek van het tegenwoordig Seminarie te Luik. Doktoren aan de Universiteit vreesden; de Kruisheeren zelfs, hoezeer overtuigd van de rechtvaardigheid hunner zaak, waren niet geheel gerust. Welk een slag voor de Orde zoo de aflat valsch verklaard werd! Voor het oog der geheele wereld zouden de Kruisheeren als bedriegers gebrandmerkt en hunne Orde als eerloos te boek staan. Zelf, Beminde Lezer, heb ik deze moeilijkheid doorleefd. Wat er in de harten mijner medebroeders omging, bleek duidelijk uit hunne woorden. Zelf door vrees getroffen kon ik niets anders doen, dan in vereeniging met hen de zaak aan God opdragen en in het vertrouwen op zijne oneindige Voorzienigheid rust zoeken. Ik herinner mij uit den mond van een mijner confraters de volgende woorden te hebben opgevangen: »Waarom helpt ons de H. Odilia niet? Zij is toch de Patrones onzer Orde!» Kort daarna schreef de Generaal der Orde aan de onderhoofte

kloosters voor een novene te houden ter eere der H. Odilia en de moeielijkheid aan hare bescherming te bevelen. Vurig is er in die dagen gebeden én door de leden afzonderlijk, én door de geheele communiteit. Door de voorspraak onzer H. Patrones heeft God die gebeden verhoord. In den persoon van pater C., een der beroemdste paters van de Societeit van Jesus te Rome, werd ons door de Congregatie der Aflaten te Rome een verdediger gegeven, die de zaak, als goldt het zijn eigen persoon of orde, behartigde. Met vaardigheid en liefde ondernam hij, met groote geleerdheid toegerust, deze taak die hem te dierbaarder was, daar hij reeds 20 jaren aan een door ons gewijden rozenkrans had gebeden. Ook hij stelde op de H. Odilia zijn betrouwen. Op den 18 Juli 1883, den feestdag der H. Odilia, leverde hij zijne stukken in, die den naam der H. Odilia en haar feest voor opschrift droegen. Met duidelijke en krachtige argumenten had hij zijn votum opgemaakt (1). De vraag was eerstens of de aflaat der Kruisheeren moest verworpen worden uit gebrek aan echtheid, aan bescheidenheid (d. i. of hij niet te overdreven groot was), of om andere redenen. Vervolgens of die aflaat opnieuw moest bevestigd worden of wel geen nieuwe goedkeuring of bevestiging meer behoefde. Daarna of het tot het verdienen dezer aflaten noodig is den rozenkrans geheel te bidden. Eindelijk of het nuttig was die macht aan andere priesters mede te deelen. Den 11 Maart 1884 hielden de Kardinālen en leden dezer Congregatie zitting in het Vaticaan. Ondertusschen namen de Generaal en de leden der Orde onophoudelijk hunne toevlucht tot de H. Odilia om den goeden uitslag dezer zaak. O! hoe dankbaar verheugden zij zich, hoe hebben zij de H. Odilia geloofd en bedankt als zij de gunstige beslissing mochten vernemen. Op bovengenoemden datum had de H. Congregatie op de vier gestelde vragen de volgende antwoorden gegeven. Eerste vraag *negative in omnibus* d. i. in alles ontkennend beantwoordt, dus de aflaat moest niet herroepen worden noch om gebrek

(1) Acta S. Sedis vol. XVI, pag. 404.

aan echtheid, noch om onbescheidenheid, noch om eenige andere reden. Tweede vraag: dat het niet noodig was den aflat opnieuw te bevestigen; als reeds genoeg bevestigd. Ten derde, dat men den geheelen rozenkrans niet behoeft te bidden. Ten laatste, dat het niet goed is dit privilege nog aan andere priesters te schenken. De geleerde verdediger bekende later zelve ter eere der H. Odilia, den goeden uitslag meer aan het gebed en aan hare voorspraak dan aan menschelijke krachten te moeten danken. Ziehier, Beminde Lezer, geen mirakel maar een groote gunst door de H. Odilia aan onze Orde, haar beschermeling, geschonken. De uitgeschreven gebeden, het opschrift van het gelaverde stuk, wat ik gedrukt in handen had, de dag der inlevering, de verklaring des verdedigers en ons aller overtuiging strekt hier eenigszins ten bewijze. Te recht mogen dus de Kruisheeren in het officie der H. Odilia zingen, dat zij, schitterend door vele mirakelen, niet ophoudt hen te beschermen.

B E S L U I T.

Vereenig ook gij u met ons, Beminde Lezer, in het vertrouwen op de H. Odilia. Hoevelen zijn er buiten de Orde op hare voorspraak niet miraculeus genezen? Hoevele andere gunsten heeft men van haar niet gekregen door een geloovig, volhardend, vertronwvol gebed? Nog dikwijls vernemen wij gunsten door hare tusschenkomst verleend (1). Ex-voto's worden bij haar beeld gehangen. Kaarsen, zwaar en prachtig versierd, worden door een onbekende hand gebracht, en het op-

(1) Voor eenige jaren nam een rustend geestelijke uit België tot de H. Odilia zijne toevlucht om van zijne oogziekte te genezen. Lang had hij Haar gebeden door het houden van Novenen. Zijne zuster liet in het dorp Kerniel op een bepaald uur een H. Mis ter eere der H. Odilia lezen. Op het oogenblik der consecratie van die Mis, leed hij, (ofschoon verre van Kerniel verwijderd, maar in den geest met den priester vereenigd), plotseling een hevige pijn in zijne oogen, doch gevoelde onmiddellijk daarna zooveel verlichting, dat hij God en de H. Odilia voor de volkomene genezing konde danken. Deze ZeerEerw. Heer aarzelde niet zoo aan den pastoor van Kerniel als aan mij (en dit wel na den afdruk dezer noot) hiervan schriftelijke verklaring te geven.

Ook te Baarlo in Limburg zijn door de voorspraak van de H. Odilia vele treffende genezingen geschied, waarvoor Haar thans nog dank wordt gebracht.

schrift legt getuigenis af van de kracht harer voorspraak. Misschien werpt gij mij tegen, er geschieden geen mirakelen meer. Doch bemerk wel, mirakelen geschieden gewoonlijk of om eene godsvrucht te vestigen of om het ongelooft te beschamen, of om redding te geven in overgrooten nood, waar andere hulp niet mogelijk is. Deze omstandigheden zijn ten onzent zeldzaam. Maar geschieden er geen geestelijke genezingen? Gelijk weleer, zoo wordt ook thans door hare voorspraak aan vele geestelijk blinden het oog der ziel geopend. Ik durf zelfs vertrouwen, dat, zoo er thans met een levendig geloof een vurig gebed opsteeg tot haren troon, en de nood het vorderde, God niet zou nalaten ook thans op hare voorbede een wonder te doen. Neem dan, Beminde Lezer, ook tot hare goedheid uwe toevlucht. Kwelt u lichamelijk lijden, hebt gij eenig gebrek bijzonder aan het oog, dat heden meer dan eenig ander lidmaat aan gevaar onderhevig is of lijdt, roep de voorspraak dezer Heilige in: zij zal uw gebed niet onverhoord laten. Uwe ziel echter is kostbaarder dan het lichaam, geschapen als zij is, naar Gods beeld en gelijkenis en geroepen, om terstond na den dood volgens verdienste gestraft of beloond te worden. Smeekt haar dan bijzonder voor het heit uwer ziel, kostbaarder dan alle schatten der aarde, wijl Jesus Christus en zijn Goddelijk bloed voor veil had. Kunt gij uwe oogen niet afhouden van hetgeen ijdel, gevaarlijk, zondig is; bid de H. Odilia, dat zij u de genade afsmeeken het oog te bewaken, en den dood niet door de vensters te doen binnendringen. Is er duisternis in uw verstand, het oog der ziel; klop bij haar aan om geestelijke verlichting. Kortom vlucht tot haar in uw geestelijk en lichamelijk lijden. Voor de voeten van haren hemelschen Bruidegom zal zij zich nederwerpen, gij zult hare krachtige hulp ondervinden, een vaster vertrouwen opvatten, dikwijlder bij haar aankloppen en zoo overtuigd van hare goedheid, hare glorie helpen verbreiden, door haar uw hemelsch geluk verzekeren en zoo hier als hiernamaals een parel aan de kroon harer onsterfelijkheid hechten.

DERDE DEEL.

De godvruchtige oefeningen

TER EERE DER

H. ODILIA.

EERSTE HOOFDSTUK.

God heeft ons, Beminde Lezer, de genade geschonken lidmaat te worden van het geestelijk lichaam des Heeren en trouwe zonen zijner onbevleete bruid onze Moeder, de H. Kerk. Overbodig ware het dus, u het leerstuk, dat wij de heilige als vrienden en dienaren van Jesus Christus moeten vereeren, te verklaren en te bewijzen. Met mij zijt gij van dit geloofspunt overtuigd en door-drongen, duidelijk inziende, dat er niet de minste inbreuk gemaakt wordt op de hoogste eer aan God verschuldigd; dat Hij deze vereering integendeel verlangt, gelijk een vorst, door voor zich de koninklijke eer te vorderen, geenszins verbiedt zijne dienaren en vrienden te achten, maar hun eer en aanzien dikwijls uitdrukkelijk vordert. Nog minder is dit hier noodig, na in de eerste twee hoofdstukken van het vorige deel zijdelings hierop gewezen te hebben. Hier stel ik mij ten doel de aandacht te vestigen op eenige werken van godsvrucht zoo voor de vereering der Heiligen in het algemeen, als voor de H. Odilia in het bijzonder, waarbij ik nog eenige oefeningen voeg, geschikt om uwe godsvrucht jegens de H. Odilia te voeden en te vermeerderen.

Na het geloof en de genade Gods is de grond waar de vereering der Heiligen op steunt en zonder welken zij ondenkbaar wordt, de kennis van hun leven, lijden,

werken, deugden en glorie. Wat toch is vereering anders als een eerbetooning, den Heiligen gebracht, om hunne bovennatuurlijke voortreffelijkheid, welke laatste hun door Gods genade in den tijd geschonken en door zijn rechtvaardigheid en mildheid in den hemel werd bekroond? Hoe zal het nu mogelijk zijn deze betuiging af te leggen zonder hunne deugden en heiligheid te kennen? Gelijk niemand een standbeeld prijzen zal, welks bestaan hij niet kent of welks zuivere en kundige bewerking voor hem verborgen is, zoo kunnen ook wij de Heiligen niet eeren, zoo hunne bovennatuurlijke voortreffelijkheid voor ons verscholen blijft. Onze godsvrucht zal ook altijd eenigszins tot onze bekendheid met hun leven in verhouding staan. Wel kan onze vereering kleiner wezen dan onze kennis, doch een vurige vereering en ongenoegzame kennis gaat niet samen. Zie eens, welk een kennis de vurige vereerders van Maria hebben van al hare verheven eigenschappen, terwijl een flauw beminnaar er slechts eenigen kent en deze nog niet zeer duidelijk. Wilt gij dus een waar vereerder der H. Odilia zijn, tracht haar leven te kennen, door het luisteren naar de verkondiging van haren lof, door haar leven te lezen, de deugden te overwegen, de hemelsche glorie, die zij geniet, te beschouwen.

Verder is de vereering, die wij den hemelingen schenken een akte van liefde jegens hen. Op de wereld gaan liefde en vereering niet altijd hand aan hand, daar wij tot het laatste door andere beweegredenen kunnen worden aangezet. Bij de Heiligen leggen wij juist in- en uitwendig getuigenis af hunner verhevenheid uit liefde. Wij beminnen in hen God en bewonderen hunne goedheid en genegenheid jegens ons. Niemand kan nu deze bewondering of liefde in zich verwekken, zonder hunne heldhaftige daden, de heerlijke kroon hun in den hemel op het hoofd gezet enz. te hebben overwogen. Is iemand zoo gelukkig door de genade Gods verlicht, dat hij meer dan eenig ander hunne liefde begrijpt, terzelfder stond zal hij ook meer tot hunne vereering geschikt zijn. De heidenen reeds hadden voor

spreekwoord: *ignoti nulla cupido*, men mint het onbekende niet. Zeggen ook wij niet dikwijls: uit het oog uit het hart; te kennen gevend, dat de liefde verflauwt als de kennis begint te verminderen? Wordt het voorwerp dezer liefde uit het oog verwijderd, wij zullen weldra deszelfs voortreffelijkheid vergeten, onze liefde verflauwt om ten laatste geheel te verdwijnen. Een of ander zal hiertegen inbrengen, dat het tot de vereering der Heiligen voldoende is hunne deugd of hemelsche glorie in het algemeen te kennen. Dit is waar voor een algemeene vereering, maar om een bijzondere godsvrucht te koesteren tot dezen of genen Heilige, dient men zijn deugden een weinig nader en zijn hemelsche glorie, voor zoover de genade Gods en onze ellendige bekrompenheid des verstands het toelaat, wat beter in te zien. Zoo wij de Heilige Odilia niet nader kennen, zal onze vereering nimmer vurig zijn. Nooit zal ik met vertrouwen tot haar naderen, zonder hare macht in den hemel, of hare hulp op aarde verleend, vernomen te hebben. Bid God om verlichting, lees en overweeg haar leven, ondervinding zal U van mijne woorden overtuigen. Hebt gij haar leven reeds gehoord en overwogen, een nadere kennismaking, een herhaalde overweging zal uwe godsvrucht meer verlevendigen. Is dus de kennis van het leven der H. Odilia, een grondslag der devotie tot haar, dan moet de geestelijke lezing van haar leven en de overweging harer deugden, een voorname plaats in de godsvrucht oefeningen haren dienaren innemen. Zoo wel de grondslag als de tempel, de inwijder of hij die den eeredienst verricht, werkt mede tot verheerlijking Gods. Andere redenen zijn er nog om u te overtuigen, dat deze lezing en overweging reeds een hulde voor de H. Odilia is. Nemen wij toe in onze liefde tot haar, dan zal ook het getal onzer andere oefeningen groeien of ten minste inniger, vuriger, volmaakter worden. Daar dit alles op haren goddelijken Bruidegom terugslaat, moet zij dit beschouwen als eene haar bewezen gunst. Door een herhaalde lezing zal deze rijke vrucht zeker verkregen worden. Door verloop van tijd worden vele

gebeurtenissen van haar leven uit ons geheugen gewischt, een snelle lezing, een kleine onoplettendheid deed enkele woorden en gedachten aan onze opmerking onglippen, waarin misschien voor onze ziel een groote kracht was weggelegd. Sommige feiten treffen ons op een oogenblik van genade, dat wellicht nu afwezig, later bij een herhaalde lezing kan en dikwijls zal aanbreken. Op dit alles gelet, moet men bekennen, dat zelfs voor een dienaar der H. Odilia, het lezen van haar leven een nuttige en ware godsvruchtoefening is. Kende men al de gebeurtenissen haars levens met dezelfde juistheid en zekerheid als hare gezellinnen deze kenden, had men dit alles jaren overwogen, wist men de duizende gunsten en mirakelen op hare voorbede geschied, zelfs dan nog zou deze oefening onze godsvrucht aanvuren. Hier op de wereld toch kennen wij de bovennatuurlijke voortreffelijkheid eener christelijke deugd en nog meer de onbegrijpelijke schoonheid der H. Odilia in den hemel slechts zeer duister en onvolmaakt en kunnen er dus door Gods genade gepaard aan lezing en betrachtning voortdurend in vooruitgaan.

Mocht dit alles nog niet opgaan, dan zal voorzeker een liefdevol aandenken steeds een blijk van hoogachting en genegenheid zijn, waarover de H. Odilia zich in den hemel verheugen zal. De H. Kerk zelve leert ons de lezing en overweging van de levens der Heiligen onder de voornaamste oefeningen ter hunner eer te rangschikken. In de vroegste tijden offerde zij schatten op en veroorloofde hare kinderen zich aan gevaren bloot te stellen om de akten der martelaren op te teekenen, om zoo de vereering harer kinderen en martelaars bij afwezig en nakomelingen te bevorderen. In dit werkje van de H. Odilia zagen wij haar afkomst, maagdom, martelaarschap, nauwkeurig door tijdgenooten opgeschreven en met haar H. relikwieën in de grafstede verborgen om haar eer en verdiensten aan de nakomelingschap kenbaar te maken. Dezelfde reden beweegt de H. Kerk thans de deugd harer helden in het martelaarsboek te laten opteekenen en in het dagelijksch

officie te doen voorlezen. Omstandig worden de levens der Heiligen in het breviergebed gezongen, niet slechts om ons hart tot navolging te stemmen, maar ook, omdat deze lessen onze liefde, achting en godsvrucht tot de Heiligen vergrooten en in zich reeds een werk zijn van liefde en vereering. Ten slotte kon ik nog talrijke voorbeelden aanhalen van mannen als een Augustinus, een Ignatius, die, door zulke lezing tot bekeering gekomen, later volmaakte Heiligen werden. Kan het wel anders; daar hun leven en lijden een zoo treffende les is, van wat wij gelooven en hoe wij werken moeten, om den hemel te veroveren. Daar het lezen en overwegen hunner levens ons zoo helpt de Heiligen na te volgen, en deze navolging de grootste hulde is, die wij hen kunnen brengen, daar zij ons steunt in de volharding tot het einde en ons zoo mede ten hemel leidt, waar wij hen in alle eeuwigheid loven en vereeren; behoeven wij niet langer aan te dringen op deze waarheid, het lezen en overwegen der levens dezer Heiligen is een der voornaamste oefeningen dezer devotie. Waren de menschen hiervan beter overtuigd, hoeveel degelijker zou hunne godsvrucht, hoeveel grooter hunne verdiensten zijn. Begin dan, Beminde Lezer, met dezen eersten akt. Lees en overweeg het leven, de voortreffelijke deugden, de hemelsche glorie der H. Odilia en gij zult een vurigen vereerder worden. De wereld zal u beginnen te walgen, gij zult verlangen om, van uw lichaam onthonden, met Christus te zijn en voor zijnen troon de H. Odilia te aanschouwen en te vereeren.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Geen Christen is niet vurig overtuigd, dat de aanroeping der Heiligen, om door hunne voorspraak ons van God eenig lichamelijk of geestelijk goed te verwerven en omgekeerd een ramp te verwijderen, eene hun zeer aangename hulde is, en zelfs een voornaam deel hunner vereering uitmaakt. Sommigen hebben op . . .

dit punt zoo hunne aandacht gevestigd, als bestond de vereering hierin alleen. Gelijk dit laatste een dwaling is, wat het voorgaande hoofdstuk al genoeg bewees en uit het volgende meer blijken zal, zoo is het eerste niet te min een echt katholieke waarheid. Zeker, wij vereeren de Heiligen grootelijks door hunne voorspraak te verzoeken. Wanneer de arme, die van honger en ellende dreigt om te komen niet uit eergevoel noch uit schaamte, maar om andere redenen de woning eens rijken voorbijgaat, dan zal de verborgen reden zijn, dat hij twijfelt aan de mildheid of het vermogen van dien welgestelde. Misschien verdenkt hij hem van gierigheid, onwil, gevoelloosheid. Zal deze zich hierover niet eenigszins gestoord gevoelen; of, mocht hij zich soms verheugen, moest hij zich niet beleedigd achten, aangezien te worden als slechts schijnbaar rijk of ontdaan van alle menschelijk gevoel. Wat hiervan zij, ontwijfelbaar is het, dat wie de Heiligen niet aanroept, ze in het geheel niet kent of twijfelt aan hunne glorie, macht en liefde. Geen heiligenvereerder is hij dus, terwijl al wie hunne hulp in den nood zoekt, werkelijk toont in hunne macht en glorie te gelooven en dit zoo sterk mogelijk openbaart. Raadpleeg ik een mijner vrienden omtrent een moeilijik vraagstuk, dan leg ik vleierende getuigenis af van zijn kunde, oordeel, doorzicht, en, hij bezitte de deugd van versterving in een verheven graad, hij zal toch voelen, dat ik hem vereer. Zou het nu de Heiligen Gods niet tot eer verstrekken, wanneer ik hunne verhevene eigenschappen krachtig en luide verkondig. Misschien ziet gij niet zonneklaar, dat dit door een enkel smeekgebed geschiedt. Welnu met een weinig oplettendheid zullen enkele woorden het u ontwijfelbaar maken. Door mijn hart tot hen te verheffen, toon ik reeds, dat zij mijn gebed, al is het slechts een diep verborgen zucht, een stille klopping des harten, hun zekerder bekend zijn, dan dit alles met kracht van woorden en alle omstandigheden aan een vriend verhaald, voor hem zou bloot liggen. Dit uit het hart voortgekomen smeeken is meestal zoo eenvoudig, na-

tuurlijk, ongekunsteld, dikwijls zoo onvolmaakt uitgedrukt, dat wij de Heiligen daardoor schijnen toe te roepen: Gij kent mijn nood en behoefte, beter dan ik; gij ziet mijne ellenden in, het is niet noodig u dit alles omstandig uiteen te zetten. Leg ik hierdoor niet reeds getuigenis af van den hoogen graad van kennis, hun van God medegedeeld, in wiens aanschouwen hun verstand met hemelsche wetenschap vervuld wordt? Dit alles is nog weinig. Door het gebed wend ik mij tot hen als voorsprekers bij God. Nu beschouw ik hen niet als zelf hulpbehoevend, als onzeker van Gods vriendschap of nog verwijderd van zijn heerlijk aanschijn, neen als met glorie bedeeld, als juichend en jubelend onder de koren der Heiligen, als te midden van millioenen engelen staan zij in mijnen geest voor zijnen troon, in het onbegrijpelijk genot van Gods oneindige liefde en het volledig bezit van onwaardeerbare, hemelsche, eeuwige rijkdommen. Dit gelooven en betuigen hunner hooge eer en heerlijkheid zal en moet voor hen een ware eeredienst zijn. Riep ik de H. Odilia toe: O! overschoone, oneindig gelukkige Maagd, zie God heeft u geplaatst voor zijnen troon: te midden der Engelenkoren bezit, aanschouwt gij Hem enz. Het zou voor haar een eerbetooning zijn, een jubelzang. Welnu aldus doet ieder godvruchtig vereerder, alleen reeds door zijn toevlucht te nemen tot de H. Odilia. Een verschilpunt slechts; bij het inroepen der voorspraak geschiedt dit door daden en met oefeningen, die mijne overtuiging bewijzen, in het andere geval slechts met woorden en dus zwakker. Legde ik, door hen te bidden, slechts belijdenis af van hunne hemelsche glorie, het ware misschien weinig, maar toon ik daarenboven niet, dat ik hen invloed zie hebben op het Hart Gods? Niemand toch zal de Heiligen aanroepen zonder terzelfder tijd te gelooven en te belijden, dat God hun gebed gaarne verhoort, en hun in den hemel groote macht verleent. In het eerste hoofdstuk van het tweede deel werd gesproken over de kracht hunner voorbede. Hiervan doordrongen zijn, is reeds een voortdurend lef en eer.

betoon. Neemt gij dan uwe toevlucht tot de H. Odilia, dan legt gij een verklaring af harer macht en grootheid, en zijt dus een harer vereerders. Dit is echter nog niet alles.

Een van de schoonste eigenschappen der Heiligen is hunne ware en hemelsche liefde tot ons arme stervelingen. Wanneer een onzer vrienden naar een ver afgelegen land reist en daar door Gods goedheid en een gelukkigen samenloop van omstandigheden tot welvaart, grootheid en zelfs tot den troon geraakt, dan zal zijn roem vermeederen, zoo hij ons, in armoede achtergebleven, niet vergeet en onze smarten tracht te lenigen. De H. Odilia is thans in haar hemelsch vaderland aangekomen. Onbeschrijflijk is het geluk, haar ten deel gevallen. Door Gods heerlijkheid verzadigd, kent zij geen armoede, pijn, lijden, geen geestelijke behoefte meer. Alle schatten dezer aarde zijn, vergeleken bij hare onvergankelijke rijkdommen, slechts stof en vuilnis. Te midden van zooveel hemelvreugde gedenkt zij onzer, ja heeft ons lief. Zij kan en wil ons opbeuren uit onze lichamelijke en geestelijke ellende. Wat is er toch beminnenswaardig in ons, die God zoo dikwijls beleedigden? Deugd en ware rijkdommen bezitten wij bijna niet. In ziel en lichaam, in natuurlijke en bovennatuurlijke orde hebben wij niets dan armoede. Wij kunnen op niets grootgaan. Alleen de zonde is volmaakt van ons en dit tot onze schande. Moeten wij, gelet op dit alles, de liefde der Heiligen jegens ons niet als een hunner roemwaardigste eigenschappen aanzien? Is het niet onbegrijpelijk wonderbaar, dat zij uit zulk een verheven glorie op onze geringheid nederzien? Wij kunnen dan de H. Odilia bijzonder vereeren, door deze hare barmhartige liefde jegens ons te erkennen, en wat boven gezegd werd van de glorie en macht, zoo zeg ik thans, dat het gelooven, prijzen, erkennen en belijden dezer liefde volmaakt opgesloten ligt in het aanroepen en het afsmeeken harer voorspraak. Thans ziet gij, Beminde Lezer, dat wie de Heiligen om hulp en genade bidt, hen waarlijk en verdienstvol vereert. Hierbij konden

nog vele andere redenen gevoegd worden. Hoeveel geloof, vertrouwen, eenvoud, nederigheid, geest van gebed en andere deugdzaam akten bevat, veroorzaakt een godvruchtig gebed niet? Dit alles strekt ter eer der Heiligen. Later zal ik meer bijzonder doen uitkomen, dat de voornaamste vereering der Heiligen gelegen is in de navolging hunner goede werken en deugden, wat door godvruchtig bidden reeds gedeeltelijk geschiedt. O! hoe troostvol voor ons in onzen rampspoed de Heiligen te kunnen vereeren, door hunne hulp af te smeeken en onze ellende te toonen! Een arme is tot bedelen het meest bekwaam, een zieke tot klagen, een arme zondaar en behoeftige ziel tot het openbaren harer geestelijke ellende, het smeeken om genezing harer krankheid, het bidden om bijstand in nood en gebrek. Goddank, dat wij de H. Odilia zoo schoon en Gode welgevallig vereeren kunnen, op een wijze, die ons het gemakkelijkst is, dat wil zeggen door een nederig vertrouwwol gebed. Hoe grooter gunsten gij vraagt, des te vuriger vereert gij Haar, door in Haar een grooter invloed op het hart Gods; een brandender liefde jegens u te veronderstellen. Bedenk echter wel, dat tijdelijke goederen niet altijd hemelsche gunsten zijn, daar zij ons dikwijls den weg tot den hemel versperren. Het bezit van alle goederen der aarde zou een allernoodlottigste ramp zijn, zoo wij den hemel er door verloren. Roepen wij dan de voorspraak der H. Odilia in voor de genezing onzer ziekten, het licht onzer oogen, de bevrijding uit kommer en rampspoed, doch onder voorwaarde, dat dit voor ons geen struikelblok zij ter zaligheid en strooke met Gods H. Wil. Bidden wij vooral, zoo wij ware devotie tot de H. Odilia hebben, dat zij voor onze arme ziel genade afsmeeke bij God, om ons heilig Geloof dagelijks meer te kennen, er volgens te leven door een getrouw volbrengen zijner heilige geboden om steeds toe te nemen in goede werken en verdiensten, om te volharden in Gods liefde tot het einde onzes levens en zoo waardig bevonden te worden de glorie Gods te aanschouwen en de H. Odilia

eeuwig te bedanken in den hemel. Gelukkig, die in zijne godsvruchttoefening de H. Odilia om deze hemelsche goederen vraagt; zijn gebed zal niet onverhoord, zijne devotie niet vruchteloos blijven.

DERDE HOOFDSTUK.

Een derde oefening van Godsvrucht, waardoor wij de macht en glorie der H. Odilia verkondigen en Haar alzoo vereeren, is het gebruik van water ter harer eer gewijd. Honderde jaren reeds, gelijk blijkt uit oude breviers der Orde, waarin de formule voor deze wijding gedrukt staat, alsmede uit oude schrijvers, die groote gunsten en mirakelen, door dit gebruik verkregen, luide verkondigen, hebben de Kruisheeren dit water uitgedeeld. Uit de formule der zegening blijkt, dat dit water niet voor de geestelijke kwalen, maar slechts voor die des lichaams gebruikt wordt. *Ut habeat virtutem contra omnem morbum et infirmitatem corporis.* Opdat het kracht hebbe, zoo bidt de wijdende priester, tegen *alle ziekten en zwakheid des lichaams*. Ook niet alleen tegen de ziekte der oogen, maar tegen elke ziekte en zwakheid. Bij het wijden bidt de priester, dat God zich gewaardige, door de voorspraak en tusschenkomst der H. Odilia, aan het water deze kracht mede te deelen. Is de ziekte inwendig in het lichaam, dan nuttigt men het, de oogen worden er mede gewasschen. Daar in dit water de relikwie der H. Odilia is gedompeld geweest, kunnen wij drie gronden voor deszelfs kracht aanhalen. Vooreerst het gebed der H. Kerk, dat God reeds zoo aangenaam is en nooit onverhoord blijft, zelfs niet in het lichamelijke, tenzij dit nadeelig zij voor onze zaligheid. Verder de voorspraak der H. Odilia, door wier verdiensten en voorspraak deze hemelsche kracht over het water is afgebeden. Ten laatste de aanraking der relikwie. Vroeger werd het soms toegediend uit meer genoemde vaas, in de tombe der H. Odilia

te Keulen gevonden en later in zilver gevat. Dit was niets anders dan een nieuwe aanraking met de relikwie, zoo men deze vroeger niet alleen toepaste. Zagen wij dan reeds zoo veel mirakelen bij het vereeren harer relikwieën, of had de cingel van den H. Paulus, gelijk vroeger reeds gezegd is, zelfs tijdens zijn leven zulke kracht, dan mogen wij door de dompeling der relikwieën in het water, hiervan door de voorspraak der H. Odilia, een bijzonderen zegen hopen. In het tweede deel, staan verscheidene gunsten opgeteekend, door dit water te gebruiken, verkregen.

Uit Arnoldus van Cloetingen, generaal der Orde in 1500, verhaalde ik u, hoe ten tijde der pest te Hoey, in 1483, een menigte menschen die wonderkracht ondervonden. Niet deze of gene, maar velen, die door eigen ondervinding overtuigd, anderen dit water gingen uitdeelen om ook hen in de gunsten der H. Odilia te doen deelen. Ook de echtgenoot van Nicolaus Leblan werd, boven vernamen wij het, door het gebruik van dit water, gered uit doodsgevaar. In 1614 werd in de omstreken van Luik en eveneens te Hoey een moeder van den rand des grafs gered, door dit water te nuttigen.

Nog is de hand dezer Martelares niet verkort of haar voorspraak bij God krachteloos. Het vertrouwen waarmede het volk dit water gebruikt, de hoeveelheid water ten tijde van den feestdag, het octaaf en anders in onze kloosterkerken gevraagd, de verzoeken, soms uit verre landen tot ons gericht, toonen, dat de H. Odilia ook thans diegene helpt, welke dit met vertrouwen gebruiken. Dikwijls wordt ons door genezene getuigt, dat zij aan Odilia's voorspraak en het gebruiken van dit water hun herstel danken. Hoe sterker ons vertrouwen is, des te zekerder kunnen wij-hulp verwachten. De kracht is niet gelegen in de hoeveelheid, maar in de zegening der Kerk, de voorspraak der Heilige, de kracht der relikwie aan den eenen kant, en het kinderlijk vertrouwen aan den anderen. Om door oefeningen ons vertrouwen te vermeerderen, is het raadzaam dit gebruik met andere werken ter harer eer te vereenigen, als

gebeden, verstervingen, werken van barmhartigheid en liefde jegens den naaste, het branden van kaarsen en andere, ons door godsvrucht en vermogen toegelaten. Deze vergrooten niet slechts ons vertrouwen, maar zijn, afzonderlijk genomen, krachtdadige middelen om hare hulp te verkrijgen; zoodat wij, aldus handelend, dubbel doel treffen. Ook een novene houden ter harer eer, is bijzonder voordeelig. Wat hier boven gezegd is van het water, kan ik ook schrijven van het zegenen der oogen of aanraken met hare relikwie. In de vroegste eeuwen bracht men de zieken reeds bij de tombe der martelaars, om door aanraking hunner overblijfselen genezen te worden. Boven staan eenige genezingen door aanraking van Odilia's relikwieën verkregen. Heden geeft men zieken in buitengewoon gevaar nog dikwijls eenige relikwieën in de hand of hangt hun die om den hals, zoodat het gebruik, zijn oogen te laten zegenen met de relikwie, christelijk en van ouds in de H. Kerk bekend is. Een in de vorige eeuw uitgegeven werkje wijst op dit gebruik met de volgende woorden (1). De relikwieën der H. Odilia zijn aan de vereering des volks geschonken bijna in elke kerk onzer Orde, met een grooten eerbied en toeloop der geloovigen. Sommige roepen de H. Odilia aan en drinken het water ter harer eer gewijd, andere bidden haar en laten zich de oogen zegenen (*se font signer les yeux*) om ze te genezen of te bewaren enz. Te Maeseijk, Aken, Luik, Kerniel, Baarlo enz. is deze oefening zeer in zwang.

Onnoodig u aan te toonen, Beminde Lezer, dat gij ook door deze oefeningen de H. Odilia vereert en haar een aangename dienst bewijst. Hierdoor openbaart gij uw groot vertrouwen, wat reeds een verkondiging is harer liefde, macht en heerlijkheid; gij toont te gelooven aan de kracht der relikwieën, wat een echt katholieke, Gode en der H. Odilia behagelijke handeling is. Moge dit weinige uw vertrouwen bevestigen, u hare krachtige hulp in rampen en lichaamskwelling doen ondervinden, u eindelijk bewegen ook in het geestelijke

(1) Histoire de S. Odile pag. 402.

vooral hare toevlucht te zoeken, waar wij de hulp der heiligen het nuttigst, krachtigst en zekerst ondervinden.

VIERDE HOOFDSTUK.

In dit hoofdstuk voeg ik meerdere oefeningen van godsvrucht jegens de H. Odilia bij elkander. Vooreerst haar bidden; niet zoozeer om gunsten te verkrijgen, maar om haar gevoelens op te dragen van liefde, eerbied, bewondering, lof en vooral dankbetuiging voor ontvangene weldaden. Zou de H. Odilia zich over zulke gevoelens niet verheugen? Onze liefde, ons vertrouwen, het verlangen naar het hemelsch vaderland worden er door verlevendigd. Gelijk elke deugd, zoo wordt ook de godsvrucht tot Haar sterker door oefening en vermenigvuldiging der akten. Onze aandacht vestigt zich sterker op Haar, zoo ons hart zich meermalen met Haar bezig houdt. Gelijk liefde gedenken doet, zoo doet gedenken ook beminnen. Wanneer wij ons hart aldus dikwijls uitstorten, zal onze godsvrucht groeien en ons de naam van vereeiders der H. Odilia meer passen. Vooral dankbetuiging moet haar vereeren en aangenaam zijn. Krachtiger dan een smeekgebed legt zij getuigenis af, hoezeer de heiligen ons beminnen en bijstaan. Waren deze wijze van vereering meer in gebruik, hoe zouden de geloovigen waardiger zijn, de gunst der heiligen te ondervinden, hoeveel meer konden zij op hunne voorspraak rekenen.

Tot deze eenvoudige oefeningen reken ik ook het bezoeken harer beeltenis in de kerk. Hier konden gevoelig bovengemelde oefeningen geschieden. De beelden der Heiligen staan niet alleen in onze kerken ter herinnering van hun leven, deugden en glorie, al zijn zij waarlijk de boeken der ongeletterden, maar zij dienen tevens, om ons de Heiligen in de vereering gemakkelijker voor oogen te stellen en hun hartelijker hulde te brengen. Daar schenken wij geen eer aan de beelden, maar aan de Heiligen, die wij ons in dezelve voorstellen.

De H. Kerk gaat ons leerend voor. Zij versiert ze. Bloemen en waslicht omgeven hen. Scharen geloovigen knielen er voor neder en bidden, den persoon der Heiligen, als ware hij aanwezig, beschouwend. Door dit bezoek gaat de godsvrucht der Heiligen vooruit en zal ook die tot de H. Odilia winnen. Ons gebed zal vuriger, aandachtiger zijn; andere geloovigen, getuigen onzer devotie, zullen zich gesticht gevoelen en tot dezelfde werken opgewekt. Hoevelen hebben hunne zwakheid overwonnen en zijn vurige dienaren van God en zijne Heiligen geworden, bij het opmerken van eens anders nederige godsvrucht. De overige oefeningen zijn of inwendig, of niet zoo uitwendig en zichtbaar voor den evenmensch. Deze is meer uitwendig, eenvoudig en treffend. Ik zeg niets van de kinderlijke nederigheid dezer oefening, die dikwijls een ware zelfverloochening vordert, en daardoor meer verdienstelijk voor ons, en aangenamer wordt voor God en zijne Heiligen. Schoon kunnen wij beide oefeningen vereenigen door hare beeltenis te versieren met kaarsen en bloemen en bij het bezoeken onze akten van liefde, dank enz. aan te bieden.

Hoe eenvoudig wij ook zijn, toch kunnen wij behalve door ons voorbeeld, ook met woorden de geloovigen tot godsvrucht voor de H. Odilia bewegen. Een waar vermeerder zal dikwijls, zelfs in gewonen dagelijkschen omgang, overvloed aan gelegenheid hiertoe vinden. Hoe licht kan men niet eenig wonder of goed, door hare hulp verkregen, aan anderen verhalen, met enkele woorden hare deugden verkondigen of derzelver verhevenheid aantoonen? Aan zulke gesprekken hebben velen hun zaligheid en groote heiligheid soms het begin hunner verdiensten te danken.

Een andere oefening, te weten, de H. Mis te hooren of opdragen ter eere der H. Odilia kan op verschillende wijzen geschieden. Vooreerst dit H. Offer aan God brengen, opdat de geloovigen uit kracht dezer H. handeling de genade der godsvrucht tot de H. Odilia ont-

vangen, haar leven kennend, haar bijstand ondervindend, haar deugden navolgend. Hoe zoet dit der Heilige zijn moet, behoeft geen betoog. Kunnen wij wel beter aan haar eer en glorie werken? Als de grootheid, Haar in den hemel geschonken, nog kan verhoogd worden, zal de eenige weg wel zijn, dat de aarde hare grootheid kent, en, op hare gebeden vertrouwend, geholpen wordt naar de eeuwige glorie, om voor God eeuwig getuigenis af te leggen van de goedheid der H. Odilia. Ook kan men God de H. Mis opdragen, voor welke geestelijke of lichamelijke behoefte ons goëddunke, en Hem deze opdracht door de handen der H. Odilia doen geworden. In het bewustzijn onzer zondige zwakheid, aarzelen wij Hem dit offer onmiddellijk te brengen. Overtuigd daarentegen van het welbehagen, dat God schept in een verheerlijkte ziel, van den invloed, welke die heilige ziel bezit op het Hart Gods, vertrouwen wij ons offer, hoe volmaakt ook in zich, liever aan hare handen toe, uit vrees het door de onze minder aangenaam te maken. Wij smeeken de Heilige, hare, door deugd en martelaarschap behaalde verdiensten, met onzen goeden wil te vereenigen en zóó dat onwaardeerbaar offer voor Gods troon te brengen. Ook hier toonen wij grooten eerbied, vertrouwen, liefde en doen dus een der Heilige behagelijk werk. Eindelijk hebben de zaligen in den hemel God onuitsprekelijken dank te brengen voor de onschatbare genade der heiligheid, volharding en zaligmaking. Hun roeping, geloof, bovennatuurlijke deugden, hebben zij te danken aan Gods barmhartigheid. Hunne natuurlijke krachten waren tot dit alles onvermogen. Het geluk hun in den hemel geschonken, is onuitsprekelijk. Zulk een goddelijke belooning maakt de Heiligen opgetogen van dankbaarheid. Een geheele eeuwigheid is hun geschonken om God hunnen dank te brengen, en toch gevoelen zij, dat dit nog weinig is in vergelijking met de grootheid der gave. Ontbrak er aan de vreugde der H. Odilia in den hemel iets, het zou zijn haren hemelschen Bruidegom voor de verleende weldaden niet ruimer te kunnen bedanken. Wij doen haar

derhalve een grooten dienst, onze gebeden en vooral het H. Sacrificie der Mis aan God op te dragen als een dankoffer voor de der H. Odilia geschonkene glorie. Dan vereeren wij Haar niet slechts, wij verplichten Haar eenigszins, ons bijzonder in bescherming te nemen.

De gunsten, door de H. Odilia verkregen, behandelend, was er dikwerf sprake van gelofte ter hare eer gedaan. Hierbij moeten eenige bemerkingen gemaakt worden. Daar gelofte, volgens de leer der Theologanten (1), een akte van opperste vereering en hulde is, en dus God alleen gebracht wordt, heeft deze nooit die bindende kracht, als zij *uitsluitend* aan de H. Odilia gedaan wordt. Toch kan men de H. Odilia door een gelofte vereeren, wanneer wij door hare tusschenkomst onze gelofte aan God opdragen, zooals ik boven zeide, betreffende het H. Sacrificie der Mis. B.v. aldus: »Mijn Heer en mijn God. Met volle bewustzijn en om aan uwe opperste Majesteit eer en hulde te brengen, doe ik u gelofte van deze of gene zaak en draag u deze gelofte op door de voorspraak der H. Odilia.» Ook kan men eerst zijne gelofte doen aan God en vervolgens aan de Heilige, gelijk men in de vele kloosterordens dit doet aan God en de H. Maagd Maria. Eindelijk, en, dit wordt meestal verstaan door een gelofte ter eere der H. Odilia, men kan God beloven een of ander goed werk te zullen verrichten ter eere der H. Odilia, hetzij onvoorwaardelijk of na verkrijging der gevraagde gunst. Hebben wij deze gelofte afgelegd en is de gunst verkregen of zonder dit laatste als de gelofte zonder voorwaarde is, dan wordt een werk, vroeger aan onze vrije keuze overgelaten, wezenlijk verplichtend en dit zwaar of gering, naar gelang het werk groot of klein in zich is, of onze meening was, ons zwaar of licht te binden. Dat ook dit tot eer strekt der H. Odilia, valt den kortzichtigsten op. Echter moet men bemerken, nooit een gelofte te doen, van welken aard ook, zonder overleg en rijp beraad. De weg naar den hemel is stijl en hobbelig; wij moeten en mogen ons dien niet moeilijker maken,

• (1) Deharbe (Dankelman) III Deel pag. 181.

dan na onze krachten berekend en sterk bevonden te hebben. Jeugdige menschen, kinderen hebben hunne zwakheid nog niet genoeg ondervonden; gebrek aan kennis en ondervinding doet hun geen moeielijkheden zien, waar werkelijk groote aanwezig zijn; zoo zij zich zonder overleg verbinden, loopen zij groot gevaar, na ondervinding der moeite, den moed te verliezen en hun gelofte te breken, wat veel erger zijn zou, dan nooit een gelofte te doen. Dikwijls schijnt een werk ook op den duur gemakkelijk te wezen, daar het zonder moeite een enkele maal kan gedaan worden, terwijl het voortdurend gedaan met den dag verzwaart. Daarom is het voor een ieder hoogst raadzaam, nooit eenige gelofte te doen, dan na raad van zijnen gewonen biechtvader. Hij kent de zwaarte van ieder godvruchtig werk; de veelvuldige blikken in ons geweten geslagen, hebben hem, beter dan ons, de krachten door natuur en genade in onze ziel gelegd, doen onderscheiden en kennen; zijn hart is aangaande ons verlangen onpartijdig, terwijl een voorbijgaande godvruchtige beweging ons onze eigene krachten dikwijls doet overschatten. Als algemeen regel mogen wij gerust op stellen: Jeugdige lieden moeten nooit een gelofte, van welken aard ook, doen zonder raad van hunnen gewonen biechtvader. Volwassenen en meer bezadigden hebben niet noodig hunnen geestelijken leidsman te raadplegen in kleinere zaken, welker zwaarte zij kennen en met gemak dragen. Voor grootere dienen zij den raad des priesters in te winnen, tenzij zij licht, ondervinding, wijsheid en kennis genoeg bezitten, hun geweten te vormen en onafhankelijk te beslissen. Deze bemerking heb ik hierbij gevoegd, opdat niemand, door voorbeelden, in het tweede deel verhaald, opgewekt, ze onvoorzichtig navolge; maar opdat hij, den rechten weg inslaande, zijne ziel aan geen gevaar blootstelle en heerlijke verdiensten behale.

VIJFDE HOOFDSTUK.

De voornaamste oefening ter eere der H. Odilia is de navolging harer deugden. Deze waarheid, bij de vereering van iederen Heilige opgaande, dringt maar al te weinig in ons hart, zoo zwak zijn wij. Tot de Heiligen nemen wij dagelijks onze toevlucht, wij roepen hen aan in onzen nood, verkondigen hunnen lof, doen bedevaarten hun ter eere, zonder de bijl aan den wortel onzer gebreken te slaan en hen te vereeren door het navolgen hunner deugden. Duizend malen werd ons deze waarheid van den predikstoel verkondigd. De H. Kerk komt er openlijk voor uit, dat zij de Heiligen aan de geloovigen ter vereering voorstelt, om deze tot navolging aan te sporen. De schoone gebeden der kerkelijke getijden leggen hiervan treffende getuigenis af. Toch schijnt deze leer voor velen een doode letter. Nu eens bidden wij in het kerkelijk Officie: *ut quorum gaudemus meritis instruamur exemplis*, opdat wij onderrecht worden door het voorbeeld van hen, over wier verdiensten wij ons verheugen; dan weder: *ut per ejus ad Te exempla gradiamur*, dat wij door haar voorbeeld tot God mogen naderen of gelijk op den feestdag des H. Aloysius; *ut innocentem non secuti, pœnitentem imitemur*, opdat wij, die hem niet volgden in onschuld, hem mogen navolgen in boetvaardigheid. Kerkvaders, als Joannes Chrysostomus en Augustinus, leeraars, als een H. Alphonsus de Liguorio en andere godvruchtige schrijvers en uitleggers der waarheden van den godsdienst stemmen samen in de verkondiging dezer leering. Ben ik zoo ver verwijderd van de beoefening hunner deugden, dat ik de zoo noodzakelijke liefde Gods mis (en dit onheil treft eenieder, die zich aan doodzonden overgeeft of in staat van doodzonde volhardt) dan schijnt de lof, die ter eere der Heiligen uit mijnen mond opstijgt, vleitaal of huichelarij, en wordt de aanroeping, tenzij ik bidde om eigen bekeering, dikwijls vermetelheid. Alle grootheid der Heiligen is gelegen in hunne deugden, door God in den hemel beloond. Diezelfde

deugden, zij het ook in minder graad, kunnen ook door mij beoefend worden. Ons allen is de genade Gods ruimschoots geschonken, zoodat wij alles kunnen in Hem, die ons versterkt. Meenen wij geen krachten te hebben om zoo groote werken te verrichten en zulke harde verstervingen te doen; welaan! God vordert dit niet van ons, en mocht Hij dit eenmaal verlangen, dan zullen wij overvloedig de hulp der dadelijke genade ondervinden, waarop wij, de H. H. Sacramenten ontvangende, recht kregen. God immers zal nooit toelaten, dat iemand boven zijne krachten beproefd wordt. Alle kunnen wij dus, min of meer volgens stand of roeping, de Heiligen navolgen. Hunne liefde tot God en den naaste moeten wij zeker van hen leeren. Maar spreek ik waarheid, wanneer ik de Heiligen loof om hunne deugden en door mijn gedrag toon diezelfde deugden gering te schatten? Wat ik bij machte ben zonder groote moeite te verkrijgen, en desniettemin vergeet of verwaarloos, moet ik geacht worden niet te tellen. Wie kan gezegd worden een goudstuk naar waarde te schatten, zoo hij zijne hand niet uitsteekt, wanneer hij het slechts te nemen heeft? Zoo spreekt ook niemand waarheid bij het roemen van de deugden der Heiligen, indien hij ze niet verlangt na te volgen. Hier zou men kunnen denken aan zelfbedrog of huichelarij, als men voor de Heiligen, gelijk voor de menschen, huichelen kon. De H. Augustinus leert ons: als wij de martelaars vereeren zonder hen na te volgen, is het niets anders dan hen op een leugenachtige wijze vleien. Willen wij dus in waarheid de H. Odilia vereeren, laat ons hare deugden navolgen. Boven werd nog gezegd dat het aanroepen der Heiligen zonder naveling vermetelheid is, tenzij wij bidden voor onze bekeering. Hoe toch kunnen wij hopen van hen een tijdelijke, onnoodige zaak te verkrijgen, terwijl wij het eene noodzakelijke veronachtzamen? Van de geestelijke goederen is het eerste een oprechte bekeering. Wie tijdelijke gunsten vraagt en in zonden blijft volharden, schijnt den Heiligen nieuwe talenten te verzoeken, om

ze tot eigen nadeel te misbruiken. Hij toont te gelooven aan het eeuwig geluk der zaligen en berokkent hun droefheid, voor zooveel in hem is, door dat hemelsch geluk te verwaarloozen en te verachten. Wij moeten hen dus nastreven in de liefde, de deugdsbetrachting, het onderhouden der geboden, ten minste voor zoover zij op zware zonden verplichten, willen wij een waar vereerder van hen worden en met grond op hunne barmhartigheid vertrouwen. Hoe meer men de Heiligen nabij komt, des te grooter kan ons vertrouwen zijn, des te vuriger is onze vereering. Volgen wij de H. Odilia in de beoefening der deugden, zoodat wij zelfs de dagelijksche zonden verfoeien, vluchten en verminderen, dan stijgen wij eenige trappen hooger in deze godsvrucht. Besluiten wij eindelijk de H. Odilia na te volgen in hetgeen tot de geestelijke raden behoort, beoefenen wij hare deugden in volmaaktheid en vooral bij kruisen en lijden, dan kunnen wij aanspraak maken op den titel van volmaakt vereerder. Niet slechts onze mond, maar onze tong en geest, en zin en kracht leggen voor God en de Heiligen getuigenis af van de waarheid onzer lofspraak. Onze woorden gelijken niet meer naar leugen, vleitaal en huichelarij, daar de trouwe beoefening der deugd hunne oprechtheid waarborgt. Om alles in een woord te herhalen, is de navolging der Heiligen daarom vereering, omdat zij den lof der deugd, door ons zoo dikwijls aangeheven, waar maakt, omdat ons gedrag verkondigt, hoezeer wij de deugd voor iets uitstekends beschouwen.

Vroeger noemde ik de vereering der Heiligen liefde. Zij moet liefde zijn, wil ze waar zijn en van langen duur. Niets wekt zoozeer tot navolging als liefde, die gelijken vindt of maakt. Vrienden nemen elkanders manieren gemakkelijker over. Zij scheppen in die gelijkvormigheid behagen en streven er voortdurend na. Beminnen wij dan, volgens ons zeggen, de Heiligen; past het ons dan niet, hen na te volgen in hunne deugden? Schande is het, wereldlingen voor de ijdelheid te zien doen, wat ons voor deugd en zaligheid te veel

schijnt. Heldenfeiten der oudheid stemmen een krijgsman tot bewondering en navolging, een kunstenaar neemt karakter en manieren over van een door hem bewonderd voorganger, en wij, vol bewondering en eerbied, (zooals wij ten minste voorgeven), voor de Heiligen, zijn lafhartig en traag, ons hunne schoone deugden eigen te maken. Schaam u Sion, sprak de zee! Wanneer wij ernstig overwegen, hoe dierbaar de H. Maagd en Martelares Odilia haren hemelschen Bruidgom is, welke liefde zij Hem toedraagt, hoezeer zij zich verheugt in zijne oneindige allerhoogste heerlijkheid, in den lof Hem van de schepselen gebracht, misschien zouden wij blaken van een heilig vuur, God te dienen en de H. Odilia na te volgen. En dit niet alleen, om Hem in den hemel eeuwig te beminnen en zijne heilige liefde te smaken, maar tevens, dewijl wij der Heilige daardoor een behagelijken dienst betoonen en haar vereeren. Zij verlangt niets heviger dan de glorie Gods. Door hare deugden na te volgen, vervullen wij dit onuitsprekelijk verlangen, God vereerend. Hoe aangenaam zullen aan de Heiligen onze goede werken worden, zoo deze op hun voorbeeld gedaan worden, dat wil zeggen, als door hen onderwezen. Zij deden ons de verplichtingen of raadgevingen zien, die wij overigens reeds uit de christelijke leer kenden, stelden ons de deugden beoefend voor, in zichtbare duidelijke gevallen en tastbare omstandigheden, van hen leerden wij de volmaaktheid, de mogelijkheid, de wijze der deugd enz. Zij hadden invloed op onze handelingen, in één woord hun voorbeeld is in ons vruchtbaar geworden, door de hulp van Gods genade en door medewerking van onzen vrijen wil. Moet het, dit alles beschouwd, den Heiligen niet hoogst aangenaam zijn, hun voorbeeld door ons toedoen nog heden vruchtbaar te zien? Ware navolgers zullen hen ook met levendiger geloof en vuriger godsvrucht bidden, door de liefde meer waardig zijn hunnen bijstand te ondervinden, meermalen den invloed hunner krachtige voorbede gevoelen en zoo door godsvrucht in godsvrucht vooruitgaan.

Gave God, dat wij de H. Odilia door navolging harer deugden vereerden, schooner oefening van godsvrucht zou niet denkbaar zijn. Leven wij dan volgens ons H. geloof gelijk zij, brande de goddelijke liefdevlam in ons hart als bij Haar, zijn wij kuisch, overgegeven aan Gods H. wil, verlangend naar den hemel, verstorven gelijk zij, want door Haar na te volgen, zullen wij Haar eeren en ware navolgers zijn van Jesus-Christus, daar zij ons, zoo niet met woorden, dan zeker door daden toeroept: »*Imitatores mei estote sicut et ego Christi* (1). Weest mijne navolgers, gelijk ik het van Christus ben.” Over de navolging der Heiligen, zegt de H. Chrysostomus in zijne leerrede over de martelaren zeer schoon: »Wie weet niet, dat de Christelijke volkeren, volgens »goddelijk raadsbesluit, de gedachtenis der Martelaren »luisterrijk vieren, opdat hun behoorlijke eer bewezen, »en ons voorbeelden van deugd voor oogen gehouden »worden? Bij het aanschouwen dezer plechtigheden »zullen wij erkennen, welke heerlijkheid zij in den »hemel bezitten, wier sterfslag op aarde met zooveel »luister gevierd wordt, en door de voorbeelden van de »deugd der H. Martelaren zullen wij aangespoord worden om, geholpen door Christus, vol toewijding en »geloof te strijden en den vijand te overwinnen, opdat »wij na behaalde overwinning met hen zegevieren in »den hemel.” Boven had ik reeds gelegenheid u op woorden van den H. Augustinus te wijzen, die in zijn 323ste reden, over de 20 martelaren aldus spreekt: »Daartoe zijn in de kerk van Christus de feestdagen »ingesteld, opdat alle ledematen van Christus zouden »herinnerd worden, dat zij de bloedgetuigen van Christus »moeten navolgen. Stelde men ons God als toonbeeld »ter navolging voor, dan zou de menschelijke zwakheid »kunnen antwoorden, dat het een al te moeielijke zaak »is Hem na te volgen, met Wien zij niet kan vergeleken worden. Wordt ons vervolgens het voorbeeld »van O. H. Jesus-Christus ter navolging voorgesteld, »die zich, alhoewel God, met sterfelijk vleesch bekleedde

(1) I Cor. XI. 1.

»om de menschen een voorbeeld te geven enz. enz.
»Ook hier antwoordt de menschelijke zwakheid, ben ik
»te vergelijken met Christus. Om nu alle verontschul-
»digingen onzer ongeloovige zwakheid weg te nemen,
»hebben de Martelaars ons den weg gebaad. Petrus
»was, wat gij zijt; Paulus, de apostelen en profeten
»waren u gelijk..... Zijt gij te vermoeid den Heer te
»volgen, streef den dienstknecht na. Een leger dienst-
»knechten ging vóór, de verschooning der tragen is
»weggenomen.....» »Ziet dan toe, mijne broeders,
zoo besluit hij: »Viert zoo het lijden der Martelaars,
»dat gij er op bedacht zijt hen na te volgen.»

ZESDE HOOFDSTUK.

Hier volgen eenige overwegingen ter eere der H. Odilia. Zelfs in zich reeds akten van godsvrucht, helpen zij ons de bovengenoemde beter volbrengen, en ons hart met hare deugden versieren. Na zijn meditatie door nalezing der stof te hebben voorbereid, stelle men zich op de plaats der overweging aangekomen, in Gods aanbiddelijke tegenwoordigheid. Met een algemeen voorbereidingsgebed, waarin God aanbeden, bedankt, om licht en sterkte gesmeekt wordt, opene men de oefening. In het eerste praeludium herdenkt men een oogenblik de stof en vestigt zijne verbeelding op een of ander feit in de overweging aangegeven. In het tweede vraagt men om een of andere vrucht, daar ter plaatse aangegeven, of door eigen behoefte en godsvrucht verkozen. Vervolgens oefent men de krachten zijner ziel, voortdurend akten van geloof of hoop of liefde verwekkend, vooral bedenkend een of ander bepaald praktisch voor-nemen te maken, en dit denzelfden dag te volvoeren.

VOORBEREIDINGSGEBED,

dienstig voor de volgende meditatiën.

Mijn Heer en mijn God, doordrongen van den diepsten eerbied voor uwe aanbiddelijke Majesteit en goddelijke tegenwoordigheid, werp ik mij neder, U erkennend als mijn Schepper, Heer en Meester, en mij als uw eigendom, dienaar, schepsel.

Ik bedank U voor de onbegrijpelijke weldaad der schepping, voor de niet genoeg te waardeeren genade van roep en zaligmaking. Helaas ! dat ik U zoo dikwijls beleedigde en uwe goedheid miskende. Thans wil ik mij spiegelen in het schoone voorbeeld uwer H. Dienares, de Maagd en Martelares, Odilia. Geef door de verlichting uwer genade, dat ik een heiligen afkeer opvatte van mijn vroeger levensgedrag, en, door hare heiligheid gesticht, mij voorneme hare deugden na te volgen. Amen.

EERSTE MEDITATIE

OVER

het geloof der H. Odilia.

Praeludium I. Stellen wij ons de H. Odilia voor, om haar geloof aan vaderland en familie vaarwel zeggend en zich aan een onzekere toekomst blootstellend.

Praeludium II. Smeeken wij God door de voorspraak der H. Odilia de waarde en noodzakelijkheid van een levendig geloof te kennen en dit volmaakt te beoefenen.

Oefening des geheugens. De H. Odilia was in hare kindsche jaren zoo doordrongen van de eeuwige waarheden, de schoonheid des hemels, de liefde des Zaligmakers, dat haar hart niet slechts van een vurige liefde blaakte, maar zich zelf, meer dan geboden was, aan Hem toewijdde. Hare omgeving was heidensch; haar

koninklijke stand aan wereldsche verleiding blootgesteld en daardoor tot ongeloof geschikt: hare jeugd van nature eer door het aardsch schijnschoon getrokken en nog niet door teleurstelling van het wereldsche afkeerig. Wie bewondert in dezen toestand haar levendig geloof niet? De tijd der beproeving nadert. Zij zal door hare ouders verloofd worden. Ach zij vreest voor haar heilig geloof. Misschien zal het, door een heidenschen bruidegom ondermijnd, bezwijken. Zij wil het redden, vlucht, stelt zich aan duizend gevaren bloot; waarlijk gelijk aan den man des Evangelies, die na een schoonen parel gevonden te hebben, alles geeft om hem te koopen.

Oefening van het verstand. Ook mij is door Gods genade het H. geloof geschonken. Meer dan de H. Odilia heb ik waarschijnlijk de heilige waarheden hooren uitleggen. Veertien eeuwen hebben sedert haren dood de waarachtigheid en onvergankelijkheid daarvan bewezen. De H. Kerk triomfeert over ketters, scheurmakers en onverschilligen. Het ongeluk en de onredelijkheid des ongeloofs zie ik in. En helaas! mijn geloof is niet levendig, levend, krachtig! Het voorbeeld der H. Odilia moet mij bewegen, deze ons verleende genade op te wekken en het H. geloof trouwer in beoefening te brengen. Schrikkelijk klinkt het woord des Zaligmakers: »*qui non crediderit condemnabitur* (1). Die niet geloofd zal hebben, zal verloren gaan." Wordt hij zoo streng gestraft, die geen geloof leerde, hoeveel te meer hij, die weigert naar dit geloof te leven. »*Rursum crucifigentes sibimetipsis filium Dei et ostentui habentes* (2). Voor zich den Zoon Gods opnieuw kruisigend en ten toon stellend." Wordt hier mijner arme ziel misschien geen geduchte les gegeven? Sluimert mijn geloof niet? Beschouw ik mijn leven werkelijk als een kortstondige voorbereiding voor de eeuwigheid? Of leef ik, als hadde ik hier een blijvende woonplaats?

Oefening van den wil. Laat ik mij schamen over mijn verregaande dwaasheid. Laat ik voortaan de waarheden des geloofs grondig trachten te kennen, door overweging

(1) Marc. XVI. 16. (2) Hebr. VI. 6.

in mijn hart prenten en er onophoudelijk naar leven; vooral mij, beschouwend als voor de eeuwigheid geroepen en als vreemdeling op aarde, alles als voorbijgaand en vergankelijk achtend.

Geestelijke Ruiker. Dat gij niet traag wordet, maar navolgers dergene, die door geloof en geduld de belofte zullen beërven. Hebreërs cap. VI. V. 12.

Samenspraak. H. Maagd en Martelares Odilia! Gods woord, in uw hart als een vruchtbaar zaad door zijne genade uitgestrooid, heeft door uw krachtige medewerking honderdvoudige vruchten voortgebracht. Beproefd en bemoeielijkt hebt gij, ondanks uwe jeugd, alles veracht om Christus te winnen. Ach! sla een medelijdenden blik op mijne ziel. Zie, hoe zwak en werkeloos mijn geloof is. Sidderend voor 's Heeren woord, dat ieder ongeloofige zal veroordeeld worden, bid ik u mijne voorspraak te zijn bij God, opdat mijn geloof moge groeien, versterken, vruchtbaar worden, opdat ik bestand zij tegen de aanvallen eener ongeloofige slechte wereld en den palm der eeuwige zaligheid behale. Amen.

TWEEDE MEDITATIE.

De vaste Hoop der H. Odilia.

Praeludium I. De H. Odilia en hare gezellinnen voorstellen, rondzwalkend op zee, verstoken van menschelijke hulp, blootgesteld aan allerlei gevaren naar ziel en lichaam en toch God alleen zoekend en op Hem vertrouwend.

Praeludium II. De genade vragen om steeds, niettegenstaande alle gevaar en moeielijkheid, de eeuwige zaligheid te zoeken en te hopen.

Oefening van het geheugen. Waarom verliet de H. Odilia haar vaderland en ging zij zich aan zooveel gevaren blootstellen? Omdat de gelukzaligheid des hemels, de onuitsprekelijke rijkdommen Gods, de eeuwige glorie, het bovenaardsche vaderland, het bezit haars goddelijken

Bruidegoms de voornaamste begeerten harer ziel waren. Hoewel niet bij machte, door hare natuur en bloot menschelijken wil een enkele graad van goddelijke genade, veel minder zonder Gods hulp, den toegang tot het hemelsch paradijs te verkrijgen, stelde zij toch op deze kostbare goederen haar hart, vertrouwend op de almacht, goedheid en getrouwheid Gods. Als een veilig anker was hare hoop op en in den hemel gevestigd. Toen vervolging, onthoring, lijden, bekoringsen haar omringden, ontzong de moed haar niet; op God hoopte zij, in eeuwigheid kon zij niet beschaamd staan. Hoe zou zij, zonder deze heilige hoop bestand zijn geweest tegen zooveel lijden? Omdat zij den hemel als haar grootste schat beschouwde, kon het verlies der geheele wereld haar niet bedroeven; omdat zij op God betrouwde joegen de moeielijkheden haar geen vrees aan.

Oefening des verstands. Moet ik voor mij hieruit niet besluiten mijne hoop te verlevendigen en te versterken? Zal ik den hemel voortaan niet aanzien als den waren, allergrootsten en oneindigen schat? Oneindig, wijl hij eeuwig is, oneindig wijl ik daar God, de oneindigheid zelve, geniet en bezit. Als moeielijkheden mij omringen, mag geen laffe vrees mij bevangen. God toch helpt ons: en zoo Hij voor ons is, wie kan tegen ons zijn. Ook ik wil thans den hemel hopen, omdat God is oneindig goed tot ons, almachtig en getrouw in zijne beloften. God wil den dood des zondaars niet, maar dat hij zich bekeere en leve (1). God is onze hoop, zijn verblijfplaats, de plaats voor ons bestemd, is hoog gelegen en voor den helschen vijand ongenaakbaar (2). Alles kan ik in Dengenen, die mij versterkt. Hoe heb ik tot heden de H. Odilia in de beoefening dezer deugd nagevolgd? Hoe groot is mijn verlangen naar het hemelsch vaderland? Begeeft mij de moed soms als groote bekoringsen mij overvallen?

Oefening van den wil. Al gaf ik mij tot heden aan geen wanhoop of vermetel vertrouwen over, dien ik toch voor God te bekennen, de schoone deugd van

(1) Ezechiël XXXIII v. 11. (2) Ps. XC. v. 9.

hoop niet vlijtig genoeg beoefend te hebben. Ik neem mij voor mijn geluk niet te stellen in het aardsche, naar het hemelsche te verlangen, en dit, ondanks allen moeilijken strijd, van Gods goedheid te verwachten.

Geestelijke Ruiker. Spes non confundit. De hoop beschaamt niet (1).

Samenspraak. Heilige Odilia! de vastheid uwer hoop is ons voornamelijk gebleken, toen gij metterdaad al het aardsche verachtet, om den palm der glorie in den hemel te verkrijgen. Beproevingen noch bekoringen ontstelden U: daar gij enkel steundet op uwen hemelschen Bruidegom, die U nimmer verliet. Wees mijn voorsprekeres bij God; smeek Hem, dat ik voortaan niet het aardsche maar het hemelsche zoeken, niet op menschelijke maar Goddelijke hulp vertrouwen, en door uw gebed gesteund God door God vinde en bezitte in eeuwigheid. Amen.

DERDE MEDITATIE.

De liefde der Heilige Odilia.

Praeludium I. Stellen wij ons voor, de H. Odilia, staande voor Attila's troon, onbevreesd zijn vleitaal verachtende en zijn bedreigingen aanhoorend, daar zij haren goddelijken Bruidegom vurig beminde.

Praeludium II. Bidden wij, door het voorbeeld der H. Odilia getroffen, God voortaan vuriger te beminnen, Hem boven alles te stellen en zijne heilige geboden, zelfs te midden van lijden, na te leven.

Oefening van het geheugen. Goddelijke liefde vordert: God te schatten, te beminnen boven al het geschapene, zooals: eer, fortuin, liefde, rust, vrede, genoegen: en desgevorderd, om Hem, dit alles te verlaten. Nooit dus eenige doodzonde te bedrijven; geholpen door een bijzondere gratie (ten minste zoo onze liefde vurig zijn zal) ook de vrijwillige dagelijksche zonden vluchten;

(1) Rom. Cap. V. v. 5.

voor zoover wij vermogen, door overweging zijner H. geboden, door waken over ons zelve, door vurige gebeden, zorgen, niet zoo dikwijls in minder vrijwillige kleinere zonden te vervallen (1). »*Si diligitis me, mandata mea servate*. Als gij mij bemint, onderhoudt mijne geboden" (2). »Die mijne geboden heeft en ze onderhoudt, hij is het, die mij bemint (3). Zoo iemand mij bemint, hij zal mijn woord onderhouden." Geheel het leven der H. Odilia was een oefening dezer liefde. Om haren hemelschen Bruidegom boven een aardschen te beminnen, die voor hare ziel en de onderhouding van Gods geboden gevaarlijk was, nam zij de vlucht. Hare liefde was sterk als de dood (4). Gelijk deze onverbidde-lijk alle aardsche banden breekt, zoo ook de liefde der H. Odilia. In armoede, kommer, vrees, volgde zij haren hemelschen Bruidegom, gelukkig Hem te dienen en te gelijken. Herinner u al haar lijden; smaak er de bitterheid van, gij zult daardoor de grootheid harer liefde beter inzien. Denk vooral hoe sterk deze liefde was, als zij onversaagd Attila's verzoek afwees, van haar geloof en hare kuischheid te verloochenen.

Oefening van het verstand. Deze liefde is noodzakelijk. »*Qui non diligit, manet in morte*, die niet bemint blijft in den dood" (5). Wilt gij ten leven ingaan, onderhoudt de geboden. Zoo gij mijne geboden onderhoudt, zult gij in mijne liefde blijven (6). Woorden door den Goddelijken Leerreester zelven gesproken. Missen wij deze liefde, dan is onze ziel beroofd van de heiligmakende genade en geestelijk dood; dan grimt de eeuwige dood der hel ons tegen. Wee hem, die niet bemint! Is onze liefde flauw, zoodat wij ons dikwijls aan vrijwillige dagelijksche zonden overgeven, dan hellen en glijden wij naar den afgrond; slechts eenige schreden nog, en wij zullen te pletter storten. Afschuwelijk is het zijne kostbare ziel door zonden te vermoorden!.... Dolzinnig, de Opperste schoonheid niet te zoeken; de bron van alle eer, geluk, grootheid te verlaten en rede-

(1) Joes. XV. 15. (2) Ibid. 21. (3) Ibid. 23. (4) Cant. VIII. 7.

(5) 1 Joes. cap. III v. 14. (6) Joes. XV. 10.

loos draf en vuilnis (wat is zonde anders?) te verzamelen. Zijn wij in zonden, laat ons haastig opstaan en de zonden verlooehenen, zien wij de H. Odilia niet eer, stand en fortuin verlaten? Kunnen wij niet in gewone omstandigheden en na zooveel voorbeelden, onderrichting en genade, wat de H. Odilia in zeer groote moeielijkheden vermocht?

Oefening van den wil. Nemen wij ons voor, door de zonden te biechten, door oprecht berouw en waardige vruchten van boetvaardigheid de heiligmakende genade en Gods liefde weêr te zoeken. Het zwakke punt der ziel te versterken, de kleine zonden, het meest door ons bedreven, te verhinderen door het vluchten der gelegenheid en het gebruik eener echt christelijke voorzichtigheid.

Geestelijke Ruiker. Zoo gij mijne voorschriften onderhoudt, zult gij blijven in mijne liefde (1).

Samenspraak. In alle nederigheid voor uwe voeten neergeworpen, smeeke ik U, o H. Maagd en Martelares Odilia, U te wenden tot de goedheid en barmhartigheid van uwen hemelschen Bruidegom. Zoo dikwijls heb ik Hem beleedigd en zijne liefde verzaakt, dat ik mij niet rechtstreeks tot Hem durf begeben. O, bid voor mij om de vergiffenis mijner tallooze zonden; smeeke Hem, mij de genade te verleen, uit dit geestelijk graf op te staan; wees mijne voorspraak, opdat ik in zijne liefde volharde tot het einde mijns levens, en zelfs de kleinste gebreken uit liefde tot Hem verbeter. Uw machtige voorspraak, H. Odilia! zal mij zeker helpen. In bitter lijden hebt gij Zijne liefde bewaard; de uwe is bekroond en volmaakt geworden in den hemel; meer dan op aarde zijt gij thans in den hemel door Hem bemind; zeker dus zal Hij u verhooren. Ach! bid voor mij, opdat ik Hem vurig beminne. Amen.

(1) Joan. XV. 10.

VIERDE MEDITATIE.

De nederigheid der Heilige Odilia.

Praeludium I. Stellen wij ons voor, de H. Odilia Engeland verlatend en vaarwel zeggend aan eer, glorie, koningschap om de armoede van Jesus-Christus te omhelsen.

Praeludium II. Bidden wij God, de denkd van nederigheid grondig te kennen, en door verzaking van alle ongeregelde eerezucht, te beoefenen.

Oefening van het geheugen. Hoeveel eer en glorie stond de H. Odilia hier op aarde niet te wachten? Van vorstelijken bloede en met tijdelijke goederen overladen, ging zij een heerlijke toekomst te gemoet. Door hoevelen werd zij benijd, geëerd, aanbeden? Minderen zagen met vreeze naar haar op. Hovelingen vlogen op haar wenken, zich gelukkig achtend, haar een dienst te kunnen bewijzen. Gelijken zochten hare liefde en vriendschap. Vorsten dongen naar hare hand. Geen hoovaardigheid zou het in haar geweest zijn, zulk een verzoek in te willigen; menschelijker wijze gesproken, was dit een eer, die haar paste. Hoe schoon was hare toekomst! Bemind en in het huwelijk vereenigd met een vorst, zouden eer, fortuin, aanzien slechts groeien. Toch verzaakte zij aan dit alles, om haren hemelschen Bruidegom niet te verliezen. Zij trapte kroon en scepter met voeten, verliet eindelijk alles, om in vergetelheid en armoede den armen Jesus te volgen. Eenigszins kan men van haar zeggen: »*exinanivit semetipsam*. Zij heeft zich zelve ontledigd." Volmaakt heeft zij bewezen aard-sche eer en grootheid niet bemind en zich zelve om God veracht te hebben.

Oefening van het verstand. Hoeveel redenen hebben wij niet, om ons zelve te verachten. Van nature zijn wij duister van verstand, zwak van wil, en voor onze wedergeboorte in het H. doopsel zijn wij vijanden Gods. Hoe dikwijls beleedigden wij God niet door onze zonden? Daarvoor alleen reeds zijn wij alle verachting

waardig. Hebben wij ooit de hel verdiend, hoe kunnen wij meenen tot eer, achting, grootheid gerechtigd te zijn? De deugd van nederigheid zet ons op de rechte plaats. Een waarlijk nederig mensch zal zich noch in het natuurlijke, noch in het bovennatuurlijke iets vermeten; spaart zich heel wat vernederingen, die een hoovaardige vroeg of laat moet ondergaan: valt niet zoo lichtelijk, daar God hem bemint en den overvloed zijner genaden over hem uitstort. Hoe hoog stonden de Heiligen niet volgens het oordeel van God, van de H. Engelen, ja zelfs van de wereld? Evenwel vernederden zij zich diep; Jesus-Christus zelfs de God der eeuwige heerlijkheid heeft zich vernederd, de menscheelijke natuur aannemend. Onredelijk, dwaas, onchristelijk moet de hoovaardij zijn, daar de goddelijke Zaligmaker ons toeroept: »*Discite a me quia et humilis corde.* Leert van mij, dat ik nederig van harte ben."

Oefening van den wil. Laat ons naar het voorbeeld van Christus, de Heiligen en bijzonder de H. Odilia geen ongeregelde begeerten tot aanzien en grootheid meer voeden; tevens de verlichting des H. Geestes vragen om ons zelven grondig te kennen, te beoordeelen en te behandelen, naar hetgeen wij zijn in waarheid en voor het oog Gods.

Geestelijke Ruiker. »*Discite a me quia et humilis corde.* Leert van mij, dat ik nederig van harte ben" (1).

Samenspraak. Getroffen door uw voorbeeld, o H. Odilia, zie ik thans duidelijk in, hoe dikwijls ik mij bedrogen heb, door ongeregeld den lof der menschen te zoeken, de achting der wereld te beminnen. Een verdiende en passende vernedering, mij door Gods voorzienigheid overgezonden, weigerde ik te ondergaan. Uit ongeregelde liefde tot eer en grootheid, heb ik Gods wet herhaaldelijk overtreden. Gij echter, die allen lof verdiendet door uwe deugd, en hoog in aanzien waart door den adel uwer geboorte, hebt eer en aanzien verloochend, om uwen goddelijken Meester te gelijken. Ach! ik bid U, wees mijn voorsprekeres bij den troon

(1) Mathaeus XI 29.

Gods, opdat ik de genade verwerve, klein te worden in mijn eigen oogen, en mij zelve vernederend, den hemel te verdienen. Amen.

VIJFDE MEDITATIE.

De kuischheid der Heilige Odilia.

Praeludium I. Beschouwen wij, hoe de H. Odilia verontwaardigd de hand van Africanus afwijst en met blijdschap den dood te gemoet treedt.

Praeludium II. Bidden wij God om de genade, de schoonheid eener kuische zuivere ziel te kennen en moedig verstervingen te ondergaan, ze als bolwerken der zuiverheid beschouwende.

Oefening van het geheugen. De volmaaktheid der H. Odilia schittert vooral in hare kuisch- en maagdelijkheid. Zij wordt in de H. Kerk vereerd als maagd, dus van lichaam nooit bevlekt of geschonden, van verbeelding nooit geschroeid door onzuivere voorstellingen met behagen aanschouwd of onvoorzichtig bewaard; van verstand, nooit bezig met vrijwillige denkbeelden en oordeelen, die gevaar opleverden; van wil, zich immer volgens Gods wet vormend. Nogthans kon zij zuiver van zonde blijven zonder Gode haar lichaam eeuwig te wijden. »Zoo een maagd huwt, heeft zij niet gezondigd" (1). Vele Heiligen waren volmaakt geworden in het huwelijk. De H. Odilia wilde maagd blijven, dat wil zeggen, haar lichaam en ziel geheel ongeschonden voor God bewaren. »Een maagd denkt wat des Heeren is, hoe zij heilig zij naar lichaam en geest" (2). Een maagd wijdt zich geheel aan God, zich zelfs het huwelijk ontzeggend. Dit is de kuischheid in de hoogsten graad, die zonder buitengewone genade Gods, krachtige medewerking en groote behoedzaamheid niet bestaan kan. Voor de H. Odilia had deze deugd nog bijzondere moeilijkheden; daar de H. Maagd moest leven aan een

(1) I Cor. VII. 28. (2) I Cor. VII. v. 34.

heidensch hof, in overvloed, aanzien, slechte voorbeelden enz. Desniettemin heeft zij deze deugd ongeschonden bewaard en er de grootste armoede voor geleden, toen zij ter wille der kuischheid alles verliet. Attila had haar nog willen redden. Een enkele toestemming aan Africanus' snoode begeerten ware voldoende geweest; doch als maagd, te midden van maagden en om hare maagdelijkheid stortte zij haar bloed.

Oefening van het verstand. Hoe afschuwelijk is de tegenovergestelde ondeugd. De zondige wereld, wier verborgen daden zelfs niet genoemd mogen worden, die geheel in onkuischheid verzonken is, schaamt zich die zonden te openbaren. Diep bedorven, half verdierlijke menschen alleen durven er voor uitkomen. Deze zonde stelt ons gelijk met, ja dikwijls beneden het redeloos dier: zij ondermijnt het lichaam..... Hoevelen zinken er niet op jeugdigen leeftijd door deze zonde in het graf. Zij verwacht de verbeelding en maakt ons onbekwaam voor studie, kunst, eer en adel. Onze hartstochten krijgen in ons de overhand, ons brengend tot wellustige slavernij. Hoevelen zien te laat, dat beterschap bijna niet meer mogelijk is. Het schrikkelijkst is de eeuwige verwerping: »*neque fornicarii regnum Dei possidebunt*. Ook de ontuchtigen zullen het rijk Gods niet bezitten" (1). Hoe schoon is integendeel de kuischheid en nog meer de maagdelijkheid, bewonderd zelfs door de bedorven wereld. Zij veredelen den mensch, maken hem tot grootsche daden geschikt, zijn een geurig offer, Gode gebracht, en verheffen ons tot, ja in zekeren zin, boven de engelen.

Oefening van den wil. Hebben wij van God tot heden de kuischheid ontvangen, laten wij Hem, ons diep vernederend, voor dit onwaardeerbaar geluk danken. Zijn wij ooit gevallen, laat ons met Maria Magdalena bittere tranen schreien en Jesus' voeten zalven door ootmoed, zelfverloochening en boetvaardigheid. Is thans onze ziel nog met dergelijke zonden besmeurd, laten wij door gebed ons tot een waar, diep gevoeld berouw voorbe-

(1) I Cor. VI. 9.

reiden om in eene rouwmoedige biecht de verloren genade weder te vinden.

Geestelijke Ruiker. »*Corpus non fornicationi, sed Domino.* Ons lichaam is niet voor ontucht maar voor den Heer" (1).

Samenspraak. Wat hebt gij niet gedaan, o H. Maagd Odilia, om den Heer geheel te behooren en uw lichaam ter zijner eer zuiver en ongeschonden te bewaren. Armoed en verlatenheid werd uw deel, toen gij tot redding uwer maagdelijkheid Engeland verliet. Hoeveel versterving hadt gij aan het hof uws vaders niet reeds beoefend, om de zinnelijkheid buiten uwe ziel te sluiten. Dit alles doet mij beschaamd staan over mijn tot heden gevolgd gedrag; diep voel ik mij vernederd, als ik u voor deze schoone deugd uw maagdelijk bloed zie storten. O, groot zal voorzeker uw invloed zijn op het hart van uwen hemelschen Bruidegom, Dien gij volgt te midden der maagden. Ach! bid Hem voor mij om de genade, deze schoone deugd met zorg te bewaren en alles te vluchten, wat mijne ziel maar eenigszins kan besmeuren. Amen.

ZESDE MEDITATIE.

De gehoorzaamheid der Heilige Odilia.

Praeludium I. Attila beveelt onder hevige bedreigingen de H. Odilia, haar geloof te verzaken. Ondanks gevangenschap, Attila's macht en vreeselijke bedreigingen, staat zij pal, weigert eenen mensch te gehoorzamen tegen den wil Gods en blijft haren Jesus getrouw tot in den dood.

Praeludium II. God bidden door de voorspraak der H. Odilia, de schoonheid dezer, zoo noodzakelijke deugd beter te kennen en voortaan met meer nauwgezetheid aan God en het wettig gezag te gehoorzamen.

Oefening van het geheugen. De H. Odilia onderhield steeds de geboden harer ouders met alle getrouwheid.

(1) 1 Cor. VI. 13.

Zij wordt verloofd, haar geloof zal gevaar loopen, hare eeuwige zuiverheid onmogelijk worden. Thans stond het haar vrij Gods bevel boven dat der menschen te stellen. Zij vlucht, wijl zij God meer gehoorzamen wil dan de menschen. Hoeveel licht, genade, volmaaktheid vertoont hier hare gehoorzaamheid! Zij valt in Attila's handen. Hij vraagt naar haar geloof. Zij gehoorzaamt en legt belijdenis af. Hij gebiedt haar dit te verloochenen. Zij mag niet ongehoorzaam zijn aan God en weigert dus. Men leidt haar ter strafplaats. Andermaal is zij gehoorzaam, en dit tot den dood. God schept meer behagen in gehoorzaamheid dan in offers; de H. Odilia doet beide; zij gehoorzaamt en offert alles, zelfs haar eigen leven. Hoe aangenaam moet dit Gode geweest zijn!

Oefening van het verstand. Hoe redelijk en verstandig is deze schoone en helaas! zoo miskende deugd. Alle wettig gezag, geestelijk, ouderlijk, burgerlijk komt van God. Rede en geloof leeren het. Wie zich dus tegen het gezag verzet, staat op tegen God. »*Non est potestas nisi a Deo.* Er is geen gezag dan van God" (1), zegt de H. Apostel Paulus. Die het gezag weerstaat, weerstaat Gods verordening; zij die wederstaan, verkrijgen voor zich de veroordeeling. De H. Odilia was aan God gehoorzaam tot den dood; zullen wij dan niet zoo gehoorzaam zijn, ons te onderwerpen aan de beschikking van het wettig gezag, tot een kleine versterving van onzen eigen wil? De moeielijkheid in het gehoorzamen komt meestal uit dwaling of inbeelding. Wij stellen ons de geboden dikwijls zwaar voor. Doch laat ons de hand aan den ploeg slaan, oefening maakt alles gemakkelijk; weldra zullen wij de zoetheid dezer deugd ondervinden. Zij toch bevrijdt ons van ongeregelde eigenliefde, van de tyrannie der hartstochten, van noodelooze zorgen; zij bezorgt ons een stroom genaden en vergemakkelijkt ons het pad der deugd.

Oefening van den wil. Nemen wij ons voor, onze wettige oversten in alles te gehoorzamen, zonder te

(1) Rom. c. XIII. v. 1. etc.

letten op hun persoon, leeftijd. kennis en liefde, maar enkel acht gevend op het hun, van God geschonken, gezag.

Geestelijke Ruiker. »*Vir obediens loquetur victorias.* Een gehoorzaam man zal van overwinningen spreken" (1).

Samenspraak. Nooit, o H. Odilia ben ik door gezag en gehoorzaamheid verplicht geworden, ik zeg niet te sterven, maar zelfs geen bittere zelfverloochening te beoefenen. Moest ik gehoorzamen, het waren geboden strekkende tot welzijn van lichaam en ziel, voor tijd en eeuwigheid. De bitterheid werd verzoet door Gods genade, gerustheid des harten, goeden uitslag en heerlijke verdiensten. Dan helaas! Des ondanks was ik dikwijls ongehoorzaam aan God, mijne ouders, mijn wettige oversten. Thans heb ik het voornemen gemaakt mij altijd te onderwerpen, hoe zoet de ongehoorzaamheid ook schijne, hoeveel de gehoorzaamheid ook kostte. O, wees gij mijne hulp bij God. U, o H. Maagd zal hij zeker verhooren, zoo gij Hem voor mij om deze genade smeekt, want uwe gehoorzaamheid is volmaakt, ja door uw jeugdig bloed bezegeld. Amen.

ZEVENDE MEDITATIE.

De zelfverloochening der Heilige Odilia.

Praeludium I. Verbeelden wij ons de H. Odilia op het oogeblik, dat zij door Attila's soldaten overvallen en naar den rechterstoel gesleurd wordt.

Praeludium II. Bidden wij God, om de noodzakelijkheid der zelfverloochening meer in te zien en dezelve steeds vurig te beoefenen.

Oefening van het geheugen. Daar zinnelijkheid en hoovaardij onze natuur voortdurend ten kwade neigen, en wij door Gods gebod streng tot het goede gehouden zijn, kan het christelijk leven niets zijn dan een aan-

(1) Prov. XXI. 28.

houdende strijd. Dit bevechten onzer bedorvenheid om den dienst Gods is de christelijke zelfverloochening en het kenmerk der ware leerlingen van Jesus. De heilichheid der H. Odilia is reeds een waarborg voor hare zelfverloochening. Hoeveel duidelijker wordt deze bewezen door het, door haar geduldig gedragen, kruis! Hoeveel opofferingen deed zij niet, die een ander geboden noch geraden zijn! Jeugdig en in overvloed opgevoed, moest zij de aardsche goederen met lichaam en ziel verlaten, en daarenboven nog de wrange vruchten der ontbering plukken. De teedere omhelzing harer ouders moest zij derven, den vaderlandschen bodem vaarwel zeggen. Welk een bitterheid proeft haar jeugdig hart niet, als zij den dreigenden blik eens Attila's moet verduren, en te midden van onbeschaamde barbaren niet slechts haar geloof belijden, maar ook volharden in de maagdelijke zuiverheid. Neen de strijd door ons onderstaan om de noodzakelijke geboden Gods, is niet te vergelijken bij den bitteren kelk, dien de H. Odilia heeft gedronken én om de geboden Gods én om de maagdelijkheid, die Haar in het H. Evangelie slechts geraden was.

Oefening van het verstand. De zelfverloochening is noodzakelijk, daar de wet Gods ons streng geboden is, en gelet op onze zinnelijkheid tot zelfverloochening dwingt. Die zich zelven niet verloochent kan Christus' leerling niet zijn. Bedwingen wij ons zelven niet; de hartstochten zullen ons overmeesteren en ons hun bittere tyrannie doen ondervinden. Hoezeer verloochenen zich zondaars niet, om hunne misdrijven te volvoeren! Let eens op de straffen hun van God overgezonden; op het verlies van eer, faam, gezondheid, fortuin; op de eeuwige straf, tenzij zij zich bekeeren, op de onrust hier en hierna maals. Is het dan niet beter om Christus en de deugd iets te lijden en door den strijd der zelfverloochening tot den vrede des harten te geraken? Christus is ons voorgegaan, de schouders met het kruis beladen. Ware er een andere weg, zijne liefde zou ons dien zeker getoond hebben. Nu staat het echter vast:

»Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini, si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. Zoo gij volgens het vleesch leeft, zult gij sterven; zoo gij door den geest de werken des vleesch es doodt, zult gij leven» (1). Schijnen ons de bekoringen groot, en kost ons de versterving soms moeite, laat ons dit aanzien als een bewijs onzer geestelijke sterkte. God toch is getrouw, die niet zal toelaten, dat wij boven onze krachten beproefd worden (2).

Oefening van den wil. Aanvaarden wij de moeite, die de onderhouding van Gods geboden medebrengt in den geest van versterving. Is de aanvechting zwaar, nemen wij terstond tot het gebed onze toevlucht; dikwijls toch zendt God ons moeielijkheden over, opdat wij in het gebed onze kracht zouden vinden.

Geestelijke Ruiker. Zoo gij door den geest de werken des vleesch es doodt, zult gij leven (1).

Samenspraak. O, H. Odilia, de jeugdige leeftijd, waarop gij alles verloochendet en u om God zelfs in het geoorloofde wildet versterven, doet mij over mijn zinnelijkheid beschaamd staan. In vergelijking met u, een koningsdochter, was ik arm en zie, ondanks mijne armoede, hecht ik mij aan de wereld en hare genoegens, aan dat dubbel verachtelijk goed. De genoegens kan ik niet achterhalen, en toch jaag ik ze na met overdreven hartstocht, terwijl ik u in rijkdom en overvloed alles zie verlaten, om den met het kruis beladen Jesus te volgen. O! bid den liefdevollen Jesus voor mij om de genade, van de waarde der zelfverloochening te kennen, deze met liefde te omhelzen, en met getrouwheid te beoefenen tot mijn laatsten snik. Amen.

(1) Rom. VIII. 13. (2) I Cor. X. 13.

ACHTSTE MEDITATIE.

De marteldood der Heilige Odilia.

Praeludium I. Beschouwen wij de H. Odilia, terwijl zij hare armen biddend ten hemel uitstrekt, om de moordende pijlen der goddelooze Hunnen in haar jeugdig lichaam op te vangen.

Praeludium II. Bidden wij God, om de genade, ons in leven en dood volmaakt aan zijn H. Wil te onderwerpen.

Oefening van het geheugen. De H. Odilia geeft ons in haren marteldood een volmaakt voorbeeld van onderwerping aan Gods H. Wil. Door toelating Gods viel zij in handen van bloeddorstige en onzuivere heidenen. Attila laat haar keuze tusschen den dood en de zonde. Zij behoeft slechts met een enkel woord te beduiden, dat zij haar geloof wil verzaken en hare zuiverheid prijs geven. Doch het strijdt met Gods H. Wil; daarom kiest de H. Odilia den dood boven het leven. O! welk leven verzaakt zij! Een jeugdig, bloeiend leven. Volop had zij de genoegens der wereld nog met voldoening kunnen smaken. Vele jaren stonden haar, menschelijker wijze gesproken, nog te wachten. Een oogenblik was zij nog slechts op aarde geweest. Toch aarzelt zij niet, zich gelijkvormig te maken aan Gods H. Wil, en het beste deel haars levens, de grootste van al hare schatten, haren Schepper als een eerstelingoffer op te dragen. Welk een dood onderging zij! Een wreeden, gewelddadigen. Legioenen barbaren stonden voor haar, zij richtten reeds hunne bogen, scherp snijdende pijlen zullen haar hart doorboren, en toch verheugt zij zich en neemt den vrijwilligen, jeugdigen, wreeden dood als een heerlijken bruidschat aan, uit de handen van haren beminden Verlosser.

Oefening van het verstand. Wij handelen dwaas, indien wij ons niet volmaakt aan Gods H. wil onderwerpen. Wat God goed vindt ons over te zenden, strekt tot ons welzijn. Zonder ons, schiep hij ons lichaam en ziel; om ons liet hij zijn eenigen Zoon sterven, op ons heeft

Hij de verdiensten van Christus' lijden en dood toegepast. Zou God, die ons zoozeer beminde, toen wij nog in het niet verzonken, of zijne vijanden waren, ons dan niet liefhebben, wanneer Hij ons eenige bitterheid doet smaken? Zal dit wel tot iets anders kunnen strekken, dan tot ons lichamelijk of geestelijk welzijn? (1) »Die zijnen eenigen Zoon niet gespaard, maar Hem voor ons allen overgeleverd heeft, hoe heeft hij ons met Hem niet alles geschonken (2). Hen, die God beminnen werkt alles ten goede. Wat zal ons afscheiden van de liefde Gods» (3). Wat God dus verlangt, moet ons geluk zijn. Overkomt ons eenige moeite, zij zal onze deugd oefenen, de verdiensten vermeerderen, de zondenschuld uitboeten, de eeuwige zaligheid verzekeren. Is het dan niet beter zich aan God dan aan den duivel of de kortzichtige eigenliefde te onderwerpen?

Oefening van den wil. Onderwerpen wij ons volmaakt in leven of dood aan Gods H. wil; volbrengen wij Gods geboden getrouw; aanvaarden wij met liefde de moeite daarbij ondervonden; verdragen wij lijden en tegenspoed minstens met christelijke gelatenheid en geduld.

Geestelijke Ruiker. *Fiat voluntas tua.* Uwe wil, o Vader, geschiede (4).

Samenspraak. Mijn Heer en mijn God, door de voorspraak der H. Odilia vraag ik U de genade, mij in alles aan uwen H. Wil te onderwerpen en dien te volbrengen gelijk de Engelen in den hemel doen, gelijk de H. Odilia op aarde gedaan heeft. Ondanks hare jeugd en zwakheid omhelsde zij den dood vrijwillig en blijde, omdat uwe goddelijke Majesteit het verlangde. Ach! help mij Haar ten minste navolgen in de kleine kruisen, welke uwe vaderlijke goedheid mij verzendt. Mogen hare verdiensten mijne onwaardigheid helpen, opdat ik, in volmaakte onderwerping aan uwen H. Wil levend, waardig worde, mij in gezelschap der H. Odilia over uwe heerlijkheid te verheugen. Amen.

(1) Rom. VIII 32 (2) Rom. VIII 28. (3) Ibid. 33

(4) Matthaeus XXVI 42.

NEGENDE MEDITATIE.

De glorie der Heilige Odilia in den hemel.

Praeludium I. Aanschouwen wij de H. Odilia in die glorie, waarin zij verscheen aan Joannes de Eppa.

Praeludium II. Vragen wij God de genade, de glorie des hemels beter te kennen, vuriger te verlangen en met meer opoffering na te jagen.

Oefening van het geheugen. De H. Odilia verscheen aan Joannes de Eppa, terwijl hemelsche luister Haar omstraalde. Een zwak menschelijk oog kon de schoonheid harer glorie niet aanschouwen, zonder zich verblind te voelen. Mirakelen, geschied bij hare vinding en overbrenging, deden hare bovenaardsche macht schitteren; en toch is dit alles slechts een straaltje, een niet, in vergelijking met de rijkdommen, bij het aanschouwen en bezitten van haren goddelijken Bruidegom ontvangen. »*Convertisti planctum meum in gaudium mihi.* Gij hebt mijne droefheid in vreugde veranderd,” kon zij uitroepen (1). Alle droefheid en lijden is verdwenen, alle vreugde en vrede haar geworden. Gods oneindige, onbegrijpelijke schoonheid ziet zij. De hemel, de eeuwige glorie, de onbegrijpelijke wijsheid, de nimmer verflauwende liefde, het gezelschap der Engelen, de lofzangen der Heiligen geniet, smaakt zij. Haar geluk is eeuwig. Zeshonderd jaar liggen Haar H. overblijfselen verborgen, haar geluk vermindert niet; zeshonderd jaar wordt zij daarna vereerd op aarde, haar vreugde veroudert niet. Om den bitteren kelk op aarde gedronken is haar hemelsch erfdeel rijker: »*gaudete et exultate, quoniam merces vestra copiosa est.* Verheugt en verblijdt u want uw loon is groot in den hemel” (2). Haar maagdelijkheid heeft een afzonderlijke kroon verdiend; »zij volgt het Lam werwaarts het henen gaat” (3). Het martelaarschap doet haar juichen en jubelen over een bijzondere belooning.

(1) Ps. XXIX. 12. (2) Mathaeus Cap. V. 12.

(3) Apoc. cap. XIV. 4.

Oefening van het verstand. Ook ons is de hemel beloofd (1). »In het huis mijns vaders zijn vele woningen." »Zoo gij ten leven wilt ingaan, onderhoud de geboden" (2). »Nu zijn wij kinderen Gods, en het is nog niet openbaar geworden, wat wij zullen zijn" (3). »Wij weten, dat wanneer het openbaar zal zijn, wij gelijk zullen zijn aan Hem; want wij zullen Hem zien, gelijk Hij is." »Komt gezegenden mijns vaders bezit het rijk, dat voor u bereid is" (4). Dwaas is het de geheele wereld met al haar genoegens en rijkdommen boven dit hemelsch geluk te stellen. Helaas! niemand bezit alle aardse goederen, de rijkste slechts een klein gedeelte en dat slechts voor een tijd. En voor zulk een verachtelijk gedeelte, ja voor minder nog, voor een schandelijk oogenblik wordt geheel die kostbare erfenis verspild. Is het dan niet beter met Christus te lijden, om eenmaal met Hem te heerschen. Had de Apostel Paulus niet gelijk, zeggende: »het lijden van dezen tijd is niet te achten ten aanzien der heerlijkheid, die in ons zal geopenbaard worden?" (5)

Oefening van den wil. Maken wij een vast voornemen, liever alles te lijden en te derven, dan door het bedrijven eener doodzonde, ons aan het gevaar bloot te stellen de hemelsche erfenis te verliezen.

Geestelijke Ruiker. »Wij zijn medeertgenamen van Christus, als wij echter met hem lijden" (6).

Samenspraak. Welk een onwaardeerbaar geluk hebt gij thans, o H. Maagd en Martelares, in den hemel voor uwe deugd en heiligheid ontvangen. Het bitter lijden, de ballingschap, armoede en marteldood zijn u oneindig door Gods opperste goedheid vergolden. Ach! volhardde ik toch op den weg van Gods heilige geboden. Ware ik toch immer bereid, liever den wreedsten dood te sterven, dan God met eene enkele doodzonde te vergrammen, waardoor het kostbaar erfdeel ons onttrokken wordt. Ik bid U, wil mijn patrones en voorspreekster bij God zijn. Smeeek Hem voor mij om

(1) Joan. cap. XIV. v. 2. (2) Mathaeus XIX. 17. (3) Joës. cap. III. v. 2. (4) Math. c. XXV. v. 34. (5) Rom. VIII. 18. (6) Ibid. 17.

de genade, steeds bereid te zijn, liever alles te verliezen dan zijne Opperste Goedheid te beleedigen. Geef door uwe krachtige voorbede, dat ik dagelijks toeneme in deugd en volmaaktheid, om zoo eens erfgenaam des hemels, deelgenoot en getuige uwer glorie te worden. Amen.

N A R E D E.

De lezing der werken van professor Daris, Helbig en de Beffroy, aangeknoopte betrekkingen met personen, die het leven der H. Odilia hadden nagegaan, alsmede een bezoek aan de Belgische gemeente Kerniel, waar ik de oude reliekschrijn der Heilige nauwkeurig opnam en bewonderde, nopen mij een korte narede te schrijven, ter aanvulling of verbetering van, wat reeds gedrukt was.

Voor al is de vraag belangwekkend, hoe de relikwieën aan de Fransche revolutie ontsnapt en te Kerniel gekomen zijn.

Uit een correspondentie van het jaar 1795, opgenomen in de annalen der Kruisheeren (1), vernemen wij, dat de Generaal Guisbertus Dubois, zijnen procurator bij de nadering der Franschen bevel gaf, alle kostbaarheden van het moederhuis te Hoey in te schepen en ze langs de Maas naar het klooster St. Agatha in de Nederlanden te vervoeren.

Toen de inneming van Roermond de uitvoering verijdelde, trachtte men deze schatten te redden in het klooster te Bruggen op Duitsch grondgebied. De generaal zelve was derwaarts gevlucht. Na de domeinverklaring der geestelijke goederen en de opheffing der kloosterorden door de nationale conventie in 1796, vinden wij hem in zijn geboorteplaats, Luik terug. Bij zijnen dood den 21 December van hetzelfde jaar, schijnt hij de kostbare reliekschrijn te hebben toevertrouwd aan den Kruisheer Haywegen, geboortig te Borgloon en te Hoey geprofest. Althans van af het einde van '96, toen deze zich te Kerniel vestigde, waren de H. relikwieën in zijn bezit.

Zorgvuldig en godvruchtig bewaarde hij ze in zijn slaapvertrek, bevreemd, dat slechte menschen ze zouden ontheiligen of verstrooien, gelijk in zijnen tijd herhaalde malen met andere relikwieën was geschied.

(1) Tom. I. parte 2. pag. 166.

Als de stormen der revolutie waren voorbijgetrokken en hij de Kruisheerenorde zoo verstrooid zag, dat een wederopkomst onmogelijk scheen, stond hij het heilig gebeente in 1828 af aan de parochiekerk, waar men reeds eeuwen de H. Odilia vereerde. Mgr. de Barrett, Wijbisschop en vicaris-capitularis van Luik liet in tegenwoordigheid van Haywegen zelve, van Schuermans pastoor te Kerniel, van Wagemans pastoor en Beelen kapelaan te Loon, de capsa openen. Nadat de echtheid gebleken was, beval hij de relikwieën van Odilia en Ida enz. tusschen de Hoofdkerk van Hoey en de succursale kerk Kerniel te verdeelen, en teekende één Dec. 1828 de akte te dezer gelegenheid opgemaakt (1).

De antieke kast bleef echter in het bezit der parochie Kerniel. Zij heeft eene lengte van 1.08 m., bij eene hoogte van 0.35 m. en eene iets geringere breedte. Men wil, dat zij vroeger geheel vlak was. Een aandachtige beschouwing, dunkt mij, moet ons evenwel doen besluiten, dat zij vroeger een spits toeloopend deksel droeg. In 1829 heeft een gewoon dorpsstimmerman, er eenige verandering aan gebracht, om ze gemakkelijker onder het altaar te kunnen plaatsen. Jammer dat de prachtige schilderijen zoo deerlijk geleden hebben. Wat ongeschonden bewaard bleef, dwingt thans nog de bewondering af der kunstkenners. Het vertrek van Rome of Engeland, de aankomst te Keulen, de poging aangewend om Odilia's deugd te doen bezwijken, vinding en overbrenging staan er met nog levendige kleuren op voorgesteld. Gebaren en gelaatstrekken zijn vol uitdrukking en naïviteit. Wie de teekeningen bewonderen en meer omstandig kennen wil, raadplege de werken van Jules Helbig of de *Beffroi arts hieraldique et archeologie*, waar hij de teekeningen, op een derde of vierde teruggebracht, met volkomen juistheid zal weervinden. De inscriptie waarvan ik in het tweede deel, derde hoofdstuk gewaagde, is er niet op te vinden, zij ligt volgens de Beffroi in de kist zelve. Voor godsvrucht, kunst en

(1) Zie bijlage V.

wetenschap ware het te wenschen, dat een nieuwe opening der tombe werd toegestaan.

In de kerk van het voormalige Kruisheerenklooster, dat op korten afstand van de parochiekerk gelegen, thans door Bernardijner-nonnen bewoond wordt, leggen de heerlijke koorbanken nog heden getuigenis af, hoe vurig men daar weleer de H. Odilia vereerde. Achttien tafereelen van een der beroemdste Belgische schilders uit de laatste helft der achttiende eeuw, Mr. Aubée vertoonen ons Odilia's verschijning, vinding, overbrenging en wonderkracht. Meest alle voorstellingen zijn genomen van de plaat, welke door den Kruisheer Aegidius de Vrese in 1647 met bijvoeging eener Latijnsche verklaring in versen, aan den prins-bisschop van Luik en Keulen, Ferdinand van Beieren werd opgedragen en die in n° 9 der Katholieke Illustratie 1887 alsook in sommige exemplaren van dit werkje werd opgenomen. In schoonheid van stijl en historische juistheid, moeten de paneelen van Mr. Aubée voor deze plaat wijken.

Onder de wereldlijke parochiekerken in Nederland, waar de H. Odilia vereerd wordt, verdient Odiliënberg vooreerst te worden aangemerkt. Deze naam dankt zijn oorsprong niet aan de H. Odilia. Voordat de relikwieën van de patrones der Kruisheeren ontdekt waren en voor de opening der gratstede van de H. Abdis uit den Elzas, schijnt deze plaats reeds dien naam te hebben gedragen. In de oude volkstaal kon Odiliënberg beteekenen, berg in een moerassige streek gelegen. Daar dit met deze gemeente werkelijk het geval is, schijnt de naam niets anders te zijn dan een korte plaatsbeschrijving. De Sepulchrijnen, die hier later een klooster stichtten, meenden van de H. Odilia uit den Elzas dezen naam te moeten afleiden en stelden er haren feestdag in. Met het bestaan des kloosters verdween ook deze feestviering, doch voortaan heette het plaatsje Sint Odiliënberg. Om nu deze benaming waar te maken heeft de Bisschop van Roermond Reginaldus Cools er, volgens verhaal van Knippenberg (1), in 1706 een relikwie

(1) Hist. Eccl. Duc. Gelriae pag. 102. Codex dipl. Bergensis pag. 18.

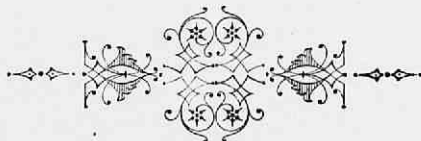
van de H. Odilia der Kruisheeren heengebracht, die er thans nog met buitengewonen toeloop vereerd wordt. Ook heeft Zijn Heiligheid vergunning verleend, op den 3^{den} Zondag in Juli dáár de H. Mis eener Maagd en Martelares te zingen en zich gewaardigd de schatten der H. Kerk te openen door het verleenen van een vollen aflat.

Zoo ook te Baarlo, waar jaarlijks duizenden menschen vooral Duitschers samenstroomen, om deze aflaten te verdienen en bij de H. Odilia genezing hunner oogen af te smeeken.

Vele wonderbare genezingen van oogziekten, door de voorspraak der H. Odilia verkregen, zijn mij nog door geestelijke en geloofwaardige mannen gemeld. Daar de druk reeds te ver gevorderd was, zag ik geen mogelijkheid, de betrokken personen zelve te bezoeken en ze nader te ondervragen.

Door dit werkje hoop ik echter, niet slechts de eer onzer H. Patrones een weinig bevorderd, maar ook in het hart mijner lezers zooveel vertrouwen te hebben verwekt, dat zij waardig worden, zelve eens hare krachtige voorspraak te ondervinden en het niet noodig zij hunne hoop door gunsten, aan anderen betoond, te verlevendigen.

H. L.

BIJLAGEN.

BIJLAGE I.

Officialis curiæ Coloniensis testatur, fr. Joannem Novelan, divino nutu, invenisse corpora Christinæ, Basilæ, Ymmæ, Ydæ et Odiliæ, ex cœtu XI^m virginum.

(Jo. Banelius S. Odiliæ translatio, pag. 80—82).

COPIA DIPLOMATIS CURIÆ ARCHIEPISCOPALIS COLONIENSIS
OFFICIALIS, RENOVATI PER REVERENDUM NOBILEM, ET EXIMIUM
DOMINUM ZACHÆUM AB HORRICH DOCTOREM, PRÆDICTÆ
CURIÆ OFFICIALEM ET JUDICEM ORDINARIUM.

In nomine sanctæ et individuæ Trinitatis, Patris et Filii, et Spiritus Sancti, Amen. Nos Zachæus ab Horrich, Jurium Doctor, insignis sancti Gereonis Collegii Canonicus et respective Scholasticus, Curiae Archiepiscopalis Coloniensis Officialis et Judex ordinarius, Universis et singulis hoc præsens publicum transsumpti instrumentum inspecturis, seu legi audituris, notum facimus, quod nobis anno et die infrascriptis, pro parte et ad instantiam P. Prioris et Fratrum Monasterii seu Conventus Cruciferorum in hac civitate Coloniensi subinsertum documentum sanctarum reliquiarum, sigillo Curiae Archiepiscopalis Coloniensis sub impendente sigillatum, præsentatum fuerit, cum subiuncta petitione, ut illud ipsum documentum dilligenter inspicere ac examinare, et per Notarium nostrum transsumi et examinari dignaremur, cujus quidem documentum tenor sequitur, et est talis.

Omnibus præsentem paginam inspecturis Officialis Curiae Coloniensis præsentis vitæ gratiam et futuræ gloriam sempiternam. Non fallit neque fallitur fides Catholica, quam tota per orbem sancta confitetur Ecclesia. Sed quod aliquoties quidam peccatis exigentibus in fide tepescant, hoc divina pietas Sanctorum meritis et intercessionibus, signis et prodigiis ac cœlestium spirituum

suasionibus visa est frequentius quam plurimum reformasse. Sanctorum igitur reliquiæ, quorum in cœlis requiescunt animæ, et apud Deum sentimus patrocina, sunt a Christi fidelibus dignis venerationibus, laudibus, et præconiis excolendæ. Cum itaque Frater Joannes dictus Novelan, Ordinis S. Crucis B. Augustini, domus villæ Parisiensis, vir religiosus, vita et conversatione laudabili, regula et habitu approbatis insignitus, victualibus et commodis cœnobii sui de licentia superiorum suorum pro exquirendis et extumulandis reliquiis corporum de Collegio sanctarum undecim millium virginum, derelictis ad laudem Dei, et prædicatorum virginum se paupertati et mendicitati nunc ut alias in Domino decreverit submitendum; hæc ut didicimus motus spiritu, quod sicut anno præterito Parisiis existens in trina visione receperat se futurum (1), ut fecit, Coloniam, et tria corpora, quorum uni nomen est Christina, alteri Basilia, tertiæ Ymma, reliquiarum de collegio dictarum virginum inventurum, quod facti, ut scimus, experientia veraciter demonstrabat, quas reliquias deferens in diversis Ecclesiis collegiatis honorifice et solemniter collocavit: iterato in suo existens cœnobio similes de Yda et Odilia virginibus dicti collegii receperat visiones, propter quod ut prius veniens Coloniam earum reliquias infra fossatum, quod propriis effodit manibus, gratia divina ob merita dictarum virginum dignus est invenire in loco, ubi dictum sanctum collegium in antiquis codicibus scribitur felici martyrio ad cœlestia transmigrasse. Circa quas reliquias, ut sæpius visum est in aliis ejusdem collegii, inventa sunt vasa, et clenodia, in qua fuerunt recondita, arena sanguine coerente: ita quod ex hujusmodi circumstantiis et aliis, odore suavissimo, et mirifico de eisdem reliquiis refragante, firmiter credimus eas esse de collegio sanctarum virginum numero. Dies autem exaltationis et exhumationis reliquiarum dictarum Ydæ et Odiliæ est anno Domini millesimo ducentesimo octuagesimo septimo, Kalendis Septembris. Rogamus igitur et hortamur in Domino universos Deo devotos, quatenus ubicunque eadem reliquiæ delatæ fuerint, digne ob laudem Dei, et sanctarum virginum venerentur, ut ex hoc suorum peccaminum veniam, et post hujus vitæ cursum cum ipsis, et earum meritis possidere cœlestem patriam mereantur. In cujus rei testimonium sigillum

(1) Bollandisten *iturum* 21 Oct. pag. 250.

Curiae Coloniensis præsentibus est appensum. Datum anno Domini et die præscriptis.

Et quia præactum documentum, sicuti præmittitur, nobis præsentatum, et per nos visum, et diligenter inspectum, sanum et integrum, sigillo tamen læso, invenimus, idcirco petitioni dicti Monasterii seu Conventus Cruciferorum in Colonia uti honestæ et licitæ annuentes, ipsum præinsertum documentum de verbo ad verbum nihil addendo, mutando, minuendo inseri et exemplari, ac in publicam formam redigi mandavimus, decernentes et volentes, ut huic præsentī transsumpto publico sive exemplo plena fides deinceps adhibeatur ubilibet, in locis omnibus et singulis, quibus fuerit oportunum, ipsumque transsumptum fidem faciat, ac illi stetur, ac si originale documentum appareret. Quibus omnibus et singulis auctoritatem nostram ordinariam interposuimus, et decretum. Et ad ampliorem evidentiam præmissorum hæc nostras literas per Notarium et Scribam nostrum infra scriptum subscriptas, secreto nostro in margine superiori appresso signari, necnon sigilli Majoris et consueti Curiae nostræ Archiepiscopalis Coloniensis jussimus et fecimus sub appensione communiri. Datum et actum Coloniae anno a nativitate Domini nostri Jesu Christi millesimo, sexcentesimo, decimo octavo, indictione prima, die undecima mensis Septembris, Pontif. sanctissimi in Christo Patris et Domini nostri D. Pauli, divina providentia Papæ quinti, anno decimo quarto.

BIJLAGE II.

*Testimonium depositionis corporis S. Odiliæ in ecclesia
cænobii Huyensis, insertum diplomati Henrici de
Novimagio, Magistri generalis, an. 1443.*

(Jo. Banelius S. Odiliæ translatio, pag. 139—143).

COPIA LITERARUM QUÆ APUD RELIQUIAS S. ODILÆ IN
FERETRO ASSERVANTUR.

Ad perpetuam rei memoriam. Quoniam hominum memoria labilis est, vitæque brevis, convenit ea quæ aguntur in tempore, ne cum

tempore dilabantur, aut vetustate dierum a memoria hominum evanescant, scripturæ ministerio perennari, ut eadem acta et gesta inpræsentiarum futuris tanquam præsentibus successu temporis pagina innoceant literarum. Hinc est quod nos Frater Henricus de Novimagio, Prior fratrum Ordinis S. Crucis domus Huyensis a reformatione quartus, Leodiensis diœcesis, nec non totius Ordinis antedicti Magister generalis, cunctis Christi fidelibus tam præsentibus quam futuris has literas inspecturis, cupimus fore notum, quod anno Domini millesimo, quadringentesimo, quadragésimo tertio, decimo die mensis Novemb. quæ dominica habebatur, præsidente Rmo. in Christo Patre Domino D. Joanne de Heynsberg, Episcopo Leodiensi, in præsentia venerabilium fratrum Wilhelmi de Zutphania et Joannis de Gravia, Namurcensium et Leodiensium Priorum, nec non et omnium fratrum Conventus Huyensis, scilicet Thomæ de Helmont Subprioris, Simonis de Palude, Georgii de Brugis Procuratoris, Henrici de Colonia, Henrici Busketial de Huyo, infirmarii, Petri de Amsterdam Sacristæ, Henrici Benthon vestiarii, frater autem Reynerus de Woes stabat in Conventu Tornacensi pro reformatione ejusdem, Lucæ de Helmont librarii, Theodorici de Brummen succentoris, Lamberti de Chinghelim suscitatoris, Henrici de Frisia cellarii, Presbyterorum, Nicolai de Villari, Wilhelmi de Leodio clericorum, professorum, Henrici de Leodio novitii, Reyneri de Tongris, et Conradi de Lippia, conversorum, Gilberti Fraitur de Hoyo, Henrici de Loen, laicorum Donatorum, Joannis de Tongris cœci, Joannis Portarii, Lamberti pistoris, commensalium nostrorum, et Petri de Fanson nobilis militis et Scabini oppidi Huyensis, qui etiam cum honorabili viro Aegidio Pollart Magistriburgensi, adiunctis sibi quatuor Presbyteris in albis, capsam cum sacris reliquiis, finitis Missarum solemnibus, in processione devote portarunt. Fuerunt insuper præsentibus Waltherus de Modave, olim Magisterburgensis, qui etiam, propter ferventem suam devotionem quam erga nos habuit, impetravit a Conventu, ut mansionem apud nos haberet, fecitque sibi ante portam retro Ecclesiam fieri domum, ut sic semper divinis paratior interesset obsequiis. Joannes Sappin Oppidanus, Nicolaus Busketial Notarius publicus, et alii multi copiosæ multitudinis utriusque sexus, qui ad hanc piæ devotionis causa convenerant solemnitatem, transposuimus cum omni reve-

rentia et devotione qua potuimus, cum hymnis et canticis spiritualibus, in summa Missa, post offertorium sacratissimas gloriosæ virginis martyris et Patronæ nostræ Odiliæ reliquias, de antiqua quadam capsâ, quondam facta Leodii, cum quodam scripto Gallico, cujus tenor de verbo ad verbum in margine subscriptus est, in aliam novam factam in civitate Tornacensi omni pulcritudine adornatam, una cum cæteris reliquiis venerandis in eadem antiqua capsâ seorsum involutis repertis, quas de jam dictæ virginis Odiliæ sororibus fuisse non dubitamus, pro mercede laborum et sumptuum cupientes, ut hæc præclara virgo et Patrona, nostrorum apud suum dulcissimum sponsum, sub cujus jam nunc umbra cubat in meridie, et pascitur inter lilia, defectuum excusatrix, accedat: ipse quippe virginum sponsus, agnus immaculatus, unicus omnipotentis Dei Patris filius et virginis matris, protestatus est, dicens: Quod uni ex meis minimis fecistis, mihi fecistis. Et rursum dicit: qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ recipiet, etc. Referimus insuper, quod silentio transire cogitamus, ut simul cum materia piæ devotionis, pariter exordium primævæ inventionis præfatæ virginis innotescat, et fructus congratulationis, nec non et ferventis orationis nobis accumulentur. Erat nempe in villa Parisiensi vir quidam præcipuus, ordine et vita Crucifer, Conversus nomine Joannes Novelan de Eppa, qui pro salute et sanctitate sui Ordinis Deum assidue precabatur: hic aspiciebat in visu noctis, et ecce quasi de superiori cœli cardine virgo præclara dimissa, vultu sereno, facie benigna, vexillum Cruce signatum manu gestans, oculos intuentis occupans, aiebat: Ego sum Odilia quondam Imperatoris Maromei filia: surge ergo, dilecte mi, propera, et sicut anno elapso Basilie, Christinae, et Ymmae sodalium mearum mirificis refocillatus visionibus, earum quæ possederant corpora, dum in fluctibus hujus seculi navigarent, feliciter invenisti, devote adorasti, et solemniter diversis in Ecclesiis collocasti, ita quoque et nunc iterato similibus per me recreatus colloquiis, ibis, corpusque meum, atque sororis meæ Ydæ in obscuro terræ ventre positum invenies, quod eadem reverentia tollens, Huyum, ubi caput Ordinis vestri est, deferes, quem quidem Ordinem vestrum omnipotens Deus nuper ibi respirare fecit, ut meis inibi meritis emanatis templum emendetur, Ordo dilatetur et populorum, meis apud districtum

infirmitas, amodo et usque in finem seculi, orationibus adjuvetur. Dies siquidem exaltationis et exhumationis corporum dictarum virginum et (est?) anno Domini millesimo ducentesimo octogesimo septimo Kalendis Septembris. Rogamus igitur et exhortamur in Domino universos Christi fideles, qui hanc præsentem nostram paginam legerint, vel audierint, quatenus jam sæpe dictas reliquias digne ob laudem Dei et sanctarum virginum venerentur, ut per hoc, deletis cunctis criminibus, earum meritis vitam sortiantur æternam.

Lan de grasce 1292. fut mys le corp Sainte Odilie en che fiette par que Dieu fist mult de miracle et che fut en le temp ke levesque Johan fils al conte de Heynau fut eliet, et que meistre Symon de Louaing estoit Doiens à nostre Dame, et messire Robiert estoit Abbes delle Noufinostier et quel y avoueis Walteir le joines astoit mors, et ke Henri ly Hardys astoit majeure de Huy et astoyent eskeunz de Huy, sire Johan Fanchon, sire Bertelos de Horrion, Henri le Soris, Johan de Porcheas, Gille de Fanchon, Johan de Montroal, et sire Hubin ly Cherriers, et encontre cheste saincte corps fut à procession tote y univerteit de Huy.

In quorum omnium præmissorum veritatis testimonium et munimen, nos frater Henricus Prior præfatus has literas sigilli officii nostræ Generalitatis una cum sigillorum fratris Wilhelmi Leodiensis, fratris Joannis Namurcensis, Conventuum Prioribus, Petri de Fanchon nobilis militis, Aegidii Pollart, Walteri de Modave, Joannis Sapin, Nicolai Busketial præfatorum, qui præmissis omnibus et singulis interfuerunt, eaque ut præscribuntur viderunt fieri, appensione fecimus roborari. Et nos frater Wilhelmus, frater Joannes, Petrus, Aegidius, Walterus, Joannes, Nicolaus prius dicti, quia præmissis ut præscribitur interfuimus reverenter, ac ea sic fieri vidimus, ideo in futuram rei memoriam et robur veritatis præscriptorum sigilla nostra duximus præsentibus appendenda. Anno, mense, die superius annotatis.

BIJLAGE III.

*Capitulum Coloniense eligit fr. Joannem Novelan, ad
recipiendas et colligendas fidelium oblationes
in subsidium fabricæ Ecclesiæ.*

(Jo. Banelius S. Odiliæ translatio, pag. 83).

Universis Christi fidelibus sacri Baptismatis unda renatis Capitulum Coloniense salutem in omnium Salvatore. Unicæ peccatorum spei Beatæ Virgini Dei genitrici Mariæ laudes et gratias, utinam dignas digne referimus super eo, quod Ecclesiam nostram parte sacrorum capillorum suorum præsentia voluerit honorare, ob ejus laudem et merita ex ea pro humani generis salute homo factus Dei filius, suis fidelibus in summo altari B. Petri Apostoli Ecclesiæ nostræ, in qua Beatorum trium Magorum sive Regum corpora sunt recondita, a suis doloribus multifarias consultationes indulsit: de quibus capillis B. Virginis habere scimus et cognoscimus virum religiosum Fratrem Joannem, dictum Novelan, Ordinis S. Crucis Beati Augustini villæ Parisiensis, annexos Cruci argenteæ deauratæ infra Monstrantiam cristallinam, qui diutius Coloniæ conversatus laudabiliter et devote, et ossa plurimorum corporum sanctarum undecim millium virginum, ibidem decollatarum martyrio, propriis effodit manibus: Ad receptionem et collectionem oblationum fidelium, ad ipsum altare in subsidium fabricæ Coloniensis offerentium est assumptus. In ejus rei testimonium sigillum nostrum præsentibus literis est appensum. Datum Coloniæ Idus Maii, Anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo quarto.

BIJLAGE IV.

*Alexander VII, P. M. confraternitati sub invocatione
S. Odiliae, in ecclesia S. Mathiae domus Fratrum
Ordinis Cruciferorum civitatis Leodiensis ca-
nonice institutæ, indulgentias largitur.*

(Hist. de la translation de S. Odile, pag. 108).

ALEXANDER PP. VII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Cum sicut accepimus, in ecclesia Sancti Mathiae domus Fratrum Ordinis Cruciferorum civitatis Leodiensis, una pia et devota utriusque sexus Christi fidelium confraternitas, sub invocatione Sanctæ Odiliae... canonice instituta, seu instituenda existat: Nos, ut confraternitas præfata majora in dies suscipiat incrementa, de omnipotentis Dei misericordia, et Beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus utriusque sexus Christi fidelibus, qui dictam confraternitatem imposterum ingre-
dientur, die primo eorum ingressus, si vere pœnitentes et confessi Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, plenariam; ac tam nunc descriptis, quam pro tempore describendis in dicta confraternitate confratribus et consororibus in cujuslibet eorum mortis articulo... et plenariam; nec non eisdem nunc et pro tempore existentibus confratribus et consororibus vere pœnitentibus et confessis, ac Sacra Communionem refectis, qui confraternitatis prædictæ ecclesiam, seu capellam, vel oratorium die festo ejusdem Sanctæ Odiliae, a primis Vesperis usque ad occasum solis festi hujusmodi singulis annis devote visitaverint et ibi... pias ad Deum preces effuderint, plenariam similiter omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus.... Præsentibus perpetuis futuris temporibus valituris... Datum Romæ, apud Sanctam Mariam majorem sub annulo piscatoris, die XI Augusti MDCLXIII, Pontificatus nostri anno nono.

Placet: erigatur et publicetur ad majorem Dei gloriam et animarum salutem. Datum Leodii, hac quinta Septembris 1663.

Signatum:

J. ERNEST. DE SURLET,
Vicarius Generalis Leodiensis.

BIJLAGE V.

Copia litterarum Illust. ac Rev. Dⁿⁱ Joannes. Arn.

Barrett. coadjutoris et vicaris capitularis

Leodiensis diœceseos.

Joannes, Arn. Barrett, diocesis Leodiensis, sede vacante, vicaris generalis capitularis etc. omnibus has nostras litteras inspecturis salutem in Domino.

Tenore præsentium fidem facimus ac declaramus, quod nos, servatis juxta S. Conc. Trid. servandis, debite recognoverimus sacrum corpus *Sanctæ Odiliæ Virginis et Martyris*, olim reverenter collocatum ac honoratum in ecclesiâ Reverendorum Fratrum Crucigerorum in oppido Huiensi, quodque auctoritate nostrâ ordinariâ hoc sacrum corpus *Sanctæ Odiliæ Virginis et Martyris* in unicâ olim capsâ asservatum, fuerit in duas partes divisum ac separatum ac in duabus thecis seu capsis ligneis reverenter repositum et collocatum, eo fine, ut una in Ecclesiâ parochiali Huyensi, altera vero in Ecclesiâ succursali loci Kerniel fidelium venerationi exponantur, requisitam potestatem ad hoc tribuentes statim ac capsæ ligneæ fuerint debito decentique modo ornatæ. Ut autem in futurum absque licentiâ ordinarii ulterius eadem sacræ capsæ aperiri non possint, ipsas optime clausas, sigillo Cathedralis Ecclesiæ Leodiensis, sede vacante, in diversis locis muniri curavimus, mandantes ut hæ nostræ litteræ de verbo ad verbum pro futurâ memoriâ transcribantur in registris parochialibus tum Ecclesiæ primariæ Huyensis tum Ecclesiæ succursalis in Kerniel.

Datum Leodii sub nostro signo necnon sigillo Ecclesiæ Cathedralis Leodiensis, sede vacante, et secretarii episcopatus Leodiensis subscriptione hac die primâ Decembris anni 1829.

Genomen uit het parochiaal register te Kerniel waar zich nog een andere copie bevindt, de relikwieën der H. Ida enz. betreffende, die behalve de naam der Heiligen, met bovenstaande bijna censluitend is.

BIJLAGE VI.

LEO PP. XIII.

Universis Christifidelibus præsentēs Litteras inspecturis salutem et Applicam Benedictionem. Cum, sicut accepimus, in quatuor Ecclesiis Ordinis S. Crucis, videlicet in Ecclesia Cœnobii Oppidi a S. Agatha in Hollandia: in Ecclesia Udensi item in Hollandia Imm. Conceptionis B. Mariæ Virg., in Ecclesia Diesthemien. S. Barbaræ in Belgio: atque in Ecclesia Mosacen. S. Jacobi Ap. pariter in Belgio, Centenaria solemnia ad memoriam Translationis Reliquiarum S. Odiliæ Virg. et Mart. mense Septembri hoc anno celebranda sint; Nos ad augendam fidelium religionem animarumque salutem cœlestibus Ecclesiæ thesauris pia charitate intenti, omnibus utriusque sexus Christifidelibus vere pœnitentibus et confessis ac S. Communione reffectis, qui uno quo cuique eorum libeat ex singulis diebus integri mensis Septembris præsentis anni, quamlibet ex præfatis Ecclesiis devote visitaverint, ibique pro Christianorum Principum Concordia, hæresum extirpatione, peccatorum conversione, ac S. Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, Plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem quam etiam animabus Christifidelium quæ Deo in charitate conjunctæ ab hac luce migraverint per modum suffragii applicare possint, misericorditer in Domino concedimus. Præsentibus hoc anno tantum valituris. Volumus autem ut præsentium Litterarum transumptis seu exemplis etiam impressis, manu alicuius Notarii publici subscriptis, et sigillo personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ adhiberetur ipsis præsentibus si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die IX Augusti 1887; Pontificatus nostri Anno Decimo.

M. CARD. LEDÓCHOWSKI.

